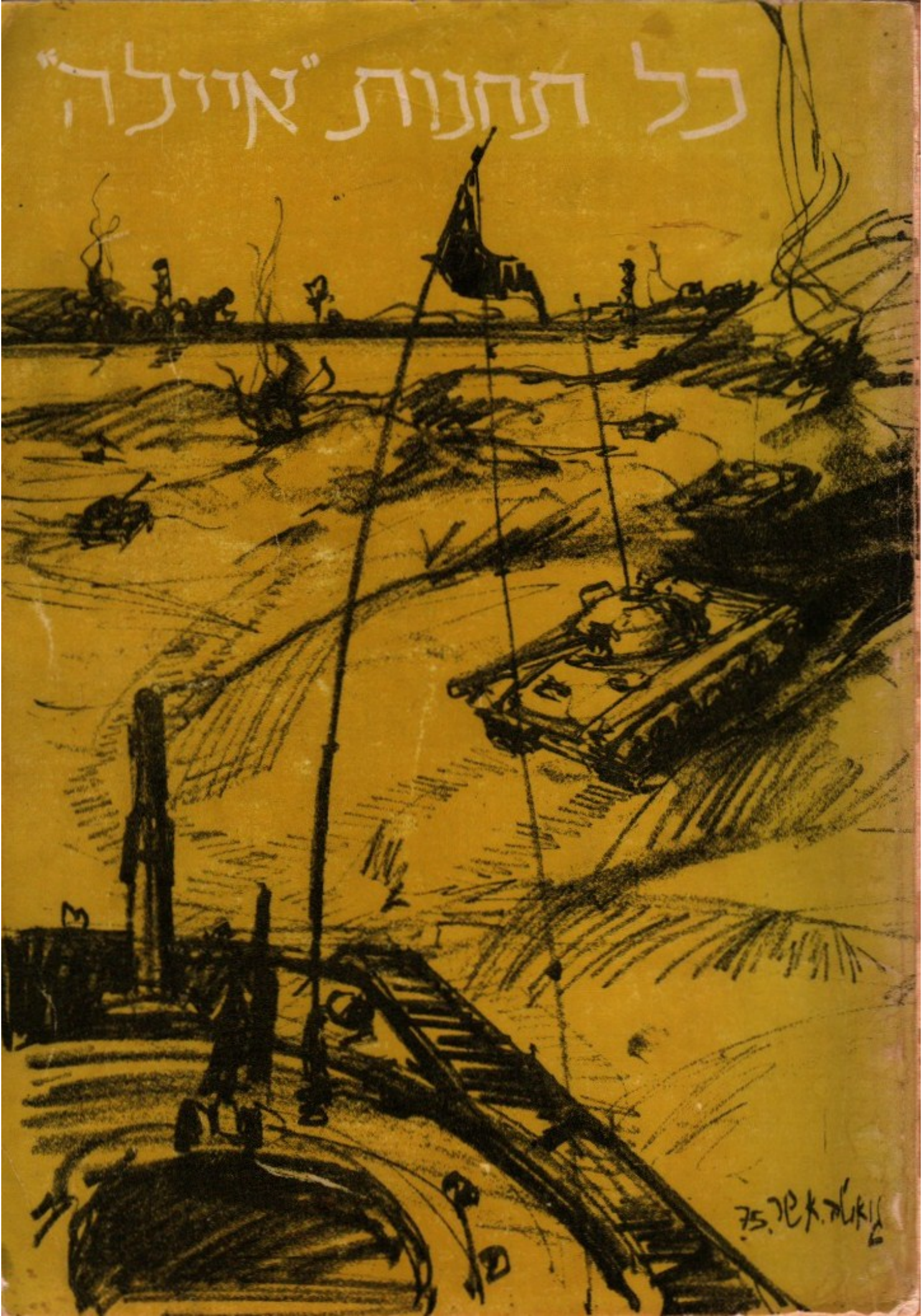

כל תחנות "אידולה"

פיקא. א. 75.78

לזכר חברינו הלוחמים שנפלו

כל תחנות
"איילה"
במלחמת יום-הכיפורים

ערך: אבשלום לוי

חומר זה אינו לפרסום מחוץ לצה"ל.

אַרְעַן אַרְעַן אַרְעַן ...

... אַרְעַן תַּעֲלֶה בּוֹעֲרֵת. חוֹף צוֹלֵף. נוֹשֵׁף נֶקֶם.
אֶל פְּתַח חוֹלוֹתֶיהָ, בְּמַחִילָה הַעֲמִיקָה
הַחוֹבֵשׁ עַל גּוֹף הַנַּעַר
פְּשִׁתוֹחַת בְּשִׁתִּיקָה ...

אַרְעַן גֶּשֶׁר וְכִנְרוֹת. יְפֵי גוֹלָן וְחֲרַפּוֹנִים.
בְּזֶרְמָה צוֹלֵל טַבָּלָן, חוֹלְפִים הָאֲמִנּוֹנִים.
אֵיךְ נוֹפֵל עַל חַן פְּנֵיהָ
פְּרִי בְטַנְנָו,
הַבְּנִים.

יצחק שלו

פתח-דבר

סיפורו של הגדוד המובא כאן, הוא סיפורם של לוחמים ומפקדים כאחד. הסיפור מורכב מדו"חות מלחמה, יומנים אישיים, רשימות ושירים אשר הועלו על הכתב ברגעי הפוגה מקוטעים (ולעיתים תחת הפגזה), מכתבים, וזכרונות שלאחר הפסקת האש. הגדוד שנקרא לפתע, מלא תפקיד מכריע בבלימת האויב המצוי ובהעתקת זירת הקרבות אל מעבר לתעלת סואץ. שנה לאחר פרוץ המלחמה התחלנו באיסוף החומר ביוזמתם ופעילותם המסורה של המפקדים, אשר עשו כמיטב יכולתם להגיע אל כל החיילים. יעמדו על הברכה המסייעים במיון החומר והבאתו לדפוס.

תולדות הגדרד

אפריל 1973.

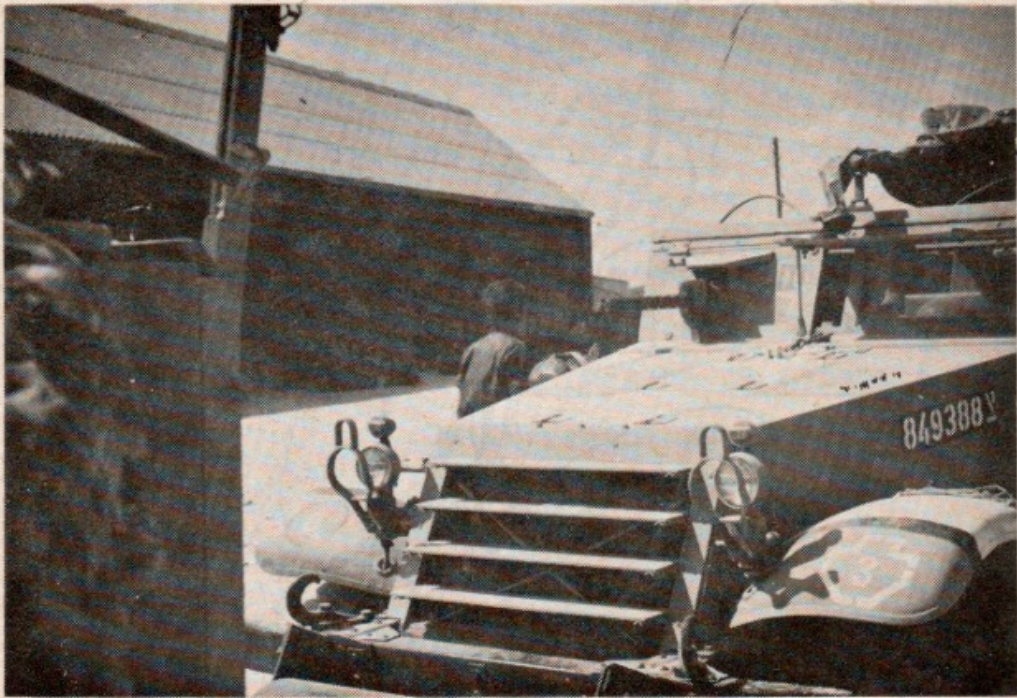
שנה לאחר הקמתם של יתר גדודי החטיבה נולד הגדוד שלנו. צעירים שרק השתחררו, וחיילים שעדיין בשורות החובה ומיועדים לגדוד עם שחרורם, נקראו ובאו למחקן לעשרה ימי הכרות ואמונים.

צליחת מכשול מים, קרבות שריון בשריון, כיבוש יעדים קרקעיים בסיוע מטוסים וארטילריה, ותרגולות קרב בהן גדוד שריון עלול להתקל במלחמה, היו את הבסיס באמון הגדוד. המפקדים הצעירים עברו את מלחמת ההתשה, והיו בעלי נסיון רב ובקיאים בלוחמת שריון. בהקמתם של פלוגות החרמ"ש והמפקדה היו קשיים רבים עקב ההרכב האנשוי הרב גורני. רס"ן גיל הותיק, שזר לו הפעם הראשונה בתפקיד של מ"פ מפקדה, הצליח לאייש את רב התפקידים בפלוגה, ולמנות בעלי תפקידים, מתוך אותו אוסף מקרי שהגיע, והפלוגה סייעה בהצלחה להקמת הגדוד.

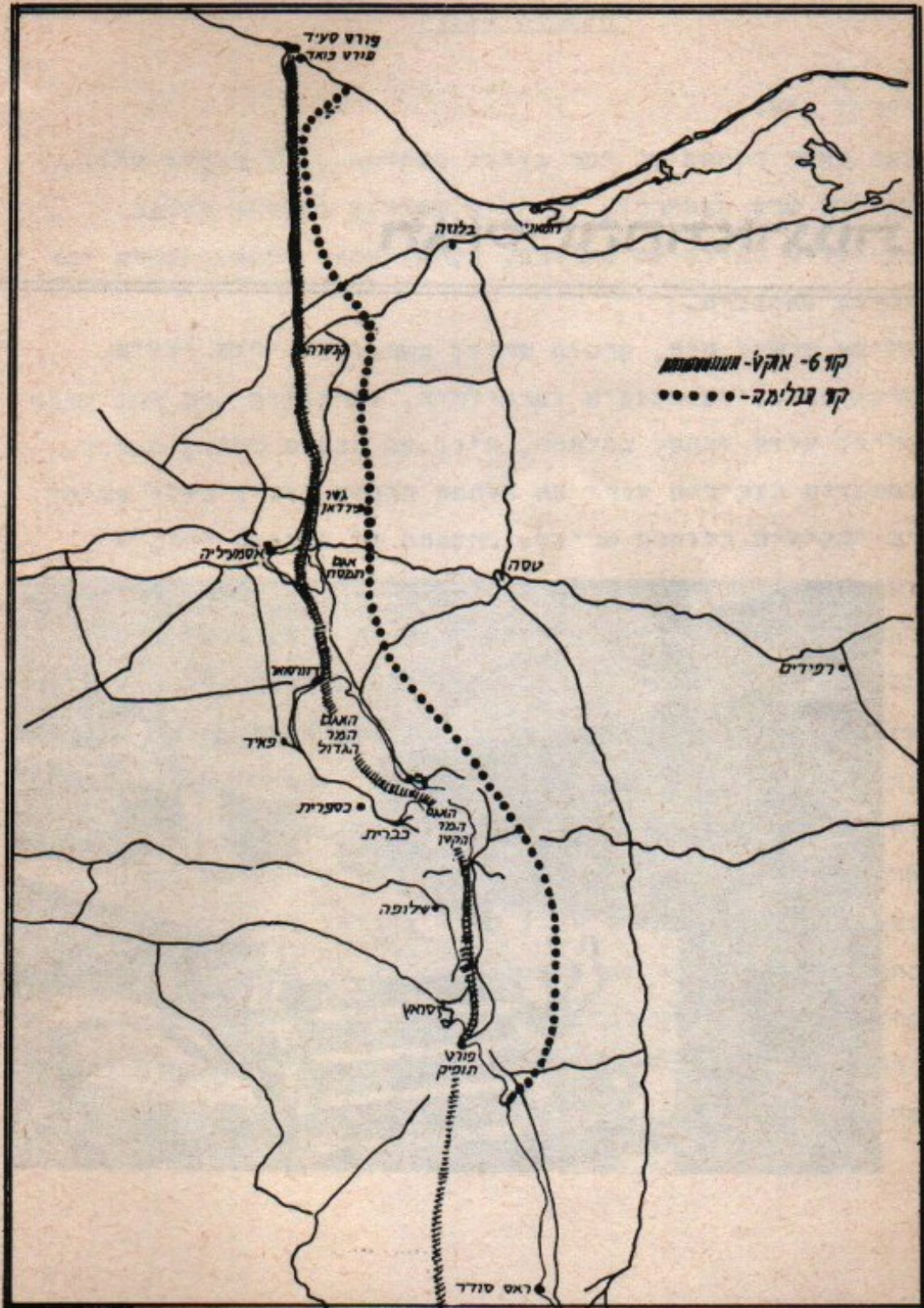
לאמון ההקמה קדם אמון חטיבתי. רב המפקדים לא השתתפו בו, אך עובדה זו לא מנעה את השתתפות הגדוד בהצלחה בתרגיל. באוגוסט 1973 התקיים אמון שלדי אוגדתי למפקדים מדרגת מ"מ. בתרגיל נוצרה שפה אחידה ומובנת בין המפקדים, והיתה זו תרומה חשובה מאוד לגיבוש הגדוד לקראת כניסתו למלחמה. מבחינה מבצעית היה הגדוד כשיר למלחמה, למעט טנקים וציוד שהיו מתוכננים להמסר לגדוד רק ב-1974.

סיפור זה מסופק על ידי משרד הביטחון

הגיוס וההתארגנות

חזית הדרום: המערכה נגד מצרים

יומן אירועים קרבי

5.10 - יום שישי

1500 - כוננות בצה"ל, מפקדי הגדוד מקבלים טלפונים להשאר בבית צמודים לטלפון.

6.10 - יום הכיפורים

0800 - ה-מג"ד נקרא למפקדת החטיבה, ניתנת הוראה לגייס את הגדוד.

1200 - ממפ"אים מתחילים להגיע ומקבלים פקודות להשיג טנקים וצירוד לחימה.

1400 - נפתחת אש בגזרות מצרים וסוריה - מלחמה ודאית.

1800 - חלק מחיילי הגדוד הגיע ומארגן את הצירוד.

2400 - רב חיילי הגדוד הגיעו. ממשיכים בהתארגנות ב-ימ"חים.

7.10 - יום ראשון

0300 - ה-מג"ד וחלק מהכוחות נעים לשכטה.

0800 - מחמשים את הטנקים.

1100 - תחילת תנועה לכרון רפידים.

2400 - עדיין בנסיעה לכרון רפידים.

יום שישי האחרון בעשרת ימי החשובה. המדינה כולה מביטה אל המחר - יום הכיפורים. חילונית רבים מצטרפים לצום ולתפילה.

- "מדברים מהצבא אנרהם בכית?"

- "תמטרי לו שיהיה בכוננות ליד טלפון"

- "אין פרטים נוספים - שלום".

שמעון, ה-מג"ד, איש צבא קבע נשאר בבסיס עקב כוננות גבוהה בצבא סדיר. עדיין יש ספקות אם תפרוץ מלחמה. *ירסי גרסיאני ז"ל יושב עם חבר ומדברים על הכוננות. "מי חשב, שכבר למחרת נלך למילואים לעמוד מול האויב אשר עומד לכלותנו, וכל יום מזהיר על רצונו להשמידנו".

* מתוך יומנו של ירסי גרסיאני ז"ל שנפל במלחמה.

בקר יום הכיפורים. התכונה מורגשת באפיר. רשתות גיוס החרום מופעלות. עם הגיע צווי הקריאה החלו אנשים להעלם מבתי הכנסת. מכוניות רבות זורמות בכבישים לכל הכורונים. אותם חיילים צעירים ומפקדים שעברו את מלחמת ההתשה נקראים לדגל. לוקחים תרמיל קטן, כלי רחצה ולבנים, נושקים לאשה, להורים, והם בדרך.

ה-ממפ"אים מגיעים כבר בשעות הצהריים. "יש ידיעות שצבאות מצרים וסוריה יפתחו בשעה 1800 במלחמה". דברים אלו נאמרים בשעה 1300 עדיין בספק. אלי, השליש, מגיע ומתחיל לארגן את המסמכים לגיוס חרום. טפסים אלו מוכנים מראש, ועיקר העבודה היא בסדור השולחנות ופינות הקליטה.

פתח-תקוה. ד"ר רמון עסוק בעבודות נגרות. קיבל את ההודעה להגיע לבסיס. - "כדאי שאסע עם המכונית, כודאי הערב או מחר אחזור בחזרה". היתה זו אשתו שיעצה לו לנסוע בטרמפים. המפקדים מחכים. ההרגשה הכללית שהגדוד מפספס את המלחמה. כל אוטובוס שנכנס לבסיס מריץ אותם - "אולי ישנם חיילים שלנו?"

ובמרכזי הגיוס ציפיה. בשעה 1400 נשמעת צפירת אמה, והרדיו מודיע על מלחמה ברמת-הגולן ובתעלה. המתח בשיאו. - "רצינו כבר להתחיל לפעול ולא הבנו מדוע מחזיקים אותנו עדיין במרכז הגיוס", נזכר כהן שהיה מפיץ צוים. חיפה. רוחלה שומעת אזעקה. "אלי, יש אזעקה בחוץ". אלי יוצא החוצה ורואה אנשים מסתובבים ולא מתרגשים כלל. חוזר הביתה ואומר לאשתו: "חוצפה כזאת, דווקא ביום כפור מחלקלים הצופרים".

בשעות אחר הצהריים המאוחרות הראשונים מגיעים, מוסרים את פנקס המילואים, והפקידה שואלת: "למי להודיע במקרה אסון?" שאלה פשוטה ונוקבת זו מחדירה לתודעתו של כל אחד את חומרת המצב.

אי אפשר כלל לחאר כמילים את תלאות ההתארגנות בלחץ הזמן והנסיבות. טנקים עדיין אין לגדוד. ה-ימ"חים (מחסני הגדוד) בשלבי ארגון ראשונים. זחל"מים ומשאיות עומדים בסככות בדממה. לא מתניעים. אנחנו עדיין בכסיס. מחגכרים על תקלה וכבר יש אחרת. "כגללך נפסיד את המלחמה" - נשמעות קריאות לזרוז הלוחמים.

זחל"מ ה-תאג"ד, שבזה הרגע גמרו לחקן אותו, נעלם. כעבור שעה נמצא מזורד ומועמס בצירוד של גדוד אחר. מספר שלמה מ"מ חט"ג: "כא פרטי קצין חמוש חטיבתי ואומר חברה, יש 4 נגמ"שים לחמוש. קפצתי על המציאה, ואספתי נהגים בכל השטח. כמו שאנו לוקחים את ה-נגמ"שים ומעמיסים אותם בחלקי חלוף, מגיע איזה רב סרן וצועק - ה-נגמ"שים של מפקד האוגדה. מה לקחתם אותם? מחוסר ברירה פרקנו מהם את הצירוד והחזרנו אותם".

לבסוף מקבל החימוש 2 משאיות ומעמיס עליהם את הצירוד. לאחר הרישום, קבלת הצירוד האישי והנשק, הופך הערב רב ליחידה צבאית, העיקר עדיין חסר - הטנקים. עו"ד, מ"פ מ', נוסע לקבל טנקים בכסיס אי שם בארץ, מגיע ומוצא טנקים מפורקים. הוא לא מהסס וירצא מיד לבסיס אחר ומארגן 10 טנקים לפלדגה.

ירסי קליין ז"ל, סמ"פ, נשאר לארגן את הצורות שמגיעים בינחיים.

ג'רן, מ"פ כ', מקבל 10 טירונים שמלאו להם שבויעיים בצה"ל, ונוסע לשבטה לארגן תחמושת וזיורוד לטנקים. הזיל ריק מדלק. נכנסים לתחנה בכאר-שבוע וממלאים 100 ליטר בנזין. כמובן שתלושי דלק אין לג'רן.

"אתה לא זז אם לא תביא לי תלושים" אומר אחראי התחנה. - "חכיבי אל תבלבל את המח, אני זז, יש מלחמה ואין זמן לשטריות שלך".

- הבחור נעמד מתחת לגבלים ולא נוחן לזוז.
- "קח את השערך שלי, קח מה שאתה רוצה, רק חן לנסוע".
- הברנש מתעקש. עוזב את העבודה ומטפל רק בהם. למזלו של ג'רן נכנס רכב צנאי לתחנה ומתוכו יוצא קצין מוכר. הוא מצליח לאסוף 90 ליטר בתלושים נוחן לבעל התחנה ויוצא לדרך.

שעה 1800. האנשים עדיין לא תופסים שהמלחמה התחילה. לילה ראשון. המצרים צולחים את התעלה, וחטיבות צה"ל הסדירות מנהלות קרב עיקש ואכזר עם הצולחים. וברמה, כוחות השריון הסורי חודרים עד למרכז רמת-הגולן ומחקרבים לכוון הישובים בעמק החולה ובאזור הכנרת. הגדוד שלנו נאבק עם הזמן. במשך הלילה הראשון מפורזים חיילי הגדוד במספר בסיסי שריון כדי להשיג ציוד לחימה. אנחנו עדיין רחוקים מהמלחמה.

ירסי, מ"פ ל', מארגן מספר צוותים ויוצא לשבטה לקבל טנקים. הטנקים במצב טיפולי מוזנח ולפני הכל - מחמשים. לקראת בקר מצטרפים צוותים נוספים עוזרים בהכנת הטנקים. אין זמן לבדוק אם יש תקלות מיוחדות, ולכן בגמר חמוש הטנקים נעשים תאום כוונות ותאום ירי במקלעים, ובלב כולם תפילה - שהטנקים יגיעו למערכה.

נתן, הקמב"ץ, וסמלי המבצעים, מעמיסים כמויות עצומות של מפות על זחלם המג"ד ומתחילים בהכנת רצפים למפקדים. גילוי המפות לא היו מסומנים ומאוחר יותר התברר שחלקן הגדול לא מתאים. בין היתר היו מפות של ים המלח, אילת, יטבתה, וגבולה המערבי של מצרים עד לרב!

שרגא, מ"פ החרמ"ש, מקבל 6 זחל"מים בלבד ומצליח להשלים את החסר עד הלילה. החיילים מתחילים בזווד הרכב והמפקדים נותנים דעתם על הצירות. ההכרות עם הלוחמים הייתה קצרה מאוד באמון ההקמה וקשה לארגן את הצוותים. מספר החיילים שהתיצבו היה הרבה מעבר לאפשרות נשיאה של 10 זחל"מים, ועשרות חיילים נשארו בשדה תימן רובם ממורמרים ומנדנדים שיקחו אותם. לפנות בקר מסיימת הפלוגה את זיווד זחל"מים. חסרו מקלעים, נשק אישי, תחמושת, ודלק במיכלים.

חיילי המפקדה, עם גיל ה-מ"פ, כל אחד בתפקידו, דואגים להעמיס על המשאיות ציוד לחימה, חלפים, ציוד אפסנאות, ועושים את מלאכתם מהר ככל האפשר כדי לא לפגור אחרי הפלוגות הלוחמות.

יום הכיפורים. מאז ומתמיד הכרנו יום זה כיום של שקט, היום בו שובר האדם את שטף הזמן, חורג ממסלולו, פורש הצידה ומתייחד - מי עם עצמו ומי עם אלוהיו. השנה, יום הכיפורים הוא יום גורלי לקיומה של המדינה. מעבר תהומי מקודש לחול. קודם שחולל בידי אויבים, וימי חול לכוחות מגינים. והימים הם ימי מלחמה!

ביום ראשון - 7.10 עומדים 21 טנקים עמוסים לעייפה
 וחסרים ציוד חירוני בשבטה ופניהם לסיני. קולות של פטישים
 מכים על איזמלים מחזירים הד עמום. הטנקים שייכים לביה"ס
 להדרכה, וצריך לנתק את כסאות המדריך מעל מדף הטען. רתכת
 אסור להפעיל (סכנת התפוצצות התחמושת) והעבודה נעשית
 בידיים. כובעי טנקיסטים אין בכמות מספיקה, משקפות
 למפקדים חסרות ברב הטנקים, ודלק יש בכמות מועטה. לכל
 החסר דואגים ה-סמג"ד ו-מ"פ המפקדה, ובשעה 1130 יוצא ה-מג"ד
 עם זחלם הפיקוד, "כרמל" הצבאית עם זאנ"ק, הנהג, ו-21
 טנקים לכיוון "טסה". ירסי, מ"פ ל' מספיק לאסוף את הפלוגה
 ולאמר כמה מילים לפני היציאה: "משמעות הבנתי שיש מלחמה
 רצינית. האנשים היו ברובם במלחמת ההתשה וידעו מה זאת
 מלחמה, נתתי הוראות לתנועה ולבדיקות בדרך לקראת נסיעה
 ארוכה על הזחלים, אמרתי כמה מילים לגבי הקרבות אפילו
 שלא ידעתי בדיוק מה קורה. ביקשתי שיזהרו ושיפעילו את
 החושים הבריאים. הוראת הבטחון היחידה שאמרתי: בהצלחה!".
 פלוגה מ' עומדת מצווחת מחומשת ועם קשר. למה מחכים? -
 לזיורד. הפלוגה עומדת בשדרה בצד הדרך, "וכל" צה"ל חולף
 על פניה דרומה. הטנקיסטים חוששים להפסיד את המלחמה.
 הטנקים יוצאים לדרך וה-זחל"מים מגיעים לשבטה.
 עם בקר, מקבלת מחלקת המרגמות הוראה לנוע עצמאית לשבטה
 ולהצטרף לגדוד. מאחר וחסרו נהגי זחל"מ, התנדבו מרק
 ופסח, שני מכ"ים ממחלקת הסיור, לנהוג את הכלים. בהגיעם
 ל"שבטה", הם מוצאים רק את פלוגה מ'. תרמר, מ"מ המרגמות,
 מחליט לנוע לסיני מתוך תקווה להשיג את הטנקים של הגדוד.
 התא"גד עוזב לפנות בקר את שדה תימן בהרגשה גרועה.
 אומנם ציוד רפואי, מלבד שמיכות ותיק רשום ניפגעים יש

לו, אך תחמושת אין. מספר הד"ר - "הדבר הראשון שעשינו כשהגענו לשכטה היה להשיג תחמושת לזחל"מים. בשטח היו פזורים מאות ארגזים שהטנקיסטים השאירו, וההרגשה היתה כמו להכנס למזבלה ולנבור ולחפש שיירים. "גרדנו" איכשהו קצת תחמושת ולא היה את מי לשאול מה לעשות ולאן להמשיך".

זחלם חוליה טכנית יש רק לפלוגה אחת בגדוד, והחוליה הטכנית של פלוגה מ' נוסעת בפיאט הפרטי של המ"פ לסיני. הדרך ארוכה ארוכה. המדבר החל מתעורר. רעש מנועים וצליל חריקות הזחלים מפריעים את מנוחתו. נחש ארוך של כלי מלחמה מתפתל "משכטה" אל תוך סיני.

הזחלמים, שגילם עולה על גיל יושביהם, מפגינים את "זקנתם". ליד "ניצנה", רותח המנוע בזחלם של המרגמות. פסח, הנהג, נעצר בצד הדרך ומרים את מכסה המנוע. מרק נהג הזחלם הנוסף של המרגמות, ניגש לעזור לפסח למלא מים ברדיאטור. השיירות עוקפות את הכלים וממשיכות קדימה, ולפתע סוטה אחד התותחים מהכביש, ופוגע בכח רב בזחלם העומד בצד הדרך. פסח ומרק ניפגעים, ולמקום מגיעים מיד שני צוותים רפואיים, מטפלים בפצועים, ומזעיקים מסוק לפינוניים. מאמצייהם של הרופאים להצילם עלו בחוהר. פסח נפטר לפני שהגיע המסוק, ומרק (כך נודע לנו מאוחר יותר) נפטר בבית - חולים.

מספר תומר, מ"מ המרגמות: "החיילים היו המומים מהאסון הפתאומי והמדהים. קשה היה לעכל את העובדה, אולם המטרה היתה עדיין לפנינו - להצטרף אל הגדוד, ולסייע לו במלחמה ככל יכולתינו. בינתיים הערב ירד, ולא יכולנו להמשיך בנסיעה עם הזחלם הפגוע. הנסיונות לתקנו, עכבו אותנו יום נוסף, ולבסוף המשכנו מבלי לתקנו. רק ביום שלישי נפגשנו

עם הגדוד, ושמעון, המג"ד, הורה לי להחזיר את הזחלם הפגוע למחנה. בחרתי את הטובים שבחיילים. והשארתי אותם על הזחלם התקין."

השיירות דוהרות מערבה, ופתאום ירידה לצד הדרך, בכורן הנגדי מופיעים אוטובוסים, ובחלונותיו חיילות צה"ל עם חיוכים וקריאות עידוד. המוראל גבוה. הבנות מחזיקות לנו אצבעות ואנו נוסעים לכורן - הנעלם. יודעים, פחות או יותר, את הכורן, אך מה מחכה לנו, והיכן ניפגוש את האויב איננו יודעים.

הטנק של ג'ורן עושה צרות. ההיגוי לא עובד. "עברתי לטנק אחר, ורן, מט"ק בפלוגה, נכנס לטנק שלי. הוא החליט שכך הוא לא נוסע. נעצר בצד הדרך, פתח את מערכת ההיגוי וראה שהציר מנותק. דחף איזה חוט ברזל והעסק תוקן". רוב תקלות הדרך מתוקנות באילתורים של הטנקיסטים ואנשי החמוש.

בנסיעה החברה שותקים. המבטים מדברים. ראיית את הבטחון, את כמות הפלדה, את המפקדים בצריח ובזחל"ם והרגשת, כמו שהתבטא אחד החיילים, "שהמצרים עשו את שטות חייהם". מספר שרגא: "על הרצינות של החיילים ניסר הבדיחות לחפוח, זו הפעם הראשונה שהירזמה לא היתה בידינו, וקשה היה לצפות כיצד יתפתחו העיניינים. החזשות בשרו לנו שהמצרים צלחו את התעלה והקרבות מתנהלים בשטחינו. קשה היה להתרגל לרעיון".

שמעון, המגד, הוא כמעט היחיד בגדוד שיודע כיצד לצאת מכל מצבי ההתארגנות במהירות. "בסביבות 0900 התחלתי לנוע. כמעט ויצאתי אפילו עם שני אנשים בטנק, אך ברגע האחרון הגיע אוטובוס עם אנשי צוות ואיישנו את הטנקים. היינו צריכים לנוע דרך "שבטה" - "ניצנה" - "אום-כתף" - "אום שיחן" - "רפידים" - "ציר פדרי" - לכורן "מיכאל",

הכל על שרשרות. הציר היה מלא ועמוס. הכנסתי את הגדוד לשדרה. הפעלנו קשר ונסענו. אינפורמציה מודיעינית לא היתה לי, תצלומי אויר לא קיבלתי, ומפות חולקו למפקדים תוך כדי תנועה. כשהטנקים הגיעו למצב של התחממות מנועים וממסרות עשינו טיפול בשהיה של 10 דקות כל שעה או שעתיים. מים היו בצמצום רב, מנוח קרב כלל לא היו, ודלק לזחל"מיכ היה חסר. אך עם כל הבעיות הגענו ובחנאים שהיו לנו אפשר לאמר שהגענו מהר מאוד".

פלוגה מ מתיאשה, בשעה 1600, מלחכה לזיורד וירוצא לדרך. בנסיעה יש תקלות רבות ופריסות זחלים, וההתקדמות נעצרת מחוסר זיורדים לתקן את התקלות. בעקשנות מירכית ובעזרה של כוחות בדרך מצליחה הפלוגה להתגבר על הבעיות ומגיעה לאזור הקרבות.

קרוב לחצות מגיע פלוגת החרמ"ש לרפידים. דלק חסר במיכלים, ובשתי נקודות התדלוק שברפידים יש מהומה רבה ומאות כלי רכב מחכים לתורם. שרגא מחליט להמשיך לנוע כדי לא לבזבז זמן. 3 ק"מ לפני טסה נעצרים הזחל"מים, הדלק נגמר, שרגא: "פעם ראשונה שהתחלנו לחוש את המלחמה עצמה. שמענו את התותחים ומטוסים חלפו מעלנו. מפה לא לא היתה לי ביסיתי להשיג את הגדוד בקשר ולא הצלחתי (הסתבר שהחליפו את אות הקריאה) היתה הרגשה קשה להיות מפקד מבודד, בלי יחידה, עם 10 זחל"מים ו-100 חיילים תקועים. באותו רגע הפסקתי להיות תמים והתחלתי לחפש פתרונות. נזכרתי שעברנו לפני מספר קילומטרים משאית של יחידת תותחנים עם ג'ריקנים. נסעתי עם קצין החמוש, ניגשתי לנהג ואמרתי:-

- "סע אחרי לתדלק את הכלים!"

- "למי אתם שייכים?" - שואל הנהג

- "אנחנו הכת הקדמי מהיחידה שלך בוא מהר!"
 הנהג נראה מרוצה, נכנס לתא הנהג ותדלק לנו את הזחל"מים".
 פלוגות הסנקים כ' ו-ל', עם המג"ד, מגיעות בערב לצומת
 "ביר גפגפה" "ביר תמדה". שם מקבל המג"ד פקודה להמשיך
 הלאה. התנועה בצירים רבה מאוד הכלים יורדים מהכביש
 ונכנסים לשטח לעקיפה.
 מספר ירסי מ"פ ל': "נסענו כחצי שעה, לא קיבלתי שום
 פקודה בקשר אלא לנסוע בשדרה אחרי המג"ד, פתאום קיבלנו
 הוראה לחזור בחזרה. חזרנו לכביש ונסענו כבר בחשך לכוון
 טסה. עצרנו ונכנסנו לחניון משני צידי הכביש. בא הסמח"ט
 ואמר שהענינים השתנו לטובתנו, כוחותינו חוקפים, וכו'.
 היתה הרגשה שאנחנו, המלואים, באים ונעשה סדר בעינינים.
 לא היתה "קבוצת פקודות", קיבלנו הוראות להמתין, המג"ד
 לא ידע מה קורה מפני שכל גדוד נע בנפרד מכוחות החטיבה.
 באמצע הלילה קיבלנו הוראה לנוע לכוון כביש הרוחב צפונה
 לבלרזה. הייתי עם 10 טנקים. טנק אחד עפו לו הבוגיזים
 ושלחתי אותו אחורה לצומת טסה שינסה למצוא חוליית חימוש
 ויתקן את עצמו. ע"י ציר "ספרנטני" נכנסנו לחניון הלילה".
 ליס, חבר קיבוץ אל-ררם, לא התגייס עם כולם. כמזכיר
 הקיבוץ צריך היה לדאוג לפינוי הנשים והילדים מהמשק
 שברמת-הגולן, ולארגן את הענפים כדי למנוע ככל האפשר נזקים.
 ביום ראשון יצא לדרך בטרמפים והחל רודף אחרי הפלוגה שלו.
 בלילה הגיע לחניון, התייצב בפני ירסי המ"פ ואמר: "שלום
 המפקד! אני פליט, הסורים כבשו לי את המשק בגולן ובאתי
 להלחם אתכם". כמוכן שכלם שמחים ומוצאים לו מקום באחד
 הסנקים.
 "לאן נוסעים?" שואל ד"ר רמון את בני קצין החמוש -

- "אין לי מושג, שמעתי אתמול שנוסעים לכורן התעלה ואני לא יודע אם זה עוד בחוקף".

- "כוא הצטרף אלינו וניסע יחד".

והם זזים. שואלים בנפ"קים שבדרך אם עבר הגדוד ונענים בחיוב. החמוש נעצר בדרך לחקון חקלות והתאג"ד ממשיך לבד.

הבטחון בכורן הנסיעה גובר. בנפ"ק האחרון כבר לא שואלים

ופה נקודת השינוי בכורן הנסיעה. מספר דר' רמון:

"היחה הרגשה קשה לנסוע מאות קילומטרים ולא לפגוש אף

אחד מוכר. ניסיתי להקים קשר עם הגדוד ולא הצלחתי.

איכשהו עברנו את הלילה בבסיס ליד הג'ידי כשאני לא

יודע מה לעשות".

יממה ויותר עברה מאז נקראנו. הן רק אתמול היינו

שם... בבית. הכל היה אחרת. מבנים גבוהי קומה, מדרכות

עטופות בחגורות ירק, וילדים עם כיפות מתרוצצים מחוץ

לבית הכנסת. רק יממה בינינו לבין אתמול ואנחנו כל כך

שונים. כלי פלדה, חאקי ומדבר, וכביש אספלט אין סופי

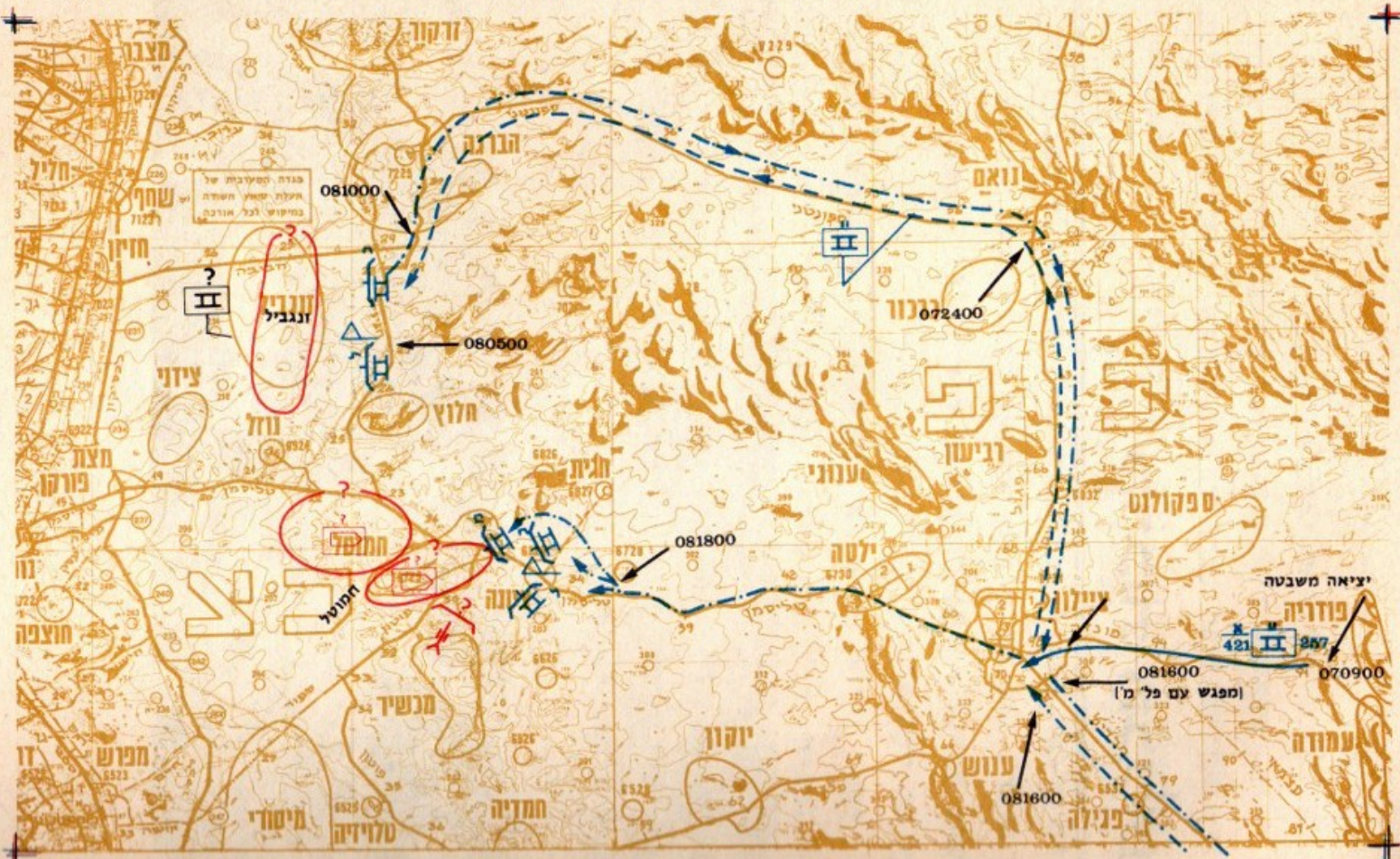
המרביל אותנו למלחמה.

קרבות הבליטה

מרשם קרב גדוד 257 חט" 421 (7-8.10.73)

מפה מס' 1

ירמך אירועים קרבי

8.10 ירם שני

- 0400 - כניסה לקרב ראשון באזור גשר פירדן. קרב ש.ב.ש.
מטורחים רחוקים.
- 1130 - ניתוק מגע. תנועה דרומה על ציר מבדיל לכרון
המיתלה.
- 1400 - שינוי משימה חוזרים לכרון ציר "טליסמן". היעד -
"צירנה".
- 1730 - קרבות קשים עם חי"ר מצרי על "חמרטל".
- 2300 - ניתוק מגע לאחור. חניון לילה באזור "טליסמן 34"
תוך הכנות וציפיה להתפתחויות.

9.10 - ירם שלישי

- 0430 - תפיסת עמדות לכרון "חמרטל" במטרת כיבוש.
- 0700 - הגדוד מסתער על "חמרטל".
- 1100 - "חמרטל" נכבשת ע"י חטיבה.
- 1230 - נסיעה לכרון "טליסמן 34" להתארגנות ותדלוק.
- 2000 - נמצאים בחניון לילה כמו אתמול.

10.10 - ירם רביעי

- 0400 - מתארגן כח חילוף לנפגעים שנשארו בשטח.
- 0700 - הסתערות מחודשת על "חמרטל".
- 1500 - הכח חוזר מהקרבות ל"טליסמן 34".
- 1800 - ה-מח"ט מודיע בקשר - "חג סוכות שמח".
- 2000 - שיחת מג"ד ראשונה לכל הכוחות.

11.10 - יום חמישי

- 0500 - מחלקת חרמ"ש נעה לתפורס את "חגיית".
0800 - הטנקים מתקדמים לכיוון "חמוטל ו"חגיית" ומנהלים קרבות עם המצרים.
1600 - הכוחות חוזרים עם השגים בקרבות ובלי נפגעים.
1900 - חניון ב"טליסמן 34". גופים זוהרים נעים לעבר ישראל.
כל הגיזרה מכוסה אש נ"מ.

12.10 - יום שישי

- 0430 - כח מהחרמ"ש נע לתצפית על "חגיית".
0800 - הכוחות נמצאים "טליסמן 34" בהתארגנות.
1600 - פלוגה מ' נעה להתאמן בגריחת הגשר. (כוטל לכסוף).
2000 - חניון גדודי שגרתי.

13.10 - יום שבת

- אין ארועים מיוחדים. ישנה פעילות ארטילרית ומטוסים של האויב. הגדוד נמצא ב"טליסמן 34" וב"צירנה".

הכח העיקרי של הגדוד באזור הקרבות.
על החטיבה להכנס לקרב ראשון באזור "טסה". ב-8.10 לפנות בוקר הוטל עליה לתפורס את הציר המוליך מציר הרוחב את גזרת הפירדאן כדי להשתלט על מתחם "הכרבה" מול הפירדאן ולבלום שם את פריצת האויב מזרחה.
חיילי המעוזים עדיין נצורים ומנהלים קרבות עם המצרים שעולים עליהם גלים גלים. הם מחכים לנו.

עם שחר נערכים גדודי החטיבה בקו הסתערות. הגדוד של עמי
בצפון הגזרה, שלנו במרכז, והגדוד של ג'ירא מזרזם.
הפלוגה של ירסי נעה ראשונה עם המג"ד, ואחריהם פלוגה כ'.
נתן ה-קמב"ץ, ממשיך עם זחל"מ המבצעים להתקדם אחרי
הטנקים.

מתוך יומנו של סימון מט"ק בפלוגה ל': -"בבוקר ה-8.10
בשעה 5.30 יצאנו לכיוון התעלה כשעד אז עדיין לא עצמנו
עין ושום דבר אוכל לא בא אל פינו מאז יום כפור. איש לא
קיטר. היה ברור שאנו נמצאים במלחמה ושהתחלה תמיד קשה,
קיוונו לטוב. נענו על הכביש מערבה לכיוון התעלה. התנועה
היתה מהירה כשמדי פעם מאוחתים לנו כלי רכב מבוהלים מפחד
דריסה. במרחק של כ-20 ק"מ מהתעלה נשמעה צעקה בקשר: "כב
עצור מיד, משהו נפל לך", באותו רגע מדורח נרעם - "קרה
משהו במזקום". עצרנו בצד וירדנו לבדוק מה קרה. בבדיקה
גילינו ששני הברגיזים האחוריים שמאליים עפו. החשש שלנו
מהתחזוקה הגרועה של הכלים התאמת, מה עוד, שזכרנו שחזקנו
ברגים אלה כמו שצריך עוד קודם. קבלנו הוראה מירסי לנוע
חזרה לצומח ממנה יצאנו כדי שהחוליה הטכנית תטפל בנו.
ההרגשה היתה מחורבנת ביותר. הרגשה שהנה אנו כבר לא נשתתף
במלחמה. הכעס היה עצום, אולם לאחר כמה זמן נרגענו
באמרנו שאם חגיע החוליה במהירות, הרי תוך שעה שעתיים נגמור
את העניין ודבר לא יעצרנו מלהגיע לפלוגה. יצאנו לצומח
כאשר הזרוע הערומה משתפשפת בזחל וכשהגענו היתה לוחטת
ומעשנת והזחל חרוט לכל אורכו מהשפשוף".
בדרך ל"הכרעה" רואים נעים, מצלר ושומרון טנק שרוף.
"הנה הטנק המצרי השרוף הראשון". הם מתקרבים, ומצלר רואה
שהטנק שייך לצה"ל, הוא שותק וממשיך לנהוג. בדרך חזרה

מבחינים גם נעים ושרמרון שהטנק איננו מצרי ומבינים מה קורה.

שמעון: "כשהגענו ל"הכרבה" המקום עשה רושם נטוש. קיבלתי פקודה להמשיך לכיוון "חזית 29" ולתפוס עמדות באזור "זנגביל" לכיוון הפירדן. כל השטח מכוסה באש ארטילרית. ניהלנו אש עם חי"ר מצרי וכמה טנקים בטוח 3000 מטר. הראות הייתה בינונית, וקשה היה לזהות מטרות בלי משקפות, במשך כל הבוקר "שיחקנו" עם הארטילריה קדימה ואחורה ושיפרנו עמדות".

זחל"ם המבצעים שעומד על ציר "חזית" זוכה לביקור של האלוף שרון ופמלייתו. שקד ברנרד, איציק, אריה, מרטי, עזר ואכשה שוככים בשוחות ומנפנפים לאלוף שרון כשבידיהם סימן ה-7' המפורסם.

טנק מחטיבה שכנה לנו חטף פגיעה, ומתקדם מבלי לזהות את עצמו מכיוון מערב. תחתון מפלוגה ל' חושב אותו לטנק אויב ומניח את צלב המטרה כדי לפגוע בו. המ"פ אומר להמתין עד שמזהים בבירור למי הוא שייך. הטנק ניצל מפגיעה נוספת. הכבדים ריקים מדלק. מאז התנעתם הראשונה בשבטה ועד הרגע לא טעמו את הסולר. פלוגה ל' מקבלת בשעה 1100 הוראה לחזור אחרונה לציר "ספונטני" ולתדלק. מיד עוברת מחשבה בין כלם - "אולי גם לנו הביאו "דלק" ולא רק למנועים?" כשהגיעו למיכליות חזרו למציאות, להם לא הביאו. התדלוק מתבצע בחלקו, והגדרו מקבל פקודה לנוע עם כוחות החטיבה במהירות דרומה לכיוון מעבר המיתלה ולעצור את הדיביזיה המצרית שעומדת לפרוץ מזרחה. התאג"ד שהתקם בלילה באזור "הג'ידי", מתעורר השכם בבוקר ה-10.8. "אתם יוצאים איתי כעת למשימה!" אומר קצין אחד לד"ר.

"אתה לא אבא שלי ואני לא יוצא איתך, יש לי גדוד משלי ואני צריך להצטרף אליו". נעשה נסיון נוסף בקשר להשיג את הגדוד. הפעם מצליח ד"ר רמון לדבר עם הרופא החטיבתי, ד"ר אדלר - "חישאר שם ותפרוס את החאג"ד לקבלת פצועים". מספר הד"ר: "היתה לנו הרגשה איומה, אנחנו חאג"ד של גדוד מסוים והתפקיד הראשוני שלנו לטפל בפצועים של אותו גדוד ובאופן משני ביחד הפצועים. בכל זאת פרשנו את החאג"ד. כעבור שעתים ראיתי שלא מגיעים אלינו פצועים החלטתי לנסוע לכורן טסה. אנחנו בודקים את מיכלי הדלק ומגלים את הטיפה האחרונה. ניגשתי לאחד המפקדים בבסיס לבקש דלק. "אני מצטער, יש לי רק דלק חרום ואני לא יכול לתת לך", לא הצלחתי לשכנע אותו שכעת שעת חרום והייתי מיואש קצת. אחרי שעתים ניגשתי שוב לנסות לשכנע אותו. הפעם הסכים להקציב לי חביח אחת של בנזין לשלושת הזחל"מים. מלאנו באופן שווה את הדלק ונסענו צפונה על הכביש. הגענו לאחד הבסיסים באזור טסה וחילקנו משימות לחברה - להשיג מידע איפה הגדוד, מזון, ומים. במכשיר הקשר אני שומע שיש לגדוד דוקטור, לעזאזל, מאיפה יש להם עוד דוקטור? למזלי הרופא השני זיהה את הקול שלי בקשר, והסביר לי שיש טעות בכרטיס התדרים. עברתי לקרוא ברשת החדשה ולא קיבלתי תשובה. החלטתי לצאת לכביש ולחכות".

בבוקר ה-10.8 עומדת פלוגת החרמ"ש קרוב לטסה. טנקים פגועים עוברים לכורן מזרח וצורתיהם נראים חשושים מאד. עד עתה היחה הרגשה של תרגיל גדול עם סיוע מטוסים וארטילריה. כעת כשרואים את הנפגעים מתחילים לחוש את האמת. את המלחמה. שרגא המ"פ עובר בין הזחל"מים ונשאל שאלות על המצב ותשובות אין לו. "סיפרתי לחיילים מה שידעתי על דברים מחוכננים

שהיו לצה"ל במידה ותהיה צליחה מצרית. אך מה קורה כרגע ולקראת מה אנחנו הולכים לא ידעתי".

הסמח"ט, פוגש אותם בצומת טסה ואומר לשרגא שהגדוד נמצא באזור ה"פירדן" והוא רשאי להתקדם עם הפלוגה על ציר "כרטיסן" לכיוון צפון. ב-8.10, בשעה 1100 בערך, כשהפלוגה נמצאת בצומת "ספרנטני" "כרטיסן" היא מזהה טנקים שבאים בציר "ספרנטני" מזרחה.

שמעון המג"ד נעצר ע"י הזחל"מ של שרגא. השמחה רבה מאוד לפגוש אחרי יומיים את הגדוד מחדש. אין זמן לדבר ושמעון מצטרף אל פלוגת החרמ"ש לדהרה דרומה.

לקראת צהריים אנחנו מגיעים לצומת טסה. צוותים שלא הספיקו לתדלק עוצרים ליד מיכלית הסולר, והשיידה תוך כדי חנועה עוקפת סמיטרילר עמוס כמנות קרב וארגזי לחם.

האפסנאים מהחטיבה זורקים לכל כלי ככר לחם ומנת קרב. מנת הקרב שנזרקה לזחל"מ המכצעים לא מגיעה ליעדה ונופלת, והחברה מסתפקים בככר הלחם עד למחרת בבקר. צורת טנק המג"ד העביר אליהם את שפורפרת הריבה ו-2 קופסאות סרדינים.

בשמונה בכוקר, (יום ב'), מגיע סוף סוף לפלוגה מ' הזיורד המיוחל. הם מנסים להשלים עוד מספר פריטים חסרים ולבסוף יוצאים לכיוון "טסה". בדרך פוגשים טנקים פגועים מן הגזרה הצפונית שנמצאים בדרכם לרפידים לחיקון.

מפי הצוותים שומעים לראשונה על המתרחש בקו, והידיעות אינן מעודדות.

לפני הצהריים מגיעים לנקודת המים של "טסה". פוגשים את גיל, מ"פ המפקדה, מחדלקים, ומקבלים אפיסקופים. הטנק של קטרי שנתקע לפנות בוקר מגיע, וכולם שמחים על התגבור הזה. ממשיכים לצומת "טסה", הצפיפות על כל הצירים רבה. לפתע

מגיחים מאי שם זוג מטוסי אויב, ובמקום להטיל פצצותיהם על הכוחות והדרגים המצטרופים על הצירים, זורקים את מטענם בחופזה על הדיונות ונעלמים. הפלוגה יוצרת קשר עם הגדוד ומתפרסת מדרום לצומת טסה.

בשעה 1200, מקבל המ"פ ערדד הוראה להוביל את הגדוד המגיע מצפון, בתנועה דרומה. מתחילים לדהור לאורך הכביש מ"טסה" דרומה, עוברים דרך החטיבה האחות ומזהים בה הרבה פרצופים מוכרים. מנפנפים להם לשלום, לא יודעים שרכים מהם לא נראה עוד.

שמעון: "כשהגענו עד "מכדיל 73", קיבלתי פקודה לעצור ולחזור חזרה לאזור צומת "עכביש" "מכדיל" ולחכות שם להמשך פקודות. הסתובבתי מיד עם הגדוד. יתר שני הגדודים היו לפני בציר "מכדיל" וכשהסתובבנו הייתי ראשון. הגעתי לצומת וחיכיתי למח"ט להמשך פקודות. הפקודה שניתנה היתה לנוע על ציר "טליסמן" ולכבוש את "צירנה". בצומת "טסה" מצטרף התאג"ד. בפעם הראשונה נמצאים כל הכוחות ביחד.

עברנו קרב ראשון, מאחורינו תלאות ההתארגנות והדרך. המתח רב, יודעים אנו שמצפים מאחורנו לשמור ולהשמר, אך גם להקריב בשעת הצורך, וכולם דואגים לנו.

בהמשך התנועה של הגדודים על ציר "מכדיל", נערכת קבוצת פקודות קצרה באוגדה, והמח"ט מקבל פקודה לנוע עם הכוחות מהר ל"טסה", לעלות על ציר "טליסמן" ולבלום את האויב.

היעד - "חמרטל".

"חמרטל" היא גבעת חול מאורכת, כ-5 ק"מ אורכה וקילומטר אחד רוחבה. הכביש "טסה" "איסמעליה" מעפיל אליה, עובר לאורכה, חוצה אותם לשניים כשהכתף הימנית שמצפון לכביש

קטנה בהרבה מן הרכס המתמשך לשמאלה. כביש זה הוא אחד
המקומות המעטים בהם ניתן להעפיל בקלות אל "חמרטל" שכן
רובו של המדרון המזרחי של הגבעה תלול וחולי מאוד. רק
טנקים, ואף הם בקשי רב, עשויים לטפס בו. ראש הגבעה הוא
מישור המשתפל במתינות מערבה, פרט למקום אחד שם נוצר קפל
עמוק בשטח. בחוף קפל זה - התברר מאוחר יותר - הסתתרה
יחידת חי"ר מצרי חמושה.

לפי התכנית החטיבתית הגדוד של עמי תופס עמדות חיפוי
והגדוד שלנו מסתער על היעד. הזמן - 8.10 שעה 1630.
ירסי מ"פ ל': "הפקודה שקיבלתי משמערך היתה להוביל
את הגדוד על הכביש ל"חמרטל". הפלוגה של ערדד נעה אחרי.
נעזרנו במפה שהיתה ברשותי. הדבר לא היווה בעיה מאחר
ושנינו הטבנו להכיר את השטח. כל אימת שקיבלתי שמות קוד
הייתי "מתרגם" אותם לערדד לשמות הקוד מתקרפת ההחשה והוא
ידע לאן נוסעים. על הגבעה ראיתי טנקים בוערים ולא הצלחתי
לזהות אותם. השמש שקעה, והראות המוגבלת הקשתה על הראיה.
עצרתי את הפלוגה".

חלוקת הכוחות על היעד כפי שקבע ה-מגד: פלוגה ל'
באזור "צירנה", פלוגה מ' באזור עגול 205, ופלוגה כ'
מאחור. טנקים של חטיבה שכנה ישנם עדיין באזור. שמערך
נוחן פקודה להיזהר בפתיחה באש בגלל המצאות כוחותינו בשטח.
הטנקים של פלוגה מ' יורדים מהכביש, פונים שמאלה ומתפרסים.
המחלקה של דרדד מאבטחת לכיוון מערב, המחלקה
של נח משמאל, המחלקה של ירסי, הסמ"פ, מימין, וירסי עצמו
קיצוני מימין. עולים על "חמרטל". מיד עם תחילת העליה
מקדם את פניהם מטח תופת של אש נ"ט נותבים ירוקים, סגולים
ואדומים. צרקי, אחד המט"קים במחלקה של ירסי, רואה לפניו

טנק שלנו שמתלקח בזוהר אדום. בקשר נשמע דיווחו של ירסי קלייך ז"ל: "נפגעהי, עגלון פצוע יורד לבדוק מה קורה". צוקי, הוא היחיד שרואה את הטנק של ירסי נפגע, אך אינו יכול לדווח, הקשר בטנק שלו פגום והוא יכול לקלוט ולא לשדר. הוא מבקש למשוך את תשומת לב מפקדו אולם כבר היה נתון בלחימה על חייו - "ראיתי קבוצת אנשי חי"ר מסתערת על טנק הסמ"פ וירית לעברם פגז מעיך. באותו זמן הייתה התפוצצות ליד הטנק שלי. הוצאתי את הראש ובדקתי אך לא הבחנתי בפגיעה. אולם כשהמשכתי לנוע החל המנוע גונח וחורק ועשן עולה ממנו. מימיני בא טנק אחר ונטל את הלחימה בחי"ר המצרי המתקיף את הסמ"פ, יריתי עוד פגז והתחלתי לסגת בהילוך אחורי ובתוך גשם של טילים אל המדרון".

עודד, לוקח מחלקה ומתקדם בכיוונו של ירסי לחץ אותו, והטנק שלו נפגע מטיל. הם מבצעים חילוץ לאחור ומתארגנים בתחית הגבעה. שמראל זרמר, התותחן בטנק המ"פ, נפצע ומפונה לאחור.

עודד שנפצע גם הוא, עולה על הטנק של קשת, מדווח למג"ד, ומבקש לשלוח יחידה נוספת כדי לבצע התקפה ולכבוש את הגבעה. כל טנק שנע על גבי היעד מושך אליו אש תופת של נשק נ"ט. עודד מורה לשרידי הפלוגה, הכוללים עתה רק עוד ארבעה טנקים כשירים, לרדת ולהתרכז באזור הכביש, אולם נח מדווח שהוא בעמדה, ויש לו קשר עין עם הטנק של ירסי, עודד עולה לעברו.

בקשר נשמע דיווחו של איש צוות בטנק של ירסי - "קדקד איננו, הם עולים עלינו אנו זורקים רימונים". בעלטה היורדת לא יכול עודד לאתר את הטנק של נח, בטנק החדש שלו אין קשר פנים, ופקודות לצוות יש לתת בקשר חוץ, וזה משגע

את כולם. לבסוף יורה נח פגז לאיכון ועודד מוצא אוחו ומתקרב אליו. דוד, ה-מ"מ, מבקש ומקבל אישור לעלות. מתקשרים שוב עם המג"ד. בתוך כך נעשית אש ה-נ"ט המצרית יעילה ומדוייקת יותר על הכח הקטן ושלושת הטנקים נאלצים לרדת למטה. יחד עם הטנק של ארני מתארגנים בחניון הקפי של ארבעה טנקים בעיקול הכביש. מתקשרים עם המג"ד ומבקשים תגבורת. ה-מח"ט מתערב ונותן הוראה לחזור אחורה ולהצטרף לגדוד. ירסי, עם פלוגה ל', כל אותה עת בעמדות, יורים על מטרות בשטח.

ג'רן נוסע אחרי הטנקים של עודד בתנועה ל"חמרטל". "פתאום ירסי עלה לעמדות. עודד נוסע ימינה ומערכה ואני לא רואה אף אחד - בעיית המשקפיים המפורסמת". חירתה, אשתו של ג'רן, מספרת: "יום חמישי לפני המלחמה ג'רן חוזר מהעבודה עם משקפיים שבורים. מסרתי את המשקפיים למחרת לאופטיקאי בכאר-שבע. בשבת גייסו אוחו. לא ידענו שהעסק ימשך זמן רב וסיכמתי איתו שישאר ביום ראשון בכאר-שבע ויביא איתו את המשקפיים. פרצה המלחמה. ידעתי שהמשקפיים אצלו הם לא תחביב ובלעדיהם הוא כמעט עיוור. אירגנתי מכל מיני זוגות ישנים, וחלקי משקפיים שהיו לו חבילה. נסעתי לבסיס ניגשתי לכרי, קצין הקשור, הסברתי לו את הבעיה. כרי אמר: "איך לי קשר איתו, אני לא יודע איפה הוא, אני רק יודע שהוא למטה בסיני וזהו". היה מאד לא נעים לשמוע דברים כאלו, בלי קשר למשקפיים, אמרתי לו אני משאירה לך את החבילה ובהזדמנות ראשונה תעביר אותה לג'רן. הוא לא הסכים בשום אופן (כרי פחד שזו התחייבות והבטחה שג'רן יחזור מהמלחמה, כנראה, לכן לא רצה לקחת את החבילה). תשעה ימים אח"כ לא שמעתי מג'רן שום דבר, לא מכתב לא טלפון,

כלום. פתאום, במשק, באה אלי חברה וצומרת "חירתה יש איזה
חייל המחפש משקפיים לג'רן תלכי תראי מה הענין". אני
ניגשת אליו והוא מספר לי שהעבירו באלחוט שלג'רן אין
משקפיים, ושאני אלך לבאר-שבע להוציא לו מהתקון את המשקפיים
ואמסור אותם לחייל. בשבילי זו היתה חגיגה ממש אחרי תשעה
ימי דממה יש אות חיים מהבכור.
הגעתי לשדה תימן והתיחסו אלי במלכותיות ממש. תשבי, תנוחי,
תשתי, ואולי את רוצה לאכול. אני באתי עם בגדים רחבים להסתיר
שאני בהריון אבל זה לא עזר, הפעם קיבלו אותי יפה מאוד.
אירגנתי לו חבילה עם המשקפיים ממתקים ואפילו גלידה שהגיעה
נמסה, וג'רן התעורר לחיים".
המגע עם החי"ר המצרי הוא בטורחים קצרים, ללא מקלעים
ובחנאי החשיכה. ברור לכולנו שהגבעה השורצת חי"ר מצרי
עלולה להפך למלכודת מות.
שמעון בותן פקודה לחזור אחרנית לאזור "טליסמן 34" ולהכנס
לחניון לילה.
בכל היחידות יש אי נחת מן ההוראה לנחק מגע עם האויב, הרי
זה בניגוד לתורה שהוחזרה באנשים שאין חוזרים עד שלא מבצעים,
ואנחנו, שהשארנו 4 חברים על הגבעה - הסמ"פ ירסי קליין,
התוחן יורם צדוק, הטען אלי אזולאי, והנהג אבי מינץ
הרגשנו קשה מכולם.
פלוגת החרמ"ש מאחור ולא ניתן לשלב אותם. מסביר
שמעון: "בהסתערות על היעד היתה הפגזת תופת ו-זחל"ם לא
יכל לעבור שם, נוסף לזה, השטח חולי והעבירות לזחל"מים
היא כמעט בלתי אפשרית".
ב-2330 בערך יצרנו קו מול האויב וחיכינו להתפתחויות
נוספות.

במשך כל היום יש בעייח מים. לגדוד אין עדיין מיכליח, והאפשרות היחידה לספק מים ללוחמים היא הבאת ג'ריקנים עם מים ממיכליח של כוחות אחרים. גיל, וקבוצת חיילים מהמפקדה, אוספים מהטנקים את הג'ריקנים הריקים, וחוזרים כשהם מלאים מים.

יהודה, הסמג"ד, אומר לגיל מ"פ המפקדה, להעביר אספקה, תחמושת ודלק לכוחות בחניון. גיל: "אירגנתי שיירה ויצאנו לכורן "צירנה". כפי שסוכס מראש, ג'וריסט, סמ"פ פלוגת החרמ"ש, צריך היה לבוא לקראתי ולכורן אותי לחניון הגדודי. מפגש לא נוצר, החקשרתי ליהודה, והוא הורה לי לחזור ל"טסה". לסוכב את השיירה היתה משימה קשה בגלל החולות, לבסוף הצלחנו להחזיר את השיירה ל"טסה". אני חזרתי לחפש את החניון הגדודי וממש לרגלי "חמרטל" פגשתי את הגדוד". הנהג של גיל חושש בנסיעה. כל הדרך יש התפוצצויות ונחתכים באזור. כשמגיעים לאזור "צירנה" אומר הנהג לגיל "אני מפחד שנגיע לכוחות המצרים". "הרגע", משיב לו גיל "יש לי אקדח", והם ממשיכים.

ערדד נפגש עם שמעון, מדורח לו על הקרב, מעביר את הפיקוד לדרדד, ומתפנה לטיפול רפואי. לפני שקיבל את הפיקוד על הפלוגה, יושב דרדד עמוק בתוך הצריח ואומר: "נח, מה שאנחנו חטפנו היום!" משפט זה כיטא את ההרגשה הכבדה שהיחה בלב הלוחמים והמפקדים כאחד.

פלוגה מ' שסבלה אבידות בקרבות היום מקבלת מקלעים נוספים מהחרמ"ש. מחר יעלו הטנקים עם המקלעים על היעדים. לאחר הנסיון של קרבות "חמרטל", ישבו שמעון, הקמב"ץ והממפ"אים, לקבוע מה לעשות נגד הטילים. "את נושא הטילים הכרתי" מספר שמעון "ידעתי על קיום סגרים אבל לא בכמירות כאלה. הוצאתי פקודה שכל פלוגה בזמן התדלוק תקפוץ ל-גש"ח ותיקח חוליות זחל נוספות לשים על מעקה החי"ר בצריח. בהמשך הקרבות, התברר שפגיעות רבות של טילים נבלמו בחוליות ולא חדרו דרך השריון".

10. 8 - לילה ראשון במלחמה. הגדוד בחניון מאובטח. יש

ידיעות על אפשרות תקיפה של קומנדו מצרי. אסור לעזוב את הכלים ואסור להסתובב בשטח החניון ללא אישור מהמג"ד. ג'רן, מבקש אישור לבוא אליו ברגל. שמעון מאשר: "שמעון, אני מוכרח לנסוע אחריך, אני לא רואה כלום ואם לא אהיה צמוד לטנק שלך אני לא יכול לפעול כלל". שמעון מסכם שיהיה בסדר וג'רן חוזר לטנק. כ-10 מטר לפני שהגיע לטנק הוא מזהה דמויות נעות ברגל לכוון החניון. ג'רן רץ לטנק, דורך את המקלע, ומודיע לשמעון שהוא עומד לפתוח באש על דמויות, "לנצור אש ולהמחין אולי אלה חברה שלנו", תשובתו של שמעון נשמעת היטב ברשת הקשר. הטנקיסטים של פלוגה מ', רוצים להאמין שאלו חבריהם שהצליחו להחלץ ברגל. הדמויות מתקרבות ומתחילות לנצנץ בפנס, "הם שלנו" נשמע קול מאחד הטנקים. ואמנם אלה הם טנקיסטים של חטיבה אחרת שנטשו את הטנק וחזרו ברגל דרך המערך המצרי.

יוסי, שרגא ודודו, מהרהרים בקול רם על הלחימה. שמעון, בקול אבהי עם "תכלין" ציוני מסביר להם: "המשימה הפעם איננה כיבוש כי אם בלימה והמשימה הושגה, האויב לא המשיך

לנוע אל מעבר "חמרטל", לאויב עדיפות מוחלטת באמצעי לחימה לילה וחבל על הבחורים שלנו. מחר נעשה הכל לטהר את היעד. תהיו חזקים ועודדו את החיילים. אלה הם כללי המשחק שאסור לנו להפסיד בו - תהיו חזקים!".

בחצות נקראים המג"דים לקבוצה פקודות ליד טנק המח"ט. "החטיבה" - אמר - "תתקוף את "חמרטל" ואת הגבעה שמדרום לה "מכשיר" יחד עם חטיבה נוספת".

9.10 - עם דמדומים ראשונים החלו הטנקים לנוע אל יעדיהם. המשימה של הגדוד - להעריך מדרום לגבעה 203 ולתת חיפוי להתקפה של החטיבה האחות ולגדודים של עמי ובירא שיכבשו את "חמרטל".

עד כה, סרן גרר, קצין קשור ארטילריה של הגדוד, היה על זחל"ם, כך שהוא לא בא לידי ביטוי. לקראת בוקר, ה-9 באוקטובר, מצוות אוחו שמערך על טנק כדי שיוכל לנוע עם הכוחות ולסייע בארטילריה.

⁴ מרזרה היא דרך לחימתו של גדוד תותחנים. בעת מבחן - במלחמה - אין המפקדים שוהים במחיצת חייליהם. הם נעים קדימה עם גדודי השריון והחי"ר, והופכים ל"עיניים של הגדוד". כך מתאר גרר וממשיך - "תוך דקות ספורות אני לומד ומכיר את הקשר בטנק, ומתכוונן להתקדם לקראת המשך לחימה. זה קצת קשה לעבור מנוחיות של זחל"ם לצפצפות שבטנק, וכדי להיות יעיל צריך להתרגל מהר".

פלוגה מ' שהצטמצמה עד כדי 4 טנקים, עדיין ללא מפה. מתאר דרזר: "המג"ד הדריך אותנו בקשר, וכך הגענו עד "מכשיר". ארני, כתרי ונח, שלוש המט"קים בפלוגה, דיווחו לי שהם מזהים טנקי אויב על "חמרטל". הוריתי להם לפתוח באש. הטרור הוא 3.500 מ', קיבלתי דיווח על פגיעות ב-6 טנקים. אני

הייתי היחיד בפלוגה עם מקלע מפקד ולכן התעסקתי בלחימה עם החי"ר".

מאוחר יותר, חל שינוי בתוכנית החטיבתית, והפלוגות מועתקות לצד המערבי של "חמרטל". פלוגה כ' נכנסת הפעם לעמדות אש ולא נשארה מאחור. המטרה - לתת חיפוי לגדודים של עמי וג'ורא. ג'רן: "כשהתחלנו לעלות ירדה עלינו הפגזה לא נורמלית. רק הגענו לעמדות, נוספה גם אש נוראית של שמלים ויתר הדברים שהטילו בנו אנשי החי"ר. הרצל, טען קשר בטנק של ה-מ"מ ירסי, חטף רסיס בחזה, פינו אותו לאחור, וירסי חזר עם 3 אנשי צוות.

הרצל הוא הפצוע הראשון של הפלוגה. תוך דקות והוא לא היחיד. אלי ה-סמ"פ חטף פגיעה. "יורד לראות מה קורה" הוא מדווח בקשר. מתגלים לו 2 פצועים קל. אלי והצוות, בקר רוח, עושים את כל התרגולות לכבות את השריפה שפרצה. "הספקתי לפנות את אנשי הצוות לטנקים אחרים, וכעבור כמה דקות התפוצץ הטנק והצריח עף לשמיים".

מכשיר קשר. בלעדיו לא ניתן בקרב המודרני. הפקודות ניתנות בקשר, קבלת ידיעות נעשית בקשר, מסירת דיווחים - בקשר. ציון מקום - בקשר, מה קורה. כשהוא לא פועל? - ירסי מ"פ ל': "עמדנו וירינו מאזור "צירנה" לאזור "חמרטל". התחלנו לקבל הפגזה, בטנק המג"ד היו תקלות קשר ואני הייתי בקשר עם המח"ט בשבילי. תוך כדי ההפגזה, מודיע לי שמעון להחליף איתו טנק. התקרבותי עם הטנק שלי, יצאתי מהטנק, לקחתי ליתר בטחון את התרמיל האישי ועליתי במקומו". בטרוח 5000, מזהים חי"ר מצרי. "יריתי פגז מעיך ופיזרתי אותם בשטח". מספר הרבר וממשיך "האויב, החתפר בשטח כששרשותו הרבה סגרים ושאר מיני "ירקות", וכתוצאה

מכך היו לנו נפגעים רבים.

לנו זה היום השלישי להמשך הצום. עדיין אין אספקה סדירה של מזון, ורק מעט שאריות ממנת הקרב, וג'ריקן מים מצילים את המצב. אבל לא זה מה שישבור אותנו, והמוראל ממשיך להיות גבוה".

גור, יושב כעת בטנק, ומחקדם עם הכח ליד ה-מג"ד, ומורדא כמה יחידות אש עומדות לרשותו לסיוע. שמעון, מבקש אש ארטילרית על הקצה הדרום מערבי של "חמרטל", שם עתידים הטנקים לעלות לעמדות חיפוי. הפגזים נוחתים. ה-"כום" נשמע היטב בכל הגזרה. "עדיין אינני יודע מהי לחימה מתוך טנק. אני נוסע עם הראש בחוץ, עד שהפגז הראשון נופל מטרים ספורים ממני ואז אני "צולל" במהירות פנימה". אומר גור. סיימון, מפלוגה ל', כתב במשך ימי הלחימה יומן אישי. מתוך היומן: - "9.10, היינו בעמדות חצפית. זיהיתי מבעד לעדשת הפריטלסקופ את כוחות הקו הראשון שלהם. כאב לראות אותם נעים בשטחים המוכרים לנו כל כך מהשרות הסדיר. התעוזים והמעוזים בידיהם. מקומות שכיילתי בהם כל כך הרבה ובמיוחד ב"מרפסת". הדיונות זרועות כבר בטנקי אויב פגועים, וגם כמה שלנו..."

כשהתחיל הקרב על "חמרטל", מקבל ד"ר רמון הודעה בקשר מהסמג"ד: "נוע מערבה עד שתחקל בפצועים ותטפל בהם". מקובל לפרוס תאג"ד, קצת מאחורי הכח הלוחם כדי לא לעבוד תחת אש, אך פקודה היא פקודה והתאג"ד נע עד אחרי האנטנה של האו"ם, ב"צירנה". מספר ה-ד"ר: "הגיעו הפצועים הראשונים. פרשנו את התאג"ד באופן חפוז, והתחלנו לטפל בהם. ביקשתי מהרופא החטיבתי הליקופטר לפינוי ונעניתי בשלילה. פנינו את הפצועים ברכב לאחור. כל הזמן המשיכו להגיע פצועים, והשכבנו אותם על שמיכות, היות ולא היו כל כך הרבה אלונקות, חיילי

החרמ"ש, והחברה מזחל"ס המג"ד, עזרו לחובשים מאוד. פגזי ארטילריה נפלו באזור, אך למזלנו לא פגעו בנו. המצב התחיל להדאיג אותי, היות ולא יכולתי לטפל בפצועים רבים כל כך. באותם רגעים ממש, הגיע ד"ר טראף, מגדוד עמי, והשתלב בעבודה עם הצירוד שלי. מכל צד נכנסו פצועים, וקשה היה לדעת את מי כבר ראית ואת מי לא".

המראה מחריד. אלונקות ושמיכות, שעליהן שוכבים פצועים בשורה ארוכה, כתמי דם גדולים שהכתימו את הכביש והחול, תחבושות אישיות רוויות דם מתגלגלות בכל השטח, והפצועים מתאפקים וסובלים בשקט.

הלחימה בעצומה, "חמרטל" נשטפת ע"י החטיבה. הטנק של חליבה, מפלוגה כ', עולה על שרשרת מוקשים ונתקע בשטח. הצוות נוטש אותו ורץ ברגל לכיוון הכוחות שלנו. ררטנברג, הנהג של ג'ון, מזהה אותם: "ג'ון, חברה שלנו רצים בשטח, תעצור לראות מה העיניינים". הטנק נעצר, ו-3 חברה מזנקים לתוך הצריח. מתברר שמנגנון המתח בטנק נפגע, והמצרים התחילו לרדוף אתריהם.

גיל, מ"פ המפקדה, מקדם את הדרגים ל"צירנה". אתמול הטנקים לא קיבלו תחמושת ודלק והם "קצרים" ביכולת הלחימה. גיל: "הגענו לאנטנה בבקר ה-9.10 והתחלנו לפרוק תחמושת לפלוגה הראשונה שהגיעה. מיד נפתחה עלינו הפגזה מרוכזת. קיבלתי הוראה לדלג קצת אחורנית. הסמיטריילר הענק, בקושי הצליח לסובב את עצמו ולהגיע לנקודה החדשה". פריקח התחמושת נעשית ע"י חיילי ה-חרמ"ש ואנשי זחל"ס ה-סמג"ד, ממש ע"י התאג"ד. דלק, תחמושת, ופצועים, במקום אחד.

טנקים שנפגעים מגיעים לידיהם של אנשי החמוש. קצב העבודה ממש מדהים. החלפת חלקים ותיקונים המצריכים בדרך כלל ימי עבודה, נעשים בשעות אחדות בלבד. החזרת הכלים לכשירות מבצעה כל פעם מחדש הביאה לכמות משמעותית של הטנקים בקרבות הכלימה. בני קציין החמוש ושלמה מ"מ חט"ג לא צריכים היו לומר מלוח זרוז "יותר מהר מהקצב שהם עובדים לא ניתן לעבוד" אומר שלמה.

הטנקים הנלחמים על "חמרטל" הולכים ומתמעטים. הגדוד של עמי, נפגע קשה. ונותר עם טנקים ספורים. הגדוד של ג'ורא, איבד גם הוא מספר כלים, והגדוד שלנו השאיר את הטנקים של אלי ושל חליכה מפלוגה כ' על היעד. סכוון מערב, מחקרבים 3 טנקים ו-2 נגמ"שים שלנו. הם עוברים בחור העמק הקטן, ומטפסים על "חמרטל". פלוגה ל' שנמצאת בעמדות שומעת קולות קרב.

ג'רן "מאנד" פעם נוספת את הגדוד. הוא, עם כמה טנקים למעלה, מדווח כמו שכתוב בספרים - "חמרטל" בידי, יש מים, חסר תחמושת, מספר נפגעים וכו', ושואל בקשר מה לעשות היות ולא היו לו פקודות ברורות, שמעון שנמצא לידו, מחייך בפעם הראשונה חיוך רחב ומסביר "הוא לא אשם, אין לו משקפיים והוא בטוח שהוא לבד על היעד".

ניתנת פקודה לרדת למדרון אחורי. בעוד הם עושים דרכם אל המדרון, מזדקף ממש לפני הטנק של ג'רן איש חי"ר. "זכר ראשון ראיתי בידו רימון. כמעט פתחתי עליו באש, ופתאום זיהיתי סג"מ צעיר, מכולבל לגמרי. הכרחתי אותו לזרוק את הרימון - הוא לא היה נצור! הבחור טיפס אלי לטנק, וסיפר כי הוא ואנשיו נטשו את התעוז עם שני נגמ"שים, בנדודיהם בדיונות הגיעו לגבעה זו, ושני הנגמ"שים נפגעו ויש

פצועים. דירוחתי לשמערן שיש פצועים שלנו על היעד." שמערן מארגן כח חילוץ, הכולל את ירסי, מ"מ כפלוגה כ', והמתלקה שלו. הוא עצמו מצטרף בראש הכח למשימה. ירסי, גבה קומה בעל זקן בלונדיני. פנים חוורים וגזרה דקיקה, נפסל לשרות מטעמי בריאות עוד ב-1968. ביום כפור, כאשר נשמעה צפירה, לקח חרמיל וירד דרומה. הוא אימץ לעצמו את המחלקה עד גמר הלחימה. הוא מספר "נסעתי בעקבות ה-מג"ד בכורן המשוער עליו הצביע הסג"מ מהתעוז. חיפשנו כדבריו שני נגמ"שים פגועים. זו הייתה משימה בלתי אפשרית כמעט בשטח שטוף אש בין עשרות טנקים שרופים. בכל זאת מצאנו אותם. בתחילה איש לא נראה הכלים. אך בעמדנו תוהים אנה נפנה, ראינו חיילים פצועים זוחלים לעברנו, אלה היו הצנחנים".

שמערן, מעלה 10 חיילים על הסיפון, למרות הארטילריה. זו הדרך היחידה להציל אותם. ירסי, עושה סיבוב על היעד ומגלה שבעה חברה נוספים. אלה מהם, שהיו מסוגלים לדבר, טענו כי על הגבעה נותרו עוד מחבריהם. ג'ון שולח את שי, מ"מ 2, לערוך חיפוש נוסף. שי עולה עם מחלקתו. תנועת הטנקים בחלק זה של הגבעה מושכת את תשומת לב המצרים והם פותחים בהפגזה ארטילרית חזקה יותר. למרות ההפגזה, ממשיך שי להסתובב ולחפש חברה נוספים. פחאום הוא רואה תנועה בחול. צנחן חשוש ופצוע התרומם, ושי עוזר לו לעלות אל הסיפון. בעוד הטנק נסוג במהירות, יוצא שי מהצריח לחבוש את פצעיו של הצנחן. הרסיסים הרבים שעפים באויר פוגעים בהם, וכשהגיעו אל מחסה ע"י הכביש, מאותת שי לאיציק, הסמל שלו, שיטפס שוב לגבעה לחפש עוד ניפגעים. איציק לא יודע היכן מסתתרים הצנחנים, ומחליט לנסוע על "הקולי" של מפקדו. תוך כמה דקות, הוא מאבד את

העקבות בתוך המון הסימנים שישנם בשטח. הוא נוסע איפה במעגלים על היעד. כשהאש המצרית מלווה אותו, לא מזהה איש וחוזר אל מאחדרי הגבעה.

החיילים המצרים נראים מתחפרים במרחק של 700 מ'. שורות של חיילים, במרחקים של 50 מ' בין שורה לשורה, עומדים וחופרים שורות. דרך, מ"פ מ', פותח בדהרה עם הטנקים. הם מתקרבים, והמצרים יורים בהם טילים. המזל משחק להם הפעם ואין נפגעים. הם עולים עם הזחלים, דורסים את המצרים, ומטילים רימונים. מספר דרך: "המקלעים לא הספיקו לפגוע בכל מי שהיה שם. היינו חייבים לקצר טוח וממש לדרוס אותם. למרבה הפלא הם לא ברחו, והיו ביניהם כאלה שניסו לטפס על הטנקים תוך כדי נסיעה. מול הטנק שלי עמד חייל מצרי עם קלאצניקוב. אני מתקרב אליו, והוא עומד ומנסה לתפעל מעצור בנשק".

ליס, מ"מ 2 בפלוגה ל', עומד בעמדת תצפית, ומזהה בטווח של 4,000 מטר, מספר טנקים המנהלים קרב לכיוון צפון. קשה לזהות על מי הם יורים ואם הם שייכים לכוחותינו. ירסי מ"פ ל', מודיע ל-מג"ד, ומבקש לברר למי הם שייכים. לאחר כמה דקות, מודיעים שאלה טנקי אויב. ירסי מעלה 4 טנקים לעמדות ופותחים באש. קשה להשיג מטרה, ובכל זאת, בדיווחים שמתקבלים, מתברר שהושגו 5 פגיעות בטוחות ואחת בספק. ירסי מעביר הוראה לרדת למדרון. רק הטנק שלו ועוד 2 טנקים נשארים למעלה בעמדות. פתאום, הם מגלים משהו מוזר נע לקראתם מתוך שטח האויב. אלי. מט"ק 2 ב' בפלוגה:- "היה ברור לנו שזה טנק אך התקשנו לזהותו. רק כשהתקרב, הבחנו שזה פטון רגיל, אך הסיפון מכוסה בהר של אנשים".

על הטנק, יושבים 32 אנשי מעוז ממעוזי התעלה, שהיו
מכותרים מאז צהרי יום הכיפורים, והדפו מספר התקפות עד
שקיבלו אישור לנסות ולהחלץ בלילה.
הם צעדו כל הלילה, עד שהגיעו למקום מפגש עם כוח החילוץ
שנשלח לקראתם. (שני נגמ"שים וטנק נשלחו לחלצם. אך
ה-נגמ"שים נפגעו בדרך והם עלו איפו על הטנק היחיד כלם).
9.10. השעה 1430. ג'וץ, מקבל פקודה לחזור לאזור
"צירונה", וכדרך להקים קשר עם הגדוד של ג'ורא ולעבור
אליו עם הפלוגה. "הגעתי לג'ורא שעמד באזור צומת "פורטון".
הייתי עם 6 טנקים בלבד. עמדנו בתצפית לכיוון "מכשיר"
ו"חמרטל", ולפנות ערב חזרנו ל"צירונה".
לרפי, סמ"פ פלוגה ל', נשכרים בטנק 4 מוטות פיחול. הוא
מחליף טנק עם הצוות של הרבר. הצוות בשום אופן לא מסכים
להיפרד, ומעביר את הטנק הכשיר לרפי, מקבל את הטנק הפגוע
ומתפנה לאחור. הכוחות מקבלים הוראה לחזור לאחור, ולייצב
קו הגנה בין "צירונה" - "עגול 205" - "חמרטל" - "פורטון".
ירסי, מ"פ ל',: "נענו לכיוון ציר "טליסמן". היחה בעיה
שלא כלם הכירו את השטח. אמרתי למפקדים לנסוע, וכשמגיעים
לכביש לפנות ימינה. "חתכנו" את השטח בזריח לא טובה,
ועלינו על ציר "פורטון" במקום על ציר "טליסמן". אני הכרתי
את השטח וידעתי שזה לא הציר ופניתי מזרחה. האחרים, שלא
הכירו את השטח, פנו ימינה והתחילו לנסוע את תוך מתחמי
האויב. ליס מוביל בראש. עד כמה שזכרתי, ירדתי מ"חמרטל"
עם 8 טנקים, אני מביט לאחור ורואה רק טנק אחד מאחורי.
שאלתי בקשר איפו הטנקים וליס ענה לי - "נוסעים ימינה
על הכביש". אמרתי לו לעצור מיד במקום להסתובב".
חזרנו לאחור. מתארגנים מחדש. חיילי ה-חרמ"ש מבחינים

בעייפותם של הטנקיסטים, ניגשים, ועוזרים לחמש ולתדלק את הכלים. בלחימה הם לא משתתפים עקב תנאי השטח ותנאי הקרב. הם אינם מותרים למפקדים, ומבקשים לשתף גם אותם. החברה מתפזרים בין פלוגות הטנקים, ועוזרים לצוותים. תוך כדי העבודה שומעים רשמים וחוויות מקרבות היום. ככל ההמולה של התדלק והארגון, רואים מכונית קורטינה צהובה. מתקרבים בסקרנות, ומגלים כתבי חוץ וכתבים ישראלים שמנסים להגיע קרוב ככל האפשר לאזור הקרבות. לזומך צץ רעיון "פניתי לכתבת הישראלית, וביקשתי שתצלצל אלי הביתה, והיא הסכימה ברצון, ותוך רגע היחה מוצפת בעשרות מספרי טלפון". הכתב הזר, שיושב ליד ההגה, חסר סבלנות ומנסה להסתלק מהמקום. היא פותחת את הדלת, ויושבת עם רגל אחת בחוץ, ומעכבת אותו עד שכלם מסיימים למסור לה את הפתקאות. 9.10, הערב יורד, ה-מח"ט מודיע בקשר: "קדקד למכשיר".

ברנד, שיושב על הזחלם בתורנות, יורד לקרוא לשמעון. אותה עת הוא רוחץ פנים. "מיד אני בא". כלנו מתוחים מה יאמר ה-מח"ט - "האם קדקד עבור?"

- "חירבי עבור".

- "מצל טוב! נולד לך בן".

שמעון מחייך ואומר "יש יורש עצר". זהו רגע של התרגשות לכלם. המפקדים באים, לוחצים יד ומברכים, והחברה מזחלם המבצעים רושמים ביומן המבצעים, את "המבצע" הפרטי של המג"ד.

הגדוד בחניון. שמעון קורא אליו את גיל, מ"פ המפקדה, "תן טיפול טוב לכל הגדוד, אבל במיוחד לפלוגה מ' שניפגעה קשה" גיל - "ריכזתי את החבורה שלי, הסברתי להם מה קורה, ונסענו עם המכונית בתוך הדיונה כשטח החניון. עברתי אישי

מטנק לטנק ונתתי להם מעט מזון טרי שהגיע בפעם הראשונה מהחטיבה. בררתי מה חסר להם, שוחחתי עם החברה, ועשיתי כל מה שיכולתי לדאוג לחוסרים".

ירסי, מ"פ ל', מקבל הוראה לצאת עם מחלקת טנקים מחלקת מרגמות, ומחלקת חרמ"ש, עד "טליסמן 34", ולשמש חשמוע של הגדוד. לחיילי ה-חרמ"ש זו המשימה הקרבית הראשונה במלחמה. ג'וריסט, סמ"פ ה-חרמ"ש, והמחלקה של מרשיק יוצאים עם הטנקים. סימון כותב ביומנו: 9.10.73 הערב ירד, וקבלנו פקודת יציאה. הפקודה ירדה עלינו בהפתעה. חששנו. לא הבנו מדוע מורידים 4 טנקים לכורן המצרים. הועלו כל מיני השערות - אולי לחלץ חיילים? או אולי לשמש מחלקה קדמית המגלה אויב המנסה לעלות על הגדוד ומזהירה את הגדוד? היה ברור שהמשימה לא תהיה קלה. יצאנו הטנק של ירסי ה-מ"פ מחלקה 2, וכן מספר זחלמים של ה-חרמ"ש. התברר שהוטלה עלינו משימה של מארב תשמיע, כלומר, להתריע לגדוד על אויב מתקרב. התפרשנו ליד תחנת ממסר של ה-או"מ הנמצאת ליד ציר "טסה" "אסמעיליה". היינו רק 4 טנקים. האחריות היתה כבדה. הוצאנו את העיניים כדי לנסות ולזהות אויב מתקרב, אולם הם לא התקדמו. הם רק הרימו את פצצות התאורה הבהירות שלהם".

הלילה עובר בדריכות על החיילים. האפשרות של תקיפת קומנדו מצרי מגבירה את הערנות. בחצות, מתקיימת החיעצות מפקדים, מגיעים למסקנה שכדאי לעלות שוב על "חמרטל" ולחלץ את הנפגעים שנשארו על היעד. לפעולה זו, מצרף שמעון מח' של יחידה מעולה ב-צה"ל, ו-נגמ"ש נוסף עם אנשי הרבנות הצבאית לפינוי החללים. "התוכנית, לתת הנחתה ארטילרית חזקה על היעד, פלוגה ל' מחפה מאזור "צירנה", ואני עם הטנקים של פלוגה מ' ומחלקת ה-חי"ר, נסתער על

"חמרטל" במגמה להגיע לאדום 6723 עד המדרונות המערביים".
מפקד הסיוע הארטילרי, מקבל 3 גדודי ארטילריה מוקטנים.
הסיוע המרוכז ביותר שניתן מאז ראשית המלחמה. גרר,
ה-קש"א של הגדוד "ב-10.10 בשעה 0430 הייתי כבר בחצפית
והתחלתי לטרוח את המטרות. זה הלך מהר מאוד, חיים אפרת,
היה בזחלם על ידי וצפה בטיווח. הסברתי לו את תפקידו
המדויק, ועד כמה שאני זוכר הסברתי לו גם את הבעיות
הראשונות הכרוכות בעליה לטנק. ראיתי שהוא שמח סוף סוף
לבצע תפקיד במלחמה הזו".

הכח יוצא למשימה. חיים אפרת, מצטרף כחמישי בטנק
של דרדר ה-מ"פ. הם עוברים דרך הטנקים של פל' ל', העומדים
על "טליסמן" 34". שמעון מתדרך את יוסי, ה-מ"פ, היכן
לתפוס עמדות חיפוי. הכח מתקדם, הדרך עד אדום 6725 עוברת
די כשקט. ארטילריה מצרית מטפטפת באזור. הטנקים נוסעים
מערבה וכמעט חוצים את "חמרטל", פונים שמאלה ומתחילים
לטפס במדרון. התנועה איטית וזהירה. יורים במקלעים על כל
דבר חשוד. בקשר מזהיר שמעון לא להתגלות בטרם נדע בוודאות
שאינן אויב אורב לנו.

הטנק של קטרי נע קיצועי מימין, ועם עלותו לקר רכס נפגע
מטיל מכיוון מערב. הטנק נדלק מיד. ארני, יורד מהטנק שלו,
דרך רגלית לטנק של קטרי לסייע בחילוף. בהגיעו הוא מוצא
את קטרי, המום וכווי, ומכוון אותו ל-נגמ"ש של קצין הדת.
ארני לא רואה את הטען יוסף תם, שקטרי הספיק להוציאו
כשהו גוסס ולהניחו בצד הטנק. ארני עולה על הטנק הבוזר,
ומנסה להכנס לצריח, אך הצריח כולו עולה בלהבות והתחמושת
כבר מתפוצצת. את התוחחן, דוד פרוינד, הלכוד בפנים, לא
ניתן להציל. ארני פונה לתא הנהג, לא מצליח לפתוח את מדף

הנהג מבחורץ, אך מצליח להעיר את הנהג, ריקטור כלרס,
מעלפונר. בעוד הוא מסייע, נפגע גם הטנק של ארני מטיל,
וארני רץ בחזרה לטנק שלו, לחלץ משם את הטען, יגאל בן-חיים,
שרגלו רוטשה, ואת התותחן, שמואל רוטנברג, שרסיס גדול חדר
אל גבו. בעזרת הנהג, אלכס, הוא מפנה אותם ל-נגמ"ש, וה-נגמ"ש
יורד לכיוון ה-תאג"ד.

אלכס: "את רגע הפגיעה לא אשכח לעולם. ראיתי שחור מול
העיניים, ביחד עם הבהק עצום ומיד לאחר מכן ניצוצות
וריח של שרוף, אבל הטנק לא נדלק".

ההסתערות נמשכת עם 3 טנקים. ה-קח"ק, חיים אפרת,

נוטל את המקרופון כדי לבקש סיוע ארטילרי. הוא לא מספיק
לסיים את דבריו, והטנק נפגע מטיל בדופן השמאלית. חיים
נהרג מיד, דרדר ה-מ"פ, ואוחיון הטען, נפצעים. דרדר מדווח
ל-מג"ד על הפגיעה ומקבל הוראה להתפנות לאחור. שמעון

קורא אליו את חיילי ה-חי"ר, ומזהיר את ה-מ"פ לא לעלות
עד לקר הרכס. החיילים, יורדים מהזחל"מים ומתחילים
בהסתערות רגלית. השטח חולי והתנועה בו איטית וקשה.

באזור ציר "פרטון", מזהה המפקד תותח נ"ט שיורה לכיוון
הטנקים שלנו על קר הרכס. שמעון אומר לנח, מ"מ בפלוגה
מ', שירד מהטנק עם משקפת, וינסה לזהות את התותח ואחר
כך ישמיד אותו. נח לא מצליח לאתר אותו. הטנקים של שמעון
ושל נח נותנים חפוי צמוד לכה הרגלי שמתקדם.

פלוגה ל', שתפקידה לתת חיפוי, לא יכולה לעזור.

ינסי מ"פ ל': - 'מיד כשעלינו לעמדות, הודעתי ל-מג"ד שאני
לא יעיל. לא היה מקום לחמרון, וקיבלתי הוראה להשאר במקום.
היתה לי חצפית עין כל הזמן עם חלק מהכת.

ראיתי שהם נתקלו, לא זיהיתי מהיכן יורים עליהם, בקשר
שמעתי שיש נפגעים. ביקשתי רשות לעלות למעלה ולעזור.

בענתי בשלילה".

חיילי ה-חי"ר מסתערים ומגיעים לחלק הקדמי של היעד. החיילים החלו בורחים כבהלה במדרונות. הארטילריה המצרית מגבירה את האש ומסכנת את החיילים החשופים. ה-מג"ד נותן הוראה ל-מ"פ ה-חי"ר לפנות את הכח לאחור. הם חוזרים עם פצוע.

ריקטור בלום, נהג הטנק של קטרי, נחלץ בינתיים מהטנק שלו ולאחר שכיבה את עצמו בחול, שומע את ארנני קורא שיש לחלץ את הטנק הפגוע (של ארנני) שאינו כוער. הוא אינו מהסס ומתנדב להורידו מהיעד. נח מדריך אותו לפי הוראות ה-מג"ד: "תעלה על הקולים עד לציר "טליסמן", סע מזרחה עד "צירנה", שם נמצא ה-חאג"ד ויטפלו בכך". מה שאירע לריקטור בשעה הבאה ישמע כסיפור בלתי יאומן אלולא היו לו עדי ראייה. ריקטור, נכנס לתא הנהג, מתניע, ומתחיל לנסוע ישר לכיוון המצרים. ארנני רץ אחריו, מנופף בידיו, וצורח כדי למשוך את חשומת לבו, אך ריקטור שהשפעת ההלם כנראה לה חלפה סמנו ממשיך לנסוע. הוא חוצה את "חמרטל" על פני שוחות הבזוקאים המצריים, על פני מזוודות הטיילים שבגיא, ועל פני טנקים וחוחחי נ"ט מצריים. המצרים אינם מאמינים כנראה שטנק ישראלי בודד יחדור כה עמוק אל תוך שורותיהם, וחושבים כי זה טנק ישראלי שנשבה ומוסע אל העורף. במשך הנסיעה מתבהרת הכרתו של ריקטור. הוא מוצא את עצמו בשטח לא מוכר. הוא פונה דרומה ומגיע לכביש. נדמה לו כי זהו כביש "איסמעיליה" - "טסה". עולה על הכביש, נוסע מערבה, ומצפה לפגוש את כוחותינו. אולם ככל שהוא מתקדם שאון הקרב יוחר. ספיקות ממלאים את ליבו, וכדי להתרחק מהקרב שניטש לפניו, הוא יורד מהכביש דרומה, וממשיך לנסוע

דרך החולות בכיוון דרום מזרח.

כעבור קילומטרים אחדים, מבחינה יחידת שריון של צה"ל, בטנק בודד הדוהר לעברה במהירות. "אויב 3000 לפנים" אומר מפקד הכח ושלרשה קני תותח מתמקדים על הטנק. אולם בטרם מספקדים לירות הם מזהים - "פאטרן!"

מניחים לטנק להתקרב כאשר התותחים מלוים אותו בחשד. ריקטור נעצר לפנייהם. פנים צנומות, עטוף שער פרט, יוצא את תא הנהג.

- "מישהו יכול להגיד לי היכן הגדוד שלי".

- "מאיך אתה בא?" שואלים הם בסקרנות.

- "חמרטל" משיב להם בקול רפה.

מביטים במפה ולא מאמינים! 15 ק"מ, עם טנק בודד ומדפים פתוחים, עבר בלום בלב שטח האויב. כל אותה עת מתפשטים אחריו בקשר בכל אותו הקריאה. כעבר שעה בערך, מתקבלת הודעה שהטנק נמצא ב"טסה", וריקטור פונה לטיפול רפואי. בבקר 10.10, לאחר שכח המשימה יוצא לדרך, מתקדם

ה-תאג"ד לאזור "צירנה". זחלם המבצעים מצטרף כדי לעזור בסחיבת אלונקות, (אם יהיה צורך). בשעה 0800 התחילו

להגיע הפצועים. יגאל, מגיע עם רגל מרוטשת וחוסס עורקים מאולתר. ד"ר רימון פותח את החוסס, ובודק אם ניתן להציל את הרגל. אין ברירה, הוא סוגר את חוסס העורקים

בידיעה שיקטעו את הרגל. קטרי, מגיע עם כוריות, נחבש, ומקבל עירוני. שמדאל, קיבל רסיס בחזה ונתון בהלם. ד"ר

רמון מבצע ניתוח וריד ומטפל בו כמחצית השעה, דוד, מגיע פצוע קל ומסרב לקבל טיפול רפואי. בעוד החובשים וה-ד"ר

עסוקים בהגשת עזרה רפואית, מזהים הליקופטר מסתובב באויר. הופעל רימון עשן, ולהפתעת כולם הוא נוחת ואוסף את הפצועים.

(בשיטה זו השתמשנו עוד מספר פעמים במלחמה וכמעט תמיד

היא הצליחה).

"חמרטל" בשלישית בידינו. על ה-ח"ר המצרי הבורח
מנחיתים מנה הגונה של פגזים. אי אפשר להמשיך במשימה
של חילוץ הנפגעים עקב ההפגזה. מתוך חמשת הטנקים נותרים
רק שניים כשירים. המשימה נדחת.
(יעברו עוד חודשים רבים, לפני שצוות הרבנות הצבאית,
בלווית קציני קשור של ה-או"מ, יורשו לשוב ל"חמרטל",
ולחפש בטנקים השרופים את חללי הגדוד ולהביאם לקבל
ישראל). המצרים לא מותרים על "חמרטל". לאחר שכח החילוץ
עזב את השטח, נראים שוב חיילים מצרים בפאתי היעד.
בשעה 0830 כשהכח נסוג נותן ה-מג"ד הוראה לירסי,
ס"פ ל', לנסוח לתפוס עמדות מצפון "לטליסמך" ומערבית
ל"צירנה", ולזהות כוחות אויב. ירסי, פוגש את ה-מח"ט,
ומקבל פקודה לתפוס עמדות על הדיונה, שנמצאת צפונית
ל"טליסמך - 29". "השארתי שני טנקים בחיפוי, ועם 2 א'
שלי התקדמתי לכיוון הדיונה הזאת. כשהגעתי למרגלות
הדיונה, מ"מ 2 שנשאר בחיפוי מאחור עלי, הודיע שהוא
מזהה בצד השני של הדיונה חי"ר מטפס. הייתי די נחות שם
מבחינת השטח ולא ראיתי אותם, התקפלתי לאחור והתפרסנו
מערבית ל"צירנה". בשלב זה, הצטרף אלי ה-קש"א, גרר,
עם הטנק שלו. המטרה היתה להיות שם בחצפיות. המצרים
התחילו לטרוח אותנו, ואז נענו קדימה ואחורה שיחקתי
קצת עם הטנקים ולא דיברנו בקשר. הם התחילו להוריד עלינו
בצד אש לא יעלה, נשארנו במקום. השיטה היתה פשוטה -
יורדים אחורה עם הרבה אבק, נעצרים בשטח נחות, לאט-לאט
מתקדמים, בלי להעלות אבק, כשאנטנות מכופפות, רק מפקד
עומד בחוץ, וניתן לראות מבלי שהם יודעים איפה אתה.

וכמו כן, לא להעלות את כל הטנקים לעמדות, אלא 2 טנקים שיצפו, וכל השאר מאחור. כך שאם יש חי"ר שיכול לדפוק, שלא ידפוק את כולם עם טילים".

כשעה בערך לאחר העמידה בעמדות, מזהים שיירה של כ-20 כלי רכב מתקרבת לאזור "טליסמן" על ציר "חזיזית". כנראה שאלה קטיושות ו/או תותחים נגררים. הטווח גדול וקשה לזהות. גרר, ה-קש"א, מקבל סוללה של 175 ומתחיל לטווח. הפריסה בשטח מאפשרת לשני ה-מט"קים, זרמר וקנטרר, תצפית טובה לטווחים רחוקים. שניהם, מוסרים לירסי היכן הפגיעות, ירסי מעביר ברשת הגדודית לגרר את התיקונים, וגרר מדווח לסוללה.

למרות שלא עברו שום הכשרה לטירות ארטילרי, הם עושים זאת מצויין, הפגיעות "כול" במטרות.

בצהריים, עובר ירסי עם פלוגה ל' ת"פ חטיבה שכנה, הם נשארים כל אחר הצהריים בעמדות, ומזהים תנועות באזור "חלוצ" ו"נרזל", ה-מח"ט שאליו הם כפופים, מודיע לירסי: "בסדר תמשיך לצפות נסה לדפוק אותם". הטווח גדול מדי ואם הטנקים יפתחו באש הם יתגלו ויפסידו את עמדת התצפית ששלטה על כל השטח. הם לא יורים. ב-10.10, בשעות אחה"צ, פותחת החטיבה השכנה בהתקפה על "מכשיר". היא נתקלת באש נ.ט. וטיילים. ירסי, מקבל בקשר הוראה לירות על מטרות ב-מכשיר". הפלוגה יורדת מעמדות התצפית ומתארגנת באזור "צירנה". הראות מתחילה להיות גרועה. על היעד מזהים חיילים מצרים רבים בטווח 5,00 על קו הרכס. הפלוגה תופסת עמדות בתוך ואדי, מחשש לטיילים מכרון "חמרטל". הטווח ארוך. ירסי, נוחן הוראה לטנק אחד לנסות להשיג פגיעה עם מעיר. פגז ראשון פוגע 250 מ' מהם - לא זזים. הפגז השלישי משיג

מטרה, והחיילים המצרים מתפזרים בשטח. יתר הטנקים מקבלים את הכוונון ויורים אף הם. אחרי כמה דקות חוזרים ומופיעים מצרים על קו הרכס, מטח נוסף של פגזים והם נעלמים. נח, מ"מ בפלוגה מ, נשאר שריד אחרון מקציני הפלוגה אחרי קרבות היום. לכשירוד עם הטנק השלם "מחמרטל" עולה על מוקש בצד הדרך. אין נפגעים.

נח מספר על ההרגשה שלאחר הקרב:

"היינו 4 טנקים של הפלוגה והטנק של שמעון. בקרב נפגעו יתר קציני הפלוגה ונשארת קצין יחיד. כשחזרנו לאחור, ניגשתי לשמעון ואמרתי - "מה קורה שמעון? אנחנו עולים על היעד ונדפקים, עולים ונדפקים. אתה יודע שמעון אני נשוי חדש". שמעון נתן לי לטוף אבהי עם כל הלב, ואמר: "נח יהיה בסדר, תדבר עם החיילים, תעודד אותם, אנחנו נתגבר עליהם. תארגן את הצוותים שנשארו ואל תדאג". חזרתי לפלוגה המצומצמת, ונודע לי שלשמעון נולד בן אתמול, ניגשתי אליו, ברכתי מזל טוב והתנצלתי על השיחה". אחר הצהריים, מתחיל נח בארגון הפלוגה ובהקמתה מחדש, ובחניון הלילה כבר ניצבת שוב המסגרת הפלוגתית של נח, עם ארבעה טנקים - שלושה טנקים פגועים ששוקמו, והטנק של בררלס שהגיע באיחור משכטה. השלמות של אנשי הצוות חסרים מתקבלות מפלוגות אחרות בגדוד.

פלוגת המפקדה ממשיכה לארגן את שורותיה. סגן מרטל, מצטרף ומקבל מינוי - קצין רכב, וסגן ערזי, סמ"פ הפלוגה, מתחלק בעבודה עם גיל. יש כבר משאיות, מיכלית סולר, מיכלית מים, ומארגנים שקס. שמש, מתמנה כאחראי שקס. נוסע עם המשאית לאחור, קונה סחורה בניידות, חוזר ומוכר לחבר'ה. באחת הפעמים, מגיע שמש כשהוא יושב על ארגזי השתיה. תוך כדי

המכירה מתחילה הפגזה, כלם רצים ושוכבים בחול, ושמש באדישות יושב על הארגזים ואומר: "חבר'ה נפל פגז, עוד אחד", החיילים נשארים המומים מהשקמיסט האדיש. סמל מושקט, מקבל את האחריות למיכלית המים. המלחמה חפסה אותו מוביל תחמושת במשאית שלו. הוא מסר את המשאית, התייצב בשדה תימן עזב את כל הנשארים, ירד בטרמפים לסיני, הגיע לגדוד והצטרף למפקדה.

פלוגה כ' עדיין מצורפת לגדוד של גירא. מתקדמת עד קו הבלימה, יורים על כוחות אויב, וחוזרים לאחור לקראת ערב להתארגנות. ג'רן, מ"פ הפלוגה, נשאל ע"י החיילים: - "מה הכלאגן הזה?" (המלה מחדל עדיין לא היתה בשמוש) - "זה צה"ל שכל כך מהללים אותו?" - "למה לא חוצים את התעלה?" - "מי אשם?"

החיילים בוטחים בעצמם, אך מציק להם שכך מתנהלת המלחמה, תשובות אין לאיש מאיתנו, תשובות לא היו מוסיפות, והשאלות נותרות ללא מענה.

"חמרטל". השם שהעניק המחשב במקריות לאחת מגבעות החול במערב סיני, לא יעלה עוד על דמיונם של לוחמי החטיבה מראה נערה יפה. מאז יום ב' אחר הצהריים, היום השלישי למלחמה, מעורר שם זה מחשבות על טנקים בווערים, מטחים צפופים של "סאגארים" ו"שמלים", הפגזות עד כלות הנשמה, וחברים רבים פצועים והרוגים. קרבות דומים התנהלו על גבעות חול אחרות מצפון ומדרום. בקרב על "חמרטל" באו לידי ביטוי הערכים עליהם מחנך צה"ל את לוחמיו - דבקות במשימה, אחרות לוחמים והמשמעות המלאה של הפקודה "אחרי!"

מפה מס' 3

כיבוש "חמוטל" בשנית (10.10.73)

"חמוטל" גבעת חול או קרב ?

שבת... ראשון... שעות הבוקר המוקדמות, הטנקים מוכנים...
ובתוך הטנק תחפושת לקרבות... עוד שעה... שעת"ים...
לתזוזה וה-פ"ע קורא לכל הפלוגה...
"חברה, הענין רציני שם -
אבדנו, אפילו, את הקו המפורסם..."
על הכביש בפשות דוהרים טנקים
גי'פים... וכלו רכב פרטיים.
יום ראשון, כבר אחר הצהרים והחול? -
החול עפוק בעיניי.
המכשיר פטרטר
הטנק דוהר, לעפדה עולים
פגזים שורקים.
גבעות החול פתפשכות
לעזאזל: "כמה זמן ימשכו הקרבות?"
למצוא, קו"ט, נעליים
והתאכזבנו על כך שבעת"ים...
פעם ידענו לרדוף אחרי האויב
ועכשיו הוא שם חזק פתבצר...
אנו עולים על "חמוטל" -
בעת תרגיל זה נשמע נהדר...
וכאן הזפנה כל קריאה -
ושם ללא רתע הפגזה.
עוד טנק פגז חוטף -
והמפקד לתוף הצריח נחת.
רבון העולם! - מה כאן הסוף יהיה...?

האם פעם זה יגפר...?
ושוב שעות אחר הצהרים ולפני ערביים
להזור אחורנית - להתארגן הזק שבעתיים.
עוד בוקר ועוד בוקר עם אש לוחטת הכל נשרף החברה נופלים
...הנפש כואבת...
על ציונה... - חדש השם...
"פה יהיה הסוף רבון ישראל"...?
הכבדים במספרם פצטפצמים
ונשארים רק כמה כלים עם הצאי צותים...
ואז... פשהו פתבשל לפעלה בפיקוד
שתבוא ההוראה - רק לא באיהור...
שיחה גדודית גלויה -
פגלה לנו את הפטרה...
להצות... לעלות על דוכרות
להגיע... לתפוס את שתי הגדות...
האם נצליה האובע להשמיד - ?
גם לכך תכננו קצב פהיר...

10.10 - אנחנו בחניון לילה. אסור להאיר, נשארים עם הבגדים, הנעליים, והלכלוך. הנשק צמוד לגוף. העיניים העייפות מביטות לצדדים למנוע "הפתעות". ה-מג"ד, שולח את שקד, איציק, אכשה וברנרד, להודיע לפלוגות על שיחה פלוגתית ליד הכלים. כל פלוגה בנפרד.

פלוגה ל' מפוצלת, פלוגה מ' מצומצמת, פלוגה ה-חרמ"ש מוכנה לשיחה; ופלוגה המפקדה הכוללת את החמוש, ה-תאג"ד, והמרגמות, מוכנה אף היא. בשיחה, מדגיש ה-מג"ד את האין ברירה שבמלחמתינו, ומעודד בהאור המצב: "למעשה בלמנו את המצרים, נראה שאין להם כוונות להמשיך ולחדור אל תוך סיני, אני עדיין לא יודע מה צה"ל מתכנן כעת, אבל שיהיה לכלנו ברור - אנחנו נצא מנצחים מהקרבות".

בני, קצין החמוש, אוסף את החבר'ה לשיחה. מרכז אותם, ומחכה ל-מג"ד שיגיע. שמעון, נקרא לקבוצת פקודות ל-מח"ט, והשיח יצאה לפועל רק כעבור 3 חדשים כששמעון בא לבקר בפא"ד.

רפי, סמ"פ פלוגה ל', מתקדם עם מחלקה ל"צירונה", הם

נוסעים ומחליפים את יוסי, ה-מ"פ, שהתמקם בערב באזור.

טנקים שיצאו מכשירות החלו חוזרים. הרכב מט"ק בפלוגה

ל' שיצא עם בוקר לתקן את הטנק כותב ביומנו: "יום רביעי

יד' תשרי (10.10) לראשונה ראינו בצורה מוחשית ביותר את

תוצאות הקרבות. טנקים פגועים, כשבתוך הצריח מלא דם של

הצוותים. המולה לא רגילה ב-גש"ח, אבל בסופו של דבר

הצלחנו למצוא חוליה טכנית שהתחילה לעבוד על הטנק שלנו.

בינתיים נחנו קצת, והתחלנו לאכול בצורה מסודרת יותר.

פגשתי את הרב גד נכרן. הוא היפנה את תשומת ליבי שהיום

ערב חג סוכות. כן. ערב חג ואנחנו בעומקו של חול, שום

זכר לסוכה או לארבעת המינים... מלחמה מחורבנת...

בערב, אנחנו עוזבים את ה-גש"ח ומצטרפים לפלוגה שנמצאת
בחניון לילה. פתאום מקבלים גלויות לכתוב הביחה. היום ערב
חג, ואני מתלבט אם אכתוב או לא. בסופו של דבר החלטתי
לכתוב. אני חושב שהחלטתי נכון.

המצב הוא מאוד מיוחד ואני לא יודע מה ההלכה אומרת בנדון.
אכרר בע"ה בסוף המלחמה אם צדקתי או לא.

ה-מח"ט, חיים, אף הוא לא שוכח את החג: "תחנות קלף כאן
קדקד חג סוכות שמח!"

סיימרן, שיצא עם הטנקים של פלוגה ל' למארב חשמזע

מספר: "הספקות אכלו בנו, לא יכולנו להשלים ולהבין את

הטקטיקה המוזרה של צה"ל. לשלוח 4 טנקים מול המצרים.

לשבת ולחכות, כל אחד שואל את עצמו מדוע לא תוקפים? למה

מחכים לכל הרוחות?"

מות הוא עובדת חיים מאז ומתמיד. הוא חלק מסדר החיים, אך

עם זאת הוא נושא מטריד, נושא שאנו מעדיפים לא להרהר בו.

אדם דוחה מעליו מחשבות והרהורים בדבר היום שבו הוא לא

יהיה עוד - אלא אם מצוי הוא במצב של מלחמה. מתוך יומן

אישי: "קבלנו בפעם הראשונה גלויה וצונו לכתוב הביחה.

כאילו שהיה צורך בפקודה. ישבתי וכתבתי. כתבתי שהכל בסדר,

שלא ידאגו, ברור שלא סיפרתי מה באמת קורה. הקפדתי לרשום

תאריך על הגלויה, וקיויתי מאוד שהגלויה תגיע מהר כדי

שידעו שאני חי וקיים".

ה-מג"ד חוזר מקבוצת הפקודות.

ג'רריסט, סמ"פ ה-חרמ"ש, נקרא לקבלת תדרוך. "בחופזה תליתי

את העוזי והגעתי לטנק ה-מג"ד, בדרך, אני מנסה לנער מעלי

את מאחזיה האחרונים של תנומת הלילה הקצרה והטרופה".

הפקודה קצרה ועינייניית: "אתה יוצא עם מחלקת חרמ"ש ומחלקת

טנקים מפלוגה ל', "לחגית" לשמש כ-קת"ק. נוע על ציר הכביש, התחבר למשמר הקדמי שהיית איתו אמש, והוא ידריך ויכוון אותך למקום. עליך להמצא ב"חגית" ולהתמקם בה בטרם יום, כאשר בשעות הבקר יצטרף אליך כח סיור עם משקפת. ידיעות על אויב אין. צרף אליך את "עמרם מ"מ הסיור".

מחלקה 2, ממתינה על ציר הכביש. ג'וריסט, מתדרך את הלוחמים, ומסביר שאין ידיעות על אויב "בחגית", אבל בהחלט סביר להחקל במארבים ובכוחות אויב בדרך לביצוע המשימה. בתדרוך נוסף שנותן ג'וריסט למפקדים הוא מבהיר את הפעולות שיש לעשות - "יש להקפיד על צורת לוחמים באגפים, להכין תחמושת ורימונים בהישג יד, לנוע ברווחי לילה, ולהיות בהאזנה לרשת הקשר".

מקבלת הפקודה ועד ליציאה עוברים כ-20 - 25 דקות. השעון דוהר לקראת אור ראשון, מועד ההתמקמות. המרוץ נגדו החל.. ג'וריסט. מבנה גוף חסון, כלורית משוכה היטב לאחור, על החזה כנפי צניחה עם רקע אדום. ב-1956 צנח במתלה עם הצנחנים. מדבר בקול עבה וידוע כבעל שפה עשירה, הוא מתאר את המשימה:-

"דהרנו על הכביש השחור שהבקיע נתיבו בתוך אפלת הלילה, בעינים קרועות לרוחה נסיתי לפלח את החשיכה, אבל פרט לצלילת הרכב ושחור הכביש לא ניתן היה להבחין בשום דבר. כ-15 עד 20 דקות נסיעה, הביאו אותנו אל הכח הקדומני, שכצפוי נמצא בסמוך לאנטנה, משני צידי הכביש, יצרתי קשר עמם תוך כדי תנועה ועברתי דרכו מבלי לעצור. הקול שענה בקשר נשמע מוכר, אלא שלא הצלחתי לזהותו, כ-500 עד 800 מ', זהה שחור מימין, עלה עליו עד ל"חגית".

- "רות, תודה, קיבלתי", השבתי קצרות.

נעחי לפנים כ-6-8 דקות ומאחר ואת הכביש לא זיהיתי :-
- "ממשנה, לא מזהה שחור מימין".
- "רוח, נוע 500 נוספים לפנים".
ושוב לא מזהה, ועוד 500 לפנים. בשלב זה הנחתי שאין
יודעים בודאות היכן הפניה, מפה לא היתה בידי, החלטתי
איפה שלא להזדקק יותר להנחיות ולנסות לאתר בעצמי.
הוריתי לאנשים לפקוח היטב את העיניים ודהרתי הלאה, לא
עצרתי, אלא כאשר זהיתי סובה מימין שנראתה לי כפניה
המתאימה, אולם הסחבר שאין זו אלא סובה בלבד.
בשלב מסוים של הנסיעה, זהיתי כביש המסתעף שמאלה, כאן
לא היה ספק בלבי כי הפניה ל"חגיית" מאחורי, ואלו אני
נמצא במסעף ציר "פרטרן", החוצה את "חמרטל". הכח שכוון
אותי, לא ידע בודאות היכן הפניה, ואילו אמצעים נוספים
לא עמדו לרשותו. (למחרת הבינונו מדוע לא זהינו את המסעף
ל"חגיית" - ארטילריה שנחתה במסעף, חרשה את הכביש בנקודת
ההתחברות, ואילו החשיכה הקשתה את הזהוי). מכאן ואילך
התפתחו הדברים במהירות, האויב, שגילה את המחלקה, העלה
תאורה, אך לא פתח באש בזמן שנעתי בתוך האיזור שהיה
בשליטתו לכוון מערב, כנראה עוררתי את חשדו, אך לא
נטעתי בו את ההרגשה והבטחון שאלו כוחות זרים. הוריתי
להסתובב ופצצת "נפל", מצאה אותנו עושים דרכנו במהירות
מזרחה לעבר כוחותינו, בעוד צרורות נק"ל מלוים את
דהירתנו, הפראית.

ההרגשה מאי ביצוע המשימה הייתה קשה, והחלטתי שמאחר והאש
הקלה הלכה ודעכה ולא יעילה, אעשה נסיון נוסף לאתר את
מסעף "חגיית". הזמן שנותר עד אור ראשון הלך ותם, ירדתי
איפוא מהכביש לדיונות שמצפון לו, ונענתי במקביל מתוך

הנחה שאי שם אעלה על הכביש ל"חגיית", המצטלב עם ציר התנועה שלי. נעתי בתוך החולות הטובעניים במהירות אפסית, מוסתר מהאויב. שהמשיך להמטיר אש קלה ובלתי יעילה, ועדיין האיר את השטח בפצצות תאורה. כעבור מחצית השעה עלינו על הכביש המתאים, ודהרנו צפונה לעבר "חגיית". בשלב זה דורחתי: "מזהה". הקול שבקע מהרמקול השיב לי: "בהצלחה", ובאור ראשון היינו ב"חגיית" (שהיה פעם בסיס טילים). כביש בצורה טבעת עם מסעפים קצרים סגר 360 מעלות סביב. הוריתי בקשר למ"מ לאבטח אותנו מאחור ואנחנו עם שני כלי רכב התפצלנו ימינה ושמאלה וסרקנו את "חגיית".

בבוקר ה-11 לחדש, מגיעה ידיעה על החקרבות טנקים לאזור "חגיית". פלוגה מ', מקבלת הוראה לנוע ולתפוס מערבית ל"חגיית" עמדות אש, ופלוגה ל', תופסת עמדות חיפוי באזור "טליסמן 34" עד שנח עם פלוגה מ' מתמקם, ואח"כ תופסת עמדות באזור "צירנה" באגוף מצפון.

בטורח 1500 מ', מזהה ירסי, מ"פ ל', טנקי אויב. טנק ה-מג"ד שעומד בעמדה טובה יותר משמיד את ארבעתם.

הארטילריה המצרית לא מאחרת לבוא. ברד של פגזים מכסה את השטח. קצין בכיר, שטס מעלינו, מזהה 5 טנקים בערוץ צפונה ל"חלוצ". הגדוד שלנו פותח באש לכיוון "חלוצ" (בבקר היתה פקודה לכבוש את "חלוצ" ועם תחילת ההתקפה היא בוטלה) והגדוד של עמי עושה איגוף, וכעזרת כוון מהמסוק משמיד את תמשח הטנקים.

בשעה 0900 לערך, מגיעים שני ג'יפי סיור עם משקפת למחלקה ב"חגיית". 2 קני ארטילריה מועדים להנחתת אש על "חלוצ" ו"נרזל". בעזרת המשקפת מטורחים את היעדים, וחיילי חי"ר מצרים נראים בורחים ונוטשים את עמדותיהם. הטנקים

מצטרפים לירי, ומטורחים של 3000 מטר יורים מעיכים ומרוקנים את ה"כטן".

"התקפת מטוסים!" נשמעת צעקה. הקרובים למקלעים ומכוונים את הקנים לשמים. ה-חי"ר שלנו מתפזר בשטח. תוך שניות מופיע רביעית מטוסים בטיסה נמוכה. צרורות מקלעים ונשק אישי, מטרטרים ומשמיעים את קולות הירי. ברעש מחריד עוברים מעלינו וביעוט סקיי הוקים. "הפעם הם לא זוכים לקבלת פנים הולמת מצידנו", אומר אחד החיילים.

בסביבות שעה 1600 חוזרים כל כוחות הגדוד לאחור, למקום הקבוע, ורק פלוגה מ' נשארת עם נח, ה-סמ"פ, באזור "טליסמן 34" לשמש משמר קדמי.

פלוגת המפקדה מכינה הפתעה ללוחמים - לבנים, מגבות, ומדים חדשים. עם חיוך על הפנים ניגשים חיילי המפקדה מטנק לטנק ומזחל"ם לזחל"ם ומחלקים את הציוד. את חלקם במלחמה הם מבצעים טוב מאוד, למרות שהם מעטים. רב חיילי המפקדה נשארו במחנה מחוסר ציוד ונשק אישי, ומעטים עשו את כל המאמץ להגיע ולהיות עם הגדוד.

ערדד, מ"פ מ' שניפצע ביום הקרבות הראשון על "חמוטל", שוכב בבית חולים. פתאום עוברת שמועה ש-צה"ל עומד לחצות את ה-תעלה. הוא חוטף את הבגדים ובורח.

בשעה 1700 מגיע ערדד לחניון הגדודי וניגש לשמעון: "באתי בריא ואני מבקש טנק" שמעון בודק את הפצעים, ונותן לערדד לעשות מספר תרגילי התעמלות (מה שבטוח בטוח) בערב, נוסע ערדד לבקר את הפלוגה עם נח. הוא עובר מטנק לטנק לאמר שלום, והחברה מחרגשים עד דמעות ומתעורדים.

(כשנשאל איך היה בבית החולים ענה: הרופא רשם לי 4 כדורים ליום וקורס ממפ"אים).

החברה מזחל"מ המבצעים מחליטים להכין יום הולדת ללכך
של שמעון. איציק, הקשר, שם את השולחן ויחד עם צ'נדל
פורשים שמיכה. שקד ומרטי, מאלתרים כסאות, ואבשה עסוק
בהכנת התפריט. יין, עוגות, תפוחי עץ בתוך קסדה, סוכריות
של מנות הקרב, קופסאות שימורים של פלחי אשכוליות, ורסק
תפוחים. על השולחן שמים גם בקבוק טמפר ריק, וכו צמח
מדברי יבש (פרחים אין).

שמעון, מבקש להזמין את ה-מח"ט והממפאים. עוד הם
בדרך, ובשמים מופיעים מספר גופים זוהרים בלתי מזוהים
מכוון התעלה אל שטח סיני. החלל מתמלא בירי נותכים ופצצות
תאורה.

המצרים יורים ומנסים לפגוע בהם, הישראלים אף הם יורים
ומנסים להפיל אותם. אלפי שרשרות של נותכים לאורך כל
החזית בצבאים שונים, ופצצות ה-נ"מ המתפוצצות באויר
בהבזק לכך יוצרות מחזה מרהיב ומהמם. החניון שלנו, פותח
אף הוא בתזמורת מחרישת אוזניים של מקלעים. נחלי הנותכים
לא מגיעים עד הטילים הטסים בגובה רב. המוזמנים מגיעים,
ומביטים אף הם "בחזיון הצור קולי".

(מאוחר יותר התברר שהיו אלה טילי "הקלט" של המצרים).
אפשר להתיישב. הכוסות מתמלאים ביין, וה-מח"ט אומר בשם
כלם "מזל טוב"! על השולחן מונחת מעטפה. שמעון פותח את
המעטפה, מוציא פנס, ומקריא בקול צרוד:-

שיר הולדת

מאחורי שבמקומי הכפוף ימי הדין
התמיסו מילואים ואלו המדים
ואנינו האדור השיון הצעיר
עם שמעון ה-מ"ד מתה-אבה הנרי

השאלה הנקבה יש הולדת הקשר:
"עשר אמכסיר" ואלו מתן פשטי -
"מתה אלה! נאדו הן"
כק סארי המחייט והאלת המכיון

המכשלת האמת אלמני ימי קרבת קשים
א-מ"ד שניאחם בין פ33/ג
"יש יורש צדי" כק סארי ומיץ
וכא מ' שמכיר הוא אליו ומחוק

יודים או הרק השפלה מטרי שלם סאם
עצ שייסם או האלה אהספצור ואהאחם
וימצור אספר אהבן עז הרכיו
סיפור יאדים עז מתמלא ובלה"ה.
הגה

"אני מתרגש. במלוא הכנות אני אומר לכם - אחם נפלאים".

כך אומר הוא עם סיום הקריאה והקבוצה מתפזרת.

(בניגוד לתחזיוויו, זכה שמערך להשתתף בטכס הכנסת בנו
בבריתו של אברהם אבינו. הטכס נערך בבית-החולים הירושלמי,
אליה הובא שמערך פצוע בעיניו בהוליכו את הגדוד לחציית
התעלה).

בערב מסיים הצוות של סיימון את תקון הטנק. "כשגמרנו,

נמאס לנו הלכלוך שעלינו, והחלטנו שמתקלחים. כל אחד החזיק

לשני ג'ריקן כשהוא עומד על הטנק וחברו ערום ליד הזחל,

ומטפטף בחסכנות מים על הראש. זה כאילו להורלד מחדש. במנשר

לחיילי פקוד דרום, פקד הרופא הפיקודי, לשמור על הגיינה,

כנראה שאחרת לא היינו בכלל מתקלחים".

תדריך למפקדים. כל הקצינים באים, שומעים שוב על אפשרות

של הקיפת יחידה קומנדו מצריים, וה-מג"ד מבקש לודא

שהשמירות יהיו בסדר.

נעים, מ"מ 1 בפלוגה ל', חוזר מהתדריך ומספר לצוות שלו -

מצלר, שומרון ושפירא, שחייבים להיות ערנים ולהתכונן

להתקפות קומנדו. כדי להמחיש להם את האפשרות של פשיטה

מספר בהתרגשות: - "אתמול בלילה, חיילים שלנו ישנו ליד

הטנקים, שומר זיהה תנועה חשודה של אנשים, מיד קפצו החברה

על הטנקים. שומר אחר חשב שקומנדו מצרי פרשט על החניון

רפחת באש. וכך הם ירו אחד על השני ונהרגו עשרות טנקיסטים.

הצוות מאד מאד "נבהל" מהסיפור. הפקודה שה-מג"ד נותן למפקדים

שניים ערים בתורנות ושניים בשנים בתוך הטנקים, כדי לא

לאבד אנשים.

לקראת בקר 12.10, מתארגן שרגא מ"פ ה-חרמ"ש, עם

המחלקה של מרלי להחליף את ג'וריסט, ה-סמ"פ, והמחלקה

שיושבת איתו ב"חגית". ב-0430 הוא מתחיל לנוע, והארטילריה
המצרית מתלווה אליו צמוד מאוד.
בשעות הבקר המאוחרות, מזהה שרגא, קת"ק מצרי היושב על
קצה דיונה ומסביבו כמה חיילים. טנק של גדוד שכן, שניתבקש
לפתוח לעברם באש, סירב לירות בלי שיש לו אישור מהמפקד שלו.
האישור ניתן, והוא יורה מספר פגזים, החיילים המצרים
נראים כורחים, אך ה-קת"ק נשאר במקומו. פתאום, מגיח מאי
שם ג'יפ סיור במהירות מסחררת, מגיע עד תחתית הדיונה,
יורה צרור ב-קת"ק, ממשיך בדהרה מסביב לדיונה, ויורה עוד
מספר צרורות, ולאחר שבטוחים הסיירים שה-קת"ק חוסל, הם
חוזרים באותה מהירות שהגיעו לכרון כוחותינו.
יום שישי 12.10, הפעילות שקטה יותר. פלוגה מ' שולטת

ב"צירנה", מח' חרמ"ש מתוגברת עם יחידת סיור נמצאת
ב"חגית", וממשיכה בטיורח ארטילריה על כוחות אויב ב"חלרץ"
"נרזל", ו"חזיזית". יתר כוחות הגדוד נמצאים ב"טליסמן 39"
מתוך יומנו של ירסי גרסיאני זל:

"כרגע השעה 0745. כל אנשי הצוות ישנים. מכשיר הקשר מברבר,
קולות הפגזים נשמעים ברקע כיאה לימי מלחמה. היום כתבנו
מכתבים הביתה והחלטנו להתקלח. במנות הקרב היום חל שיפור.
קיבלנו כתוספת ירקות, פירות, וגבינה מותכת - פרט חשוב
מאוד. כמו כן קיבלנו גם צלחות וסכומים לשימוש חד פעמי,
ואין ספק שזה הפך את ארוחת הצהריים לטעימה יותר מהקודמת
לה. קיבלנו לבנים, מגבות, וציוד אחר. השק"ם הגיע אחרי
הצהריים.

אלי, השליש, חוזר ממפקדת החטיבה עמוס בחבילות שי
ומכתבים מילדים.

לחיל שנמצא אי שם

חזקו!!!

ותל יבוק חכך וזאטע!!!

ביאשר מחבוי ארצה אטאל אטלעך וזאלום חבויך אני
 מקווב שאת בניא וזאטע . אני לא באור גאטנים אצות
 פי ער? אלוות @ בארע מקום נמצאו איה זכאן
 @ האם איה טרעטיק שזכאן יוצר איה
 היצב מאטו שפא

אני מקוה שחבן איה אלוות וזאטעך וזאטעך וזאטעך
 היצב באטום, וזאטע היצבויא יבולאן וזאטעך באר איה
 היצבויא. אלו אני אפי צאטע אני חושבת איה ציכויא
 לקיך איה וזאטע יבנאן עזר אלוני אני רוצה לקטע
 כח תקוה רח יתן. כח איה איה ציין דם עזר איה צו
 מינן כיכונ וזאטע אפי כח. וזאטע מצביקה איה בצבויא
 אלו איה אני מקווד אצורה וזאטעך חבויא לעזר איה אלוני

ברכה

אנים אקניין כח היצבויא עם אלוני
 שנין צולת מצל. כח סדר מצא.
הא שפא

לחייל שנמצא אי שם חזק!!!

חייל גיבור חזק ואמץ!!!

בראשית מכתבי ארצה לשאול לשלומך ולשלום חבריך אני מקווה
שאתה בריא ובסדר. אני לא בטוחה שתסכים לענות לי על

שאלותי. 1) באיזה מקום נמצא אתה עכשיו

2) האם אתם מרגישים שעכשיו יותר טוב המצב מאשר

שהיה.

אני מקווה שתבין את שאלותי ושתענה לי עליהן. וגם שתחזור
הביתה בשלום, ושכל הפצועים יבראו ושחגמרו בטוב את
המלחמה. אבל אני לפי דעתי אני חושבת שאתם צריכים לקרר
אותם ושלא יכנסו עוד אלנו אני רוצה לדעת איזה תגובה הם
יתנו. כמו שאמר משה דיין: הם עשו את זה ביום כיפור וישלמו
על כך. ואני מצדיקה אותם בדברים אלה. טוב אני מקווה
שתצליח וכולכם תצליחו לעמוד עליהם. חזק ואמץ!!!

בברכה

מרים שוקרון רח' הגדודים מ' 53/2 שכון דרום חדש.
בית ספר מצדה.

באר שבע

הם נפלאים. הילדים והנשים שנשארו שם, רחוק, ומלויים
אותנו בכל רגעי החרדה והסכנה. הם משתתפים פעילים בכל
המצבים. כל אחד מאיתנו נושא אותם איתו בקשים שברגעים.
חבילות השי, הן הקשר עם הבית ומכתבי הילדים - הם הכח
האמתי שלנו. הם הגורמים למשמעות שבנצחון.

פלוגה ל', מבצעת טיפול שכועי טכני, מבלי לפגוע
בכשירות המבצעית של הטנקים. ערדד, מ"פ מ', שב וחופס
פיקוד על הפלוגה, ומארגן כלים נוספים. הטנק המקורי שלו,
אשר נתקע בדרך מ"שבטה" חוזר לפלוגה. הטנק של צרקי, מסיים
את התיקון "בטסה", וחוזר אף הוא לפלוגה.
דרדד, סמ"פ מ', שניפצע ביום ד' על "חמרטל", חוזר מבית -
חולים. מתחילים לראות פלוגה. אחת הצהרים, מתקבלת פקודה
להתכונן לתנועה ל"ירקון", שם ישנו גשר והכורונה לתרגל
ולאמן את הצוותים בגרירת הגשר בחסות החשיכה. רפי סמ"פ ל',
עם המחלקה של נעים, מצטרפים לפלוגה מ' לצורך האמון. ה-מג"ד
יוצא לתדרוך עם ה-מח"ט לכורן "טסה", ושולח את פלוגה מ'
המתוגברת ל"ירקון" דרך השטח, יוצאים בנסיעה דרומה, מקבלים
בקשר הודעת ביטול וחוזרים לחניון הגדודי.

בשעות הערב מנסה כל צוות לערוך קבלת שבת לעצמו.
יש ידיעות רציניות יותר מבלילות קודמים על תקיפה קומנדו.
הכוננות מוגברת. מעין שקט שלפני הסערה. מחלקות ה-תרמ"ש
מתפזרות בין הטנקים ו-2 תשמועים נשלחים כ-150 מ' לפנים.
המתח גובר והחברה דרוכים. יושבים בתאים, כשכלי הנשק טעונים,
והמבטים נשלחים למרחוק. "לנו יהיה היום קצת יותר קשה
בשמירה" כותב ירסי גרסיאני ז"ל "נצטרך לשמור כל הלילה
4 אנשים, כלומר כל הצוות וזה מקשה. אבל מה לא עושים כדי
לשמור על עצמנו ולנצח? לפעמים כאים הרהורים על מה שהיינו
יכולים לעשות היום בעורף. כל אחד חיכנן לו נסיעות וטיולים
למשך החופש, ואומר לעצמו - למה לנו מלחמה? בשביל מה?
מה הם רוצים מאיתנו?. אבל כלם עושים הכל תוך הכרה מלאה
במצבנו, וכולם בטוחים בנצחון. השעה 2011. מצפה לנו
לילה ארוך, ותקוה שהכל יעבור בשלום".

13.10 בקר שבת. הלילה עובר בשקט. לפני הצהריים

מתחלפים עם הגדוד של עמי. אנחנו עוברים קצת לאחור, למנוחה והתארגנות, והם יהור את הקר הראשון. בעת התנועה לאחור תוקפת רביעית הנטרים עירקיים סוללת תותחים מדרום ל"טסה". עשן סמיך מלווה בהתפוצצויות נראה מאזור התקיפה. טנקיסטים שלנו, שעוסקים בירי נ"מ, מזהים מטוס נופל לא רחוק מאיתנו. ירסי, מ"פ ל', יוצא עם הטנק לשם. הוא מוצא הנטר עירקי מרוסק ואת הטייס הרוג.

ג'רריסט, סמ"פ ה-חרמ"ש, יוצא בכוקר עם המחלקת חרמ"ש ל"חגיגת" שנטשה אחמול ע"י כוחותינו. ה-מג"ד מביע את חששותיו לכח בפני ה-מח"ט, אך לבסוף התברר שהיה יום נוסף של קיתוק מוצלח.

אנחנו באמצע מלחמה ובכל זאת השבת מורגשת. טקטיקת ההמתנה של צה"ל מטרידה אותנו. לא ברור בדיוק למה מחכים. הכוחות שמרוכזים כאן עצומים, ויש באפשרותינו להביס אותם. החברה מנצלים את הזמן למנוחה ורחצה.

היום יש לנו אפילו קצת עודף זמן. ברנרד, ה-סמב"ץ, מגלף מגלילי טבליות חמום שבמנות הקרב כלי שח-מט, ואכשה, מכין על מכסה של ארגז החמושת את משבצות הלוח. ה-מג"ד מזמין לשחק את המשחק הראשון נגד ברנרד.

אחרי הצהריים נוסע ה-מג"ד ל"טסה". הוא חוזר נקי ומגולח "וראיתו תקיפת מטוסים. יש פקודה לירות על כל מטוס תוקף. באזור שלנו, יושבת יחידת נ"מ, וכשהיא פותחת באש גם לנו מותר.

אין בעיה של זיהוי המטוסים. רק לגבי המירז'ים הטעו אותנו. אמרו לנו, שאם יש משולש כתום מתחת לכנפיים, המירז' הוא לרובי. כעבור יומיים תיקנו ואמרו שמשולש כתום הוא של צה"ל, עד אז ירינו על מירז'ים אלו ולמרבח המזל לא פגענו.

בערב נכנסים לחניון גדודי הקפי במתכונת של הלילה

הקודם. בֶּסֶךְ נהג בטנק ה-מג"ד כותב ביומנו:

"אני שומר כבר שעתיים. כולם כאן שומרים לא משנה הדרג.

אני עומד בתא המפקד ליד המקלע הטעון. עוזי לידי טעון.

רימונים לידי. מצפים להתקפת חי"ר מצרי. קר מאוד כעת.

הפגזות ממשיכות כל הזמן. יש אור ירח מלא וקל להבחין בכל

חזרה, המשקפת לא עוזבת את עיני. כל שיח נראה כמו חייל

מצרי. חושבים על החברה, המשפחה, וכל החיים רצים לנגד

העיניים".

ג'דך, מ"פ כ', מסופח עדיין לגדוד ג'ורא עם מחלקת טנקים,

ואלי, ה-סמ"פ עם יתרת הטנקים חוזר לגדוד.

שבוע עבר. רבים נפלו והם אינם איתנו עוד. מאמץ וגבורה

עילאיים, נעשו להציל חברים לכודים במעוזים וברכבי הפלדה.

בטרם קרב היתה חרדה - הנעמד במבחן?

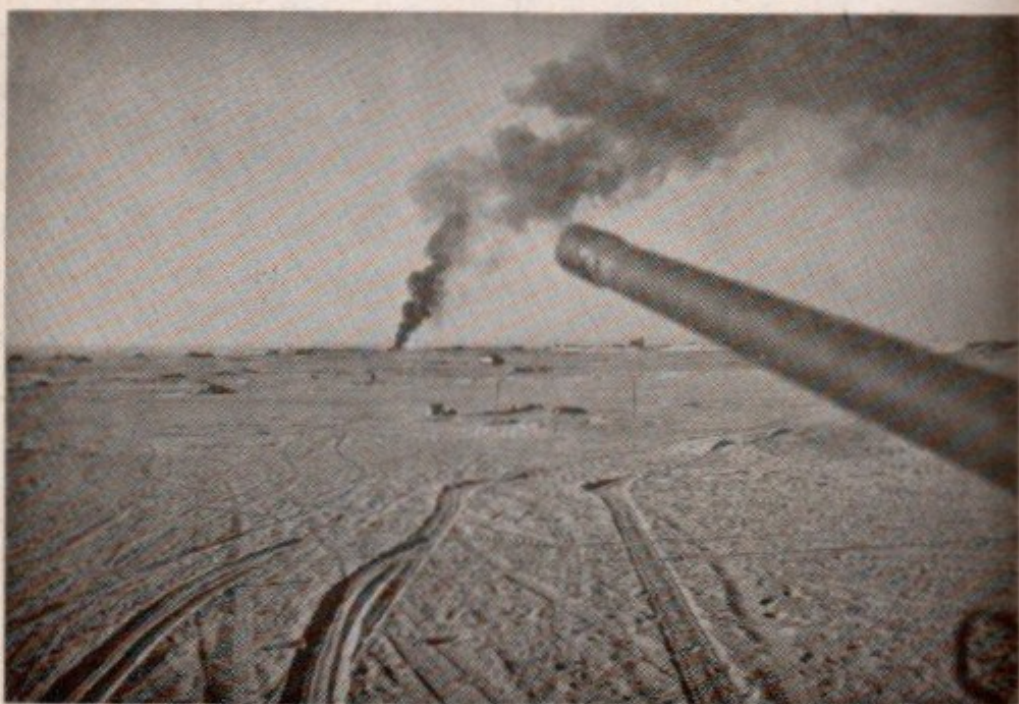
היום, לאחר שבוע אנו יודעים. עמדנו ונוכל להם. היוזמה

בידנו. כולם רוצים להאמין שהפעם היא האחרונה. המלחמה

האחרונה של האומה על עצם קיומה.

יומן ארועים קרני

14.10 - יום ראשון

- 0400 - מגיעה פקודה על תקיפת טנקי אויב באזור, יציאה לעמדות מצפון ל"צירנה".
- 0500 - ארטילריה חזקה יורדת על כל האזור.
- 0600 - כניסה לקרב ש.ב.ש עם חטיבת שריון מצרית.
- 1530 - מסתיים יום הקרב באבדות כבדות לאויב.
- 1600 - נסיעת הגדוד ל"יוקון" לאמון בגרירת הגשר.
- 2100 - מתאמנים בגרירה.

15.10 - יום שני

- 0300 - גמר אמון גרירה.
- 0500 - הכנות אחרונות לקראת הצליחה - תיקונים, תדלוק, רחמוש.
- 1200 - מנוחה בפקודה לקראת הצליחה בלילה.
- 1900 - קבוצת פקודות בחטיבה.
- 2030 - נרתמים לגשר ומתכים לפקודה לנוע.
- 2230 - מגיע הפקודה "הלילה הארוך ביותר".

16.10 - יום שלישי

- 0100 - גוררים את הגשר
- 0700 - לאחר תקלות רבות, מקבלים פקודה לנתק את הגשר ולנוע לכיוון המים.
- 0800 - הגדוד נכנס למארב טילים. יש נפגעים רבים.
- 0900 - הטנקים הראשונים של הגדוד צולחים את ה-תעלה.
- 1200 - מטהרים את בסיסי הטיילים.
- 1700 - גמר לחימה והתארגנות לחניון ע"י ה-תעלה.

17.10 - יום רביעי

- 0600 - מתדלקים וממלאים מחדש.
- 0800 - לחימה להרחבת ראש הגשר באזור "דרור סראר"
- 1400 - קרב עם שריון מצרי בתעלת המים המתוקים.
- 1730 - גמר לחימה והתארגנות לחניון לילה.

18.10 - יום חמישי

- 0600 - תנועת פלוגת ה-חרמ"ש והמפקדה לחצייה.
- 0830 - חציית הכוחות האחרונים של הגדוד.
- 0900 - הטנקים ממשיכים בטהור בסיסי טילים ואבטחת גשרים.
- 1300 - ממשיכים במשימות.
- 1800 - חניון לילה באזור ה-תעלה. הגדוד מפורז.

ביום א ה-10.14 מנסה דיוויזיית השריון המצרית 21 לפרוץ מזרחה כשהאוגדה ערוכה מולה. דיוויזיה זו תוקפת בשתי חטיבות שריון, כשהאחת עולה בציר "טסה איסמעליה" מצפון לנו, וחטיבה שניה עולה דרך מתחם "חמרטל" והציר שמדרומה אל מול חטיבתינו. זו יציאתם הראשונה של המצרים לקרב שריון בשריון רחב היקף. ג'ון, מ"פ כ', מסופח עדיין עם מחלקה לגדוד של גירא, עומד עם הטנקים באזור "צירנה". לפנות בוקר מגיע אליו פתק מגירא:-

"כבקר מתוכננת תקיפת שריון מצרי, תהיו מוכנים!"
ההתקפה המצרית מתחילה בהרעשה ארטילרית. עזה על עמדות
הטנקים של כוחותינו. בשעה 0600 מזהה ג'רן 4 טנקים בצומת
פוטון. מקבל אישור לירי, ותוך דקה משמיד דני התותחן את
ארבעתם.

הגדוד שלנו, אוגף את "צירנה" מצפון. המעבר לאזור
המגע כרוך במעבר שטח מוכה אש ארטילרית מסיבית של המצרים
בחסות ההפגזה והאבק, מתקדמים הטנקים המצריים עד לעמדחנו.
במהירות, אנחנו עוברים את השטח המוכה וחופסים עמדות על
קר הגבעות - יעדס של המצרים בשלב הראשון.
אולם בגזרה שלנו אין הטנקים המצריים מתקדמים. ההתקפה
המצרית מתמקדת כולה על עמדות הגדוד השכן שמדרום לכביש.
לאור זאת, מקבל ה-מח"ט החלטה נועזת "להשתיל" את הגדוד
שלנו לעומק שטח ההפקר שממערב לנו כדי להכות את הטנקים
המצריים מאגפם השמאלי, מצפון להם. הפעולה מתבצעת בזהירות.
ה-מג"ד, ופלוגת ירסי, נעים לתפוס עמדות כ-2.5 מערבה.
פלוגה מ' מחפה על תנועתם.

פלוגה ל', תופסת עמדות לא כל כך נוחות. זלמן,
מט"ק בפלוגה, מדווח שהוא רואה "חיירים עם מזוודות".
יריים אליהם ומשם כבר לא ירו טילים.
טנקים נראים מתקרבים מכוון צומת "פרטרן" טליסמן" למזרח.
הם נעים מדרום לכביש ובאים באגף השמאלי של פלוגה ל'.
ירסי, ה-מ"פ, מבקש אישור מה-מג"ד לשנות את המיקום של
פלוגה ונענה בשלילה. (ה-מג"ד מתכנן מארב לטנקים המצריים
ולכן לא נותן אישור). כדי לא לקבל פגיעות מהצד, מעלה
ירסי את ליס; מ"מ 2, קצת יותר למעלה, כך שלפחות טנק
אחד עומד בעמדה טובה. ירסי אומר לפלוגה בקשר: "שימו לב

בצד שמאל טנקים. להיות מוכנים ברגע שהם יופיעו לדפוק אותם. מי שזריז יותר ינצח!". החברה לא תופסים למה הוא מתכוון. "עוד שמאלה", "עוד שמאלה חזק" חוזר ירסי בקשר. החברה לא מאמינים. הם בעמדות התאבדות ממש. לאט לאט, מכוון ירסי את לוע התותח לאבק הראשון. מתגלת האנטנה של הטנק, אח"כ מקלע המפקד מכוון עם הקנה לשמים. ירסי מזדד פעמים טוח ליחד דיוק. "1610 אני אומר שנית 1610". עמרסי, התותחן, יורה פגז ראשון, קצר יורה עוד אחד קצר. המפקדים מזהים את כוון הירי, וכל טנק שמתגלה מושמד במהירות.

פלוגה מ' שומעת בקשר על פגיעות יפות ורוצה להשתתף בחגיגה. אין מספיק עמדות באזור, ורק הטנק של ערד, ה-מ"פ, משתחל בין הטנקים של פלוגה ל' ומשמיד 2 טנקים מצרים.

מחוך יומנו של סיימון: - "בשלב זה, החל דו-קרב שבמהלכו פגעה פלוגתנו והשמידה 11 טנקי אוייב. ליס הצטיין והתגלה כטנקיסט מעולה. הוא רשם לזכותו 4 טנקי אוייב באותו יום. ממקום עמדנו, יכלנו להבחין בעשן שחור וסמין שהתמר מאזור ההתקפה. יכלנו להבחין כמובן בטילי השמל והסגר שהתעופפו מעל הטנקים שלנו. האש שטוחת המסלול של האוייב היתה בלתי יעילה, ורוב הפגזים פגעו ארוך לידנו. חלק מן הפגזים הגיע עד הדרגים העורפיים. היתה לנו תקלה בקשר, ובשלב מסויים של הקרב, שלח ירסי את רפי אלינו, והורה לנו לחזור לדרגים באגוף ימני, כדי לא לעלות על הכביש החשוף לתצפית אוייב ולטורח. מדי פעם רדף אחרינו בדרכנו פגז אוייב. אחרי הסוס קצר, חתכנו לאזור המשוער של הכביש, ונפלנו

ונפלו בדיוק על הדרגים, שנעו מאחור. אחיקס, טכנאי הקשר של הפלוגה, טפל בנו יפה, אחרי שקצין קשר של יחידה אחרת שפגשנו העניק לנו עזרה ראשונה".

ה-מג"ד קורא לערדד ה-מ"פ, ומורה לו להחקדם כקילומטר מערבה, לנסות לתפוס את הדיונה הבולטת בקצה הצפון - מזרחי של מתחם "חמרטל" (כתיב עיפן - עגול 205).

מחלקת נוח תופסת עמדות במשימת אבטחה הכח כולו לכיוון צפון. מחלקת מיכה תופסת עמדות חיפוי לכיוון היעד, וה-מ"פ, ערדד, יוצא עם מחלקת אלי שהגיעה בינתיים מעמדות החיפוי הראשוניות שלה. מבצעים איגוף ימני, מתפרסים ועולים לכיוון הדיונה. מתגלים לקו רכס ומיד נתקלים. לאורך הכביש פרוס מארב טנקים מצרי שפתח אש. כשהכח נתגלה לו. ה-מ"פ מורה על החלצות לאחור, מדורח ל-מג"ד על ההחלצות, מציע לדפוק את המארב מאגפו - מכיוון "צירנה. ה-מג"ד מורה להחזיר את הפלוגה לעמדותיה הקודמות. תוך כדי ההחלצות, מדורח מיכה, מ"מ החיפוי, כי הסמל שלו, יורם מטנק 3 ב', נפגע, ה-מט"ק נהרג, ואנשי הצוות הפצועים נחלצו לטנק שלו. ה-מ"פ מורה לשלוח אותם לאחור, והטנק, של ברימברג יוצא לפנות אותם לחאג"ד. הטנק של ארנני עומד לפרוט זחל והוא זז אחורה לתיקון. בקשר מתארגנת הפלוגה מחדש בשתי מחלקות.

מספר שמעון ה-מג"ד: - "ביום א - ה-14 לחדש עלינו לעמדות. ראינו שכל הכביש מלא טנקים. אני חושב שאלה היו טי 55. פתחנו באש, ולאורך ציר הכביש נדלקו טנקים רבים. ירינו בכמורות גדולות. הגדוד שלנו השמיד 18 טנקים, יתר גדודי החטיבה השמידו כ-30 טנקים. היו גם נגמ"שים בין הטנקים ועל חלקם יריתי אישית. אצלי בטנק גמרתי את

כדורי ה-ח"ש והמע"ך. היו שני טנקים מולי, והשמדתי אותם עם 3 חלולים. נשארתי בלי תחמושת תותח. פתאום ראיתי שצפי ו-פל' מ' נמצאים על מוצב עם מאות חיילי חי"ר. נתתי פקודה לירות עליהם.

פיתחנו טכניקה לגבי הטילים כשהטען בתצפית, אני מפעיל מקלע מפקד, והתוחחן עם המקביל. פגענו בחיילי החי"ר ובמפעילי הטילים. על מוצב זה גמרתי את רב התחמושת הקלה שהיתה לי. ה-קמב"ץ אפילו ירה עם עוזי. כלומר הטווח היה ממש כלום. פיניתי את פל' מ' כ-100 אזור. שם נפגע לי טנק אחד מפל' מ' מטיל ונהרג לי מט"ק. אני נשארתי עם ה-קש"א, שלחתי גם אותו לישר קו עם פל' מ', ונשארתי יחידו בטורחים קרובים ביותר לאויב. כנראה שהם חשבו שהטנק תקוע והתקרבו אלי הסתובבתי, יריתי תוך תנועה, וחפסתי עמדות עם פל' מ'. — משם ירינו על כל תזוזה שראינו.

אינני יודע אם הם הצליחו לירות משהו בתותחים. ראיתי שני פגזים שהם ירו לכיוון שלנו. אחד קצר ואחד ארוך. הם היו בהלם כנראה. תפעול הטנקים שלהם היה גרוע מאד. הם הסתכרו אחד בשני ולא ברור לי עד היום מה קרה שם. נשרפו שם כולם פרט אולי לבודדים שברחו. זה היה ממש שדה הריגה".

יתר כוחות הגדוד, מאזינים ברשתות הקשר לצהלתם של הטנקיסטים - "עוד אחד!", "משמאל יש לך מטרה דפוק אותה", "שיבואו כבר לעזאזל", קריאות שכאלו בוקעות שוב ושוב ממכשיר הקשר. הטנק של ליס, מ"מ בפלוגה ל', מתקלקל תוך כדי הקרב. כוחב ירסי גרסיאנו ז"ל ביומנו: - "כרגע ניסו לאגוף אותנו בטנקי אויב, אבל תפסנו אותם מהאגף, השמדנו כרגע שלשה טנקים, אנחנו אחד. במצב זה הלך לנו חשמל צריח. בדיוק ברגע קריטי זה מנסים לחפש את התקלה, אבל עדיין לא

מצאנו. בינתיים אנו מפסידים מטרות טובות, חבל מאד. כאשר
הגענו למקום התיקון, רצו אלינו כל החירניקים בשאלות:
"כמה?", כולם התחילו לעזור לנו למלא מחדש בתחמושת.
כעבור שעה היינו מוכנים, אחרי שחקנו את התקלה ונענו
חזרה לשדה".

הגדוד מתרכז בביא קטן מתחת לעמדות האש של פלוגת
י'ס"י. סופגים הפגזה ארטילרית כבדה. לסגור מדפים אי אפשר,
חוששים שזוהי פתיחה לנסיון פריצה מחדש של האויב. צופים
לכל כיווני התקיפה האפשריים. אין תנועת אויב, אבל ההפגזה
נמשכת. כעבור כמה זמן, מקבלת פלוגה מ', הוראה לתפורס שוב
את העמדות הראשוניות על הרכס הגבוה. בחיפוי הודי, מחלקה
אחר מחלקה, משפרים עמדות לרכס. ההפגזה אינה מרפה, היא
רודפת אחרי הטנקים הנעים, כשעתה נורית בעיקר תחמושת
רסיק-אויב. לתחמושת זו אפקט כפול - אין רואים את מקום
נפילת הפגז אלא רק שומעים אותו, ורסיסיה אינם נבלעים
בחול. הגדוד ערוך עתה במארב. הפלוגה של י'ס"י ככת הולם
בעמדות המתנה באגף השטח המשוער כדרכו של האויב, ופלוגה
מ' ערוכה ככת בולם על קו הגבעות משני צידי הכביש "טסה" -
"איסמעליה".

מחכים לחדוש המתקפה של האויב. ההפגזה על כוחותינו
נמשכת בצורה טורדנית. בשעה 1300 לערך, מתחזקת עוצמת
ההפגזה ומבחינים בעננות אבק ועשן. הגל השני של תקיפת
השריון המצרי מגיע.

הטנק של ע'דד עולה לעמדה, כשלפתע קורא לו אלי בקשר:
"תיזהר טנק מצרי לידך". ע'דד מרגיעו, הטנק הוא הראשון
מבין שדרת הטנקים המצרית שהושמדה הבוקר. טנק שהעמיק
לחזור עד קו עמדותינו לפני שנבלם. פוחחים באש. הטנק של

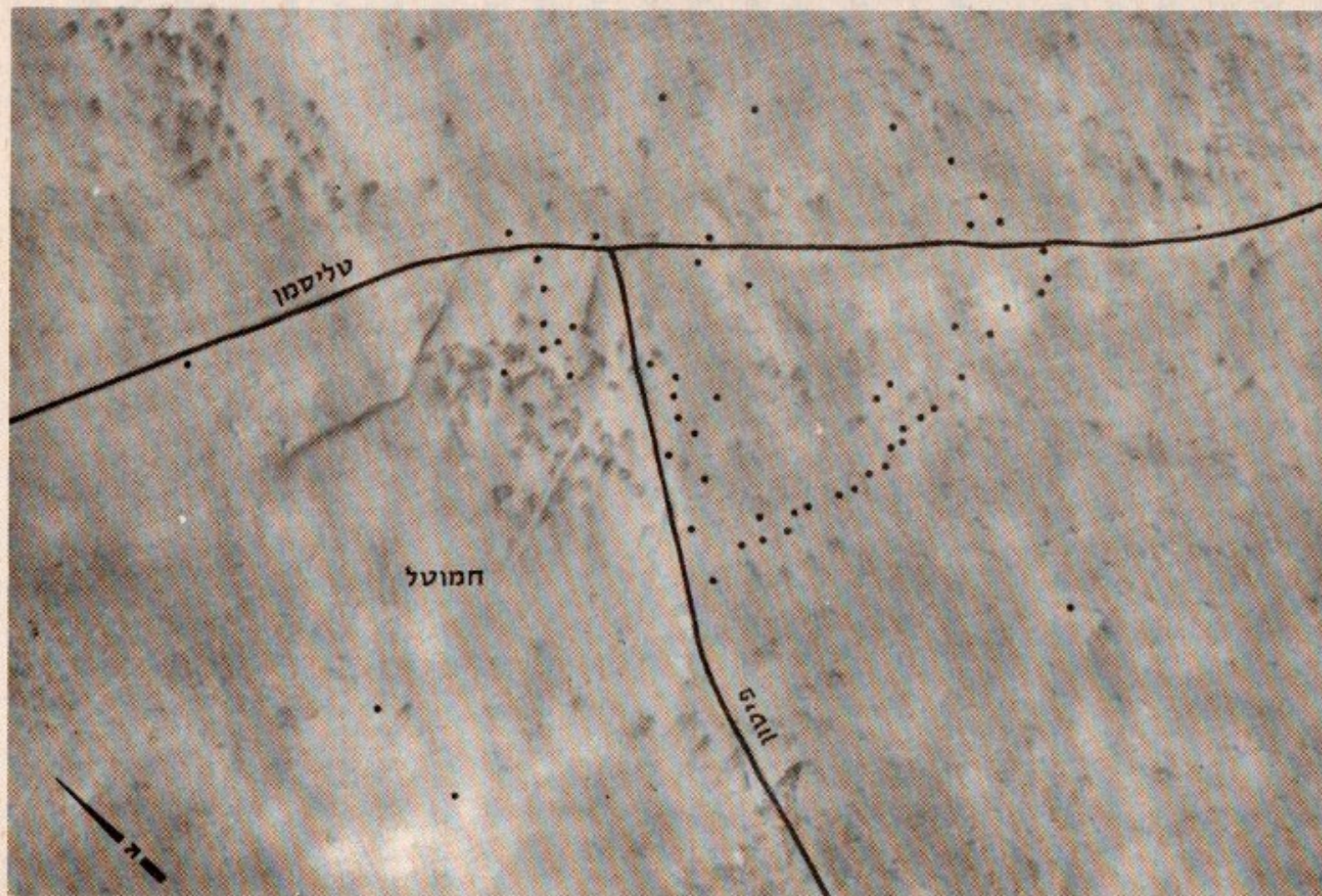
עודד משמיד טנק ופוגע ב-נגמ"ש. הטנקים של פלוגה ל' משמידים אף הם מספר מטרות. ההתקפה המצרית נבלמת. השלב השני בנסיון הפריצה המצרי מסתיים. פני הקרב בדיוק כמו בבוקר. המצרים לא שינו למעשה דבר - לא בשיטה, ולא בכיוון ההתקפה. הגדוד של עמי מגיע ומקבל את האחריות על הגזרה, והגדוד שלנו יוצא לאחור למילוי מחדש.

טנק ה-מג"ד ניפגע מרסיסי ארטילריה במנוע. כני, קצין החימוש, מטפל אישית בתיקון הטנק. נוסע ל-גש"ח, ומנסה לארגן חלקי חילוף. יש בעיות חמורות של חוסרים בחלקים ובמנועים - "הצלחנו לארגן מנוע חדש, וחוך 3 שעות החזירו החכר'ה שלנו בעזרה החכר'ה מה-גש"ח את הטנק ל-מג"ד". בשעות אחה"צ המאוחרות נודע, שניפגעו למצרים כ-200 טנקים לאורך החזית כולה. הם הוכו מכה קשה וספגו הרבה אבדות בקרבות היום. החטיבה שלנו השמידה כ-70 טנקים והמוראל גבוה. פלוגה מ' חסרת מזל. הטנק היחיד שנפגע בקרבות היום שייך לה. יורם זינגר, שהצטרף רק אתמול לפלוגה עם הכח של אלי, נפגע ונהרג.

ביום א' ה-14 לחדש, החלו ההכנות לצליחת תעלת סואץ. לאחר סיום יום הקרב עם השריון המצרי, נערכת קבוצת פקודות אוגדתית, ועל חטיבתינו הוטל לצלוח ראשונה את התעלה ולגרור את אמצעי הצליחה. בשעה 1700, מקבל ה-מג"ד הוראה לשלוח את הטנקים למתקן של חיל הנדסה באזור ציר "עכביש" ולהגיע ל-מח"ט לתדרוך.

אנחנו עדיין איננו יודעים את העתיד להתרחש. בנסיעה דרומה הציר עמוס במשאיות ובכוחות חי"ר והתנועה אדירה. מתארים לעצמנו שהמגמה היא צליחת התעלה. מגיעים אל מתחם

המצב לאחר קרבות ה-14.10.73

כל נקודה - טנק אויב שרוף

של חיל הנדסה. פגישה ראשונה עם הגשר. נחש ענק, גדול, ומגושם, מפלצת ממש. מיד כשמגיעים, מקבלים פקודה לצאת מהסוללות של המתחם ולהשמיד כוחות קומנדו מצריים שכאים לפשוט על הגשר. דמויות ומטרות לא מזהים, אך כלם פותחים באש רצינית, עד שה-מג"ד נותן פקודת חדל. (התכרר מאוחר יותר שמספר פגזי זרחן של הארטילריה שלנו, נפלו קרוב למתחם ונדמה היה שהאש מכורנת נגדנו). לאחר שמתבררת הטעות, מקבלת יחידה שכנה את הדאגה לבטחון הגשר, ואנחנו חוזרים פנימה לקבלת הסברים ותדרוך. "פלוגה מ" היא אשר תגרור את הגשר למים. פלוגה ל' תסייע לה במדה ויהיו תקלות ותאבטח את האגפים" אומר ה-מג"ד.

קציני ההנדסה מסבירים במפורט את מבנה הגשר, שיטת הגרירה, טכניקה של החלפת טנקים וכל מה שהטנקיסטים צריכים לדעת. סגן מפקד האוגדה, נותן נאום ציוני בקול צרוד על חשיבות המעשה. כותב סיימון ביומנו: "בקול רועד הסביר לנו שאם יתקיים מבצע זה - הרי אלינו תהיינה נשואות עיני כל עם ישראל. הרגשנו את עצמנו חשובים. עיני העם נשואות אבל בודאי גם עיני המצרים שיכוונו אלינו את כל קני המות שלהם". זרמר, מט"ק בפלוגה ל', מעיר לכשסיים סגן מפקד האוגדה את דבריו: "אני שומע את משק כנפי ההיסטוריה עוטף את הגדוד שלנו".

אחרי התדריך קמים כלם, עולים על הטנקים, ונרתמים לגשר. כאן מתחילות התלאות. "הצוותים אחרי יום קרב ארוך ומתיש והעייפות שלטת. מלבד זאת הפלוגה לא מאומנת בגרירה, וזהו נושא המצריך אימון רב עקב בעיית התאום בין הטנקים הגוררים". אומר ערדד ומוסיף: "גם השטח רחוק מלהיות אדאלי - דיונות חדות שמהרות מצידן המזרחי עליה קשה ומצידן המערבי

ירידה תלולה".

שמעון ה-מג"ד בראש. הפלוגה כולה ברשת הקשר הגדודית. התרגולת היא שלפני חחילת תזוזה עורכים בדיקת קשר, שבמסגרתה מדורחים כל הטנקים לפי הסדר, שהם מוכנים. אם דיווח הטנק האחרון נתנת פקודת החזרה. וכך נעשה. מיכה, בטנק הבולם, מדורח מוכן. נתנת פקודת תזוזה, ובפרק הזמן הקצר של דיווח הטנקים כבר הספיקו צוותי הטנקים הראשונים להרדם. מתחילים מחדש בבדיקת הקשר. אחד הטנקים אינו עונה, כל הצוות נרדם. נגשים להעירם. מתחילים מחדש. הפעם כל המפקדים ערים ועונים, אולם משחנת פקודת החזרה מסתבר שחלק מהנהגים נרדמו. וכך חוזרת ונשנית התמונה. סוף סוף מתחיל העסק לרוץ, קולו של שמעון כבר ניחר. בירידות הגשר עולה על הטנקים. במזל לא נגרם נזק רב לטנקים ולגשר. מתארגנים מחדש. עד השעות המאוחרות מצליחים לגרור את הגשר כ-3-4 ק"מ. מפסיקים את התרגול היות והאור מתקרב, והאנשים סחוטים מעייפות. נכנסים לחניון בצידי ציר "עכביש". אנשי ההנדסה עוסקים בהסוואת הגשר.

ג'רן, עם המחלקה, מתאמנים בגרירת דוכרות עם ה-גדוד של בירא. ופלוגת ה-חרמ"ש, מאבטחת את התאג"ד והחמוש. חיילי המפקדה מפוזרים לאורך הצירים מרפידים ועד ל"עכביש". הם נוסעים הלך ושוב ודואגים לכל החוטרים של הגדוד. "לעבור את השיירות על הצירים זוהי משימה בלתי אפשרית כמעט, ואני התפלאתי לראות את החיילים שלי מצליחים לעבור מספר פעמים את הדרך" אומר גיל. יום שני 1510 עם בוקר, חל שינוי רציני בגזרה. מטוסי חיל האויר שהופיעו עד היום בזוגות בודדים, מגיעים

"ומנקים" את השטח. אנחנו מלויים אותם במבטים ובתקוות.
סופרים כל רביעייה שנכנסת להקיפה, ובודקים אם כלם חוזרים
בשלום. מקדישים את הזמן למנוחה והתארגנות. גיל, מ"פ
המפקדה, וכל החבר'ה שלו, מתרוצצים הלוך וחזור להביא
תחמושת, חוסרים, ומזון טרי. הוא מספר: "נשאלתי ע"י ה-מג"ד
אם אני יכול לדאוג לתחמושת נוספת. נסעתי עם הטנדר, עם
שארל ה-נהג, על ציר "עכביש", ואספנו תחמושת קלה של
03, 05, רימונים וכו'. הכאנו לגדוד 70.000 כדורים, ועוד
הרבה תחמושת אחרת, וזאת לאחר שרק אתמול, כשנסתיים יום
הקרב, מלאנו מחדש את הטנקים. אני חושב, כשהחבר'ה שמעו
על הצליחה הם רצו לשים כמה שיותר תחמושת על הטנק".
הרכב כותב ביומנו: "כמשך היום נחנו ואכלנו טוב.
הורדתי את הנעליים, ולא הכרתי את האצבעות שלי. המצרים
הפגיוזו אותנו לגמרי לא רע, אבל זה כבר "כסף קטן" ולא
שמנו לב אליהם. מטוסינו התחילו לעבוד ודפקו אותם שם טוב
טוב. במשך כל היום רוכזו כוחות כהכנה לצליחה. הגיע צירד,
שאף פעם לא חלמתי שהוא קיים בצה"ל, דבר שחיזק את הרגשתינו
בעוצמתו של צה"ל". סקיהוק של חיל האויר טס נמוך מעלינו.
טיל מצרי, שאמור להיות טיל קרקע אויר, ולפגוע בו, עף
באיר ומתפוצץ בגבעה על ידינו. "טיל קרקע גבעה" אומר
שמרוך בשפת הגששים. נמרוד, קשר טען בפלוגה ל', מספר:
"רצינו להחקל לפני הצליחה אבל עדיין לא הגיעו המים.
זומר אומר שהוא מט"ק ועובד קשה, ונעם אמר שהוא נהג וגם
הוא עובד קשה, ולהם מגיע קודם, אז לא התקלחנו".
מנוחה. בפלוגה מ' יושבים ערדד, דרדר ונח, על עוקב
מים ליד הכביש, ומפתחים שיחה של הרהורים פילוסופיים על
המלחמה. על סיכוי מבצע הצליחה על "מה יהיה" ו"מתי זה

יגמר". נח מביע דעה פסימית מאוד - "אנחנו צבא של מתאבדים
אם נחצה את התעלה". דרדר, שלא היה מצוות למשימת הצליחה
עקב הפציעה, מציע לנח להצטרף אליו לטנק. נח לא מסכים "אחה
עוד לא בכושר".

אשכולי, קצין כפלוגה ל' היה ב-חור"ל. קיבוצניק שיצא לראות
את העולם. כשפרצה המלחמה, ניגש לחברת אל על שיטיסו אותו
ארצה. היום הוא מגיע אלינו ומקבל פיקוד על טנק, כפלוגה מ'.
פלוגת ה-חרמ"ש, נמצאת מאחור. בשעות הצהריים המאוחרות,
נקראים המפקדים בגדוד לקבוצת פקודות מסודרת בפעם הראשונה
מאז תחילת המלחמה. שרגא מ"פ ה-חרמ"ש: "מסרו מה קורה לאורך
כל החזית. אמרו, שאנחנו החטיבה הראשונה שתצלח את התעלה,
והגדוד שלנו יגרור את הגשר. הפלוגה שלי צריכה לנוע אחרי
הגשר, ולעבור לצד השני מיד אחרי הטנקים. שמערן, בדבריו
הציוניים והנלהבים, הצליח להדביק את כולנו, ולהעביר אלינו
את תחושת כובד המשימה".

כשעה 1600 מתרכזת פלוגה מ' ליד טנק ה-מ"פ. "נחתי פקודה
פלוגתית בה נרמזים עקרי הדברים וניתנות הוראות אחרונות
והנחיות כלליות". לסיום מצטט ערדד את אמרתו המפורסמת של
הגנרל פטרן - "אני לא רוצה גיבורים מחיס. אני רוצה ממזרים
חיים". שאגת "עלה קרב" של הכתוהים מהדהדת מסביב. המוראל
גבוה.

ירסי, מ"פ ל', גם הוא נותן תדריך לפלוגה: "התכנית היא
שהגדוד מביא את הגשר למים, הגדוד של עמל עובר את הגשר,
ואנחנו אחריה. אח"כ נחתי הוראה לחמש את הטנקים כמה שאפשר
יותר ובעיקר תחמושת קלה. פשוט למלא את הטנקים ואפילו לשים
על הרצפה בצריח. קיבלנו הרבה ציוד ואוכל והיינו מוכנים".
אחד ה-זחל"מים של ה-תאג"ד מתקלקל ונשלח ל"טסה" לתיקון.

"היינו צריכים להצטופף כולנו בשני זחל"מים, ונאלצנו לחפש ולזרוק כל מה שמיותר על ה-זחל"מים. אמרנו - ארגז רפואה מונעת מי צריך אותו במלחמה? הרי המלחמה חסתיים בעוד כמה ימים ונחזור הביתה, (לא תארנו לעצמנו שנצטרך לשבת הרבה זמן אחרי המלחמה). השלכנו את הארגז עם חמרי ההדברה". מספר ד"ר רמון.

המכתבים מגיעים. הקשר היקר עם הבית. "המכתב בשבילי הוא כמו ספר תורה לבחור דתי" אומר מישהו. רואים את אלי השליש מגיע עם ערימת מכתבים ועטים עליו. אין סבלנות. עוד מעט יהיה חושך ולא נוכל לקרוא. "תן לי אני אביא לו את המכתב" -

15.10.1973

יקר שלי !

אני יושבת כעת בחדר ריק מאדם ומהרהרת בך. האמת היא שבעת האחרונה אני לגמרי לא מאופסת. שאלה אחת מטרידה אותי משך כל הזמן... ומלבדה כל כך הרבה מחשבות. אני יושבת כעת בחדר. חלל ריק. ואני מדמינת לעצמי שאין כאן מטות וארונות, וכל מה שקיים זה הרדיו, הנר, והעט, אני אוהבת את אורו של הנר המפלח את האפלה הזו.

ובכן רצייתי לאמר לך שהמחשבה על המילה שלום מעלה בי גיחוך אירוני. לכל השדים והרוחות - אנחנו משתמשים במילה שלום בכל יום מספר פעמים אין סופי, וכאילו חבר עלינו השטן במטרה לשרש מחוכנו את משמעות המלה. כל צליל היפה שלה. על מילה זו מונח כבר מספר עצום של גויות, ואולי יום אחד תהפך המלה שלום לבטוי של עצב, של אבל, אני רוצה לצרוח

עכשיו ולשמנע חזק את צלצול המלה - "שלום". "שלום". יקח
האופל את המלה הזו.

שאלה אחרת שמציקה לי והיא פשוטה - מה דוחף את החיילים
שלנו לרוץ למול האש. בסופו של דבר, בכל חיה טמון רצון עז
לחיים, וכסתירה לכך החיים מראים לנו שבמציאות אין זה כך,
ואם תגיד לי שזו תוצאה של שטיפת מח ופטריוטיות אז דע לך
ששום אדיאל או שכנוע לא יעקור מאדם - בכל גיל שהוא - את
יצר החיים.

זהו אנשה שלי. ניסיתי לספר לך קצת על זכרים שהם הרבה
קטנים ופחות חיתיים מכל המלחמה הגדולה והמפחידה והמאימת
הזו.

אני מקוה להתראות איתך בהזדמנות ראשונה לאחר שערפילי המלחמה
יפוגר.

בינתיים חיל יקר שלי, החזק מעמד והתקשר בהזדמנות הראשונה.

בברכת לילה טוב (זה נשמע כל כך

אדאלי)

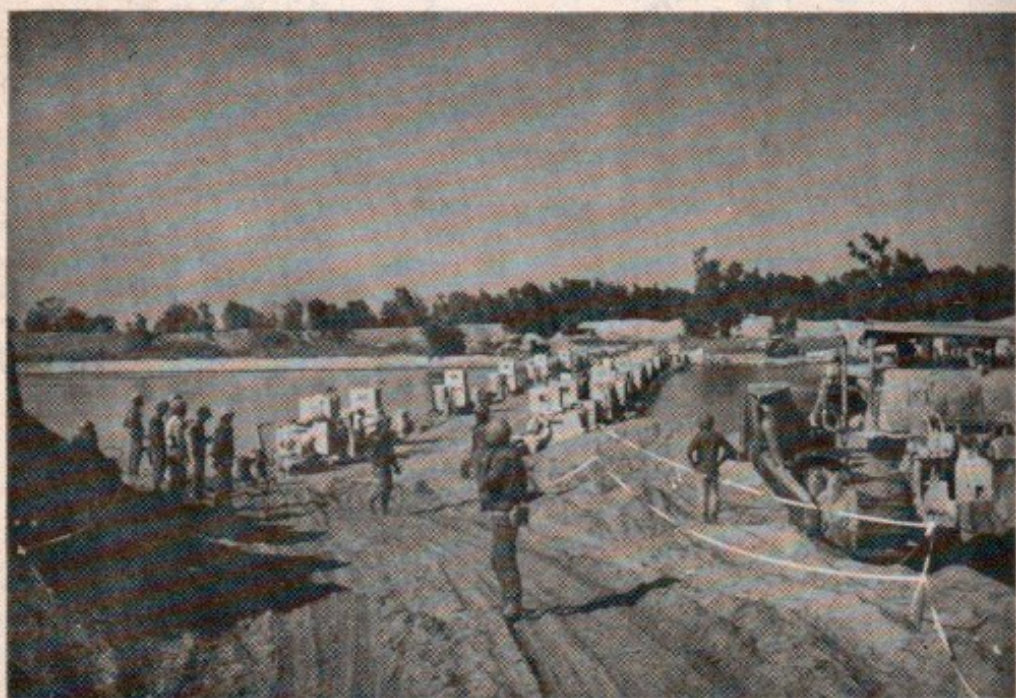
אני שלך

דואגת לך מאוד.

אלי, סמ"פ כ', מצטרף עם הטנק לפלוגה מ' למשימת הגרירה.
לקראת הצליחה, מביאים לחיילים כל מה שעם ישראל מסוגל לחת -
זיורדים נוספים, פרימוסים, חבילות שי מהועד למען החיל,
בגדים נקיים, ומזון טרי.

המשימה החשובה והעקרית במלחמה לאחר בלימת האויב ניתנה
בידינו - להעתיק את הלחימה אל שטח מצרים.

מבצע הצליחה

ביו שני, 15.10, בשעה 1800, מקבלים פקודה לנוע לכורן
הגשר ולהיות מוכנים להרתמות. לים מחליט לתת כבוד וציון
מיוחד למאורע. כותב ירסי גרסיאני ז"ל ביומנו: דברי לים -
"במלחמת יום הדין, במעמד שלפני הצליחה, ישב צוות 2.
(אנחנו), ונדר על מחצית בקבוק הייש (קוניאק), שאם יבוא
היום (ובודאי שיבוא היום), שבו נסיים חיים ושלמים מלחמה
זאת. נשפוך שמחתינו במחציתו השנייה". כמן כן, לקח על עצמו
רושם שורות אלו, להפגיש את הצוות לחפילת הגומל. עדים
לכך הצריח, מקמש תקין, והויכרס המסודר". בשעה 2030
עומדים רתומים הטנקים לגשר, כאשר טנק ה-מג"ד בראש הגשר.
והטנק של מיכה דרוקך ז"ל רתום מאחור.
לפני "הדינוזאור" הענק, (כך מכנה אותו שמעון), עומד הטנק
של לים, כשאליו רתום מכשיר לפינוי השטח ממוקשים (אם יהיו).
ממחינים לפקודה. מנועים דוממים עדיין. בשעה 2130
נשמע קולו של ה-מג"ד ברשת הקשר: "חחנות אילה כאן קדקד,
בדיקת קשר עבור".
האות ניתן, לפי הסדר עונים המפקדים בקשר. נהגים מתניעים
את המנועים, כולם מוכנים. "הכוון! הכוון! שלב הילוך נוע!"
הגשר הענק ניתק ממקומו ומתחיל להתקדם.
קשה לתאר את אותו רגע. ליל ירח בהיר. חולות אינסופיים
אינסופיים מכל העברים, מנועים "שואגים" בקולות מאומצים,
ומי שמביט אל זחלי הטנקים יכול לראות כיצד החוליות
נצמדות זו לזו בעקשנות, "פלדה עם נשמה". כאלה הם הטנקים
שלנו.
"עצור! עצור!" אומר שמעון כעבור דקה. משהו לא בסדר בגרירה.
מתקנים.

זחל"ס ה-מג"ד לא מתניע. קוראים לאנשי החמוש. בדיוק

לפני תחילת התנועה יש תקלה. המתח גובר. "הם כבר זזים אחת
מוכרח לתקן את התקלה" אומרים החבר'ה לשלמה, מ"מ חט"ג,
"יהיה בסדר עוד תשיגו אותם". מכשיר הקשר של ה-זחל"ם משותק.
התקלה היא במערכת החשמל, וחייבים לסגור אותו. עזר, קצין
הקשר, מפעיל מ.ק. 25.

"הכוון! הכוון! שלב הילוך נוע!"

"עצור! עצור! עצור!"

מסביב לגשר מתרוצצים אנשי ההנדסה לבדוק שהכל בסדר.

"הכוון! הכוון! שלב הילוך, נוע!"

והפעם מתקדמים די יפה, קילומטר וחצי בלי עצירה. כאן מתחילות
התלאות.

חוצים את ציר "עכביש", מבצעים תפנים חדה מדי, והגשר דוהר
ומטפס על הטנק של אלי, סמ"פ כ'. הוא מספר:
"אני נכנסתי מהר פנימה, וגם רן, הטען קשר. אני מביט למעלה,
ובמקום שמיים אני רואה גשר על כיפת המפקד.
באו כל המהנדסים והתחילור לתכנן את הורדת הגשר. אחרי שגמרו,
אני בודק נזקים, נעשה לי חשך בעיניים - מדף טען לא נסגר,
מדף מפקד לא נסגר, הטנק שלי כעת כמו זחל"ם, המנוע לא נפגע,
והמשכנו בחנועה".

זמן יקר אובד בחילוץ השטנק מתחת לגשר, בלוח הזמנים המתוכנן
לא נעמוד, אך נראים סיכויים להצליח במשימה.

מתחילים מחדש. "הכוון! שלב הילוך נוע!" הפעם נשמע
ה-מג"ד בקול קצת שונה. קול צרוד קמעה. השטח המשורי מסתיים,
ומתחילות הדיונות. הגשר מתקדם לאט, ומאמץ המנועים נשמע
היטב.

שמעון: "בקושי עברנו את הדיונה. היתה בעיה של סיבוב ועליה
בתוך החול. עברנו בעזרת חמונים עם הרברס את הסיבוב,

והתברר לי שאין די כח לגרור בעליה, החלטתי להוסיף עוד
טנקים לגרירה" מחוך יומנו של סיימון: "16.10.73, ממשיכים
להתקדם לאט, תופסים נמנוס קל בין גרירה לגרירה. הגענו
לעליה חזקה ואין אפשרות להמשיך ולגרור עם אותו מספר
טנקים, ויש צורך להוסיף עוד טנקים. אנו מצטרפים לגרירה.
עוברים לרשת הגדודית. קולו של ה-מג"ד המשתתף בגרירה
ופוקד עליה נרגש ביותר. קריאות "היכון! היכון! שלב הילוך
נרע!" "והעצור עצור" שלו נשמעות ברור בקשר. ההתרגשות
והעומס הכבד, וכובד האחראיות, נסוכים בקול. הגרירה קשה
ומעכבת את הכת. הארטילריה שלנו מכה בעז במצרים".
הטנקיסטים עייפים השעה 0230. עדיין מקוים להביא
בחסות החשיכה את הגשר למים. על ציר "עכביש", ישנה חנועה
של זחלמים ומכוניות המפנים פצועים מהקרוב על תפיסת ראש
הגשר. ממשיכים להתקדם. "הדינוזאור" זוחל בעליה אך מוכרחים
להמשיך. מתקדמים כמה עשרות מטרים ושוב הפזמון חוזר.
מוסיפים עוד כלים לגרירה. כבר אור. אנחנו עדיין רחוקים
מה-תעלה.
במאמץ אדיר מתקדמים הטנקים הראשונים, עוברים את הפסגה,
ומתחילים לרדת במורד. "עצור" נשמע בקשר. כולם עוצרים
וכמובן גם הגשר. "זה נקרע!" מדווח ארני, "אז חחליפו כבל"
פוקד ה-מג"ד.
"לא הכבל נקרע, המתקן נקרע". היה זה סיוס די עגום של
שעות קשות בגרירה. עקב מאמץ הגרירה ניחק הגשר.
אנשי ההנדסה האחראים על ביצוע הגרירה בוכים כמעט. "התיקון
יקח כ-24 שעות" הם אומרים.
ה-מח"ט, שנמצא במקום, נוחן הוראה להתנתק ולתפוס
עמדות אש. ג'ון, מ"פ כ', כבר זמן רב לא נמצא עם הגדוד.

ב' 15.10, כשהתחילו ההכנות לצליחה, יוצא ג'רן, עם מחלקה אחת מהפלוגה, ומצטרף לפלוגה של נדב, מהגדוד של גירא, לאמון בגרירת הדוברות. ג'רן: "נסענו כ-60 ק"מ לכוון רפידים, נרתמנו לדוברות, והתחלנו בגרירה. הדוברת שוקלת פי שניים מטנק וקשה להשתלט עליה. בירידה היא דוחפת, בעליה מושכת, ובקיצור עושה מה שהיא רוצה. ציר "עכביש" סתום לגמרי. רכב לוחם ורכב מנהלה עמדו על הכביש. היו שם גם אוטובוסים. נהג אחד התעקש לא לרדת לחול, אמרתי לו:

- "קח את האוטובוס שלך, ותעוף לחולות כמה שיותר רחוק, אחר כך כבר יוציאו אותך משם".
- "אני לא יורד מהכביש. אתם לא עושים את המלחמה לבד" רצינו להפטר מהסיוט הזה. יורדים עלינו מטוסים וארטילריה, וקשה לנו לתמרן, אני מנסה שוב לשכנע אותו.
- "אני לא יורד. אני אשאר כאן תקוע ואף אחד לא יעזור לי"
- "אתה זז או לא?!"
- "אני לא זז".

- "אני נוסע, רק תעשה לי טובה, אל תשאר באוטובוס כשאני עובר". הדוברת עם הטנק מתקדמים והנהג קופץ החוצה. האוטובוס נקרע לכל אורכו, והמשכנו בתנועה!
ב-16.10.73, בשעה 0530, חוצים הטנקים הראשונים של צה"ל את ה-תעלה.

בשעה 0800 בערך, מקבל ה-מג"ד הוראה לעזוב את הגשר, ולהתקדם לאתר הצליחה באזור "מצמד", ולהתכוון לצליחה. פלוגה מ', עולה בסדר תנועה על ציר "עכביש" ברווחים גדולים. טנק ה-מג"ד עומד על הכביש, קצת מאחוריו טנק ה-קש"א. משמאל פרוסים הטנקים של פלוגה ל', מאחוריהם

הצופה בשלשון
הפולחן - עמ' 1

פלוגת נגמ"שים מה-גדוד של עמי. פוחחים בזהרה לפנים.
עובדים את צומח "ככיש פרטון". מימין לככיש, בתוך גיא,
פרוס הגדוד של עמי, והטנק שלו בוער. המישורים שפלנים
ריקים אין רואים כוחות. השקט מוזר קצת. ערדד נותן הוראה
לחנועה באש מקלעים, והשטח מרוסס בקליעים. מגיעים לאזור
התעלות של החרה הסינית, כשלפתע מכוון צפון מתקרבים כמה
עשרות כדורי אש - טילים!

"טילים עליך" קורא אלי לערדד בקשר. תוך שניות, חולף
טיל באויר מטרים ספורים מפניו של ערדד, וטיל נוסף חודר
לתוך הצריח. הטנק מאיט. "תמשיך לנסוע" צועק ערדד ליראב
הנהג, אבל אין קשר, ערדד נכנס לצריח, רואה את התותחן
שמראל קרז, והטען חיים מזר, שטופי דם ומסתכלים לעברו.
שלושתם צועקים ביחד ליראב להמשיך ולא לעצור, הפעם יראב
שומר. תוך כדי תנועה, מתגבר ערדד על התקלה בקשר, מודיע
לאלי שיחפוס פיקוד, ומדווח ל-מג"ד. באותן דקות ניפגע
טנק ה-מג"ד משני טילים. טיל אחד פגע בצריח מימין, חדר את
החוליה הרזרבית ולא הזיק לטנק, טיל שני פגע בחזית, ע"י
התותח, והתיז רסיסים, ה-מג"ד ניפגע בראשו מהרסיסים, נכנס
לתוך הצריח, ומדווח בקשר בקול כבד: "לרוז כאן קדקד, תפוס
פיקוד"

"לרוז כאן קדקד, נפגעת, תפוס פיקוד" מספר ירסי מ"פ ל':
"נסעתי אחרי ה-מג"ד, וראיתי שהוא נפגע מטיל, עברתי ליד
הטנק שלו, ראיתי את ה-קמב"ץ, נחן, והטען בחרץ"
היה ברור לי שהטנק כשיר ולא עצרתי שם כי השטח היה פתוח.
הודעתי ברשת הגדודית לעשות איגוף דרומי גדול ולהגיע
ל"לקקן". בקשר שמעתי שה-מג"ד הודיע לי לתפוס פיקוד על
הגדוד. נתתי הוראה למ"מ 2, נעים בפלוגה ל', לתפוס פיקוד

על הפלוגה היות ול-סמ"פ, רפי, היו בעיות קשר. המשכנו להתקדם כאשר הטילים עפים מכל הכוונים, בטנק שלי עף טיל מתחת לאנטנות ובמזל לא ניפגענו. כל הפלוגה עברה בלי נפגעים".

מיומנו של סיימון: - "ברגעים כאלה אתה רואה את המרות סס מולך. אין לך ברירה, אלא להשיב מבט עז, ולהשיר אותו אל המרות. ראינו את הנותנים האדומים, ואת הכנפיים, ואת הגוף. רואים אותו רוקד באויר ומפספס, היה לנו מזל. כל הפלוגה עברה בשלום. איזה מזל. ה-מג"ד שנע ראשון חטף טיל ונפגע בעיניו, ירסי חפש פקוד על הגדוד. ראינו את הטנק של ה-מג"ד חוזר כש-קמב"ץ מכוון את הנהג מהכנף. הטנק של ערדד חטף טיל, ושני אנשי צוות נפצעו. דרדי קשת נהרג במקום מטיל שהטנק שלו חטף. הפלוגה שלנו יצאה שלמה גם מן התופת הזאת. המשכנו לדהור. לא היה זמן לחשוב אפילו על ה-מג"ד, רק משהו ניצבט בפנים".

כשמתקרב אלי, מ"פ מ', לאזור לקקן, הוא מזהה טנקים. קשה לו לראות את סוג הטנקים, אך נדמו לו שאלו טי 55. אלי אומר לתותחן לא לירות עדיין אך להיות מוכן להגיב מהר. מתברר שאלה שלושה טנקי פטרן מהגדוד של עמי. בשלב זה מחקשר ה-מח"ט לירסי, ומודיע שהוא בא על ציר "לכסיקון" מכוון דרום. הם ניפגשים, והמח"ט אומר לירסי לקדם את הגדוד למצמד לקראת צליחה.

נח, מ"מ בפלוגה מ', מבצע בקשר מפקד של הטנקים, ומגלה כי הטנק של דרדי קשת חסר. "לאחר שקראתי בקשר כמה פעמים, שמעתי את קרגל עונה שהם חטפו טיל, ויש להם שני ניפגעים, והוא הוסיף - תזכור מי מדורח לך. לא הכנתי מדוע אמר את המשפט האחרון. לבסוף נזכרתי - באחד מחניוני הלילה, תפסתי אותו רדום בזמן שמירה ואמרתי לו "את החשבון נגמור אחר כך".

כנראה שהיה זה רמז שהוא קיבל את שמגיע לו, ומבקש לסגור את החשבון". הטנק של קשת נפגע כבר לאחר הירידה לחולות. הטיל פגע בצריחון, וה-מט"ק, דרדי, נהרג במקום. הטען גבי אשכנזי, נפצע. גבי נכנס לצריח וצועק לנהג, דני קרגל, כי הטיל פגע בצריח "תפסיק לספר בדיחות עונה קרגל וממשיך לדהור, רק לאחר שהוא מפנה את ראשו לאחור ורואה את גבי שטוף דם הוא מביך. הטנק נחלץ לאחור ומגיע ל-תאג"ד. הטנק של ערדד, ה-מ"פ, מוריד את קרז ומזר לטיפול ע"י רופא שהיה עם הצנחנים בתעלה בחרורה הסינית, לאחר שהם נחכשים נחלץ הטנק לאחור, כשמספר טילים מנסים לזנב בו. ערדד נוהג, ויראב הנהג מחזיק את שני הפצועים המונחים בחוץ על גבי הכנף. בצורה דומה מחפנה גם טנק ה-מג"ד לאחור ומגיע ל-תאג"ד.

שמעון, ה-מג"ד, למרות היותו פצוע מנסה ליצור קשר עם ה-מח"ט. "רציתי לדווח לו שערדד ואני נפגענו והתפננו לאחור, שירסי קיבל את הפיקוד על הגדוד עד שה-סמג"ד יעלה על הטנק, ושתי פלוגות נמצאות בדרך ל"לקקן" ויחכו שם להוראות. ההרגשה האישית שלי הייתה קשה מאוד. לצאת מהמשחק דוקא לפני הצליחה. הרגשה של תוקף שונה לאין ערוך מהרגשה של בולם, ומדוע זה היה צריך לקורא לי?" בקשר נשמע קולו של ה-סמח"ט: "האם יש יחידה פנויה בשטח לעזור בפינוי נפגעים?" שרגא, מ"פ ה-חרמ"ש, מדווח שהוא נמצא פנוי עם הפלוגה באזור "עכביש 55". לאחר דקה של דממה, נשמע שוב קולו של ה-סמח"ט: "קח שתי יחידות משנה שלך ונוע קדימה לחלץ נפגעים". בעוד שרגא מכרוך את ה-זחל"מים לתנועה, נשמע קולו של שמעון ה-מג"ד: "לא להוציא את "סרללה" לשטח הפתוח זו התאבדות". ה-סמח"ט,

שומע את ההערה של שמעון, ומבטל את ההוראה.
לאחר שהגשר נשבר, מתקדם ה-תאג"ד עד לאזור הגשר
ומתפרס בשטח. הפצועים מתחילים להגיע. מספר הד"ר "כשהגיע
שמעון, ה-מג"ד, הוא היה חבוש בעיניים. פתחתי את התחבושת
לבדוק את הפציעה. ראיתי שהעיניים שלמות והרגעתי אותו.
אחרי חצי שעה הגיע ה-סמח"ט, ופינה אותו כג' יפ שלו לאחור.
באזור ירדו פגזי ארטילריה. שני חובשים ואני ישבנו על
דופן אחד ה-זחל"מים כשלפתע פגע פגז בדופן ולא התפוצץ.
החלטנו שצריך לאמר תפילה. רוקח קרא תהילים. אחרי שעתיים
נפצעו רוקח וצרפתי מרסיסים. חבשתי אותם והם פונו מהשטח".

77 טען קשר בפלוגה ל' כתב שורות על הצליחה-

כל זה היה לפני שעות ה-ש
שהתחיל בחי"ך וצער פעורבים.
"2א, 2ב, 2... ג... משמאל -
1..1 ב - מאחור".
כל זה נשמע בהתרגשות פלוזה בשאגה,
ואתה חש פה חשובה המשימה.
להביאו עם כל אורכו לפים.

משם נעבור לאדפת פצרים ...
כל זאת בשעות הבוקר המוקדמות.
העיניים נעצמות ... השרשרות נעות ...
הופו! - זעקת כאב נשמעת במכשיר -
"לנתק לתפוס עמדות -
נמשיך הלאה .." - אז לא חשבנו על דוברות .."
על השחור בפהירות ... המלאכה רבה
ואיש לא הש את הסכנה ...
"לזז כאן 10 - תפוס פיקוד"
הבנו את השאר והמתרחש, אך באיחור ...
כלי ועוד כלי באחור ל-תאג"ד
זה-מ"פ נשאר היחיד והופך ל-מג"ד ..
תפזורת של כלים ...
ה"סאגרים שורקים ...
הפפקדים נפצעים ...
והנהגים דוהרים ...
עוד אט במחשבה - היכן התעלה?
ורואים לפעט את פפקד החטיבה ...
בשלוה אולימפית פארגן הוא את העניינים ...
עמדות להצר גם כל הכלים ..
פכאן פתחילה הסטוריה חדשה -
חטיבה שחצתה ראשונה ...
ואת אשר כאן לא יסופר -
יסופר פעם כי תמיד לא פאוהד ...

גדוד ג'ירא, צלח ב-16.10 עם שחר, והספיק לסרוק את
שדה התעופה דורך סראך ולהרחיב את ראש הגשר שממערב לתעלה,
שנחפס בלילה על ידי יחידות צנחנים מחטיבת דני.
הטנקים שלנו, הם כוחות השדיון הראשונים שעוברים לגדה
המערבית של תעלת סראך.

ג'ר, ה-קש"א, הגיע עם הטנקים ל"מצמד" - "נסעתי על הכביש
לאזור "מצמד", לאורך האגם. המלחמה שהיתה למעשה קרובה
אלינו, נראתה לפתע רחוקה. שלוח פסטורליח ליוחה אוחנו עד
"מצמד". בזרך זיהיתי עשרה טנקים שלנו פגורים. שום ספקות
לא נותרו: המלחמה היתה כאן.

הגענו ל"מצמד", נכנסתי למעוז פנימה. לרגעים חשתי שאנו
שוב בימים של טרם מלחמה. חיילים הסתובבו בשטח המעוז, השקט
שרר באזור, חיילים נופפו לחבריהם לשלום, מימין ראיתי את
ה-חפ"ק של מפקד האוגדה כשהחברה שלו משתזפים להנאתם מקרני
השמש של הבקר. לא הבנתי מה קורה כאן.

הטנקים מתקדמים אל הפרצות בסוללת העפר ונבלעים מאחור.
מטפסים בצמדים על הדוכרות וחוצים את התעלה.

צוקי, מט"ק בפלוגה מ': "כמהירות ובסדר עלינו על הדוכרות
וצלחנו את התעלה. שקט היה מסביב, והמים היו כחולים כחולים.

ירדתי מהדוכרה, ונעתי בעקבות הטנקים שלנו בתוך איזור
מלא עצי אקליפטוס, דקלים, שדות תירס, בטנים ועוד. איזור
שהזכיר לי מאד את התמונות מרייטנאם. אחרי התארגנות הכח
התחלנו להתקדם לטהר את האיזור.

ה-מח"ט חיים, מעביר את פלוגה מ' ופלוגה ה-חרמ"ש של
צוקי מגדוד 2 ת"פ ג'ירא, ואת פלוגה ל' ת"פ מח"ט הצנחנים
לאבטחת ראש הגשר.

מפקד האוגדה נותן הוראה ל-מח"ט להשמיד מספר בסיסי טילים,
לרשות הכח החטיבתי שצלח עומדים 20 טנקים ושבעה נגמ"שים

והם יוצאים לבצע את המשימה.
נוסעים דרומה על כביש החוף המצרי ציר "סטט". הנוף הוא כה
שונה ממדבר סיני. משמאל האגם המר הגדול, מימין אזור
החייץ החקלאי - שטחים מעובדים, תעלות מים, חורשות, והרבה
צמחיה.

תוך כדי תנועה משמידים את כוחות ה-חי"ר המצרי בתעלות
הקשר ובעמדות שלאורך הציר. המצרים עדיין לא יודעים מה
קורה כאן. מטוסים מצריים מגיעים בשעות בצהריים לאזור
הצליחה ותוקפים את כוחותינו. מטוס סרורי 7, צולל על הטנק
של ברימברג. הפצצות נופלות קרוב מאוד לטנק ומתיזות עליו
בוץ, ובמשך כל התנועה זיהו את הטנק בקלות.
מגיעים אל ציר האגם-קהיר, פונים מערבה, וחוצים את גשר
הבטון שעל פני תעלת המים המתוקים. התעלה מלאה מים. מעבר
לתעלת המים מתחיל שוב מדבר, והנוף דומה לנופים בסיני.
נעים במהירות רבה, תוך כדי תנועה שוטפים באש מחנות צבא,
בסיסי טילים, ורכב מצרי הנע על הכביש.
צוקי מפלוגה מ': "אחרי מעבר גשר המים המתוקים הבחנתי
בחייל מצרי חמוש. יריתי בו מהמקלע. לא יכולתי לעזוב את
ההדק. כל הזעם והכאב התרכזו בלחיצה זו. כשבדקתי את הסרט
ראיתי שעצרתי ליד הספרה 150... המשכנו בתנועה לעבר בסיסי
הטילים..."

אלי מ"פ מ': "את צומת "צח" עברנו בזהרה פראית. מצפון
לצומת היה מתחם נ"ט רציני, ואפילו יריה אחת לא נורתה אלינו.
אפשר לאמר שהזהרה שלנו היחה ניצול קלאסי של הלם השריון,
(על אותם צירים התנהלו יומיים אח"כ קרבות קשים)".
הכח מגיע לאזור מתחם "מקצרה", ומבחין בכח מצרי של
טנקים ו-נגמ"שים המתארגן לתנועה לכיוון ראש הגשר. הכח
המצרי מושמד תוך זכות מטווחים של 1500-2500 מ' מבלי

שהבחין כלל מהיכן נפתחה עליו אש. נח השמיד 2 טנקים, ארני
2 טנקים, ומרקי טנק אחד. בנוסף לטנקים, הושמשו ע"י
הפלוגה מספר משאיות ו-נגמ"שים. לאחר הקרב, פונים צפונה
לביצוע התקפה על בסיס טילים 6418, מצפון לציר "ורדית".
בדרך חולפים מטוסים מצריים, ולמרות שפותחים עליהם באש
אינם מתייתסים. ההתקפה על מחתם הטילים מחכצעת כך: ניתנת
מכת אש מטורח בינוני, ולאחר מכן מסתערים פנימה. לסריקה.
בתוך המתחם נמצאים טילי "סאם" על משגרים, וכאשר פוגעים
בהם בירי מקלעים הם מופעלים, ומשתוללים באויר ללא כל
הכוונה, עד שמתפוצצים לכסוף בקול נפץ אדיה.
הכח מתארגן להגנה היקפית. אשכרלי, מזהה על ציר
"חכית" שתי משאיות גוררות טילים ומשמיד את שתיהן על משאן,
מרקי, מגלה משאית נושאת טרקטור וגם היא מושמדת. בשעה
1400 לערך מגיעה פקודה מהאוגדה להחזיר את הכח אל אזור
הגשרים שעל תעלת המים המתוקים.
התנועה חזרה מתנהלת במהירות על גבי צירים "חכית", "סקרנות"
ו"טסט".
על גשר הבטון, נשארת המחלקה של מיכה דרוקר ז"ל, ומחלקת
חרמ"ש, ומתארגנות להגנה. הכח מגיע עם חשיכה לחורשה באזור
הצליחה, ומתארגן בחניון לילה גדודי באבטחה של הצנחנים.
אלי, מ"פ מ': "בערב נפגשנו עם הצנחנים. בחיים שלהם
הם לא שמחו לראות טנקים כמו שהם ראו אותנו. לא היה להם
אוכל, ואנחנו שמחנו להיפטר מקופסאות הלוף, הם היו מפורטים
מאוד. ניפגשתי עם ה-מ"פ שלהם ואמרתי לו: "שמע, החברה שלי
עבדו קשה היום והם עייפים מאוד. תשאיר אתה שמירה על
הטנקים, כי החברה שלי ירדמו על בטוח". הוא ענה לי שאין
בעיות בכלל. בלילה החברה ישנו כמו מלכים ממש.
ניגשתי לג'ורא, ה-מג"ד, לדעת מה קורה וממי אני מקבל

תחמושת ודלק, וגיררא אומר לי: "אין תחמושת למלא מחדש,
אין דלק, ציר "עכביש" סתום לגמרי, אנחנו קצת מנותקים,
אך אין ברירה חייבים להחזיק מעמד". קשה לאמר שהוא עורר
אותי. ניגשתי מטנק לטנק אמרתי למפקדים את המצב וביקשתי
שלא יספרו לחיילים. כמו כן, אמרתי להעביר תחמושת מטנק
לטנק, כך שלכלם תהיה פחות או יותר כמות שווה".
פלוגה ל, שהצטרפה אחרי החצייה אל חטיבת הצנחנים,

נשארת באזור החורשה של ראש הגשר. מתוך יומנו של ירסי
גרסיאני ז"ל:- "אנו ממתינים להמשיך הנועה מוסתרים מתקיפת
מטרסים, כרגע שקט באזור. אנו נמצאים במקום מחורבן. אנו
נמצאים בתוך חורשה עבודה ואיננו יכולים לצודד ולהילחם
בתוך היער. לטובת הערבים נכנסו למערכה מירזים לוביים,
והם חגים מעלינו מדי פעם. חיכנו עד השעה 1800, ואז
התחלנו לנוע לכיוון דרום. הגענו לשדה התעופה דורך סראר.
ונכנסנו לחניון לילה".

פלוגת המפקדה נמצאת במשך היום בצידה המזרחי של ה-תעלה
ועוסקת בהתארגנות לחצייה. כל מה שניתן, מעלים על כלי
הרכב, ודואגים ל"סבן" את אפסנאות החטיבה בכמויות הנחוצות.
לפנות ערב, מקבלת הפלוגה הוראה להתקדם לקראת החצייה.
גיל, מ"פ המפקדה: "התחלקנו לשתי קבוצות, חלק מהדרגים
היה עם עזי, ה-סמ"פ, וחלק נוסף איתי, השארתי את שארל,
הנהג, עם הפרגו (טנדר), ועברתי לזיל של יהודה, התחלנו
בתנועה לכיוון ה-תעלה, ובדרך ליור אוחנו יריות ופגזים.
כאשר התקרבו ל"מצמד", עצרו אוחנו, ואמרו שאין אפשרות
לחצות את ה-תעלה. ההוראה שניתנה לו היתה לחזור ל"ירקון"
ולהמתין עד הבוקר. החלטתי להשאר באזור "לקקן" ולא לחזור
עד ל"ירקון", וכל הלילה עמדו בשיירה ואבטחנו עם עצמנו.
עזי, עם השיירה שלו עמד קצת לפני והתארגן להגנה על הכלים".

א. ב. מ. ג.

דרדו, מ"פ מפלוגה מ', שחזר לפני כמה ימים מבית חולים, נשאר עם כוחות המפקדה ומחפש לו טנק, דהדר אומר לבני קצין החמוש - "יש איזה טנק ק"מ דרומית לנו תבדוק מה איתו נדמה לי שהוא שרוף". בני מארגן חוליה טכנית, והם נוסעים לחפש את הטנק. בני - "הטנק היה פגוע אך לא היו חיילים בתוכו. הצלחנו להתניע ולקחנו אותו לאזור הגדוד. העברתי את מד הטורח לטנק אחד של הגדוד, ועוד כמה חלקים, והכשרנו טנק אחד לפעולה. בטנק השרוף התובה היתה בסדר והצריח חסר תקנה. העליתי רעיון להכשיר את הטנק לחוליה טכנית, ולצרף אותו לטנקים שחצו את ה-תעלה. שאלתי בחמוש, מי מוכן להיות בטנק שיעבור את התעלה וכמעט כולם התנדבו. העברנו ארגזי כלים, חלקי חלוף, ומנות קרב, והיינו מוכנים. ה-סמג"ד אמר שזה מסוכן ולא נתן אישור לחצות את ה-תעלה. ראיתי שאין ברירה, הורדנו את הכל, ופינינו את הטנק ל"ססה". הגדוד מפוצל. פלוגות הטנקים מעבר ל-תעלה, ופלוגת המפקדה החרמ"ש, ו-2 זחלמי הפיקוד עם ה-סמג"ד, נמצאים עדיין בשטח שלנו.

10.16 יום שלישי הכוחות מתארגנים לחניוני לילה. הטנקיסטים עייפים מאוד אחרי שתי יממות רצופות של חנועה ואש. סימון - "כחניון, הייתי צריך להעיר את נעם שישן בתא הנהג. ניסיתי להעיר אותו בדפיקות מהצריח ובקריאות והוא לא שמע. הצנחנים צעקו עלי "מה אתה דופק?", אחרי כ-20 דקות של נסיונות, אני מעיר את זרמר שיעזור לי. לקחנו אנטנה והתחלנו לדקור בתא הנהג. אחרי חצי שעה התעורר נרעם ושאל - "מה אתה עושה לי?" בגשר הבטון, שם נמצאת מחלקת מיכה עם ה-חרמ"ש, האוירה מתוחה יותר. הטנקים של אשכולי וברימברג, חוסמים לכיוון

צפון ודרום את דרך העפר שלאורך העלה המים המתוקים (ציר "מסכה"), והטנק של מיכה חוסם לכיורן מערב על הגשר עצמו. במשך הלילה, מבחינים בהנועות ובדמויות בכל איזור שמסביב, ומפעם לפעם מרביצים מכה אש לכיוונם.

באמצע הלילה, מגיעה משאית מצרית בדהרה על דרך העפר (ציר "מסכה"), מצליחה לעבור בצד הטנק של אשכרלי החוסם לצפון, ומתנגשת באחורי הטנק של ברימברג החוסם לדרום. יורים במשאית, היא נדלקת, וברימברג צריך לשפר עמדה.

עם אור ראשון, מתחיל טנק ה-מ"א שעל הגשר, להתקדם במטרה לבצע תיאום כוונות. לאחר תנועה של מספר מטרים, נפגע הטנק בארבעה פגזי בזוקה מאיזור החושות שמימין לכביש. ה-מ"מ - מיכה דררקד, נהרג במקום. אנשי הצוות שנפצעו נחלצים בכוחות עצמם, והכות פותח באש לאיזור החושות. אשכרלי חופס פיקוד על המחלקה.

ב-17.10 לפנות בוקר, מקדם גיל את הדרגים לאתר צליחה. ברור לו שהוא חייב לעבור ולחלק תחמושת ואספקה לכוחות, היות ואין להם מקור נוסף. "לאחר שעברנו את הגשר, נסענו כ-ק"מ אחד צפונה, והגענו לאזור הלחימה של הצנחנים. תפסתי מיד שהיתה טעון בהנחייה שמסרו לי, והייתי צריך לפנות דרומה. סובבתי את השיירה, והגעתי עד לאזור "דרור טראר". את הנהגים והמאבטחים ריכזתי בבונוקר, ויצאתי עם 2 משאיות לחפש את כוחות הגדוד. נעתי על הציר שלאורך האגס, והגעתי עד לקצה פריסת הכוחות. שם, נפגשתי עם המחלקה של נח. נחתי להם תחמושת קלה וכבדה ומזון ליומיים. הצנחנים, ביקשו אף הם אספקה ובעיקר תחמושת קלה. (סמג"ד הצנחנים אמר לי שמה - 14 לחדש הם לא ניפגשו עם הדרגים שלהם והם ריקים לגמרי). נחתי להם 120 מנות קרב וקצת תחמושת, והמשכתי לחפש -

את הכוחות שלנו". המצרים, שהתחילו להבין מה קורה, החישו כוחות חי"ר וטנקים לאזור הצליחה. גדוד עמי, שצלח עם בקר את ה-תעלה, הוצב ע"י ה-מח"ט באזור גשר הביילי "כדרור - סראר", והגדוד של גירא עם הטנקים שלנו מתפרס ותופס עמדות מפתח בגזרה.

אזור הצליחה מופגז במטחים צפופים. הצנחנים מתחפרים ונכנסים לשוחות, ואילו הטנקים מתקדמים לכיוון גשר הבטון לחסימה.

פלאחים רבים מתרוצצים בסכיבה, ואף כי יש חשש שהם עלולים להיות תיילים מוסורים ההוראות הן להרחיק אותם בירי באויר. הטנק של אשכרלי, מ"מ בפלוגה מ', נדלק מפגז מרגמה שהתפוצץ על פתחי המנוע שלו. אשכרלי נפצע קשה, ובסיוע של ארני מחלצים אותו מהטנק הבווער ומפנים אותו. (אשכרלי הגיע מחו"ל אל המלחמה ולמשפחתו נודע שהוא בארץ רק לאחר פציעתו). מאוחר יותר, מקבלת פלוגה אחרת של הגדוד את האחריות על הגזרה, ופלוגה מ', מלבד ארני וכרימברג שנשארים באבטחת הצומת, מתקפלת לאזור שדה התעופה "דרור סראר".

ב-17 לחדש בבקר, מתפצלת פלוגה ל', ^{רס' דפני} ^{המ"פ} ושני טנקים מצטרפים לגדוד של עמי, ^{רס' דפני} ^{המ"פ} עם טנקים נוספים מצטרף לגדוד צנחנים אחר. מיומנו של סיימון פלוגה ל': "בבוקר, הסתבר שהיינו כח פשיטה קטן פחות מגדוד ממוכן. כשצלחנו, חשבנו שאנחנו הזנב של האוגדה ופתאום אמרו שאנחנו אפילו לא הראש אלא רק החלוצ".

בבוקר, לפני 07.00, היתה הצליחה מערבה בשיאה. הפלוגה התפזרה בין מבני שדה התעופה והסתרוינו. כך עשתה גם פלוגת הצנחנים. שכבנו תחת ההסוואות, והקשבנו לקולות הטנקים שלנו המסתובבים. נעמדנו בין עצים ובין שורה של

בנינים בני קומה אחת. החדרים היו עזובים, ונראה שהיתה
כאן בריחה מבוהלת מכיון שלא הספיקו להשמיד שום דבר.
הצנחנים טהרו את הבתים בסגנון הלב"ב הידוע. פרצו את
הארונות והחרימו כל רכוש שנראה להם חשוב מבחינה מודיעינית.
לפתע, התגלו ע"י ליס, שני חילים מצרים המסתתרים בשדה
כ-300 מ' מאיתנו. הוא החל לירות עליהם במקלע המקביל אבל
נראה שלא הצליח לפגוע. מ"פ הצנחנים, רצה להכנס לפעולה
והחל לנוע עם ה-זחל"ם לעברם, אבל הם נעלמו. הנחנו להם
ולא התעסקנו אתם יותר. לאחר זמן מסוים קבלנו הוראה לנוע.
נדמה לי שזה היה בסביבות השעה 9.00 בבוקר. נענו דרום מערבה
על הכביש. הספקנו לנוע כקילומטר אחד, פתאום, נשמע רעש
מוזר בזחל משמאל. הנהג, נרעם, אבד את שליטתו, ובלם.
הטנק הסתובב שמאלה חזק, ונעמד לרוחב הכביש, מאחורינו.
במרחק של כ-20 מטר, נראה הזחל הפרוש, ירדנו למטה. המצב
היה עגום. הכביש היה מטורח פיקס ע"י סוללות הארטילריה
שלהם. הטנק עומד לרוחב הכביש כשפניו מזרחה והזחל כ-20 מ'
אחרי פונה דרומה. את הטנק אי אפשר לכרוך. ולסובב, מכיון
שלא היה לו הגוי כתוצאה מהזחל שנפרש. הקצור, מצב לא נעים.
הזזנו את הטנק מעט, כדי לאפשר את מעבר יתר הפלוגה שהמשיכה
בחנועה, ורק ליס נשאר לעזור לנו".

2 טנקים מפלוגה ל', בפיקודו של ליס, וכוח הצנחנים,
סורקים את האזור מצפון לראש הגשר לאורך מסילת הברזל.
כשמגיע הכוח כ-ק"מ אחד דרומית "למתחת סירפארס", נחקל
במיתחם אויב גדול וממנו נפתחת אש הרפת. הטנק של ליס נע
ראשון ומשיב באש. מפקד הכוח מחליט לפרוץ קדימה, והטנק
חוטף פגיעה מנ"ט. בחלקו האחורי של הצריח. 3 אנשי הצריח
נפצעים מהאש שהתלקחה בצריח. הטנק נעצר ודומם מעוצמת

הפגיעה (הטנק השני שנע מאחור פרס זחל ונשאר תקוע גם הוא תחת אש ארייב).

מאחר ופרצה אש בצריח, הורה ליס לצוות לנטוס, והם חופסים מחסה בחצר של בית ממזרח למסילה. ליד הצוות, נוספים עוד מספר פצועים מכוח הצנחנים, ומאחר ואין להם מים, חוזר ירסי גרסיאני, שלא נפצע, לטנק כדי להביא מים לפצועים, וכל זאת למרות שהטנק עומד חשוף לאש הארייב. ירסי, מצליח להגיע לטנק, אך בדרכו חזרה עם ג'ריקן מים נפגע ונהרג.

לעזרת הכח שנתקע באזור החחנה, מגיע כוח צנחנים נוסף, ולאחר קרב קשה מצליחים לחלץ את החיילים הלכודים. ליס, שנפצע בידו, חוזר לטנק, ומצליח להחזירו לכוחותינו.

(ליס ידע כי ירסי כתב יומן ולקח אותו איתו, אך בשעה שפונה לבית החולים, נשאר היומן בשדה התערפה עם שאר החפצים שנלקחו מהטנק. אחד הרופאים מצא את היומן והעביר למשפחה).

הצנחנים שהחלו מסתבכים לאחר ההתקלות, מזעיקים כח צנחנים נוסף ירסי, מ"פ ל', ושני טנקים נוספים, (של נעים ושל הרבר), לבוא ולעזור בחילוץ. כשמגיע הטנק של ירסי לעקול, מתפוצצת מערכת הציוד בטנק. ירסי נותן הוראה לנעים והרבר לעקוף אותו ולהתקדם. בעוד הם מתקרבים על פטי הרכבת לכרון התחנה נפגע הטנק של נעים מפגז נ"ט, ונעים נפצע ביד ומתחיל לאבד דם. שומרון, תופס פיקוד על הטנק, ואומר למצלם לקחת אחורה ל-תאג"ד של הצנחנים. החובש עושה לנעים חוסם עורקים ומשאיר אותו לטיפול.

הטנק של הרבר ממשיך להתקדם לבדו - "מהקשר הבנתי שהצנחנים לכודים בתוך בית בתחנת הרכבת. על ידי התחנה היה מסגד שבו היו מצרים שצלפו לתחנה אמרתי לשרקי שיכניס פגז לשם. אחר כך גיליתי את הנ"ט שירה על נעים והשחלנו גם אותו, עמדנו ולא ידענו לאן לירות, מאחורי באו צנחנים, והתקדמנו

ביחד עד שחלצנו את הלכודים. בדרך חזרה, פגשנו את ליס
מסתובב עם תחבושת על היד כין הטנקים ושואל אם מישהו
רוצה עזרה, אני שואל אותו "מה עם הצרות שלך?" הוא
אומר הצרות איננו ג'וק נפצע קצת. ראיתי את הפגיעה בטנק
שלו- חור נוראי היה במאורר צריח, ליס תפס איזה צנחן,
לימד אותו על רגל אחת את עקרונות הקשר בכובע וי, אר. סי,
נכנס לתא נהג והתחיל לנסוע. אחרי עשר דקות אני רואה שהוא
נעצר. מה העיניין? - הוא רחם איזה 2 זחלמים של הצנחנים,
ועשה לעצמו שיירה (כל זה כשהוא עם יד אחת פצועה) מאז
נעלמו עקבותיו, ונחגלו בבית חולים "קפלן".

מספר אלי השליש: "תוך כדי לחימה, נשלחתי לבקר את
פצועי הגדוד בבית החולים. הגעתי לארץ, ומצאתי את הפצועים
במצב רוח טוב. כמעט כולם אמרו שהם רוצים לחזור כבר לגדוד.
היתה לי רשימה של הפצועים ובאיזה בתי חולים הם נמצאים.
סגן ליס, לא הופיע אצלי ברשימה, וכשהגעתי לבית חולים
"קפלן" הורידו ממסוק מספר פצועים. אחד מהם היה מוכר לי
מאוד ליס כמובן, (פרט מעניין שאני רוצה להוסיף - בכל
הדרכים בסיני נעו עם אורות מלאים וכשהגענו לאשקלון עזרו
אותנו וצבעו לנו את הפנסים)".

הטנק של סיימון, נותר תקוע על מסילת הברזל בתוך
מתחם אויב בלי יכולת לזוז, ירסי, ה-מ"פ, מתקרב עם הטנק
שלו עד אליהם וביחד הם מנסים לחקן את החקלה.

מתוך יומנו של סיימון:- "הורדנו את הזחל לגמרי מן
המזקו"ס, ופרשנו אותו לאורך המסילה. ישרנו אותו בעזרת
ג'יפ תולר שהיה במקום, וניסינו לעלות כאשר ירסי גורר
אותנו. לא הלך. היו לנו רק שני שקלים לחבור הכבלים,
והיינו צריכים להעביר אותם אחורה וקדימה. עכדנו כפרך

כאשר כל הזמן נופלת ארטילריה בסביבה. הטנק התחפר בצדו
חסר הזחל בחורף המסילה, בין האדנים ושם דבר לא עזר.
השמש החלה לשקוע והמצב היה בכי רע, בלנתיים הסתיים הקרב
על התחנה. נצחנו. התחנה נכבשה. המחיר היה יקר.
לעת ערב, חזרה שיירה שהזכירה את חזרתו של נפוליאון מרוסיה.
יוסי גורר אותנו בראש השיירה, ואחרינו עשרה זחלמים של
הצנחנים ובהם פצועים והרוגים. יוסי גרסיאני, הנהג של
ליס, נהרג. ליס, לכיא, וג'וק, נפצעו. ליס, שהיה פצוע
יחסית קל ונשרף בידו השמאלית, נהג את הטנק פגוע בחזרה,
כאשר הוא גורר שני זחלמים של הצנחנים, וכמאסף נע הרבר
כאשר הוא גורר אחריו את הזחל שלנו. היינו מדוכאים מן
האבדה שבמותו של יוסי. היה קשה לעכל את הידיעה, שהחבר
שעזר לנו כל כך במרץ שעות מועטות לפני כן, שוכב חסר
רוח חיים באחד הזחלמים.
השיירה העגומה הגיעה אל ה-תעלה, ל-תאג"ד. אנחנו עוד
אספנו בדרך צנחנים, הם שמחו על הטרמפ ואנחנו שמחנו על
האבטחה הצמודה שיש לנו. בדרך, עוד זיהינו חיילי אויב
והצנחנים ירו בהם. הלוחמה בחיץ החקלאי אינה מתאימה
לטנקים. הטורחים הם קצרים מאד. הצמחיה רבה, ולבזוקאים
אין בעיה של מציאה מסתור. קראנו למקום וייטנס.
חנינו ליד מטה הצנחנים שהיה מעוז מצרי לשעבר. השעה די
מאוחרת. ניסינו עוד להעלות את הזחל חזרה. השטח היה בוצי
וחלקלק, העייפות והמתח עצומים. ניסינו עד השעה 2300. אולם
העייפות נצחה. לא הצלחנו, והלכנו לישון מתוך כוונה
לקום לפנות בוקר ולהרכיב את הזחל. קמנו בשעה 0400, היו
ידיעות שטנקי אויב צולחים חזרה, ולא רצינו להחקע עם
זחל אחר.
היינו רעננים יותר אחרי 3 שעות השינה שהצלחנו להרביץ,

והעבודה הלכה הרבה יותר מהר. בנסיון הראשון שעשינו היה
הזחל מורכב, ועם אור ראשון היינו מוכנים לתנועה".
הצוות של נעים, שומרון, מצלר, ואהרד, מתמקם על
שפת התעלה בתוך חורשה, לחניית לילה, לאחר שהם מפנים את
נעים, בסירה שלקחה גם שבוים, לצידה המזרחי של ה-תעלה".
במשך כל הלילה ירדו פגזים, והרגשנו עצים נופלים על הטנק,
ובבקר מצאנו את עצמנו בקרחח".
ב-17.10, בשעות אחר הצהריים, מדורח ה-מ"פ בגשר הבטון,
כי המצרים קדמו טנקים ו-חי"ר, הוא מנהל איתם קרב קשה.
פלוגה מ' מתקדמת לכיוון הגשר.
הפלוגה של כרגר, מגדוד גיורא, נמצאת בחורשות שמימין לכביש,
מעבר לגשר, כאשר הגשר עצמו נשלט באש ע"י המצרים. אלי,
ה-מ"פ, מזניק טנק אל מעבר לגשר. לאחר שעוברים אלי
וצרקי את הגשר בשלום, מקבל אלי הוראה מה-מג"ד, לא להעביר
את היתר. שני הטנקים מצטרפים לפלוגת כרגר הפרוסה בין
החורשות. מנהלים אש עם כח טנקים, ועם חי"ר מצרי חמוש
טילים שקשה מאוד לזהותו ולאחרו מפאת הצמחיה והשמש בעיניים.
צרקי מדורח על השמדת טנק אויב.
הערב יורד, הקרב שוכך, והפלוגה חוזרת לחניון הגדודי
באזור שדה התעופה. מחלקת נח נשארת בצומת "טסט 2" באנטחה
לכיוון דרום עם כח של צנחנים. נח: "אחרי שחצינו את ה-תעלה
ורצנו קדימה, הרגשתי ש-צה"ל חזר לקדמותו. למעשה זה הלילה
הראשון שישנתי בצורה רצינית. נרדמתי על הסיפון, ובבוקר
אני זוכר, מרקי בא להעיר אותי, וביקש שאכנס לתוך הצריח
מפני שיש הפגזה. שכנתי הרבה זמן חשוף לפגזים ולא הרגשתי
שאני עלול להיפגע".

במשך כל יום רביעי 17.10, עומדים שני זחלמי הפיקוד של הגדוד, מחלקת המרגמות פלוגת ה-חרמ"ש, פלוגת המפקדה, החימוש, וה-תאג"ד, באזור "עכביש 55". הפגזות המצרים צפופות, ומדי פעם מדלגים לאחור כדי להתרחק מהם. החברה כבר רוצים לעבור ולהצטרף לפלוגות הטנקים ועדיין אין אישור מהסמג"ד לחצייה ה-תעלה. ערד, מ"פ מ', שהטנק שלו נפגע לאחר ההינתקות מהגשר, מגיע בשעות אחר הצהריים מהגש"ח ואיתו 4 טנקים. כל כוחות החטיבה חצו את ה-תעלה במשך היום, ואנחנו נותרנו אחרונים "לבלות" לילה נוסף ב"עכביש 55".

פלוגת המפקדה, העומדת בשתי שירות נפרדות באזור "לקקן", עוברת עם בקר את ה-תעלה מערבה. השיירה על עזי, סמ"פ מפקדה ראשונה, ושעה לאחר מכן השיירה של גיל. לאחר החצייה, הם מתארגנים לאורך ציר "טסט" באזור שדה התעופה. ב-18.10 בשעה 0500, ניתנת הפקודה שאנחנו חוצים את ה-תעלה. ערד, עם הטנקים, ראשון, אחריו נעים שני זחלמי הפיקוד עם ה-סמג"ד, החמוש, ה-תאג"ד, ובסוף השיירה נעים מחלקת המרגמות ופלוגת ה-חרמ"ש. מגיעים ל"לקקן", וממתנים כשעתיים, היות ועל הגשר מונחת הפגזה ארטילרית כבדה ולא ניתן לעבור.

בשעה 0900 לערך, מתקדמת השיירה לתצר הצליחה. ערד והטנקים, חוצים את הגשר, ואחריהם עובר זחל"מ ה-מג"ד. "חמרטל הדוהרת" (כך מכנים חיילי המבצעים את זחל"מ ה-מג"ד) נחקעת על הגשר עקב תקלה במערכת ההילוכים. "גשם" הקטיושות לא מאפשר לתקן את התקלה, והחברה קופצים ורצים לתפוס מחסות. בהפוגה הראשונה קופצים על הזחלם, אריה, הנהג, מצליח להכניס להילוך ראשון, ומפנים את הגשר לתנועת כוחות נוספים. הזחל"מ מגיע לחורשה, ומחברר שצריך להחליף את הגיר. לצורך התיקון

נאלצים החברה מהמבצעים והקשר שעל הזחל"מ לעבור את ה-תעלה
בחזרה לאסיה.

שרגא מ"פ ה-חרמ"ש: - "לאחר שזחל"מ ה-מג"ד פינה את
הגשר, עברנו כלי אחר כלי לצד שני, ולקח 3 שעות לכל הכוחות
להתקבץ. התמקמנו בקצה של שדה התעופה "דרור סרואר" ליד
מסילת הברזל. בצהריים, שמעתי את ד"ר רמון שואל בקשר לאן
להגיע וכיוונתי אותו עד אלי. אח"כ גם בני, קצין החמוש,
ביקש שאדריך אותו ובשעה 1300 היינו מרוכזים כולנו ביחד".
כשנמצא זחל"מ ה-תאג"ד על הגשר, שומעים החובשים
צעקות "יש פצועים, יש פצועים!" צרפתי, גיל, ואליאב,
יורדים מהזחל"מ עם דר רמון, מטפלים בפצועים, ומפנים
אותם לאחור.

תרמר, מ"מ המרגמות, מספר את סיפורה של המחלקה? "ההכנות
לצליחה מלאו אותנו בתקוות למפנה חיובי במהלך המלחמה.
כאשר נשבר הגשר, פקד עלי ה-מג"ד להשאר מאחור עם פלוגת
ה-חרמ"ש, ואנחנו נשארנו יומיים מאחור מבלי לדעת מה
עומד בפנינו. ביום חמישי צלחנו את ה-תעלה, אולם במקום
להצטרף אל כוחות החטיבה בפעלו בעומק, נשארנו ליד הגשרים
במשך יומיים נוספים, וספגנו מנה גדושה של הפגזות אשר
כוונו אל הגשרים החיוניים".

ירסי, מ"פ ל, נותר עם 4 טנקים בבקר ה-10.18. טנק ה-מ"פ
בלי צידוד, טנק 2 עם מזקו"מ פגוע (גם לאחר הרכבת הזחל
היתה בעיה של שפיכת זרוע ומנגנון מתח), טנק 1 בלי ה-מ"מ
ובלי קשר וטנק 3 במצב תקין.

3 נשלח לעגול 131 לאנטח את הצנחנים, וירסי נשאר עם 3
כלים (שנים לא תקינים). הוא מבקש אישור מ-מג"ד הצנחנים
לשלוח את הטנקים לחיקון ותדלוק, ואישור לא נידון.
בחציית למרחוק, מזהים הצנחנים והטנקיסטים מפלוגה ל',

מאות חיילים מצרים החוצים את התעלה מזרחה, סיימון:-
"התקדמנו כשאני הטנקי המוביל. נסענו לאורך כביש התעלה
המצרי בצמוד ממש למים, כשמסמאלנו הבחנו בצנחנים שתפסו
את כל אורך עמדות המצרים. נעצרנו כשהיינו חשופים יותר
מדי. אלי מדד טווח, 3200 מ', ויריתי. ירינו 3 פגזים ולא
פגענו במטרה. מיד הבחין בנו ה-קת"ק שלהם, (לא ברור איפה
ישב), והנחית עלינו אש מרגמות מדויקת ביותר. חייל אחד
מהצנחנים נפגע. נסוגנו בהלוך אחורי, כאשר הפגזים רודפים
אחרינו ופוגעים מלפנים, מאחור ומהצדדים. הדיוק שיגע
אותנו, אולם הצלחנו לצאת בשלום, ונכנסנו מתחת לאקליפטוסים".
הטנקים של פלוגה מ', נעים לכיוון צפון מערב, חוצים
את ציר "חבית", ותוך כדי תנועה מטהרים באש בונקרים
ומחפורות. תופסים עמדות במחנה צבאי מצרי נטוש, ומנהלים
אש עם טנקים מצריים שנמצאים במתחם "מקצרה". (אין פגיעות
היות והטוח גדול והראות לקויה). הפלוגה מתפרסת היקפית
בשטח המחנה הנטוש, והפעילות העיקרית היא ירי על רכב
ו-חי"ר הנעים על ציר "ורדית", ובאזור בסיס הטיילים שמצפון
6418. עם ערב, מתכנסת פלוגה מ' לחניון לילה חטיבתי ליד
ציר "חבית". ערדד יוצא לחפש את הטנקים המקוריים של הפלוגה.
מוצא את ארני וצוקי בפלוגה כ' ומחזיר אותם לפלוגה.
המחלקה של נח מנהלת כל אותו יום קרבות עצמאיים.
ב-18.10 עם בוקר, נפגע מכיוון זרום טנק מהאוגדה של נרן,
(שחצתה בלילה את ה-תעלה). חיילנו מבחינים בגדוד טנקים
מצרי הנע צפונה בפריסה בתוך אזור הביצות, בין תעלות המים
המתוקים לכביש האגם, (בין ציר "מסכה" לציר "טסט"). כל
הכוחות שבאיזור פתחו באש לעבר טנקים אלה. נרן ומרקי, עלו
אף הם לעמדות, והשמידו כל אחד טנק מהגדוד המצרי המתקדם.

אלה מבין הטנקים המצריים שלא נפגעו שקעו עמוק בביצות,
ראף אחד מהם לא הצליח עוד להתקדם.
בשעה 1700, מחפשים כני, קצין החמוש, ושלמה, מ"מ הט"ג,
בונקרים כדי לאפשר לחיילי החמוש לעבור ולתקן את הטנקים.
כני - "שיטת התיקונים היחה, שכל כלי פגוע מגיע אלינו
עצמאית או נגרר לאזור שדה התעופה, ואנחנו מתקנים אותו.
היות ובמשך כל הזמן ירדו פגזים באזור וחיילים מצרים
רבים הסתובבו עדיין בשטח, לא ניתן היה להוציא חוליה
טכנית על זחלם לבד לשטח. נוסף לכך עוד לא היה גש"ח
שעבר את הגשר, והמקור היחידי לחלקים היה בצידה המזרחי
של התעלה".

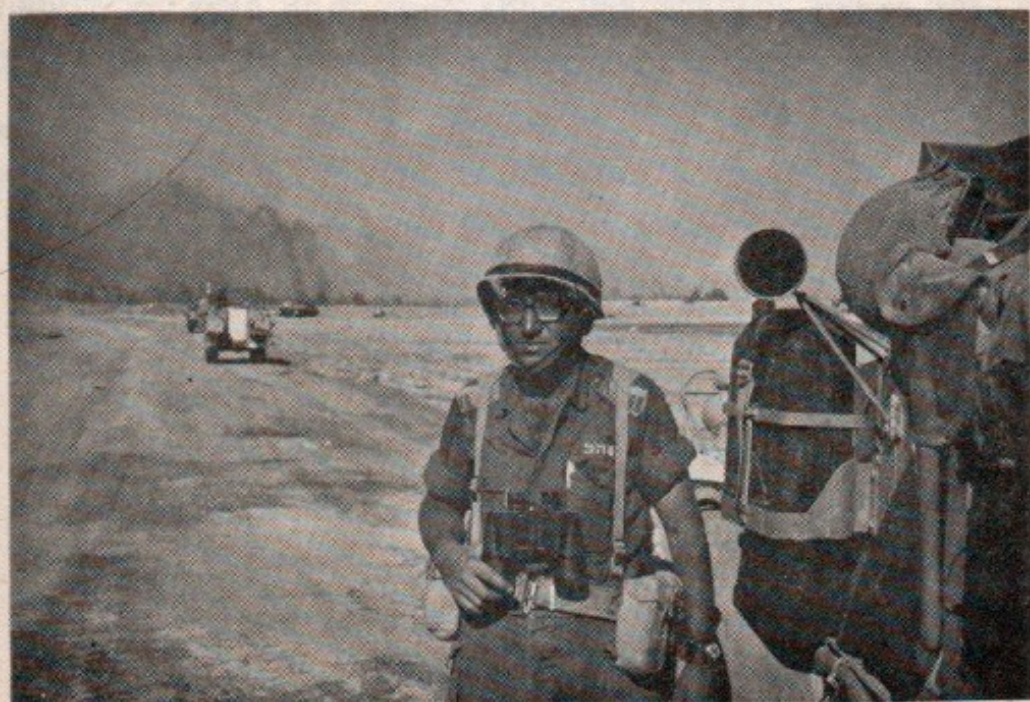
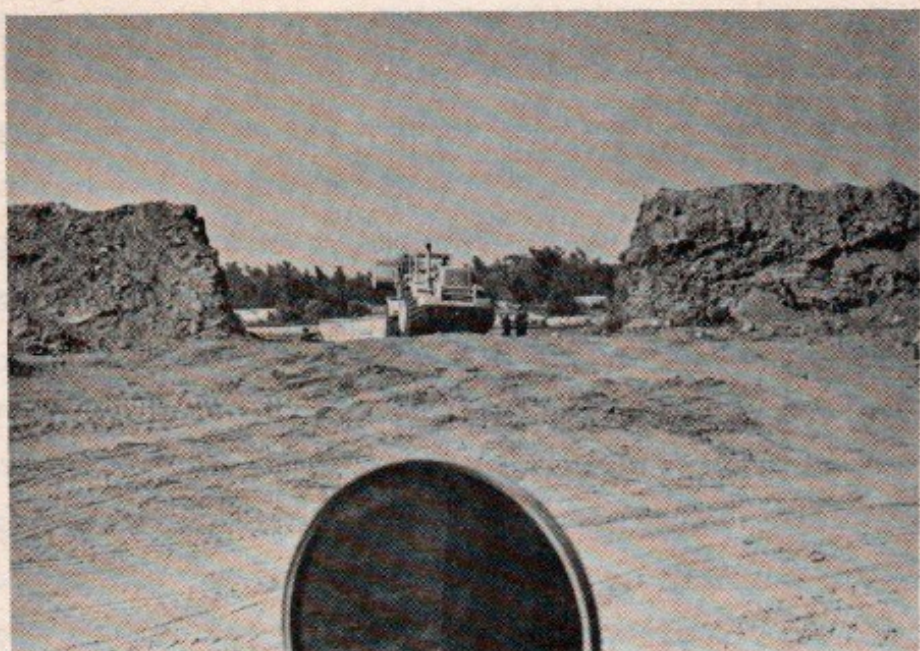
בעוד הם מסתובבים ומחפשים מקום מהאים, מופיעים 3 מסוקים
מצריים בדלתות פתוחות, ומגלגלים חבירנות נפלם על שדה
התעופה. הכוחות שבאזור פותחים באש, ושלושתם נראים נופלים
ומתרסקים. (אחד המסוקים נפגע בזנבו מפגז של טנק, וכשניסה
הטיס לנחות קיבל פגיעה נוספת והמסוק התרסק על הקרקע -
הנרוט נשאר חי ונשבה).

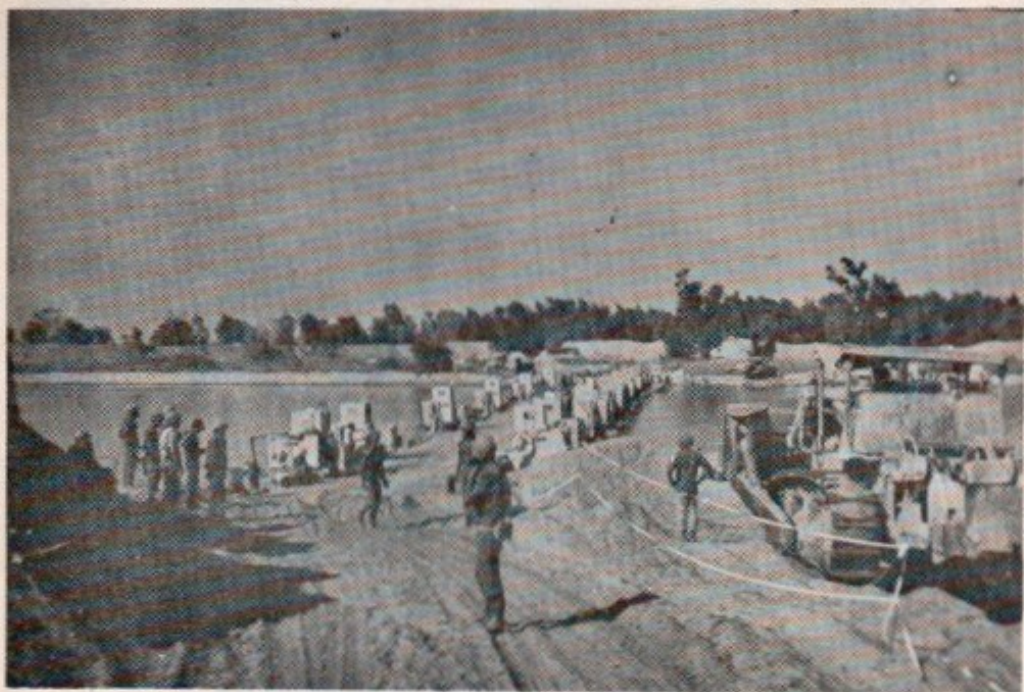
גיל, מ"פ המפקדה, מגיע עם בוקר למחלקה של נח, ומתדלק
אותם. נח מעיר שיש משאית חקועה עמוסה בפגזים מעיכים.
גיל והחברה שלו, מעמיסים את הפגזים ונוסעים לאחור.
בשעה 1000 לערך, יוצאת שיירה של רכב המפקדה לאזור "לקקן"
למלא מחדש בתחנת איסוף אוגדתית של נפגעים, הם פוגשים
את שארל עם בגדים מוכתמים בדם ועיניו נראות חסרות שיבה.
שארל, בתור גבוה, בריא, מדבר בקול רם. אחד הותיקים בגדוד,
לאחר שעזב את הקיבוץ, עבר לגור עם אשתו ושני ילדיו בערד.
הוא מספר: "אחרי שגיל עבר את ה-תעלה והשאיר אותי עם
הטנדר, התחלתי להוביל פצועים. ראיתי מראות מזעזעים.
אחד הדברים שנתנו לי להחזיק מעמד היה ההתנהגות של

הפצועים. הם לא צעקו, וסבלו את כאבם בשקט. בגדים להחלפה לא היו לי, ושתי יממות הסתובבתי עם מדגם אדומים, רק ביום חמישי, כשפגשתי את גיל וחיילי המפקדה קיבלתי בגדים נקיים". חניון לילה ב"דרור סראר". מספר ג'וריסט, סמ"פ ה-חרמ"ש:

"בשעות מוקדמות יחסית, התעוררתי בעיצומה של הפגזת קטיושה, ורסיסיהם התדפקו על דפנות הזחלם בעוצמה, ורגבי עפר התרוממו בעננות אבק ועשן אדירים. אולם אינך יכול לקבוע היכן ינחתו, ומשנחתו, אין זמן ומקום להתקפל. מה שנוחר זה להתפלל ולקוות שתשאר בחיים. התכוצנו זה בתוך זה, חורקים שיניים והמומים, התפללנו כי רגעי האימים יבואו על טיומם מהר ככל שרק מהר יכול להיות, דומה היה כי הפעם לא נצא נקיים. להפתעתי כולנו, איש לא נפצע, ולמעט פגיעות באנטנות, פנסיים, וכו', לא אירע ולא כלום"

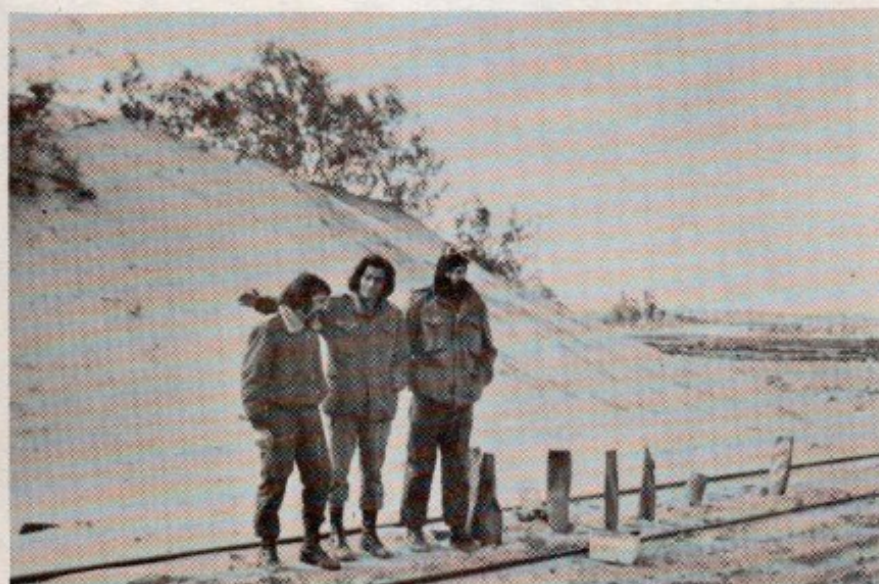
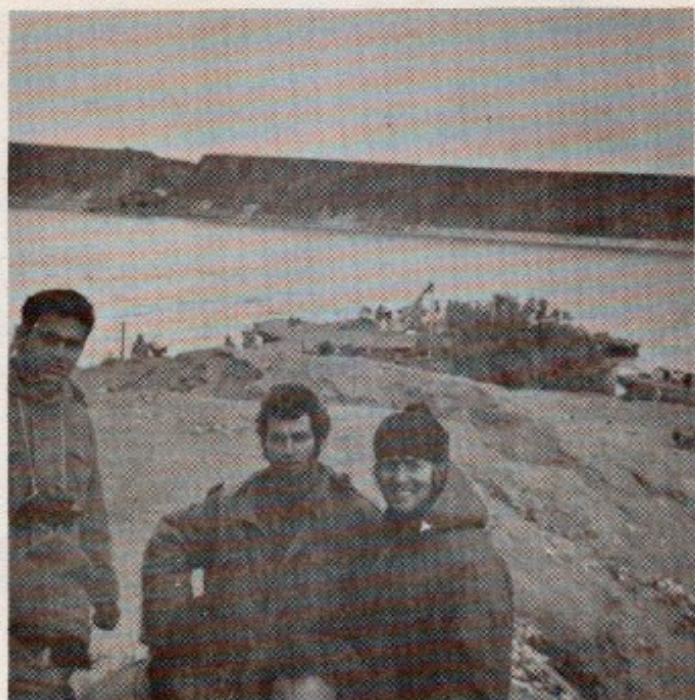
שלב הצליחה נסתיים. כוחות רבים הצטרפים אל מעבר ל-תעלה ומבצעים טהור בשטח נרחב "מאיסמעליה" בצפון ועד "סראץ" בדרום. הלחימה עדיין נמשכת. הצבא המצרי עומד לפני חכוסה.

קרבות עד הפסקת האש

ירמך ארועים קרבי

19.10 - ירם שישי

- 0500 - הטנקים תרפסים עמדות באזור 6516
- 0900 - תנועה צפונה. המשימה-כיבוש הגשרים של תעלת המים המתוקים ב"נורה 29".
- 1100 - טיהור בסיסי טילים ובדיקת גשרים ע"י ה-חרמ"ש.
- 1800 - חניון לילה בבסיס טילים 6418.
- 2300 - החקלוח עם חיילים מצרים נסוגים.

10.10 - ירם שבת

- 0600 - ממשיכים בטיהור בסיסי טילים.
- 0900 - תנועה מערבה על ציר "ורדית".
- 1500 - חוסמים את ציר "ארזל".
- 1800 - חניון לילה על ציר "ורדית" של הטנקים.
- 1900 - פלוגת ה-חרמ"ש + מפקדת הגדוד, נעים בשירה מאזור הגשרים לציר "חיפה".
- 2400 - חניון לילה של ה-חרמ"ש בציר "חיפה".

21.10 - ירם ראשון

- 0700 - כובשים את בסיס טילים 6515.
- 0800 - מביאים אספקת תחמושת לטנקים.
- 1100 - מטוסים תוקפים את חניון המפקדה - אין נפגעים.
- 1500 - תקיפה נוספת של מטוסים מצריים.
- 1700 - תנועה של פלוגת ה-חרמ"ש לאבטחת אפסנאות החטיבה.

22.10 - יום שני

- 0400 - הפגזה על כוחות המפקדה וה-חרמ"ש.
- 0700 - מועצת הבטחון מחליטה על הפסקת אש ב-1900 בערב.
- 0900 - הטנקים מישרים קו וחופסים את בסיסי והצמתות העקריות.
- 1800 - הפגזה בכל הגזרה.
- 1900 - שעת הפסקת האש, עדיין יש הפגזות.
- 2000 - האש שכחה, רואים עדיין קצת הבהקים מרחוק.
- 2400 - חניון לילה עם תקוות בלב כלם.

23.10 - יום שלישי

- 0700 - התבססות בקו החדש שנוצר ושיפור העמדות.
- 1000 - מתרחצים ומחליפים בגדים
- 1400 - קציני חי"ר מצה"ל מסמנים את קו הגבול החדש.
- 1800 - חניון לילה שקט של כל הכוחות

24.10 - יום רביעי

- 0700 - חנועה של כל כוחות הגדוד למתחם "מקצרה"
- 0830 - מגיע סמג"ד חדש ומתחיל לארגן את הגדוד.
- 1700 - קו חיוג הביתה בפעם הראשונה!!!
- 1800 - יציאה לחניון לילה.
- 2000 - שיחת מח"ט לכל הגדוד.

X בוקר יום ר', ה-19.10. פלוגת מ' ^א במסגרת הגדוד של גיורא, תופס בתחילה עמדות באותו מחנה צבאי נטוש בו ה^{יה}ת^ה ביום הקודם. כח משימה, מאוגדת כרך, עובר דרכה בדרכו לכיבוש מחסם "מקצרה". בסביבות השעה 0900 הם מתחילים לנוע בפריסה גדודית צפונה דרך אזור יפהפה של דיונות, נאות מדבר מרהיבות עין, ומליחות, המשימה - השתלטה על שני גשרים שעל תעלת המים המתוקים, כחמישה ק"מ דרומית לכבר "נפלישה" שבמבואות "איסמעיליה". ("נורה 29"). תופשים עמדות על הדיונות שמעל לגשרים, ומחפים על בדיקה פיזית של הגשרים הנעשית ע"י פלוגת ה-חרמ"ש מהגדוד של עמי. אגב כך יורים על מטרוח בבסיס טילים שנמצא ליד הגשרים (6620). ההרגשה טובה. כל אזור "איסמעיליה" פרוס כעל כף ידס, וכמיוחד בולטים בנין ה"הילטרך" ומצבת החייל האלמוני, המזדקרת מצפון מזרח. יש רצון לפרוץ קדימה לניצול הצלחה. נראה כי האויב המוס לחלוטין וניתן יהיה לפרוץ בקלות. אולם אין אישור להתקדמות, והם נשארים בעמדות כל היום.

משעות הצהריים מתחילים לנהור על הכביש שממזרח שיירות של פליטים. יחכן שיש ביניהם גם חיילים שהחליפו מדיהם, אולם אין פוגעים בהם לרעה. ממזרח להם מגיחים נגמ"שים מצריים, והגדוד של עמי מטפל בהם, ומאחד ה-נגמ"שים קרפצים מספר מצריים לבושים גלביות. האם אלה חיילים שכבר הכינו לכוש אזרחי לבריחה, או סחם פלאחים שתפסו טרמפ ב-נגמ"שים? מכל מקום מניחים להם להרוח.

בשעות אחה"צ נמצא הכח תחת הפגזה ארטילרית, וארנ"י נפצע בצורה קלה, מפונה לאחור לטיפול, וחוזר עד מהרה.

בסביבות השעה 1700, מתחילים קרבות אויריים על אזור הגשר, והכל יוצאים להסתכל במחזה. (בערב נודע כי במשך היום הרפלו 25 מטוסים מצריים).

מתוך יומנו של בסר פלוגה מ' -

יום ר' 19 לאוקטובר

- 0400 - קמים מוכנים, ערפל איום.
0610 - בשטח שהיינו אתמול, ערפל כבד, אין סימן של אויב, רק עקבות, בשטח.
0910 - לכיוון איסמעיליה 5 ק"מ. פגז פגע קרוב לטנק שלי. הכל תקין. יש אויב בכסים טילים.
1200 - אוכלים ארוחת צהרים בתוך הטנק, סנדוויץ עם מלפפונים חמוצים ופלחי מישמש. מכיטים בכסים טילים שהרסנו ובטיירת של בדואים בשטח. מולנו מצבת החייל האלמוני.
1310 - "אחד כאן מקרא עבור".
"רות עבור"
"בעוד חמש קטנות תעביר להם ד"ש"
"הישר סוף".
2200 - חניון לילה. פתאום הוראה לשקט מוחלט. בסביבה נמצאים כ-100 אנשי חי"ר מצרי. אני שומע אותם. אני מכוון את המקלע ומכין רימונים מכיוון שזה יהיה קרב פנים אל פנים. הם מתקרבים. מסתערים עליהם. דורסים, יורים פגז, ומדליקים אורות גבוהים. הם בהלם, דורסים אותם. היה מחזה מחריד אך נגמר לאחר כמה דקות.
פלוגת ה-חרמ"ש מתפצלת למשימות. מחלקת מרלי, יוצאת לאבטחת הדרגים של החטיבה, המחלקה של מרסל, מאבטחת ליד המגדלים ב"דרור סואר" מספר כלי רכב של החטיבה, והמחלקה של מרשיק, עם שרגא ה-מ"פ, זחל"מי החמוש, וה-תאג"ד, מתארגנים באזור גשר הכיילי במחפורות.
שרגא - "שמעתי בקשר את ירסי, מ"פ ל", מדורח שיש לו טנקים

פגועים, וחסר לו מזון ומים. אמרתי לו שישלח אלי את הטנקים
ואנחנו נטפל בהם. וכך היה. עד לפנות ערב נשארנו באותו
מקום".

פלוגה כ' חוזרת לפעול מחדש עם ה-מ"פ. ג'רן: קיבלתי את
אלי, ה-סמ"פ, ועוד שני טנקים, והיינו בסך הכל 6 טנקים.
התחלנו לנוע צפונה ממחנות "אבר סולטן" לציר "חיפה". במשך
כמה ימים עד הפסקת האש הסתובבו בין "מקצרה" ל"איסמעיליה"
לא היו לנו קרבות קשים. היתה לנו הרגשה שהמלחמה עומדת
להסתיים".

19.10.73 מתוך יומנו של סיימון: - "בבוקר נסענו לחטיבה,
שכנה בשדה התעופה של "דרור סראר", כדי לסדר את ענין
המגבר שנשרף. כל הטנקים הבעייתיים פונו לשם לפי הסדר, ושם,
טפלו בטנקים חוליות הגדוד שעברו כבר את התעלה.
נסענו לאורך התעלה, וראינו שהגשר שגררנו בליל הצליחה
תוקן ועומד על המים. בנוסף לו, היו עוד שלשה גשרים רגילים
מהרפסודות שחוברו אחד אל השני.
בשדה התעופה, ראינו מיכלית סולר נטושה. לא שאלנו הרבה
ותדלקנו ממנה. המשכנו לחוליה הטכנית, ובעזרתו האדיבה של
קצין החמוש, כני, העמדנו את הטנק שנית על הרגליים.
לקראת הצהריים הופיעו לפתע מיגים מצריים. ארבעה מיג 10
וארבעה מיג 21. המיגים הפציצו אותנו וריקטו. מיד הופיעו
מירז'ים והתפתח קרב אוירי נפלא, שבמהלכו נפלו 4 מיגים.
אחד הטייסים צנח בשטח שדה התעופה וחבר'ה רצו לעכרו. בא
מיג שני וריקט ונפגעו מספר חבר'ה. טייס אחד צנח בשטח
הנשלט ע"י המצרים, והשניים האחרים נהרגו. במהלך הקרב הופל
מטוס שלנו ע"י טיל קרקע אויר.

זה היה קרב מוזר. המיגים המשיכו להפציץ ולרקט, והמירזים ישבו להם על הזנב. כנראה שהמיגים לא הרגישו בהם, ונפגעו בלי כל נסיון להתגונן. כל יתר הארבעה שנותרו ברחו".

כשמזהים אנשי החמוש וה-תאג"ד את צניחת טיס המיג לידם, עולה שלמה, מ"מ חט"ג, על זחל הבוס, חייל נוסף עולה כמקלען, והם נוסעים לשבות את הטייס. במרחק של 100 מטר ממנו צולל מטוס מצרי ויורה על ה-זחל"ם. הוא לא פוגע, אך חשמלאי וחובש, שרצים אחרי הרכב, נפגעים. המקלען אומר לשלמה לעצור, והם מסתובבים ומפנים את השניים לטיפול. (את הטייס לקחו 2 חיילים שהגיעו עם ג'יפ ונסעו).

בשעות הצהריים מקבל ירסי, מ"פ ל' הוראה לירות על אחת הרמפות של המצרים ("מ-סגול"). במקום נמצאים משה דיין ואריק שרון, ומתפעלים מהפגיעות המדויקות. אחה"צ עומדים 4 טנקים של פלוגה ל' מוכנים לתנועה. מג"ד הצנחנים מעביר להם הוראה להגיע ל"עגול 131". לפני היציאה לדרך, הם מתרחצים בתוך מיכלי מים מברזנט שהשאירו המצרים בשטח. "הרגשת חג ממש" - אומרי החבר'ה ונוסעים לציר "מסכה".

בדרך הם נעצריה, עולים ומתיישבים על הצריח, ומביטים בתצוגת חיל אוויר - מספר סיימון: - "ארבעה פנטומים וארבעה מירזים הסתובבו באויר משחרים לטרף. היה נדמה שהם מחכים למשהו שיבוא, והנה, כעבור מספר דקות, הופיעו ארבעה מטוסי סוחוי ומיג 21. הפנטומים התלבשו עליהם, ושלושה מתוך הארבעה הופלו בטילי אויר-אויר. זה היה ממש קטל. נענו חזרה. בדרך ראינו את אחד ההליקופטרים המרוסקים מיום אתמול, כאשר גויות שרופות וחרוכות מפוררות מסביב. ריח המלחמה נמאס עלינו. זה ריח של סולר, זיעה, גויות מסריחות וצמיגים שרופים".

הטנק של הרכב, חוזר לפנות ערב מתדלוק, והצוותים

עורכים קבלה שבת משותפת עם הצנחנים. בערב, מיועדים הצנחנים לכבוש את הרמפה "ז' סגורל", כאשר הטנקים יהיו להם עתודה. בשכנות לכח, נמצאת סוללת תותחים ארוכי טווח, שלא חדלה מלהפגז את המטרות המצריות. - "רק אחרי חצות הם נרגעו והלכו לישון" אומר שרמרן.

מתוך יומנו של סיימון:- "קבלנו הוראה להעביר את במרדן לטנק של נרעם שנפצע, אנחנו נענו לחלק אחר של השדה בו שהה הטנק של רפי, וקבלנו מהם טען קשר - ויקטור אשכנזי. שם נחברר, שלרפי נחפס הגב בעבודת מזקו"ם, והוא פונה לרפידים. נתנו לו מספרי טלפון שיחקשר הביתה. שמענו מרפי ומפי זלמן עצמו את ספורי גבורתו. הגדוד, שאחרו נע, נחקל במארב טנקים מצרים שירו מתוך חורשה ולא נחנו לגדוד לנוע. ביוזמתו איגף אותם, בא מאחור, ומרחק של 20 מ' השחיל את שניהם. הוא הספיק אף להשמיד ארבעה בזוקאים שניסו להתקיף את החניון הלילי שלהם, כאשר שמע את קול דריכת הבזוקה וירה לכורן".

עם ערב מתקפלים הטנקים של פלוגה ^{מ' 131} לחניון ליד ציר "רדית". על הכביש, ליד החניון, עומדת משאית מצרית נטושה. מספר חיילים מצריים, מגיחים מאי שם, ומנסים להסתלק בה. הטנקים פותחים באש, מחסלים אותם, ומדלגים את החניון. עוד לא מספיקים להתמקם בחניון החדש ולהתארגן ללילה, וכבר יש החקלות נוספת. הפעם זוהי קבוצה של למעלה ממאה חיילים מצריים, המבחינים בחניון מאוחר מדי, ומנסים להתפרס. מפעילים את החניון, מבצעים הסתערוות וסריקה לאחור, ושוב מתארגנים לחניון לילה. אצל אחד הקצינים המצריים שנהרג נמצאת מפה, ובה מסומן ציר ההליכה שלהם מ"איסמעיליה" לכורן צומת "צח". בשעה 0230, נופל מטח מדויק של טילי קטיושה, על סוללת התותחים שעומדת ליד פלוגה ל'. שני תותחים ושתי זחליליות

נפגעות בפגיעות ישירות, והתפוצצויות מזעזעות את הטנקים. סיימון: - "לא יכולנו לנוע לאחור משום שמאחורינו היו מים ומלפנינו במרחק כ-50 מ' התפוצצה תחמושת. סגרנו מדפים וצפינו במתרחש. ההתפוצצויות שכחו, והחבר'ה, בעזרת הצנחנים, החלו לחפש אחר נפגעים. נהרגו חמישה ונפצעו שלושים. היו שהתעופפו מן ההדף והיו שחטפו רסיסים. אנחנו ניצלנו בנס. הצנחנים האירו את השטח, פנסים וקומנדקרים הסתובבו הלוח ושוב. זעקות הפצועים נשמעו למרחוק. זה היה מחזה מחריד שלא מן העולם הזה. זה היה מארב ארטילרי שטני. בבוקר קמנו, וצפינו בשרידים המפויחים של התותחים שלנו".

ביום ו' בשעות הצהריים, מוביל עזי, סמ"פ פלוגת המפקדה, שיירת דרגים לחציית התעלה. מספר קילומטרים לפני הגשר, תופסת אותם הפגזת קטיושות. החבר'ה קופצים במהירות מכלי הרכב, ותופסים מחסות בצידי הדרך. המשאית של וקנין שמעורן, ויהרשע אמין, מקבלת פגיעה ישירה, והם נהרגים במקום. 2 חיילים נוספים נפצעים, ומועברים לטיפול רפואי.

פלוגת ה-חרמ"ש, מקבלת הוראה מה-סמח"ט ביום שישי בשעה 1800, להעביר שיירת דרגים מהתעלה לשדה התעופה "דורר סואר". שרגא - בשעה 2000 השיירה עדיין לא הגיעה. מסרתי לג'וריסט את הפיקוד על הפלוגה, נסעתי לגשר לראות מה קורה, ופגשתי את גיל ואת קמ"ן החטיבה. הם מסרו לי ש-5 מכוניות עם תחמושת הצליחו לעבור. קראתי לפלוגה, ובשעה 2200 התחלנו להעמיס על ה-זחל"מים את הפגזים ללא האריזות, (כדי שנוכל להעמיס כמות רבה ככל האפשר). בשעה 0400 גמרנו להעמיס את התחמושת. החיילים ישבו על הפגזים. את 2 מיכליות הדלק רתמנו לשני זחל"מים, והתחלנו בתנועה ממחנות אכר סרלטן לציר "חיפה" ומשם לציר "חבית". במשך כל זמן ההעמסה ירדה עלינו ארטילריה,

ורק בדרך נס לא נפגעו אנשים וכלים". וממשיך ג'וריסט -
"שכר ליל האימים היה מלא, שעה שבשעות שלקראת 1000 בבקר
היתה לנו פגישה מרגשת עם כוחות הטנקים, אשר שמחו לבואנו
יאנו שמחים לקראתם ומסייעים לכלם לבצע מלא מחדש. דומה
כאילו לא במלחמה אנו עוסקים, לא הרג ומות יזרו הפגזים,
אלא חדוה של יצירת חיים חדשים!!! עד כמה מוזר!?!".
שבת, ה-20.10, הוא יום השבת השני שלנו במלחמה.
בניגוד לשבת שעברה, היום הוא יום של פעילות מלאה. עם בוקר,
סורקת פלוגה מ', את בסיס הטיילים הסמוך (6418) לבדק אם אין
מסתתרים בו חיילים מצריים. הבסיס ריק. לאחר מכן, מתחילים
לנוע מערבה בתנועה מאובטחת גדודית משני צידי ציר "ורדית".
באופק מזדקרים מתקניו של בסיס הטיילים, ששלשום פשטה עליו
עוצבת נחקה. הידיעות הן כי הבסיס מאויש ויש בו חי"ר עם
טילים. לאחר מסע התקרבות זהיר, תוך ריכוך המטרות הנראות
לעין, מבצעים התקפה גדודית קלסית כשפלוגה מ' ופלוגה כ'
בהסתערות. שוטפים את הבסיס באש עזה. אין נפש חיה. המתקנים
עשנים מהפגיעות. ליד הבסיס ישנו מטוס "סרחני" שנחת נחיתת
אונס וכוער עתה. שוטפים הלאה, ומשתלטים על הצומת "ארזל"
"עצוב" ו"דארט". זוהי צומת חשובה ביותר שבה מצטלבים
כביש "איסמעליה קהיר" וכביש "אבר צורר". ממרחק, מבחינים
הטנקיסטים בכלים נעים ובעננות אבק. מנסים לירות עליהם
אך הטורח גדול מדי. הרושם הוא של נסיגה כללית בצבא המצרי
אך אין אישור להתקדם.
פלוגה מ', נמצאת בעמדות באזור הצומת. מדי פעם, מגיח
מאחד הכוונים רכב מצרי המופתע לפגוש בהם. חלקם נפגעים באש,
חלקם מצליחים לברוח רגלי (אפילו עם הרכב). שבוי, שנתפס
פצוע, מספר כי מתחילה בריחה המונית משדה התעופה "אבר צורר".

בשבת אחה"צ, שולח ה-מג"ד אח פלוגה מ', להשחלט על
אזור נאות המדבר והאגמים שמצפון לצומח, (עגול 334),
ולנסות לצפות על הגשרים מעל ל-תעלת המים המתוקים באותו
אזור. למשימה זו מצטרפת אליהם מחלקת נגמשים מהחטיבה והם
יוצאים לדרך. מגיעים לאזור נאות המדבר. נוף מרהיב -
דקלים מסביב, ובחזית אגמים קטנים. בין הדקלים נמצאות
מספר משפחות בדואיות המניפות סמרטוטים לבנים. רק מציבים
את הכלים להגנה היקפית ולתצפית, וכבר מקבלים שינוי משימה -
לחסום את הכביש ל"איסמעליה" כשני קילומטר מצפון מזרח
לצומח, ("ארזל 34"). ערדד מציב את הפלוגה בעמדות חסימה,
ומכשיר הקשר מדווח - "שינוי משימה, חזרו לאזור הצומח".
הפלוגה חוזרת לאיזור הצומח ותופסת עמדות.

החמוש וה-תאג"ד נמצאים באזור שדה התעופה "דורר סרואר".

בשעה 1400 לערך ניתכת עליהם הפגזת קטיושות ודודו שרון
המכונאי נפגע ונהרג.

פלוגת המפקדה, האחראית לחלוקת המזון, נותנת עדיפות
לטנקיסטים, ולאנשי החמוש וה-תאג"ד נשאר אוכל בצמצום. כני
קצין החמוש - "עמדנו באזור של שדה חירסים. החבר'ה ניגשו
לקטוף, והביאו כמיוח עצומות. כל היום עסקנו בקילוף
חירסים. ובישול, וזה סתם אותנו לגמרי". והא מוסיף -
"בערבים, אחרי כל יום לחימה, החוליות הטכניות היו עוברות
מטנק לטנק, ובודקות אם יש תקלות. כל חוליה ארגנה רשימת
חלקי חילוף. רכב אחד היה נוסע לגש"ח ומביא את החלקים,
ובמשך הלילה החבר'ה חיקנו את התקלות, כך שלקראת בוקר
הטנקים היו כשירים לקרב. הגדוד שלנו היה תמיד עם מספר
הטנקים הרב ביותר בחטיבה, וזאת בעיקר מתיקונים מהירים
של אנשי החמוש. אני בטוח שאין מדד טוב יותר לעבודה של
החבר'ה. בנוסף לעבודות חימוש, התנדבו החבר'ה למשימות

נוספות במשך כל ימי המלחמה - העמסת תחמושת, מלוי מים, ואפילו השק"ם בגדוד היה בעזרת אדי המחסנאי, גמליאל טכנאי צריח, ומוריס נהג זחל"מ שנסעו עם עוד שני חבר'ה מהמפקדה, קנו מצופים ושתייה ומכרו לכל חיילי הגדוד".

מלחמתה של פלוגה ל', היא מלחמתם של ארבעה טנקים בלבד. מיטיב לספר את קורותיהם סיימון ביומנו. "שבת 20.10 לפני הצהריים. ניסינו להתניע את הטנק, אבל המצברים היו מרוקנים. דיווחנו לירסי, ובקשנו שישלח טנק להניע אותנו. בינתיים, עברה לידנו שיירה של טנקי גישור ודחפור. אחד מהשרמנים דרס את אחת מפצצות ה-נ"ט במרחק 10 מ' מהטנק. הפצצה הוצתה. ניסינו לכבות את הדליקה אולם זה כבר היה מאוחר, משום שהאש הגיעה לפצצות. במהרה החלו סדרות של הצתות והתפוצצויות אדירות שהרעידו את הטנק. התסגרנו בטנק, סגרנו מדפים, ונעם, הנהג, צופה דרך האפיסקופים ומדורח על מרחקה של האש מאיתנו. בקשנו מירסי שיזרוז את הטנק היות ומצבנו חמור. חששנו שאחת הפצצות התפוצץ על הטנק. האש היתה אדירה, ומן ההתפוצצויות עפו רסיסים על הטנק. הרבר, שנשלח ע"י ירסי הגיע. נעמד לידנו, וזרק ככל 24 וולט. נרעם, פתח מהר את המדף, חיבר את הכבל, התניע ונסענו במהירות לאחור. ביצלנו בנס. הטענו את המצברים, ויצאנו עם חטיבת הצנחנים הסדירה לשהור תעלת המים המתוקים צפונה. היינו ארבעה טנקים: ירסי, שרמון, הרבר ואנחנו. עברנו בשטח כפרי. האוירה היתה ממש פסטורלית. שפע של צמחיה, בתעלה שטו ברוזים וברבורים, פרות רחצו במים המתוקים, ויונים עפו מסביב. המלחמה לא התאימה למקום זה. נתקלנו בחיילי אויב נסוגים. הצנחנים טפלו בהם. היינו צמודים לכוח ה-מח"ט. מדי פעם נכנסו בין הבתים, כשאנו נשארים כנראה ככח לטיפול "בבעיות מיוחדות". הצנחנים המשיכו לנוע ברגל צפונה, עמוסים

ציוד ותחמושת, כשהם שולחים בנו מבטי קנאה עייפים. הם
הולכים ברגל מן הצד השני של התעלה, ומי יודע עד לאן?
זאת לא הליכה רגילה, אלא טריקה איטית ומעצבנת. בשעות
בין הערביים היינו עדיין בתנועה צפונה. בצדי תעלת המים
המתוקים היתה מתוחה מערכת תעלות קשור ועמדות. מעין קו שני.
בתוך תעלות אלה היו הצנחנים מנהלים אש מדי פעם עם חוליות
אוייב שהחגלו בשטח. השמש שקעה. נכנסנו לחניון בצומת ליד
גשר שחצה את תעלת המים המתוקים, כשהצנחנים נערכים להגנה
ולשמירה הקפית בתעלות. לכל טנק היתה צמודה חוליית צנחנים
מאבטחת. חיכינו כולנו בצפיפות מצידו המזרחי של הגשר,
כשאנו משתדלים שלא לחסום את הציר. מזרחית לנו התחולל
קרב עז כל הלילה. גדוד מהחטיבה השכנה ניסה לכבוש יעד
גדודי מבוצר. לידנו התפרש ה-תאג"ד שלהם. זה היה מאוד
לא נעים לחזות בחבר'ה הצעירים הפצועים ובהרוגים.
התרגלנו לראות את המראות האלה ובכל זאת היתה צביטה בלב.
החובשים עבדו במהירות מדהימה וטפלו בפצועים לאור פנסים
במהירות וביעילות. כך זה נמשך כל הלילה".

כשמסיימת פלוגת ה-חרמ"ש את תדלוק וחמוש הטנקים, היא
חוזרת למחנות "אבר טרלטן". שרגא ה-מ"פ פוגש את ה-מח"ט
חיים:

"שלום ה-מח"ט, מה יהיה עם הגדוד שלנו?"

"יהיה בסדר. בעוד יום יומיים נארגן אותו מחדש".

"מה המשימה הבאה שלנו?"

"ה-סמח"ט כבר יפעיל אתכם. להתראות ובהצלחה".

אחה"צ, ה-סמח"ט מעביר הוראה לשרגא לצאת לשדה התעופה,
ולאסוף חביות דלק הפזורות בשטח. הגשרים על תעלת סראץ
מופגזים באופן רצוף, ולא ברור מדי יוכלו להעביר אספקה

ודלק. שרגא יוצא עם המחלקה של מרשיק, ותוך כדי העמסת החביות "יורדים" עליהם 8 מיגים. בדרך נס הם לא נפגעים כלל.

בשעה 1830 לערך, מצטרף לפלוגת ה-חרמ"ש זחל"ם המבצעים שהתקלקל ביום חמישי ויצא לאחור.
מתוך יומנו של אבשה:-

	8.30
	9 נעים לבון הגשם.
<u>להתקשר :</u>	9.30 הפגזה בקצה אל הגשר בדיוק
זבל גזלים	10 כשאנחנו צוקרים אין נפגעים
	10.30
<u>לכתוב :</u>	11 מתאוסף הקהלת מאקדת אומ
	11.30 הלהבים אנחנו נאצים לצדק
	12 אה אנריקה
	12.30
<u>לסדר :</u>	13 לחפטים עיר כחלם אין ככה
	13.30
	14 סיל נורה בטסה 25 מי מאיתנו
<u>קביעת פגישות :</u>	14.30 לנו אין נפגעים חיל אחד נהרג
	15
	15.30
	16 נוסעים לבסיס של יחידה קסיר
<u>שונות :</u>	16.30 להתאוננות אליה
	17
	17.30 להתקשרים לבח בלצרים
	18 מאכזנים שליח שלירה

סדר היום ז' ניסן לתאריך 19.10.73

<u>דחוף:</u>	7 נשים להכש גלח שיתוף לנו ג'י	7
<u>אסימ את התקון</u>	8	8
	8.30	8.30
	9	9
<u>להתקשר:</u>	9.30 סול סול מצאנו ז'ה יקח יום	9.30
	10 שמי לעבוד ע'ו' אחר לנו האבאי	10
	10.30	10.30
	11	11
<u>לכתוב:</u>	11.30	11.30
<u>ע'י י' חק'?</u>	12	12
	12.30	12.30
<u>לסדר:</u>	13	13
	13.30	13.30
	14	14
<u>קביעת פגישות:</u>	14.30 אנוני ז'נין כ'ג'ח אי'ו הר'שה	14.30
	15 מ'ו ח'ב'ר	15
	15.30	15.30
	16	16
<u>שונות:</u>	16.30	16.30
<u>נ'א'ה כ'ק'ר</u>	17 מ'ע'ים מ'כ'ר'ים ל'י מ'ע'ו'ת	17
<u>ר'ז'י'ה ל'כ'י'ה ע'ם</u>	17.30 ש'ת ח'ב'ו'ת 1-3 מ'כ'ר'ים	17.30
<u>כ'ס' ו'ו'ו'ו'ו'ו'</u>	18 א'ו'ח'ת ע'ר'ב ל'י "ק'ד'ש"	18
	19 ג'מ'ו את התקון של "ח'מ'ס'כ"	19

סדר היום לקת לתאריך 20.10.73

<u>דחוף :</u>	7 יוצאים לצדיק . חוזרים לאפריקה	
	8 * חמולת הצופות . אופנת קוזו	
	8.30 אבולנט צחל . איזה יאט !!	
	9 חוזרים לעשה . ומתקנים .	
<u>להתקשר :</u>		9.30
		10
		10.30
<u>לכתוב :</u>		11
		11.30
	12 איציק וברנר מבינים צהרים	
		12.30
<u>לסדר :</u>		13
		13.30
		14
<u>קביעת פגישות :</u>	14.30 התיקון למטיים . מתפללים שלא	
	15 יקרה ימך כלום .	
צמ שגא		15.30
מכ החלש	16 למאובים שלנו טסים חופשי בשמיים .	
<u>שונות :</u>		16.30
	17 מגיעים לזקקן לקראת מצד התעלה	
		17.30
	18 צוברים את התעלה בעצם אין	
	הפעלות .	

המשימה של ה-חרמ"ש - להוביל שיירת דרגים חטיבתית
לאזור ציר "חכית 37", ולתכות לפקודות.
ברשת הקשר שומע שרגא, ה-מ"פ, שעדיין נלחמים על ציר התנועה
המיועד של השיירה. לאחר שיחה עם מג"ד הגדוד השכן, ניתן
אישור ומתחילים בתנועה. פלוגת ה-חרמ"ש, החסרה את המחלקה
של מרלי, מתפזרת לאורך כל השיירה ושני זחל"מים נעים כמאסף.
זחל"ם המרגמות מצטרף לשיירה. שרגא - "ניסיתי לצאת עם
השיירה בדרך עוקפת שזיהיתי במפה. נסענו בה כמה דקות,
ונעצרנו בגדל תיל המתחמת שדה מוקשים. סובבתי את השיירה,
וחזרנו ליציאה דרך השער. בני, קצין החמוש, דיורח שלי
שזחל"ם שלו הסתבך בגדר תיל. המגזרים היחידים היו אצלי.
בני בא, לקח אותם, ויותר מחצי שעה התעקכנו עד שהם סיימו.
כלי הרכב עמדו צמודים זה לזה, ופעם ראשונה בחיים שלי
התפללתי לאלוהים שלא תרד עלינו הפגזה. כדור נוחב אחד שהיה
פוגע במיכלית דלק, היה מספיק "להרים" את כל השיירה בסערה
השמיימה".

חושך מוחלט, אין ירח, אסור להאיר בפנסים, והנסיעה איטית
מאוד. הנהגים עייפים וכל עצירה נרדמים, חבר'ה מ-זחל"ם
המבצעים יורדים כל פעם להאיר את הנהגים והמלורים וממשיכים
בתנועה. 4 שעות לוקח לשיירה להגיע ל"חכית 37", והיא
מתארגנת לחניית לילה.

ביום שבת 20.10, הטנק של גור, הקשא, מתקלקל. שמן
מגלגל המתח נשפך לאחר שהברגים נקרעו, וגלגל המתח מאיים
כל רגע ליפול. המחלקה של מרלי, מה-חרמ"ש, בפיקודו של
ג'וריסט, ה-סמ"פ, חוזרת ל"דרור סואר" ודואגת לחלקי חילוף.
אנשי החוליה הטכנית מחכים עם צוות הטנק בשטח. כשחוזרת
המחלקה יש לה משימה נוספת - לאבטח במשך הלילה את הטנק.

ג'רריסט - "עם חשיכה בשעות הלילה המוקדמות אחרנו את הטנק ופזרתי את המחלקה סביב הטנק בהגנה היקפית. השטח היה מבוחר ע"י סוללות עפר גבוהות, שטח קשה, ומאד לא נוח מבחינת תצפית ופתיחה באש. קבעתי משימת אש לתותח שהיה טעון מעיך, כאשר המטרה להמס ולשחק בעצמת הרעש כח אויב שיעשה דרכו על ציר הדרך. הטנק עמד בצד הדרך סמוך לסוללת עפר, כאשר מקלען 0.3 מאבטח אותו מצפון, רכוב על גבי הסוללה בצמוד לכלי. לאחר חצות בשעה 0200 לערך העיר אותי יומטורביאן ה-מ"כ, שהיה מופקד על ה-0.3 בקריאה "עולים עלינו מכורן הסוללה הצפונית." יחד עם 4 חיילים נוספים שיחנו בסמוך אלי, טפסנו במהירות על הסוללה, ועל אף החשיכה הצלחתי לזהות חיילי אויב בסמוך אלינו במרחק של 2-3 מטרים במורד וכצמוד לסוללת העפר. לא היה זמן לארגן את הכח, וכל המחנה נוספת עלולה הייתה להיות בעוכרינו. לא נותר לי אלא לפתוח באש כאשר כל הסמוכים אלי המטירו אש בכלי נשקם, ורססו את השטח ברימונים. מקלע ה-0.3 לא היה יעיל במיוחד עקב הקרבה הגדולה. הוריאתי לחיל מבין אלה שטפסו אלינו בהשמע היריות להביא שני קרטונים רימונים, ולאור תאורת ה-52 מ"מ עשו הרימונים עבודה, נפלאה והשרו הרגשת בטחון. מכת האש היית יעילה, התוקפים היו כנראה כח של מחלקה שנותקה מיחידת האס, הותירו מאחוריהם פצועים קשה והרוגים, והשיבו באש קלה שדעכה עד מהרה. כחת ה-מ"מ נותרה באגף הדרומי ראבטחה אותנו מאחור, ורק בשלבים המאוחרים התיצב ה-מ"מ, ומשלא נותרה עבודה עבורו שב כלעומת שבא. תאורה נוספת שהעלינו שמשה אותנו לסריקת השטח באש. ניתן היה בכרוך לזהות גופות בשטח. יומטורביאן, ה-מ"כ, טען כי להערכתו היו כ-30 חייל בעוד אני זיהיתי בכרוך כ-15 עד 20 לוחמים.

המשכנו כ-10 דקות לצלוף על מטרות מזדמנות, והמפקדים ארגנו מחדש את הכח ופקדו נוכחות כולם ושלמוחם. במקביל תגברתי את השמירה, ואילו האחרים נותרו ערים ומאוחר יותר שבו לישון בהרגשת סיפוק. עד אור ראשון של בקר, ובטרם התפזרו הערפילים, צפינו לעבר שדה הקטל, ולהפתעתנו למרות שבערב ראינו גופות מפורזות בשטח, נראה המקום נקי ולבד מנשק שמיכות וציוד צבאי שנותר כליל אמש דומה כאילו לא אירע ולא כלום. יצאנו חוליה של שלושה איש לסרוק את השטח בעוד המקלען וחייל נוסף מאבטחים אותנו מעל גבי הסוללה. הערפל החל מתפזר, ובמרחק של כ-150 מ' גילינו 6 גופות מנוקבות, אשר הותינו סימני גרירה אל גיא ההריגה, השביעי נתגלה רחוק יותר, ורק במקרה התברר שיש בו עדיין רוח חיים, דקות ספורות בטרם הספקנו לגמור את סריקת השטח ולקרוא לחובש להגיש לו עזרה השיב את נשמחו לבורא ושבק חיים. ההתרשמות שלי היא שלא היה זה כח שבצע התקפה יזומה, אלא כח אויב, (מזויין אמנם), שנותק מיחידתו וניסה לשוב ליחידת האם".

כ-10.21 לפנות בוקר קורא ה-מג"ד למ"פ מ', ושולח אותו לתפוס מחדש את איזור בסיס הטילים והצומת. הפלוגה יוצאת מיד, במגמה לנצל את ערפילי הבוקר למסע התקרבות שקט, למקרה שהבסיס אויש ע"י האויב במשך הלילה. מגיעים למקום, וליתר בטחון שוטפים את הבונקרים והמחפורות באש. אין נפש חיה. בחורשות שמצפון יש פעילות אויב, ונורית אש נ"ט לא יעילה. בדיווח שממערב, מבחינים בפעילות התבצרות. מקבלים למקום זחל"מ מרגמה, ומתחילים להפעיל לעבד איזורים אלה. מספר תומר, מ"מ המרגמות: מתוסכל משיבה בטלה מאחור, פניתי לקצין האג"מ החטיבתי, והצעתי את עזרתי לכח הטנקים.

למרות החשש כי הטנקיסטים יצחקו למרגמות הקלות והאיטיות.
להפתעתי הסתבר כי המרגמות חסרו מאוד בימים האחרונים,
וצורפנו לגדוד של גירא. הספקנו לתרום את חלקנו בתקיפה
של מספר יעדים ובסיסי טילים, ובלחימה הסטטית של אותם
ימים היחה יעילות רבה לסיוע צמוד של המרגמה לכוחות
הלוחמים".

לפלוגה ל' המצומצמת אין ארועים מיוחדים. במשך יום
א' 21.10, תוקפים אותם מספר פעמים מטוסים מצריים. הם לא
יכולים להתקדם, היות והמצרים פוצצו סכר בתעלת המים
המתוקים והציפו את השטח. בשעה 1000 לערך, אומר מ"פ הצנחנים
להרכב: "משאית מלאה חיילים מצרים מתקדמת אלינו" מספר
הרכב: "עמדנו מתחת לעץ, ונכנסנו מיד לטנק. אני עולה
לצריח ורואה משאית במרחק 300 מ'. ירינו פגז ראשון - לא
פגענו, פגז שני - לא פגענו, פגז שלישי גם הוא לא פגע.
היה שם כנראה נהג מצרי אמיץ מאוד, נכנס לקבינה, סובב את
הרכב, כל החילים טפסו עליו, והם נסעו. בטווח 600 מטר
בערך ירינו עוד פגז והפעם בול. (כנראה שהתותח קיבל מכה
חזקה בקרב "סרפאוס" ויצא מאיפורס)".
ירסי, מ"פ ל', "באחת הפעמים עברנו את תעלת המים המתוקים
בגשר אירי. צברי, ונהג שלי, לא אוהב לנסוע לאט, ונכנס לתוך
המים כמו סירת מרוץ. אני נרטבתי קצת מהמים ולצברי שלושה
ימים לא הספיקו כדי להתייבש".

גדודי הטנקים של החטיבה נמצאים בצידו הצפוני של השטח הכבוש.
גדוד אחד עומד באזור צירים "ארזל - רדית" והשני ב"מקצרה".
שרגא, מ"פ ה-חרמ"ש, וגיל, מ"פ המפקדה, דואגים לשירות
האספקה הדלק והתחמושת לטנקים של כל החטיבה, וגיל יוצא
בשעות אחה"צ להיפגש עם הטנקים של פלוגה ל': "נסעתי עם

ליורוי של זחל"ס לפגוש את הכוח של ירסי. היתה פגישה עצומה. התחבקנו כמו זוג אוהבים שלא התראו שנים. הבאתי להם דברים טובים, וחחמושת, ירסי ביקש שאתן גם לעניים - הצנחנים. הם חטפו כל מה שנחתתי להם. אפילו את קופסאות השעועית והאפונה שאיש לא רצה בהם. נחתתי להם גם תחמושת לרומ"ט שתפסה אצלי מקום במשך ימי הלחימה על הרכב". המחלקה של מרלי עדיין מאכטחת את תיקון טנק ה-קש"א. בצהרים, חוקפים את הזחלמים מטוסים מצריים. מרק יורה במקלע הכבד 0.5 פוגע במטוס ומפיל אותו. החכר'ה צוהלים. גם את פלוגה מ' תוקפת בשעות אחר הצהרים רביעיית מיגים. הטנקים יורים במקלעים, המטוסים זורקים פצצות חוצאח הקרב - תיקו. אין נפגעים לשני הצדדים. עם ערב מתקפלת הפלוגה לחניון על ציר "ורדית". ה-תאג"ד שלנו, מצטרף בבקר יום ראשון לגדוד של גירא. בהגיעם לצומח "צח", הוא נקרא לטפל בפצועים מצריים. ד"ר רמרן: "שנאתי את הטיפול בהם. ידעתי שהפצועים שלנו גם כן זקוקים לרופא, וטיפלתי בשבויים אך משהו התקומם בתוכי. אני יודע שאותם חיילים מצריים לא כל כך אשמים במלחמה, ובכל זאת בגללם יש לנו הרוגים ופצועים. תוך כדי טיפול אנו רואה טנקים באים מכורן מזרח. אני לא מומחה גדול בזיהוי טנקים וחשבתי שאלה מצרים. הלב התחיל לדפוק בחוזקה והייתי בטוח שהוא יוצא החוצה. למזלנו היו אלה טנקים שלנו". בוקר ה-22 לחדש. שמועות אומרות שבקרוב תהיה הפסקת אש. הגדוד של גירא מעביר את פלוגה כ' לגדוד של עמי. ג'רן: - "לא היו לי משקפיים, וגירא קיבל הוראה להעביר פלוגה לעמי. כמובן שהיינו מועמדים טבעיים. נסענו על ציר "ורדית" לכורן צומת "סקרנת ודארית". לא ידענו איפה הכוחות המצריים ואיפה הכוחות שלנו. ברדיו שמענו

שצריכה להכנס ב-1900 הפסקת אש. המשימה היחה יישור הקו
החדש ותפיסת שטחים שולטים. היה מאד לא נעים לכבוש עם
כמה טנקים בסיס טילים מול הארמיה הראשונה של המצרים.
נסענו מהר על הכביש, והגענו עם חושך לצומח. קשה לאמר
שהיחה הפסקת אש".

פלוגה מ' נשארה באזור חניון הלילה על ציר "ורדית"
למנוחה והתארגנות. יומנו של 30:-

"יום ב' 22 לאוקטובר

0700 שומעים על הפסקת האש, שמחים, נשבר כבר.

חבר שלא הגענו לקהיר!!!

1030 אנו מתכוננים לנוח. מפזרים את הכלים. פחאום אני
צועק - מטוסיים!, ערדד עלה מהר למעלה, שכתאי ירד פנימה.
אני יורה על המטוס המצרי עם המקלע. ערדד קופץ למעלה
יחף ותופס את מקומו. ויורה גם כן. המטוס בא ישר עלינו
ראנו קופצים פנימה, אוחזים אחד בשני ושומעים את רעם
הפצצות שנפלו לצידי הטנק. רסיסים פגעו בטנק וגמרו על
הטרנזיסטור שלי.

אני עצוב אין לי מוסיקה!!!

היר לנו פצועים בטנקים אחרים והם פונו.

היה לנו מזל!! כן מזל!!!"

חיילי פלוגה המפקדה עובדים כרגיל. "הפסקת האש"

שאמורה להכנס בערב לתוקפה, לא משפיעה עליהם. הם מוכנים
עם כל הכלים עמוסים בצירוד לחימה נוסף, אפסנאות, מזון
תחמושת ודלק. כעת הם מרוכזים בחניון יום בציר "חיפה",
ביחד עם החמוש ופלוגת ה-חרמ"ש של הגדוד.

לפלוגות הטנקים יש עדיין עבודה רבה. סיימון מפלוגה ל':
"שמרעות עקשניות דרוחו שהפסקת אש עומדת להיכנס. האזנה

לרדיו אישרה את השמועה. לא ידענו מה מצב כוחותינו בצד המזרחי, אבל חיכינו דרוכים ונפעמים לידיעות חדשות ולאשור רשמי. לקראת הצהריים החלה הריצה צפונה. הבנו, שרוצים להשיג מה שיותר השגים טריטוריאליים, כדי שיהיה קלף מיקוח טוב יותר. קבלנו הוראה לעבור לרשת הצנחנים ולהצטרף לגדוד שלהם שנע צפונה. אלי ניגש אל ה-קמ"ן שלהם, קיבל מפה, ועברנו לתדר שלהם. כוח הסריקה פועל בצורה הבאה: על הדרך בצידה המזרחי של תעלת המים המתוקים נעה פלוגת צנחנים ואתה מתקדמים שומרון והרכב. על הדרך שבצידה המערבי נע ה-מג"ד, אחריו פלוגה, אחריה אנחנו, אחרינו פלוגה נוספת וכסוף סוגר יוסי, שהצטרף קצת יותר מאוחר. לאחר שחיפה על כח צנחנים שנתקע. התנועה איטית, ואנו פוקחים עינינו שמאלה וימינה. נענו בצמוד לפרדסים ולבתים כשמימינינו התעלה, ואפשר היה להפתיע אותנו ממרחק מטרים ספורים. אגפנו הימני היה מאוכסח ע"י הפלוגה ושני טנקים שנעו שם אולם בכל זאת היה מרחק בינינו לבינם, מכיון שבאמצע עברה מסילת ברזל, לכן היה צורך להזהר מאוד. בשלב מסוים, במרחק של 4-5 ק"מ דרומית ל"איסמעיליה", נעצרה הפריצה. מגמת הכח היתה (הדבר הסתבר מאוחר יותר) לעלות על "איסמעיליה", ולסגור את הכביש לקהיר. בדרך היינו מנתקים את הארמיה השנייה המצרית מן הדרגים שלה מאחור, ובכך לנצור אותה. המצרים הבינו כנראה את כוונותינו, משום שמיד החלה יורדת ארטילריה באזור. הרכב גילה במרחק 4 ק"מ אנטנה גבוהה ועליה דמויות, כנראה קטקי"ם. הענין דורח ל-מג"ד הצנחנים, וזה הוריד שם ארטילריה, וכן טנקים שהיו כסביבה הצטרפו והורידו את האנטנה. הרכב נע עם כח הצנחנים בצידה המזרחי של מסילת הברזל: "במרחק 100 מטר לפנינו הלכו הצנחנים. ראיתי בחגור של אחד

מהם משהו נוצץ. לא הצלחתי לזהות מה זה. חשבתי אולי זו מסרטה, אבל לא האמנתי שהצלמים יגיעו עד כאן. התקדמנו עד לצנחנים, והתברר שהיו אלה ררך כך ישי וצלם טלויזיה. הם צילמו אותנו ונסעו איתנו חלק מהדרך".

הכח מגיע לעיקול בדרך. המצרים מכינים מארב, ומסתתרים מאחורי גרוטאות בשטח. כשמגיע ה-זחל"מ הראשון לעקול, נפתחת עליו אש בזוקות ו-נק"ל. הצנחנים קופצים מה-זחל"מ ורצים לאחור. הרבר מבקש שיזיזו את ה-זחל"מ מהדרך כדי שיוכל להמשיך ולהתקדם. לא ניתן לפנות את הכלי, והטנק של הרבר עומד חשוף בשטח ובלי יכולת לירות (ההדף של הפגז עלול היה להרוג כמה צנחנים).

הרבר: - "150 מ' לפנינו עמד חייל מצרי עם בזוקה. ראינו אותו מכורן את הבזוקה אלינו. לא יכולנו לשנות עמדה, היות ומאחורי עמד זחל"מ, מצד שמאל העלת המים המתוקים, ומצד ימין ביצות. ראינו את הפצצה מתקדמת אלינו במהירות, עפה מימין לנו, והמצרי טען את הפצצה השנייה. שלומקר ירה עם הקלצ'ניקוב שלו על החייל והוא נעלם. המצרים קפצו על ה-זחל"מ שניטש ע"י הצנחנים. מחוסר ברירה יריתי פגז בזחל"מ. מ"פ הצנחנים, היה משוכנע שהחבר'ה שלו על ה-זחל"מ, התקשר אלי, וכעס. אמרתי לו שהצנחנים נטשו את הכלי, ורק מצרים היר עלי".

כשנתקל הכח במארב, עוברים ררך בין ישי, והצלם, לטנק של שומררן. מצלד מספר: "יש כתבה בטלויזיה על ההתקלות הזו. ררך ישב על הצריח, ודיווח על פצצות הבזוקה - "הנה טיל" "והנה עוד טיל". לנו הוא אמר זה כבר לא בשבילי וירד מהטנק עם הצלם. היינו בטוחים שהם הרוגים, היות ובמקום שהם קפצו פגעו כמה פצצות זרחן אך כנראה שהם הצליחו להחלץ משם".

המצרים שמצליחים לעכב בהיתקלות את הכח, יוריים בזוקות במטרה להשמיד את הטנקים. הטנק של שרמרן נע לאחור ושוקע בביצות. הצוות נוטש את הטנק וניצמד לחעת המים. הרכב מקבל הוראה מירסי, ה-מ"פ, לא לעזוב את הטנק של שרמרן, ולנסות לחלץ אותו. הרכב "נדקנו את כל האפשרויות והחלטנו להכנס בדרך שהוא נכנס רק קצת יותר שמאלה. בינתיים היתה הפגזה יעילה שלהם כך שנשארו וחיכינו. לפתע זיהה שלומקר בטווח 200 מטר, כ-20 חיילים מצרים עומדים מסתכלים עלינו. פתחנו עליהם באש תופת. שרקי ירה במקביל במקלע המפקד. כל אחד מאתנו גמר סרט פעולה. שרקי זיהה חייל נוסף עומד ליד קיר של בית. הוא ירה בו צרור והשאיר אותו שם לנצח". ההפגזה פוסקת, והטנק של הרכב מתקרב לחבר את הכבלים לגרירה, ושוקע אף הוא בביצה. בשלב זה מגיע כח צנחנים נוסף מלורה בכמה טנקים. הם מטהרים את אזור המארב, ושני טנקים מחלצים את הכלים של הרכב ושרמרן. מיומנו של סיימון: - "השעה דחקה. בשעה 0700 היתה צריכה להיכנס לתוקפה הפסקת האש ושום דבר לא זו. ארבעה הטנקים ניסו להמשיך בדרך, אולם נתקלו באש חזקה של בזוקות, נסוגו לאחור, ובקשו מהצנחנים שיטהרו את המקום. נשלח כח לטהר את המקום. לאחר הטהור נשלחו שוב הטנקים קדימה. היה חושך מוחלט ולא נראה כלום. הם נכנסו ולא הרגישו שנכנסו למלכודת. המצרים נחנו להם להכנס, הרביצו בזוקות בשני הטנקים האחוריים ובטנק הראשון. לא אפשרות לסגת לאחור. חלק מהתבר'ה הצליח לסגת ולהחלץ כאשר הם פצועים. נהרגו ארבעה חבר'ה במקום. בחור אחד היה נעדר. הוא הסתובב 36 שעות בין המצרים כאשר הוא פצוע בגב. לכסוף הצליח להגיע אלינו. הבחור לא חדל לבכות כאשר נודע לו שסוף סוף הגיע לכוחותינו. הפסקת האש נכנסה לתוקפה, אולם האש

נמשכה כל הלילה".

נמרוד מפלוגה ל' - אנחנו בשעה 1600 נכנסו לחוף

הטנק, סגרנו מדפים, ולא יצאנו עד שעה 1900, לא רצינו
שיקרה לנו משהו בשעות האחרונות".

השעה 1830. מתח רב. בעוד חצי שעה צריך להסתיים הכל.

עדיין סימנים לשקט. אזור הגשרים מופגז באופן רצוף ע"י
קטיושות וארטילריה. לקראת מועד הפסקת האש, תופסת החטיבה
שלנו את כל גיזרה האוגדה. 1900. עדיין מלחמה. לא במלוא
העוצמה, לא בכל הגזרה, אבל מלחמה, כלם מחכים להפסקת
האש!

פ ק ו ד ת י ו ס
של

רב-אלוף דוד אלעזר
ראש המטה הכללי

אחי הלוחמים, ספקדים וחייילים -

לאחר שבוע עשר ימי לחימה, לאחר שהיינו בעיצומה של המיתקפה, נאלה תחלפת מועצת הביטחון שקראה להפסקת אש.

כל עוד היו הערבים בהתקפה, כל עוד האמינו הם ותומכיהם כי יוכלו לתביס אותנו לא החכנסת מועצת הביטחון אפילו לצורך דיון בהוקמתנוס - אולם שגנוכחו לדעה כי תבוסתם קרובה, מיד נזעקו אויבינו וידידיהם ותבעו את הפסקת הקרבות.

אנחנו עומדים בקשה שבמלחמות ישראל. היא נכתחה עלינו ללא ההראת מספקת, כאשר הסורים והמצרים נעזרים בכוח המרעצות כמייעצה, מאמנה ומספקת ציוד אדיר. בלמנו את האויב, עברנו להתקפת נגד והעברנו את המלחמה לאדמת האויב.

צבאה של סוריה הוכה קשות וצבאה של מצרים עומד לפני תבוסה. אלפי חלליהם ופצועיהם ומאות המפוסים והסנקים אשר השמידנו בשדה המערכה, הם עדות למכה האנושה אשר צה"ל הנחיתה על המבקשים להשמידנו.

האויב הסורי אשר יצא לתביס אותנו נהדף מכל רמח הגולן ואיבד ששתיו. הצבא המצרי נאחז בסיני אך עלה בידינו לפרוץ אל אדמת מצרים ולהשמיד רבים מכוחותיו. אף כי קו החזית השתנה - שליטתנו בחזית לא פחתה. אנו חולשים עזה על חדרכים המוליכות אל בירות האויב.

עוד אין אנו יודעים את מהותה של הפסקת האש ואת כוונות אויבינו. למודי נסיון העבר - נישאר בכוונות, מוכנים להסך הקרב.

אחי הלוחמים,

יבאנו מנצחים מן הקרב, אף כי טרם השלמנו את הניצחון.

נשאנו על כתפיו את הנורא במסאות ונוחרנו זקופים. בזכותכם, בזכות רעינו אשר נפלו במערכה, בזכות חכריו הפצועים אשר לא זעקו, בזכות כל אלה אשר מילאו את המקידס עד חוס - עמד העם במלחמה. בזכות גבורתכם ואמונתכם תזכה מדינת ישראל בניצחון ובשלום.

(-)

דוד אלעזר, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

כ"ז חשוון תשל"ד
(25 אוק' 73)

פקודת יום של ה-רמטכ"ל

אנו חולשים על הדרכים המוליכות
לבירות האויב".

אחי הלוחמים, מפקדים וחיילים.

לאחר שבעה עשר ימי לחימה, לאחר שהיינו בעיצומה של המיתקפה, נפלה החלטת מועצת הבטחון, שקראה להפסקת אש. כל עוד היו הערבים בהתקפה, כל עוד האמינו הם ותומכיהם, כי יוכלו להביס אותנו, לא התכנסה מועצת הבטחון אפילו לצורך דיון בתוקפנותם - אולם משנוכחו לדעת, כי תבוסתם קרובה מיד, נזעקו אוייבנו וידידיהם ותבעו את הפסקת הקרבות.

אנחנו עומדים בקשה שבמלחמת ישראל. היא נכפתה עלינו ללא התרעה מספקת, כאשר הסורים והמצרים נעזרים בכרית - המועצות כמיעצת, מאמנת ומספקת ציוד אדיר. בלמנו את האויב, עברנו להתקפת נגד והעברנו את המלחמה לאדמת האויב.

צבאה של סוריה הוכה קשות, וצבאה של מצרים עומד לפני תבוסה. אלפי חלליהם ופצועיהם, ומאות המטוסים והטנקים אשר הושמדו בשדה המערכה, הם עדות למכה האנושה אשר צה"ל הנחית על המבקשים להשמידנו. האויב הסורי, אשר יצא להביס אותנו, נהדף מכל רמונו הגרלך ואיבד משטחיו. הצבא המצרי נאחז בסניני, אך עלה בידינו לפרוץ אל אדמת מצרים ולהשמיד רבים מכוחותיו. אף כי קו-החזית השתנה, שליטתנו בחזית לא פחתה. אנו חולשים עתה על הדרכים המוליכות אל בירות האויב.

עוד אין אנו יודעים את מהותה של הפסקת האש ואת כוונות אוייבנו. למודי נסיון העבר - נשאר בכוננות מוכנים להמשך הקרב.

אחי הלוחמים,
יצאנו מנצחים מן הקרב, אף כי טרם השלמנו את הנצחון.
נשאנו על כתפינו את הנורא במשאות ונוחרנו זקופים. בזכותכם,
בזכות רעיניו אשר נפלו במערכה, בזכות חברינו הפצועים
אשר לא זעקו, בזכות כל אלה אשר מילאו את תפקידם עם תום -
עמד העם במלחמה, בזכות גבורתם ואמונתכם הזכה מדינת ישראל
בנצחון ובשלום.

דוד אלעזר, רב אלוף

ראש המטה הכללי

בוקר יום ג' ה-23.10. באיזור שלנו משתרר שקט מוזר. שקט
שאנחנו פשוט לא רגילים אליו.
הגדוד שלנו מפוזר בין הכוחות. פלוגה ל' עם הצנחנים בצפון
מול "איסמעליה". פלוגה מ' על ציר "ורדית", פלוגה כ' באזור
"סקרנות ודארת", ופלוגות ה-חרמ"ש והמפקדה בציר "חיפה".
שרגא מ"פ ה-חרמ"ש: "היתה הרגשה מאוד לא טובה כשאיך פיקוד
לגדוד וכל פלוגה נמצאת במקום אחר. אני ריכזתי את כל יחידות
המפקדה ביחד עם הפלוגה שלי, ורק ב-24 לחדש התחילו כלם
להתרכז באזור "מקצרה". ואהרד שנתמנה ל-סמג"ד התחיל ביחד
עם המפקדים לארגן את הגדוד מחדש".
פלוגה מ' מקבלת הוראה לתפוס מאחז לקראת סיור המיפוי
של ה-או"מ. ה-מ"פ יוצא עם מחלקת סיני לתפוס מאחז על ציר

"ארזל" בכניסה לאיזור האגמים ("ארזל 33"). לפנות ערב מגיעים שני משקיפי או"מ כג' יפ, מסמנים את הגבול במפותיהם, ומסתכלים. הכח מתארגן במקום לחניון לילה. בערך בשעה 2100, מבחינים השומרים ברחש מתוך הצמחיה העכותה בתעלות ההשקיה שמסביב. נוחנים מכח אש ומדלגים את החניון. עם אור ראשון חוזרים למקום ומבצעים סריקה. מסתבר שהסתובב בלילה בחוך הסבך היו ברווזים, כלבים ותרנגולות...המלחמה באמת נסתיימה.

השורות האחרונות מתוך יומנו של סיימון: " יום ג' 23.10 שעה 0700. אנו נמצאנו באותה שעה בכפר נטוש. את הלילה הקודם בילינו בחניון עם מג"ד הצנחנים. האזניים והעניים לא במהרה התרגלו לתופעה. ישכנו בכפר הזה שבוע ימים, ביחד עם פלוגת צנחנים, ונעקצנו קשות ע"י יתושים, אבל היה שקט ונחמד. התמקמנו בחצר בית תחת עץ תות. הוצאנו את הרהיטים וישבנו שם. בלילה היינו שומרים, כאשר הצנחנים מאבטחים אותנו. לאחר שבוע החליפו אותנו ותזרנו לגדוד. היינו מגודלי זקנים ונראינו כפראי אדם. הרבצנו מקלחת טובה, התגלחנו, ושוב חזרנו להראות כבני אדם. ומאז אנו עם הגדוד חיים חיי שגרה, אולם אלה טובים אלף מונים מן המלחמה. המלחמה היתה נסיון קשה שלא במהרה ישכח. היא השאירה משקעים בכולנו שלא במהרה ימחו. מנסים להשכיח אולם מי יודע מתי יעלה הכל שוב.

לאחריה, הגענו למצב של אי ידיעה מה יביא העחיד. לא ידוע כמה זמן ידרש לשבת עוד. לא ידוע אם תהיה עוד מלחמה. הדבר שמאחד את כולנו הוא הרצון לשוב הביתה. נקוה שהיום והרגע לא יאחרו לבוא".

ביום רביעי בבקר מגיע לגדוד רב סרן עם סרבל טנקיסטים.
אהרד: "כשפרצה המלחמה לא הייתי מוצב ליחידה כלשהי. הרגשתי
שאני לא יכול להשאר בבית, ויצאתי לחפש לי יחידה למלחמה.
הגעתי לשדה תימן, ומינו אותי קמב"ץ נוסף במפקדת החטיבה,
ובגמר המלחמה חשבתי שאני הולך הביתה. ה-מח"ט, חיים, קרא
לי בבקר ואמר: "אהרד, החלטנו להקים מחדש את הגדוד של
שמעון. יהודה יהיה מג"ד ואתה ה-סמג"ד. בהצלחה!". הגדוד
היה מפורז, ובימים הראשונים עסקנו בעיקר ברכוז הכוחות
ל"מקצרה".

החוויה המסעירה ביותר של יום ד' היא המקלחת. מיכלית
"ליילנד" גדולה עומדת בצומת, וחבורות חבורות ניגשים
הלוחמים המטונפים ומתקלחים תחת כיפת השמים בהנאה רבה
ובצעקות גיל. שוטפים בזרם העז את הזוהמה של שבועיים וחצי
של לחימה. מקבלים גם לבנים וכגדים נקיים, וההרגשה ממש
חגיגית.

בשעה 1700 לערך, משיג אהרד, ה-סמג"ד, קו חירוג, וכמה
חיילים מצליחים להתקשר עם הבית. יהודה, ה-מג"ד, משוחח
עם החברה, ומבהיר כי גם אם נסתיימה המלחמה, לפי שעה
עדיין ארוכה הדרך לשחרור. - "אנחנו כרגע הצבא הסדיר של
צה"ל, ומצב זה לא ישתנה בעתיד הקרוב".
מתחיל שלב חדש. השלב של המלחמה שלאחר המלחמה.

אליהו
אחרי
המלחמה
באופן
שכיני
המלחמה

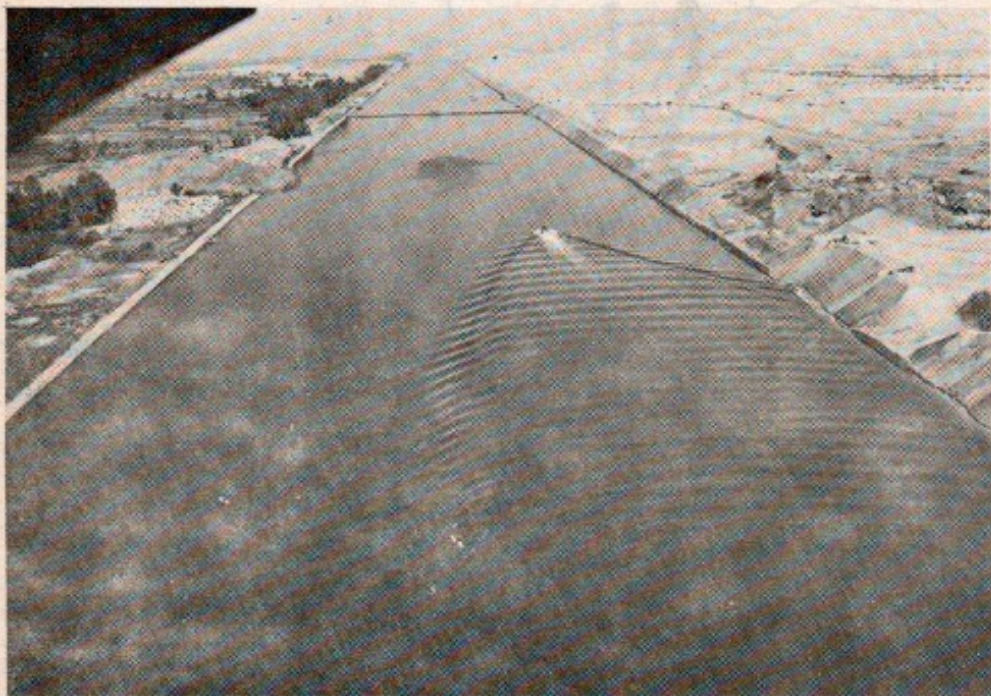

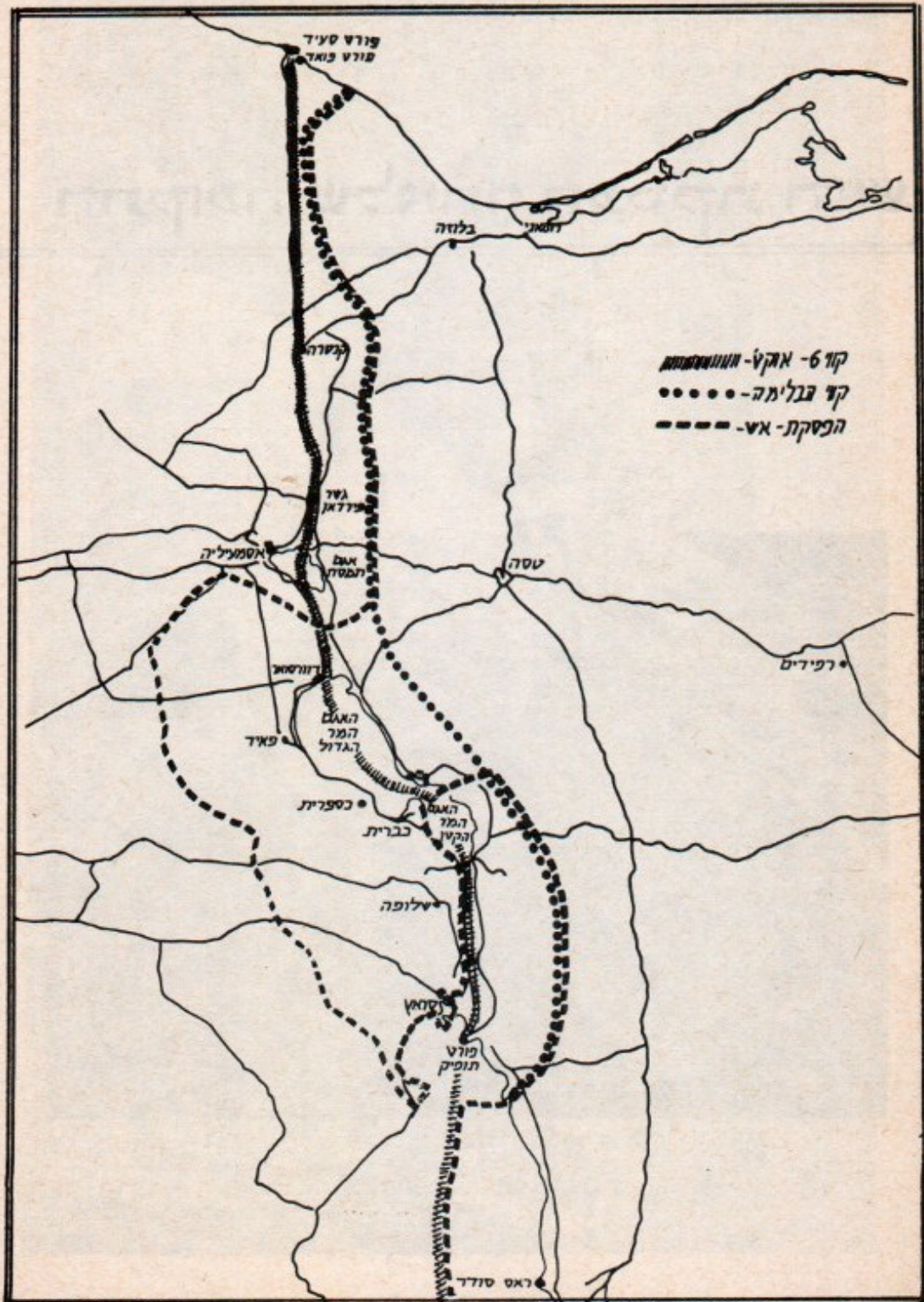

מִיָּצֵם זֶה הַמַּסְמָךְ מִן הַיָּם: מִדְּרוֹם הַיָּם

התקופה שלאחר הפסקת האש

חזית הדרום: עם תום המערכה נגד מצרים

חמו הקרבות. המלחמה עדיין לא נסתיימה.
תקופה חדשה לפנינו. תקופה ארוכה ארוכה. לילות של חניונים
חשוכים, כוננויות והפגזות, חופשות ואימונים, טיולים
והפרדת כוחות, ובעגועים לימים אחרים. ימים של משפחה,
של מדים מקופלים בארון, ובעיקר ימים שקטים. זו תקופה
קשה בחיי מדינת ישראל והעם היהודי ובחיינו האישיים.
תקופה זו יש בה תומר רב ולא נוכל להקיף את הדברים.
נביא כאן הרהורים שיש בהם להזכיר את התקופה.

*

...סוף של מלחמה זה להוריד נעליים, ולהתקלח, להסתכל בראי,
ולהחליט על זקן או לא זקן. ולנכור בערמת מכתבים ולגשת
ולהגיד שלום. אבל זה גם סתם סוף... סוף של מלחמה זה
להסתכל. פחאווו ולהגיד (פנימה) - "אני חי"...

*

...קו זה לעמוד מולם - שיראו. וכשהם רואים אתה פגיע.
לעמוד ולחכות עד שיגיע ה-או"מ לתקוע את דגלי הסימון.
לא להרשות להם להתקדם.
קו זה תצפית ומנוחה, שמירה ומנוחה, וגלי צה"ל משדרים
24 שעות ביממה, קו זה מעל הכל מתח. אינך חש בכלום,
לבד מהפעילות, הדורשת ממך שעות ארוכות יותר של ערנות,
אבל כשאתה יורד לעורף אתה משאיר משהו כבד מאחור, והצחוק
רחב יותר והעניינים מוצאות מנוחה משהו. עורף מהוה מנוחה...

*

...חנוכה - שבעה ימים של קו וביום השמיני עורף. שבעה ימים

של תרמילי פגזים ממולאי חול וסולר ומטלית כנר. התאספות
על התלולית שבבסיס הטילים, תפילה חטופה מחמת הפעילות
הלילית השגרתית, "ומעוז צור" קולני ומתמשך. ומשך הלילה
המואר במאורות הקטנים על הגבעה שלנו, ומרחוק על גבעות
אחרות מאורות אחרים... אבל שלנו. ויש שיורים זיקוקים
באור, כל יום כמספר הנרות.

*

...שבעה נרות של קו וביום השמיני עורף עם חנוכיה "ממוסדת"

שהשאירה לנו היחידה המחליפה. חנוכיה העשויה תרמילים
שריחור בהם שמות ומושגים: שלום, וחנוכה, ונס מוארים
בשלהבת וצלליות. לילה ראשון שאינו מחייב עירנות מירבית
וסופה של תפילה ממושכת בשירי חנוכה וסופם של אלה
בשירים סתם. השתהות ארוכה מסביב לחנוכיה - מדורה. דור
נוגע בדור וחרות של אז מתערבת בחרות של היום...

*

...התארגנות מביאה עמה בניית מעגל חיים מתפתח, תחילה

המזון, שהרי יום אחד אתה מרגיש שאינך מסוגל עוד לעכל
לוף. מסעדות עממיות פותחות שעריהן בשממה. תנורים נוצרים
מארגזי מתכת, קופסאות שימורים הופכות לפומפיה, סיר,
מחבת, ונקבע תפריט יסוד של פיצות, שקשוקה, סלטי ירקות
ופירות, ביציות, מקרלים מעושנים...

*

...כשאדם שבע הוא פונה לסביבתו. הופכים כן שיגור "דמה"

לבקתה ראשונית עוברים לצורה של קרונות - מבני עץ או
לבד הבנויים במיטב האילתור על גבי מרכבי משאיות, מקלחות
שדה ניידות - בנוסח אלי שטייך או בנוסח צוקי. סופך שאתה

חוזר יום אחד מהכיוון ואחה ניצב בפני שכונה של צוענים -
ליד כל כלי עומד הקרון צמוד לו...

*

...המלחמה היא רגע של קיצוניות. רגע של אמת. של אין יקר
לבד מהחיים. כעת נפגמת אמיתות זו במרוץ אחרי שמיכה
טובה יותר, מעיל נוסף, מרק חם. - צרכי היום יום.

מרקי (פלוגה מ)

יום אחד. בחולות פאיך מערב מופיעה בחורה. גבוהה,
מכנסי ג'ינס, חולצה צבאית. "מה רוצה חיילת הזאת מאיתנו?"
רחל חלפי, כתבת בלי צה"ל, (מיל'), קיבלה על עצמה לערוך
כתבות משודרות, ומצאה גם אותנו באפריקה.
קטעים מהכתבה המשודרת כפי שהקליטה רחל -
(הדברים נאמרו ע"י חיילים ומפקדים, ומופיעים כאן ללא
סדר ורצף - פשוט דברים ובטוי שלאחר הקרבות).

*

"אני זוכר איך הגעתי ביום כיפור לחטיבה. עמדתי בשער עם
ה-מח"ט, ובא הרופא החטיבתי, וה-מח"ט שלנו, בחור
טוב וגבר רציני, ואני חושב שהוא היה באמת אחד הגברים של
המלחמה הזאת, והוא אמר לו "דוקטור, עוד יומיים שלושה
אנחנו בקהיר". ואני חשבתי כך, והמפקדים שלי חשבו כך,
ופיקודי גם כן. היתה מן שחצנות. מן גישה של "סופרמניקים"
שהחדרנו לעצמנו לראש מאז ששת הימים ועכשיו שלמנו על זה.
אני חושב שלפחות מבחינה זאת הבראנו. לא עלינו המחיר שזה
עלה אבל מבחינה זאת הבראנו כולנו".

*

"מתי אני גוייסתי? ביום שישי ב-1100 בצהריים. אנא שלי גוייס ב-0800 בערב. הוא רס"נ זקן אבל עדיין נלחם. פנתר. בקיצור, אותו לקחו למעלה, לרמה, אותי לקחו למטה. מהתחלת המלחמה ראיתי אותו שעה וחצי כשהייתי בבית. הגיע ב-0200 בלילה חזר ב-0400 בבוקר וזהו. נקווה שנראה אותו עוד פעם בקרוב".

*

"ממש אין לי מילים. כשהגיע אריק שרון, פתאום התחילו חיוכים על הפיות של כל החבר'ה. יכולתי לראות שהנה חושבים עליך, באים לעזור לך, אחת לא לבד. כי כשהיינו בקו ממש הייתה הרגשה שאתה לבד, אני רוצה להדגיש, חטיבות המילואים של צה"ל זה הכוח ההולם והסדיר של כוח הבלימה. חכינו להולם וראינו שאנחנו לבד. מה אני יכול לאמר לך? שמהפלוגה שלי לא אף טנק?!"

*

"אני הייתי מוכן לפגיעה. ירו עלינו טילים והראשון פספס. הייתי מוכן נפשיה לפגיעה וזה פגע. דבר ראשון רצייתי לקפוץ, אבל החזיקו אותי ואמרו לי לא לקפוץ. המשכנו הלאה. אחרי שראיתי את הפגיעה, אמנם לא הייתי פצוע קשה, אבל יד שמאל שלי נפגעה, הבנתי שבשלב זה לגבי זה נגמר. גם שם, עד שפינו אותי, ירו כל הזמן אך הרגשתי שאנו אחרי הכל".

*

"במובן זה כל הכבוד לחבר'ה. זה היה אלף של בלימה. היו חבר'ה חוזרים אחרונה, מתארגנים על טנקים, ועלו עוד פעם קדימה. היה מקום אחד שפשוט כאב לי הלב, את יודעת, הדם על הטנק פשוט עוד לא התיבש וחבר'ה עלו ויצאו קדימה, ובזכות זה שכל פעם חזרו הצלחנו להחזיק כח גדול. בשלב הראשון של הבלימה

המון טנקים נפגעו".

"הטנק שלי חטף טיל חדר לצריח. נפגעתי ביד ימין, אחרי יום יומיים ראינו שלא גרוע אז נסעתי להבריא פה".

*

"הרסיסים יצאו לבד. חלק הוצאתי. לא רציני. יש חבר'ה שיותר גרוע, וחזרו הנה. שלשה חבר'ה מהשבוע הראשון. קבלתי מכתב מאחד, שהיה תותחן בטנק שלי, שנפצע ושחרר ממילואים, כועס על כך ודורש שנשלח לו צו. מעלה את המורל שיש חבר'ה כאלה. היה לי אחד שהגיע מארה"ב. קיבוצניק; הספיק לעלות על טנק, להיות 48 שעות ולהיפצע קשה. ההורים שמעו שהוא פה כשהיה בבלינסון מחוסר הכרה. יהיה בסדר".

*

"הבעיה שלנו במלחמה שהם לא הופיעו עם שריון, (נגד טנקים אנחנו יודעים מה לעשות ועושים זאת די טוב). לעומת זאת כשהיינו מתנגשים עם כל החיילים האלה עם הטילים, זה גם היה מצב חדש שלא ידענו מה לעשות נגדו, והאמת היא שכמה שהסתערנו עליהם, עלינו עליהם, והרגנו בהם הם לא נשברו - נעלמו פה. וטנק, כמה שהוא בהמה כזו גדולה, אם חיילי חי"ר כשהוא קרוב אליו לא נבהל ממנו, הוא לא נחות ממנו. זאת אומרת, אם כמה טורים של טנקים עולים על גבעה, חלק מחיילי ה-חי"ר יהרגו, ואם חלק מהם ימשיכו להילחם, הם ישמידו את הטנקים. וזה פשוט מה שקרה לנו. ממשיכים לירות בזקוקות וטילים וטנק זה מטרה גדולה מאד, בוער די יפה, ואם יום אחרי יום נדלקים טנקים זה מרים להם את המורל".

*

"מה שנשמע אבסורד, ברגע שיריתי רצייתי להרוג אותם אך ברגע שפצעתי ונשארו חיילים חיים ירדתי, נתתי להם מים, ודאגתי שיפנו אותם. זהו... זהו ההבדל בינינו לבינם".

*

"החטיבה שלנו היא ראשונה שעברה את ה-תעלה. החבר'ה הסתובבו בשטח, כח המשימה שדובר עליו בעצם היה אנחנו. החטיבה נכנסה לקרבות אש אחרי 24 שעות מפריצת המלחמה. הגיעה הנה על שרשרות, ונכנסה ישר לקרבות ביום א' ב-0200 באיזור המרכז "איסמעליה". פרצו לכיוון נקודת הצליחה בתעלה. הגדוד נכנס למארב "שמלים". היה מאוד לא נעים. "שמלים" מכל הכיוונים. לפ חות אצלי בטנק. ראיחי טנקים אחרים נפגעים. הנהג שלי אמר - "שמל" פגע 5 מ' לפנים, ואני אומר לו "שמל" פגע גם 5 מ' מאחור, התותחן שלנו אמר "שמע - ישראל" ועברנו. יש לנו תותחן דתי. כל הדרך התפלל. החזיק ספר תהילים. אולי בזכות זה אנחנו פה".

*

"כמעבר התעלה היתה הפתעה. יצאנו מתוך התופת ופתאום שקט, פסטורליה. אנשים עומדים על הסוללה עובדים בשקט כמו בחרגילים, אחרי שבוע וחצי של צהוב מסכיב, פתאום ירוק לגמרי, ושקט, צפורים על העצים, כאילו המלחמה נגמרה. למעשה זה רק כמה שעות פתאום הם גילו אותנו שם".

*

"כמובן ששמחתי להיות בבית. היו רגעים שהחלטתי הלואי שאחזור כבר. הזכאון ששורר בעורף ממש מהווה ניגוד למה שקורה פה. אנו לא מרגישים זאת כל כך. כמובן כל אחד חושב על החברים שנפל, אבל אנו מעבירים את היום ממש בשמחה. אפשר לאמר, מורל גבוה. ממש ניגוד למה שנעשה בעורף".

*

"אנחנו די אפטימיים בקשר למצבנו פה ומצבינו איתם. יותר מהוסכלים ממה שהולך בעורף ומה שיהיה אח"כ. מה שצריך

בעורף הוא להפסיק את כל השחיתות וכל הפניקה והקטילה.
שיהיה שקט. יש זמן לזה. נבוא הביתה, נעשה חשבון ונגמור".

*

"חזרה לכאן? כמובן, זה המקום שלי. שום ספקות לא יכלו להיות איזה ספקות יכולות להיות? אחת ההרגשות המחורבנות בבית חולים, אתה שוכב ושומע ברדיו שנלחמים, אתה מכיר את החבר'ה, ואתה לא יודע מה הולך למטה. אני חושב שלא הייתי מפסיד מהדורת חדשות. הייתי הורג את עצמי בין מהדורות חדשות לאחרת. מה הם עושים עכשיו? מה שלום החבר'ה? איפה הם? זה אוכל אותי המחשבות האלה. זו גם אחת הסיבות שברחתי ישר מכית ההבראה וחזרתי הנה במהירות האפשרית שיכולתי".

*

"אתמול כשהודיעו שיש משבר בשיחות, מיד נפל המצב רוח. לא בדיוק נפל אבל היתה מועקה. המורל תלוי בחדשות".

*

"ממש רק המלחמה. הפסקת אש. כל הזמן חלמנו על פגזים, הפגזות, רימונים, אני שמעתי - נזרוק רימון וכד'. עכשיו חולמים על התנאים הפוליטיים שנוצרו בסכיבה, החזרת שבויים ואיך אתה נראה".

*

"המצב היום לא רע. הגענו למצב שאם זה יתחיל עוד פעם נגיע לתוצאות די טובות. אני בקשר להסדר די פסימי. לא רוצה להגיד אני שמכיר את הערבים, (אני לא מכיר אותם), אבל אני מכיר את ההיסטוריה. אני מכיר את ההיסטוריה של העמים הערביים, ואני מכיר את ההיסטוריה בכלל. הסכם שלום שיהיה כל עוד אחד הצדדים לא מחליט להפר אותו, ודוגמאות לזה אפילו במאה שלנו לא היו חסרות".

*

"יש לי ברירה בין להילחם עכשיו להסדר. ולשני הצדדים יש על מה לוותר אחד לשני. הבעיה הם המדינאים שיחליטו. אנחנו ברגים קטנים. אבל יש הזדמנות להגיע להסדר כלשהו. אני חושב שלא צריך לחתור לערוף ראשים. צריך לחתור לתקן את המעוות. יש רצון כזה שכמעט בלתי בנמצא. שיהיו אנשים בעלי שיעור קומה יותר מעכשיו, שיקומו הנבחרים ושילכו ביחד מתוך מטרה. הסיכוי של שלום מאד מלבב, אבל יש לי מין פחד מסויים. עם היהודים בכל הדורות היה עם שקיווה. היה בא מנהיג היו עוברים לצד שלו. לא מפני שהיו בוגדים, אלא משום שקיוו שהישועה תבוא מהצד שלו. גם עכשיו, מצד אחד שומעים שהיום נפגשו גמאסי ויריב והאופטימיות מתחילה לבוא, אבל כשאתה עושה רגע חושכים, זה מציק לך. יש לי הרגשה שאם הרעיון של שלום יתפס משהו חזק מדי, אז נשב בכאר-שכע ועוד שנתיים לא יהיה לנו מרחב התרעה כשהם יתחילו. זה מציק לי, ופה הפחד שצריך לחשוב על כל צעד. זה קורץ, שלום. כל אחד רוצה לגמור את המילואים וללכת הביתה. אבל צריך לחשוב טוב טוב על מנת שלא יתפורס אותנו שוב. העם הזה. אומר "הנה הנחלה" ובעצם לא משיג את הנחלה. הוא משיג את המלחמה הנוספת. צריך להיות מאד זהירים. אלא הם הרגשות מעורבות והם מכים בך".

*

"תמיד דברו על כך (פחד). מי שיקח את שיח לוחמים לידי ויראה שזה לא חדש. פחד תמיד היה. עברתי את ששת הימים. לא היה משהו מיוחד. ועברתי בהחשה מצבים יותר קשים. פחד תמיד היה. מי שמכיר את זה, לא מאמין למי שמספר שהוא לא פוחד. רק צעירים שלא עברו את זה טוענים כך. יש אספקט אחר של המלחמה וזה אספקט הכמותי. ב-6 ימים על כל הקרבות הקשים

והמפוארים, לא היו הרבה אנשים שהגיעו לקרב קשה. במלחמה
זו כל החטיבות עברו את חרויח הקרבות הקשים והארוכים, ויותר
אנשים מדברים על זה. אבל זה לא יותר מהפעמים שעברו".

*

"יש עוד חבר'ה, שגם היום הולכים לנושא ההתישבותי, ובנוסף
לכך אני מאמין לעם הזה שבאיזור שהיא נקודה הוא יחזור לעצמו".

*

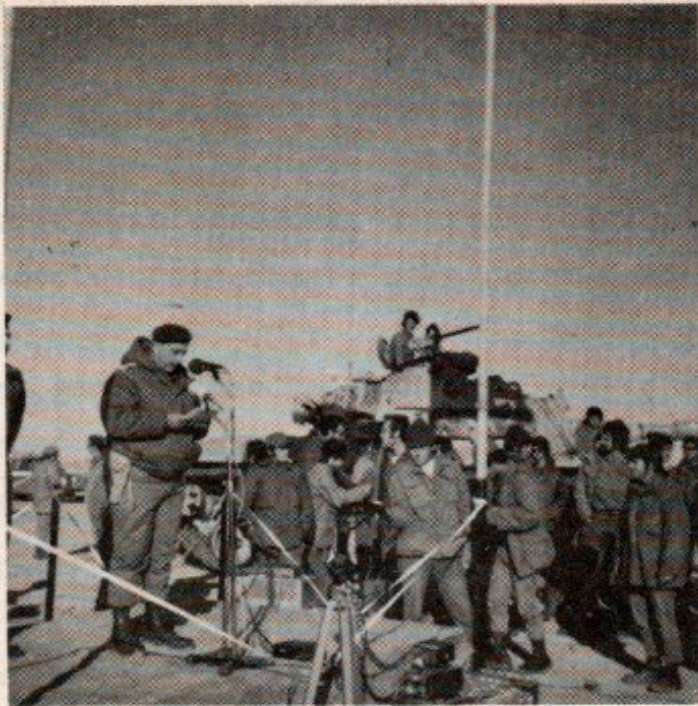
"אני אישית, אחרי המלחמה 40 וכמה ימים, מפעיל את כל הרזרבות
של הכח הרוחני שלי, ומאמין שהמטענים לטווח ארוך והעיקר
שלום בו-קימא. עם כל המצב המדיני ממתינים. גם אם זה יקח
זמן נחזיק מעמד. אני בטוח בכולם, מאמין בכולם, כי פשוט
במודע שלי אני יודע שאין ברירה, שאני חייב את זה, כך
שהבאר הזו היא באר עמוקה".

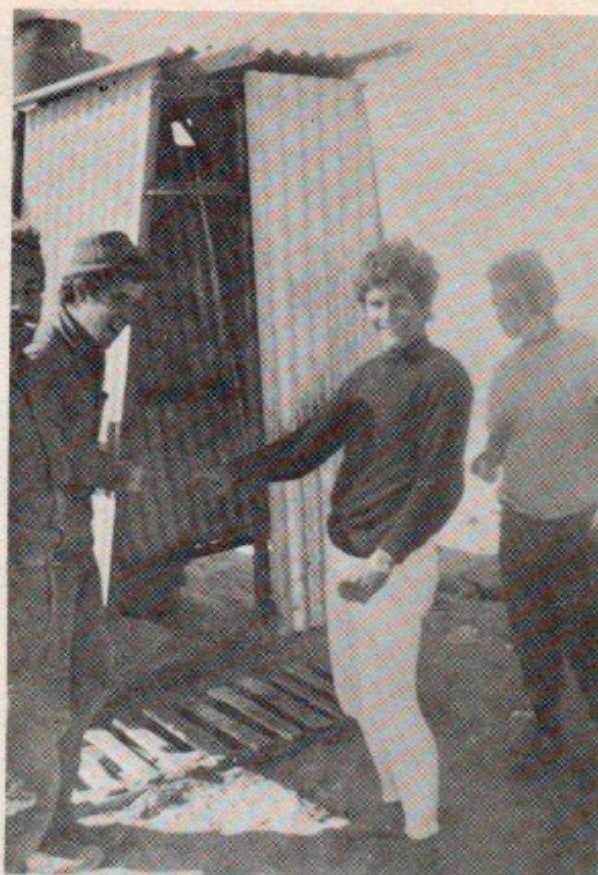
*

"אני רוצה לצאת מהמלחמה הזו כאשר אני יותר שלם עם עצמי.
אני מתכוון לחיים אוטנטיים, יותר קרובים לתחושה הפנימית
במילים אחרות, דברים נראים כעת בתוך תהליך שלא נגמר, כמו
שהמלחמה לא נגמרה. גם המלחמה הפנימית וההתפשטות הפנימית
לא נגמרה, אבל החיים נראים כאילו בעלי משקל סגולי הרבה
יותר עמוק".

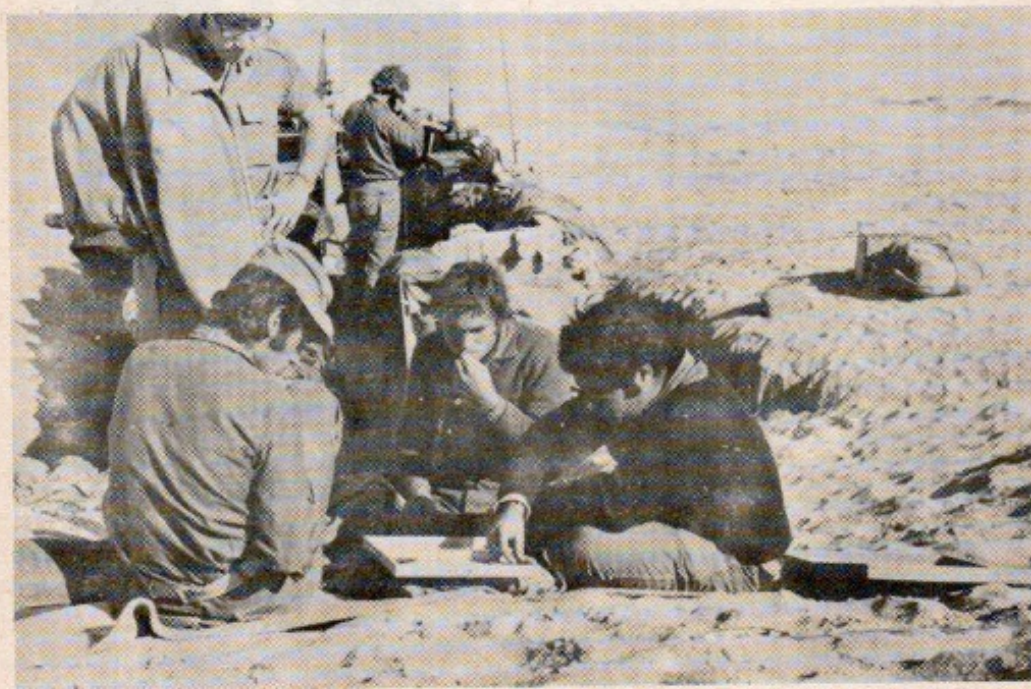
*

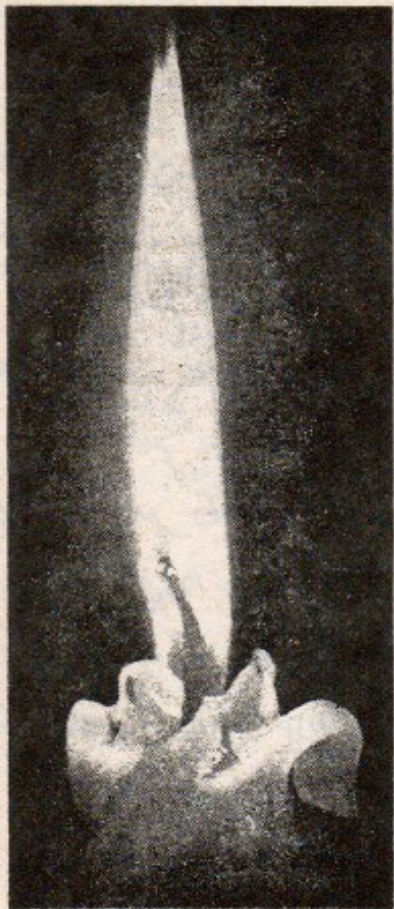
"עברתי גם את המלחמה הקודמת, ששת הימים ואני מוכרח לאמר
שגם אז הרגשתי שמץ מזה, אבל עכשיו זה הרבה יותר חריף.
התחושה של מלחמת קיום של כל אחד מאתנו, וכל יום נוסף
בחיים נראה כעת בעל חדות הרבה יותר גדולה, בעל משקל סגולי
יותר גדול ואנחנו צריכים לחיות כל יום בצורה הרבה יותר
נאמנה לעצמנו.

לזכרם

עץ אמן. עץ אמן יאוו אה ואמת ותאוויע אס, אמת ורעיה
 אלת הפסן אסמא ידיל אמתיה, בתקוב ובהכרה שימאל משימתו
 הכבוד, בדיוקנות, שלט יכניה - שינשם את המושל עליו אל
 אמתיה מזה?
 אנו מאלוים אנו מברכים. אנו כוצים שימכהר שיצאים וישלח
 הרהר, הרימן, הקוצי, המקלע, המראם והמזנח.
 אנו רואים טעם הוא מתאמר עם הכ"ס אסמא, ושנעם ימד
 נבאעם באדמת האס הנאבים, התרוצים וואדילתיה - ומכדים
 אנו נאים, ונעדי מראש עם כל תקרת נא יציער רציו.
 בו! או יבאנו אחרת. או יכל היה נא אהמור. כאמור.
 מתחילת הדבר נישלם בהכרה באמת, אנו הן חיים.
 חיים ברדט אמתא כמס ידוק הנא בהמיה, במתאעץ איםים
 של שולב, של צעל, של בית, של חום.
 טוב אכאל - בשלבו. טוב אכאלו בהיתו של המאט באלשר
 שבלעק או, המאט באלשר שבעניק הוא. ובמיר, צה בעתיד
 בצופן במשכיל של חיים, ונעבים שיהיאל אהמור, אכריות
 כעניים, אפיתח נ אלצות האהבה ובאמוניה ביציה, התהובב,
 במאומה בא מנץ השסע של פנחם, בכול של אהוב - הנב,
 הנב יבוא קיץ של כיי.

-- אל יבאנו אל לבת רשתי בל'ס - אלכל, חרוב אלמר במוקד,
אחריה; אל יבאנו אלן אסובך אל אלמך אלבן חרוב אהל יושף
הוא אלמר במאלא הוקן הנפף ואלצמנו; אל יבאנו אל לבת רשתי שנית
מי, אדול, אהל - אללתי.
אלני יבאנו אל לבת רשתי - ובלא בתרפי בלך אנוך חלולתי וחי
שלל בלל אדפי הנשמת. ובלל סביב - בלל אשר אלפ.
--- כי אלן מדאון, כי אלמר שיביב מדאון, כי נאלת אלמר,
אלמר, אלפי, אלצרכ ואלמר תמייה בסערב בילפי וביצירה.
אלמר מי ברמב וקול ברמב נשאל.
אלבי העבד אלקול הצב - נפי בבי ממלכות.

אל

פסח זילברשטיין

סמל

פסח נולד בררוצלב שבפּוּלַין ב-14.11.1949, שם בלה את שנות ילדותו הראשונים. גן ילדים, גן חובה, ובאמצע שנת הלימודים ביותר בן 7 עלה ארצה עם הוריו ואחותו. השנה היא שנת 1956 בעצומה של מלחמת סיני. בגלל קשיי שפה נכנס פסח לכתה א' אותה סיים בקרית אתא. בביה"ס "דרור" בקרית אליעזר בחיפה, המשיך את לימודיו החל מכתה ב'. למרות קשיי הסתגלות כמצופה מעולה חדש, התאקלם במהירות. הבדלי השפה בינו ובין חבריו לכתה טושטשו לגמרא. במשך כל שנות הלימוד בביה"ס היסודי, זכה להערכות חיוביות מאוד מצד מוריו. עבודותיו העיוניות והמעשיות היו דוגמא ומרפא לשאר חבריו. פסח נטל חלק גם בפעילות חברתית בביה"ס, השתתף בוועדות כתיב ובוועדות מרכזיות של ביה"ס. מזמנו הפנוי הקדיש פסח לחוג הדרמטי של ביה"ס, וגם בתחום זה בלט כשרונותיו. נוסף על הצלחתו בלימודים, והשתתפות פעילה בחיים החברתיים בביה"ס, השתייך פסח לתנועת - נוער "נוער העובד" וגם להזרקה מצא פנאי. בעקבות המלצות של מוריו, עבר פסח בכתה ח' לביה"ס הריאלי העברי בחיפה. למרות הבדלי הרמות בין בתי הספר, גשר

במהירות על הפער, וככר בשנה הראשונה הגיע להשגים נאים
בלמודים. פסח, נצל את שעות הפנאי שלו בצורה מגוונת למדי,
חוג לצירוד אצל מדזיני, חוג לדרמה, ועדות בביה"ס, ובצופים.
עם סיום ביה"ס הריאלי, התלבט באיזו דרך לבחור: ללכת
לנח"ל עם כל החברה, ללכת ללמוד במסגרת עתודה אקדמאית, או
להתנדב לחייל קרבי.

למרות מאמצי השכנוע של ההורים, שילך לעתודה אקדמאית,
החליט פסח ללכת לחייל קרבי, התנדב לסירת - גולני וביחידה
זאת שרת במשך 3 שנות שירות החובה.

עם שחרורו מצה"ל, החל פסח לעבוד כמתכנת בשרותי מ.ל.ל.,
לעבוד נחונים אלקטרוניים שנה לאחר מכן החל ללמוד בטכניון
בחוג למתמטיקה שמושית, ושלב את עבודתו עם הלימודים.
אוקטובר, 1973, ה-7.10, ביום השני למלחמת הכפורים, ספור
חיו של יקירנו פסח נפסק.

זה היה שרות המילואים הראשון שלו אחרי שחרורו משרות סדיר,
והפעם כמסגרת יחידת השריון אליה הועבר מסיירת-גולני.
כעצומן של תוכניות להקים משפחה, תוכניות לימודים ועבודה,
תמו 24 שנות חייו הצעירות והרעננות...!

האוהבים אמא אבא ופנינה.

פסח שלנו,

...במקום להעלות זכרונות וחוויות משוחפים בסיומה של ארוחה
של אמא, נותרתי לבדי נאבקה עם התפקיד הבלתי אפשרי למצות
את סיפור חייך באמצעות מילים. לא קיים בכל העולם כולו
צרוף של אותיות ומשפטים, שישתווה בעוצמתו לעוצמת דמותך
על כל אמיתותיה. אך זהו המעט מזעיר שיש באפשרותי לעשות,
על מנת למלא חלל המיועד לך בתוך ספר הזכרונות של ביה"ס
הריאלי, ספר המוכר לך היטב פסח!

...חלל זה ניתך למלא, מספר הדפים מוקצב, כי יש עוד רבים
כמוך, אך לעומתם דפי היום - יום הריקים "השייכים כולם
רק לך, מתמלאים בכאב עמוק וחרישי ומותירים אותם בסימן
חסר.

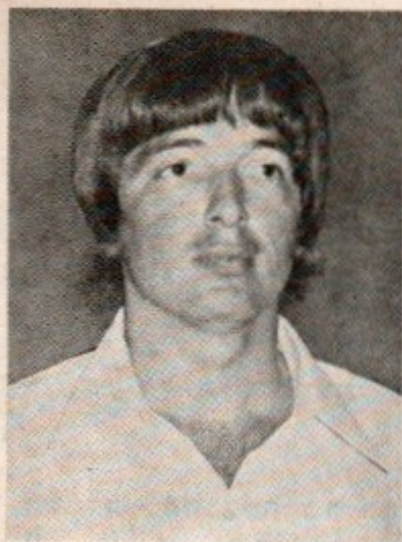
אחרת

אבוי לי פסח יקירי, שאני מורתך, צריכה להספידך הרי מדרך
הטבע הפוכים היו צריכים להיות הדברים, אך מה לעשות ורצה
הגורל שכאן בארצנו, יאמרו אבות "קדיש" על בנים, ומורים
יספידו תלמידיהם - יקירהם.

כעוגן של הבנה, מקור עידוד והשראה היית לי בכחה, פסח.
עומדת לה מורה בכחה, מוקפת עינים, פנים, ראשים, ונשפך
לו ים של דבורים - הטפות וחיוכים, דרכון וכבושין, -
ועיני המורה מחפשות: ההגיעו הדברים? נקלטו? הובנו? בכל
כחה מחפש המורה - עניים. העיניים העונות בהד של הבנה,
עיניים הנותנות אות של עידוד, השראה הנותנת כח להמשיך,
כאלה היו עיניך פסח, בהירות של הבנה, עומק של הבנה, ברק
מנצנץ בעינים שקלט את העמוק המרפרף, הרציני והמתלוצץ.
עיניים שהיחה בהם בשלות מעל ומעבר מהמצופה מנער רגיל.
לעיניים כשל פסח, לנשמה שקרנה מעינים אלה, מתפלל כל
מורה. האמנם נעצמו עיניים אלה, לנצח? הלב אינו רוצה להאמין.

תמימה אהרון

פסח נפל ב-7.10.73 בתאונה ליד "ניצנה" בדרכו למלחמה.

מרק צלמן

סמל

מרק נולד ב-1948 בקבוץ דפנה, בילדותו היה ילד ערני וסקרן סביבו. היה שובב ורציני בעת ובעונה אחת. מלא רוח חיים ורעיונות בכל הקשור בתכנון ובצוע תעלולים. החדר שלו בבית הילדים היה נראה תמיד כמו אחרי פוגרום. ובלילות היה מכין תעלולים לשומרת. עונשים לא היו מרחיעים אותו ולא היו מונעים ממנו לחזור ולתכנן תעלולים חדשים. עם כל השוככות שלו, היה בו משהו רציני, ואם רצה משהו היה עושה הכל כדי להשיג זאת, היה חוקר את הדברים עד הסוף.

מרק היה בחור מציאותי. הסתכל על ההתפתחות שלו כמה צעדים קדימה לפני כל הכחה.

בחיכון ניכר היה חוסר השקט שבו, ברצותו לנסות חיים חדשים, לבקר בעולם הרחב, ולהתנסות בחויות שאינן בנמצא בתוך חברת הילדים בקבוץ. יותר מאוחר הבין שכדי לבצע את תוכניותיו עליו להקדיש עצמו ללמודים ביתר שאת ובצורה מסודרת. אז החל ללמוד בשיטתיות והתמסר בעיקר ללמודי האנגלית.

מרק היה עצמאי. "אנחנו נעשה מה שאנחנו רוצים, המורים לא יגידו לנו מה לעשות" היה אומר, ולא פעם ניתקל עם המורים. הוא פיתח רצון להכיר את העולם, להכיר דברים חדשים, אנשים אחרים. לצאת מאותו אזור מוגבל שבו הוא גדל.

מרק התגייס לצהל והתנדב ליחידת סיור. שנא את המשמעת הצבאית. סדר, נקייון, ומשמעת חיצונית, הם לא דברים שמסתדרים עם אישיותו של מרק. את כל הקשור לפעילות מבצעית ביצע בצורה יוצאת מהכלל.

במשך השרות, התגבשה בו התוכנית לעזוב את המשק. טען שאינו יכול לחזור לדפנה, משום שהמקום נראה לו קטן, ולא יהיה ביכולתו להכנס לשגרח החיים האפורה. מעין הרגשה של בזבוז זמן וחוסר ניצול עצמי.

לאחר השחרור, עזב את המשק עם מזוודה קטנה בידו. "עם זה אני יוצא ואסתדר, אני בטוח בכך".

בעבודות שונות חסך כסף, ויצא לדרום אמריקה לטיול. מראות העולם ופגישותיו עם טיפוסים שונים, פקחו את עיניו ומלאו חלק מהסקרנות הבלתי נלאית שהיתה טבועה בו לדעת. להכיר. לאחר מכן החל מרק לבנות את עתידו בצורה יסודית. ניגש לבחינות הבגרות, תוך כדי עבודה וחסכון כסף כדי ללמוד באוניברסיטה.

רגישותו לאנשים והיכולת ליצור קשרים שיש להבינם ולחבנם הביאה אותו לבחור בלמוד "מדעי ההתנהגות". מרק נשא את אביו, והם עברו לגור בכאר-שבע. חלומו היה בית, ושאניה תפתח בחצר גן ילדים עם כל הרעש היפה בעיניו של הילד. אהבתו לילדים כפי שהתבטאה בדרכו שלו - לא רואים כל יום.

היתה כו שמחת חיים מדבקה, ויכולת לשתף את האחר בעוצמת
החירות בשעבר. טעם החיים היה בעיניו משהו מיוחד.
שום דבר לא היה מובן מאליה לגביר. היה מציב סימני שאלה,
וכשלא קיבל תשובה מספקת, היה חוקר ובודק למה זה כך ולא
אחרת. מרק נתן לחבריו להרגיש שהם באמת חברים. היה לו אמון
מלא בהם, ואף פעם לא היה מדבר על המגרעות כדי להוריד
מערכו של החבר. בכלם מצא את הטוב עם כלם מצא נושא לשיחה
ולקשר ולכן היו לו חברים רבים.

מרק נפל ב-13.10.73 לאחר תאונה ליד "ניצנה" בדרכו למלחמה.

יוסי קליין

סרן

ירסי נולד בירושלים ב-1951, בגיל שלוש עבר עם המשפחה לרמת-גן. למד בבית ספר עממי בנורה יהושע, וסיים את לימודי התיכון בגימנסיה ע"ש "כליך" ברמת חן.

ירסי היה כשרוני, סקרן, וחסר מנוחה. חיפש לעצמו תמיד עיסוקים נוספים מעבר ללימודים. אהב כימיה - ואף היתה לו מעבדה משלו, אסף בולים, אהב ספורט וצילום, קליעה למטרה, צייד ונגינה על פסנתר. בלימודים התעניין בעיקר במקצועות ריאליים. היה חברותי, חבר טוב, עליז, מוכן לעזור תמיד, ומאמין בעצמו ובאנשים. היה מפוזר ולא מסודר - בהופעתו, בהילוכו ובהתנהגותו. מאידך ידע להתרכז באותם דברים שעניינו אותו, היה בעל אמונה חזקה ואומץ לב טבעי מלידה - יתכן ואומץ לב מופרז. ידע לקבל את עובדות החיים, הטובות והקשות, בשלוות נפש, והיה מרדן מושבע כנגד תופעות, בעיקר חברתיות, שלא נראו לו - כולל תופעות שליליות, לדעתו, בצבא.

אחרי גמר לימודיו התיכוניים ערך סיור בן מספר חודשים באירופה וכשחזר התגייס, באוקטובר 69 - לשריון. את דרכו בצבא עשה מתוך התענינות רבה בחלק הטכני ההנדסי של החיל אך בעיקר מתוך רגש חובה לאומית.

מבחינת טבעו ואופיו - לא היה איש צבא. בצבא נקלע לחברת אנשים שמבחינה מסוימת לא פגשם מקודם - והם בני הקיבוצים - יש להניח שמתוך תכונות האופי שלו (חברותיות, גילוי לב, רגש חובה ואחריות, ודבקות בנושא) - חיפשו דוקא אלה את חברתו, יותר משהוא חיפש את חברתם. ואמנם, נרקמו בינו לבינם יחסי חברות עמוקים.

את מסלול הקורסים בצבא עשה בקלות וללא קושי. במלחמת ההתשה, היה בקו כאיש צוות במשך חודשים ארוכים, כקלעי טוב, וכאיש טכני טוב, והצטיין כתותחן. בגמר קורס הקצינים, הוצב כ-מ"מ בגדוד סדיר בסיני, וסיים את שירותו הצבאי בתפקיד סמ"פ. במשך כל שירותו בצבא, פרט לקורסים, היה תמיד בתפקידי שדה קרביים. עם גמר השירות בצבא, בחר כדרך עסוק בחיים להיות מהנדס לעבודות ציבוריות. בקיץ 73 ניגש לבחינות ב"טכניון" בחיפה, ואמנם התקבל כסטודנט בפקולטה להנדסה אזרחית. המלחמה תפסה אותו כשהוא עסוק בסידורים האחרונים לקראת לימודיו.

ירסי, איך כותבים על ירסי בזמן עבר, בלשון היה? גם עכשיו, מרצדה דמותו הפעילה מול העיניים. עיניו בורקות, שערו מתולתל ופרוע במקצת, לבושו מרושל קמעא ועמידתו, או ישיבתו, חסרת מנוחה. כשואפת לעשות דבר מה, להזיז, לנסות לחדש...

ולא נותר אלא להעביר שוב ושוב את התמונות, כמו סרט, אשר הקרנתו נפסקת באמצע. תמונה ראשונה, ירסי בראיון מ"מ, בחילת ה-צמ"פ. נכנס בחור גבוה. מספר קצת על דרכו בחיים.

על השאלות הטכניות הוא משיב בקלות רבה. שואף להתקדם
בצבא להיות קצין. כל המחלקה היתה כמחזור טוב וחברה
טובים, אבל ירסי הרשים כבר אז.

ביום כיפור, לפני שהספקתי לטלפן אליו, טלפן הוא אלי. בער
לו, פחד שישכחו אותנו. אמרתי לו - "ירסי אנחנו בכל זאת
יוצאים", ויצאנו למחנה. את חלקו בהכנת הפלוגה קשה בכלל
להעריך, ירסי התרוצץ וטרח להשיג כל דבר. היו חסרים פתילי
קשר, ירסי נסע מ"שבטה" ל"כאר-שבוע" ותוך שעה הביאם, השד
יודע מאיפה. וכל הזמן הוא לוחץ - "מתי זזים!?!"

עלינו על "חמרטל" (השם נודע לי רק לאחר כמה ימים, וירסי
לא ידעו כלל). מיד עם עלותינו, נפתח עלינו מטח של אש נ"ט
וירסי דיווח - "נפגעתי, עגלון פצוע, יורד לבדוק מה קרה".
אלה היו מילותיו האחרונות.

תמונה אחרונה - הר הרצל. ירסי מובא לדרכו האחרונה. שמעון
כהן, הטען שלנו ב-צמ"פ, לידי.
"תראה איך התחלנו ותראה איך אנחנו מסיימים" - אני אומר
לו, ושמעון פורץ בבכי מר. אין מילים...

ערדד

ירסי נפל ב-8.10.73 בקרבות הכלימה ב"חמרטל".

צדוק יורם

סמל

יורם נולד בירושלים ב-1952 בן למשפחה תימנית דתית. בגיל שנתיים וחצי נשלח לגן הילדים בישיבת "יבנה", שהיה כ"חדר", ולמד את הסדור והתפילה, הבסיס ללמודי המסורת. שם בילה את השעות עד הצהריים, עם חבריו לחדר, ואחר הצהריים שהה במחיצת שתי אחיותיו הגדולות והאח המבוגר ממנו בשש שנים, ושיחק במשחקים הרבים שקיבל בשל היותו הקטן במשפחה. בגיל חמש התקבל לכתה א' בבית"ס "לדוגמא לכנים מזרחי". היה תלמיד טוב, והיו לו חברים רבים. יורם רצה להיות בתנועת "בני עקיבא" כמו אחיו הגדולים, ולמרות שהכניסה לתנועה היא בכתה ד', קיבלו אותו שנה אחת קודם. הוא מצא את מקומו מהר מאוד בחברת "בני עקיבא", והביח היה תמיד מלא חברים. כשהתבגר, נשלח יורם ללמוד בישיבה תיכונית מקצועית "קריית נוער" בירושלים. שם הוא מבקש להתמחות בצילום לדפוס הוא לומד טוב ומרוצה מהלימודים. בתקופה זו נפטר האב. יורם היה קשור מאוד אליו, מאחר והיה בן הזקונים וזכה לחשומת לב רבה מצד האב. יורם ממש נשבר באותה תקופה והמשפחה חשבה שחברת ילדים תוכל לסייע ויורם נשלח ללמוד בפנימיה בכפר כתייה

שברעננה. המשפחה נפרדה לאט לאט. האחות נישאה, האח (אני) נסעתי לאנגליה, ואמא נשארה לבד בבית. יורם דאג לאמא, וחזר הביטה. בבקרים עבד באוניברסיטה העברית בביה"ס לחינוך. ובערב למד בתיכון "גבע". הוא היה חרוץ, בעל מרץ, ושקדן. במלחמת ששת בימים מתנדב יורם לעזרה בבית חולים "שערי צדק". לאחר המלחמה, עבר קורס עזרה ראשונה, והתנדב למגן דוד אדום, ולמכבי האש. יורם הפגין את אהבת האדם שבו. הוא עזר לאחרים, ואהב את הכריות. כך חונך בבית, כך היה רגיל מהתנועה, וכך למד מאמא, שאף היא מתנדבת ועוזרת לנזקקים תמיד. אהבתו לטבע מושכת אותו הרחק מהבית. יורם מטייל בכל עת שמזדמן לו, ומסתובב בחברת הצמחים ובעלי החיים ידידיו הטובים. יורם חיכה בציפיה לגיוס לצהל. בריאותו היחה לקריה במקצת - היו לו שלושה שברים - אך הוא העלים את הענין, והתנדב ליחידה קרבית - לשריון. את עקר חקופת שרותו עשה בקו הקדמי באהבה ובמסירות. לפני שסיים את השרות הסדיר, לקה בכצקת ברגליו והועבר לפלוגת מפקדה ביחידת מלואים כחייל סדיר.

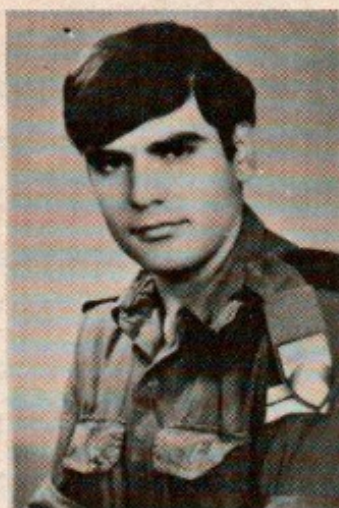
עם פרוץ הקרבות ירד לשכטה וניסה להצטרף אל הכוחות הלוחמים. ה-מג"ד סרב לקבלו בתחילה. אך יורם עמד איתן בדעתו, והצליח לשכנע את ה-מג"ד. כבר ביום ראשון ירד עם הכוחות לשדה הקרב והשתתף בקרבות על גבעת "חמרטל".

יורם נפל בהגינו על המולדת, והובא לקבורה רק לאחר הסכם הפרדת הכוחות מאחר והיה בחזקת חלל נעדר.

אחיר

יורם הגיע אלינו ביום אביב כשחיוך מוצנע על פניו.
עובדי בית הספר לחינוך הוצג בעניו, והוא לחץ ידיהם מכויש
קמעה. חוך זמן קצר השתלב בעבודה במסירות ובחריצות ללא
גבול. בשקט ובצנעה התמחה בעבודות החניכות, עד שלא היה
צורך לבדוק את מעשיו. היה ברור: אם העבודה מסורה בידי
יורם, אין מה לדאוג היא תעשה על הצד הטוב ביותר.
ברכות הימים הוטלו עליו משימות שחניכים אינם זוכים להם
בדרך כלל - הוא עזר בארגון טכס חלוקת תעודות ובארגון
סיורים פדגוגיים. כאשר עמד להתגייס שאל: "האם תקבלוני
כשאתחרר?" החשובה היתה חד משמעית - נקבלך לא רק לעבודה
אלא גם ללימודים. לצערנו לא זכינו לקיים את ההבטחה.
חבריו לעבודה - ביה"ס לחינוך
האוניברסיטה העברית ירושלים.

יורם נפל ב-8.10.73 בקרבות הבלימה ב"חמוטל".

אליהו אזולאי

סמל

אלי נולד ב-1952 בן שלישי במשפחה. הייתי קרוב אליו מבחינה גילית, ועברנו ביחד את רב שלבי החיים. מהילדות ועד לשחרורו מצה"ל.

אני היית בגן, כשאלתי למד בכתה ג' בבית ספר דתי "נרה - יעקב". היה תלמיד בינוני. הלימודים לא השטח החזק שלו. הוא אהב יותר מכל את העבודה היוצרת.

כשסיים את לימודיו בביה"ס היסודי ניסה ללמוד בתיכון, אך הנסיון לא עלה יפה, ולאחר השנה הראשונה עזב את הלימודים, ויצא לעבודה במקצוע חשמלאות בנין, אותו רכש בביה"ס המקצועי אורט. בתחילה עסק בעבודות הקשות והפחות מענינות - לסתת, לחפור, לחצוב - אך הוא לא אמר נואש, כאשר ניסו לשכנעו לחזור ללימודים ולעזוב את העבודה "השחורה" היה עונה:- "שטריות", מילה שהיתה שגורה בפיו כאשר יעצו ורצו להקל עליו, אלי המשיך לעבוד וללמוד, עד אשר קבל תעודה המסמיכה אותו למקצוע. היתה לו השפעה חזקה מבחינה חברתית. החברים מהשכונה היו יושבים סביבו לשמוע את סיפוריו המרתקים. היה סימפטי, שקט, וצנוע, וכשהיה מדבר-תמיד עם חיוך ועיניים מושלפות בענורה.

בתקופת הבגרות, העריץ אלי את חייל משמר הגבול. בתקופה זו, נועד לחיילי משמר הגבול תפקיד קשה. בחסימת הגבול מפני מחבלים. בהגיע זמן גיוסו לאחר מלחמת ההתשה, גויס אלי לחיל השריון והתלהב מאוד מתיל זה.

זכורה לי חויה שעבר בטירונות, הוא סיפר כיצד שעט מולם טנק ונעצר לידם, חויה זו הדהימה אותו, והוא התרשם מהעוצמה הטמונה בטנק. לאחר טירונות קשה, עבר אלי קורס, ומלא תפקיד של טען קשר בטנק. כשהיה בא הביתה לאחר תקופות ארוכות, היה יושב איתי ומספר על החוריות שעברו עליו ועל האימונים הקשים. את רוב שירותו בצה"ל עבר אלי לאורך תעלת-סואץ, לקראת סיום שירותו יצא לנופש ולתופשת שחרור, אך לרוע מזלו חלה במלריה. חבריו באו לבקר ועודדהו, אך אלי חשש שמא יורידו לו את הפרופיל והוא לא יוכל לחזור למלא את תפקידו. לשמחתו החלים וחזר ליחידתו. אלי סיים את שרות הסדיר בצה"ל בתקופה שהיתה תקופה שקטה, אך מלאה אימונים קשים וחוריות, לרגל השחרור נערכה מסיבה לכל החברה מהיחידה. כשהגיע אלי למקום, ראיתי כיצד התנפלו עליו חבריו, תוך המטרת נשיקות וחיבוקים, שהראו לא מעט כמה היתה חיבתם של חבריו כלפיו. עם שחרור מצה"ל, יצא אלי לאזרחות מלא שאיפות ומאויים בתחום האישי, ובתחום המשפחתי. אלי ראה את המצב המשפחתי והחליט לעזור. מיד עם שחרורו החל לעבוד, וחזר למקום עבודתו שלפני הגיוס, בנוסף לכך למד להיות מסריט, ועבד במקצוע זה בלילות. בטרם הצליח לקצור את פרי עמלו, יצא למלא את תפקידו בבלימת המצרים. כיום הכיפורים כששמע על פלישת המצרים, הבהיר לי אלי את המצב בחזית שחי אותה במשך כל שירותו. הוא הביע צער וחשש לגורל החיילים הראשונים בחזית, אך את עתיד גורלו לא ראה.

אלי יצא את הבית במוצאי כיפור, הרגיע את האמא בכמה מילים
"אל תדאגי יהיה בסדר". יציאה זו היתה האחרונה וממנה לא שב.
כיום מורגש חסרוננו של אלי, חיוכו, המילים החודרות ללב,
הריקנות בלעדיו מורגשת מלבד כמה זכרונות שנשארו, פינה בה
ישב, ספר בו אהב לקרוא, מתנות לרגל השחרור שטרם הספיק
לבלות. כך נקטע הפרח בטרם הספיק לפרוח, לראות את החיים
ולהגשים שאיפותיו.

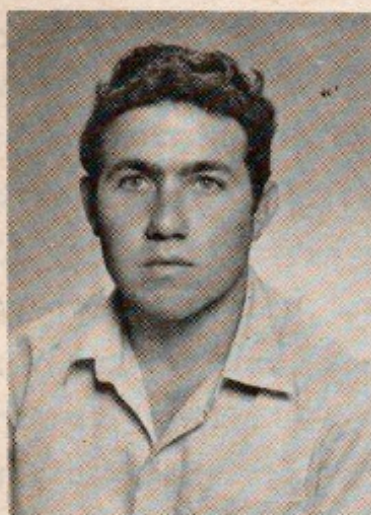
אחיר

השעה היא שעת לילה מאוחרת. אני יושב ומתלבט, האם אין זו
חוצפה מצידי לנסות ולהעלות דברים על דמותך? האם אין אני
עלול לסלף בתאורי את כל מאוייך. את שאיפותיך והשקפותיך?
שכן לא מרגיש אני את עצמי מוכשר לתאר את אותם רגעים שעברנו
יחד בזמנים קשים. החל מאותה תקופה בקורסים, עת היינו
מתעוררים בבוקר, ורק מבט אחד היה מספיק לנו כדי להבין
זה לרותו של זה. האם דברים קטנים מעין אלה יבין אדם מן
הצד? לא, הוא לא יבינם! האם יבין הקורא את אותם רגעים
שבלינו יחדיו בשמירות, קופאים מקור, מקפצים במקום,
ומתוודים זה לזה, כפי שאין הדבר נעשה אפילו בין אחים?
כמובן שגם זאת לא יבינו.

כאשר שמענו כי לא נראה אותך יותר, לא האמנו, לא רצינו
להאמין, חשבנו שאנו חיים במין עולם שהוא כולו הזיות, או
אולי אנחנו סתם חולמים, אולי מישהו התלוצץ בקשר, זה לא
יכול להיות, זה בלתי אפשרי, הרי רק כעת היינו ביחד.
אתה לא חזרת יותר לפלוגתנו, לא שמענו עליך דבר. היו
שראו את הטנק שלכם אך אותכם לא זיהו, איש לא ידע מה
עלה בגורלכם.

שכתאי

אלי נפל ב-8.10.73 בקרבות הבלימה ב"חמרטל".

אבי מינץ

סמ"ר

אבי נולד במגדיאל ב-1952 בן למשפחת חלוצים ממיסדי הישוב.
למד בבית ספר עממי במגדיאל, ואת לימודי התיכון המשיך
בבית ברל.
במשפחתו וכחברה היה צנוע, טוב לב, ואהב לעזור לכלם. ב-1969
התגייס אבי לחיל השריון. תמיד רצה להיות שריונר, אהב את
תקופת השרות בצה"ל, אהב את הטנק שלו.
את רוב תקופת הצבא "כילה" בסניני, והיה מגיע לחופשות לעיתים
רחוקות. את החופשות העביר בעבודה חקלאית בשטחי הפרדסים
של משפחתו. אביו נפטר לפני חמש שנים.
לאבי, אח נוסף צעיר ממנו, המשרת כיום בצה"ל. כשהשתחרר לא
היה ספק כי ימשיך בנושא החקלאות. הוא אהב את האדמה. אבי
יוצא ללמוד במקרה ישראל בקורס לטכנאי הדריס. תוכניתו
היתה להמשיך בפקולטה לחקלאות ברחובות.
אבי היה צנוע, טוב לב, חבר טוב, ובן טוב,

...אני זוכר אותו מחקופת שרות הסדיר. צנוע, שקט, חיילים ושקט, חיילים תמיד אהבוהו. הוא ללא ספק המפקד האהוד ביותר ביננו. החבר'ה נשמעו לו יותר עקב הערכתם וחיבתם, מאשר הפקודות ומשמעת הצבא.

אבי לא נטר סינה לאף אחד. המריבות הקטנות והיומיומיות, לחץ העבודה המוגבר, האימונים הקשים, כל אלה היו בטלים אצלו בששים. "שמע אמר לי פעם לאחר אימון ארוך ומפרך "היה יופי של ירי"..."

הטנקים, אהבתו הגדולה, נשמעו לו, הוא ידע לפרק ולהרכיב חלקים, להדגים את השימוש בהם, להתרוכח בלהט ובמקצועיות, ולהסביר באריכות ובמומחיות לחייליו ולחבריו את השימוש והתורות הקשורים לטנק.

לאחר סיום קורס מפקדי טנקים, הוצב אבי בתפקיד הדרכתו, במקום נוח יחסית. הוא סירב, במרץ ובדבקות האופייניים לו. ונלחם בבירוקטיה הצבאית, עד שלבסוף ניתן לו מבוקשו והוא נשלח לסיני. שם הוצב שוב בתפקיד משרדי שלא הלם את אפיו - סמל מבצעים. שוב החל מאבק, ממנו יצא אבי וידו על העליונה - ירד אלינו לגדוד כמפקד טנק מן השורה, והוכיח את עצמו. ביום ראשון 7.10, לפנות בוקר, התחלנו לחמש טנק. שנינו אבי ואני, עשינו את כל עבודת הצרות, כשאנו פותחים את הארגזים החתומים, שולפים את הפגזים מהזבילים, ומעמיסים אותם על סיפון הטנק, נכנסים לצריח ומסדרים אותם. הצעתי לאבי שננוח מעט. הוא הסתכל עלי ואמר - "השתגעתי, חייבים לגמור מהר ולצאת".

דרך מותו אופיינית לדרך חייו - פרץ בין הראשונים קדימה, בדבקות ומתוך מסירות, ונבלם...אבי, כחבריו בטנק, הלך בדרך כל אדם, אך בדרך הגיבורים במותו, הותיר אותנו המומים וכאבים.

דני קרגל

לא תשוב עוד
לא תצא בשנתוח לפרזסים,
לא תסתובב בין צנורות וברזים.
לא תשוב עוד.
לא תשתזף בין חולות ואוהלים,
ולא תרחק לשחת בין גלים.
לא תשוב עוד.
כי לא חיכית לפקודה להתייצב,
הלכת, כי כך אמר לך הלב.
הלכת, כי הטנק קרא לך.
יצאת להגן על ארצך.
לא תשוב עוד.
כי שם ישעה, בין שמים ומדבר
כשראית שאתה כבר מכותר
שלעולם, כן, לעולם, לא תיכנע,
חמיד נלחמת עד הטיפה האחרונה.
רק פה היה הבדל אחד קטן -
היתה זו הטיפה האחרונה של הדם.
לא תשוב עוד.
ואתה עוד לא טעמת טעמם של החיים.
לא הספקת לשמוע על בילויים אמיתיים.
הן לא לפני זמרב מלאו לך עשרים.
הו אלוהים, איך נפלו גיבורים!
לא תשוב עוד.
אם בלבם של אם, ואח, וכל האוהבים,
תהיה קים לנצח חי לעולמים.

בת דודתו - טלי

אבי נפל ב-8.10.73 בקרבות הבלימה ב"חמרטל".

יוסף תם
סמל

ירסי נולד במעברת עמק חפר ב-1951 להורים שעלו ארצה מתימן. היה בן שני מבין שבעה אחים. כילד היה רציני, ביישן, ומבוגר באופיו. משהתבגר איבד מעט את ביישנותו, היה חביב ובעל חוש הומור. תכונה בולטת מאד באופיו הייתה טוב ליבו. תמיד נכון היה לעזור לאחרים, בין למשפחתו ובין לזרים, וכך למשפחה מרובת ילדים תמיד הייתה דרושה עזרה. כנער דתי, הלך ללמוד בישיבה תיכונית בקרית שמואל לאחר שסיים את ביה"ס העממי.

עם סיום ביה"ס התיכון גויס לצבא, לחיל השריון. אהב מאוד את החיל, ותמיד היה מדבר באהבה על השריון, והאחוה השוררת בין החיילים שם, ובעיקר בין צוותי הטנקים. קטע מתוך מכתב אל אחותו - "אני תותחן בטנק מ"מ. מצד אחד אני גאה להיות תותחן של מפקד מחלקה כי זה מראה שמישהו מחשיב אותו ומצד שני יש לי יותר עבודה והדרישות ממני יותר גדולות. כמו כן יחס חברתי בין מפקד טנק לבין צוות שונה מאשר סתם קצין אל צוות..."

לאחר שחרורו מצה"ל, החל את לימודיו בפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר-אילן. רבים הקשיים שניצבן בפניו, אך לא ויתר על רצונו העז ללמוד. כבן למשפחה מרובת ילדים, שבה רק האב עובד לפרנסת הבית כפועל בביח"ר, לא יכול היה לסמוך על מימון כספי מצד הוריו, ועל כן עבד בשעות הפנאי שלו במשתלת פרחים, וכסוכן ספרים. בהעדר חדר שקט ללימודיו, הפך המחסן שבבית הוריו לחדר לימודים שקט ובו יכול היה ללמוד באין מפריע.

עם כל הקשיים, תמיד היה חביב, ידע להסתדר ולהתגבר על בעיות שונות, ותמיד ברוח טובה. היה נוהג לומר תמיד על בעיותיו, (בלי להתעלם מהן), הכל שטויות. במילים אלה נראה שהתכוון לומר שזו דרכו של עולם ואל לנו להתייחס לדברים כמות שהם, וללא רצינות יתר.

ביום הכיפורים הוצא מבית התפילה עטוף בטלית ושרוי בצום, ישר לקרבות הבלימה בדרום, מהם לא שב. אפילו להיפרד מכולנו לא הספיק. תחילה הוכרז כנעדר, וכמשך כמה חודשים היה גורלו לוטה בערפל.

כך הוא היה. בגיל 22 נהרג, ובמותו הלכו עמו כל שאיפותיו ורצונותיו אשר לא יוכל עוד להגשימם לעולם. אולם דמותו נשארה ותישאר תמיד איתנו.

אחרת

קשה להעלות על הכתב דברים לזכרם של נופלים. כמו כן אין אדם שש לחיות מחדש תקופה קשה, ולחזור ולהרגיש עצוב ולהיזכר במאורעות המלחמה. לכך קשה לתפוס כיצד חברים וידידים שהיו עמנו תקופות ארוכות, קשות ונעימות כאחד. אם זה בצבא,

בלימודים או ככל מקום אחר, ברגע אירוס מפסיקים להיות אתך.
הדבר כואב עשרת מונים כשהמדובר בחבר ורע - יוסף תם.
כשאומרים ירסי איננו, האם כמוכך המילולי - נגמר, איננו
חי? אילו מילים שליבי איננו יכול לשאתם. המחשבותי הוא חי
וקיים ואני רואה אותו.

מילים על גיבורים שנפלו ועל צעירים שכדמי ימם נגדעו כבר
נכתבו לרוב. החשוב מכל שאנו, חבריו וידידיו, נזכור אותו
בכל רגע מחיינו כאילו הוא חי איתנו
צריכים לזכור אותו זכרון נצח, כי אנו חיים בזכותו. ירסי,
חבל שהלכת. אצלינו נשאר חלל ריק, אך נזכור אותך תמיד.

יראב

ירסי נפל ב-10.10.73 בקרבות הבלימה ב"חמוטל".

דוד פרוינר

סמל

דוד נולד בחיפה ב-1951. היה ילד נח. אהב חברים וידע לשחק איתם. למד בבית הספר היסודי "תל חי" בנהר שאנך. הוא לא נימנה על התלמידים השקדנים. אך ידע להתמסר בכל ליבו למקצועות שאהב אותם. חביב היה עליו במיוחד מקצוע הטבע.

דוד היה ישר וטוב לב. אהב לעזור לכלם, והדגש היה בפעילות מעשית ולא עיונית. מעשי קונדסות לא "חסך" אך פעם, ואת הכל עשה בהומור ובאהבה. את לימודי התיכון המשיך בביה"ס החקלאי "כפר גלים". היה בחור מרכזי ופעיל בחיי החברה. עבד ברפת, וטיפח את משק החי של בית הספר. דוד לא הלך "בתלם". היו לו דרכים משלו להגיע לכל דבר. חושים לנעשה סביבו. יוזמה ומרץ רב. היה לו כושר גופני טוב, ולמרות זאת לא נמשך למשחקי הכדור. מועד הגיוס לצה"ל הגיע ודוד מתקבל לקורס טיס. זמן קצר לאחר ההתחלה הוא "נפל טיס" ומגיע לשריון. במלחמת ההתשה היה תותחן בטנק ה-מ"פ. בנסיעה מבצעית בקו בר-לב נפגע ה-מ"פ. דוד היה הראשון שנחלץ לעזרתו, ואף שהיה רק חייל, עזר בקר רוחו ובבגרותו להשתלט על המצב. דוד אימן ופקד על צוות החיילים הקשה של הפלוגה, והצליח

לעשות מהם חיילים למרפת מבלי לנקוט ביד קשה, עובדה שהפכה
אוחו לנערץ בעיני החיילים. מכחכיו מאותה תקופה קשה אינם
מספרים על הקריות האש והתלאות אך על חברים שנפגעו, אלא
על להקות הפלמינגות באזור הביצות בין התעלה ופורט סעיד.
הצבא והמלחמה היו בעיניו חובה שיש למלאה.
עם שחרורו מצה"ל החליט לחפש את דרכו בחקלאות, וביקש
להצטרף למושב ברמת הגולן. לא קל להתקבל כחבר מושב, ויש
צורך להמתין זמן רב. דרך נשא לאשה את רותי, חברתו מהתיכון,
ופנה לעבוד בענף הבנין, כדי שיוכל להתפרנס וחלסוך קצת
כסף. הוא למד את המקצוע במהירות, השיג סיווג מקצועי, והחל
לעבוד בקבלנות. מעסיקיו וחבריו לעבודה למדו להעריכו בשל
מסירותו לעבודה, חבונת כפיו, הליכותיו הנעימות וקסמו האישי.
ימים מעטים לפני מלחמת יום הכיפורים, נודע להם שהתקבלו
כחברים במושב "רמת". מה רבה היתה שמחתו.
דרך נפל ולא זכה להגשים את חלמו.

המשפחה

חולצה לבנה, מכנסי חאקי צבאיים, ותרמיל עם ציוד אישי.
רבעים אחרונים לפני העליה לאוטובוס, לפני הנסיעה למלחמה.
בחוץ שקט ואפל.
חיוכו הבטוח של דוד תמיד נסך בטחון. פנים טובות ויפות,
גבוה ומוצק, איש צעיר מלא חיוניות וחקן. אהוב ומשיב יחס
חס ואדיב לכל הסובבים אותו.
בחולצה לבנה, יצא למלחמה, אמר, כי ישוב בעוד יומיים...
הבטיח, כי לא יביא צל"שים, וישוב!
דאגנו, חרדנו, אבל בטחנו בו. מציאות רעה לא תיתכן! ואח"כ
בין יאוש לתקווה... ותמיד אותו חיוך עטור שפס, קומה גבוה...
עיניים גדולות מעוטרות ריסיים צפופים. מלווים ונוסכים תקרה

ליום ועוד יום.

היתה לדוד כף יד גדולה ויפה. ואהב לעבוד וליצור בידי. בסבלנות ועקשנות הקים את האקורדיום - הרהיט הראשון. זלפו המים וגילה זאת עמד ורוקן את האקורדיום באמצע הלילה. העביר הדגים ותיקן את הפגס.

דג חולה תמיד זכה לטיפול. לא היה דבר שיסיר את דאגתו של דוד לאקורדיום. דבקתו המוגזמת לתחביביו הדהימו ושעשעו אותי אותי. שפע רעיונות מקוריים ובלתי שיגרתיים. לא יכול להבין מדוע החברה כל כך "מרוכעת" בהרגליה... רצה לערוך חתונתו ב"חורשת הארבעים". דאג להביא את כל הנוגעים בדבר לחורשה ולהסביר כיצד יערך, ואיך יראה. נדמה, כי לרגע השתכנענו מתם דבריו, אך לא!

באחד מערבי שישי יצאנו לחיפה. על מדרגות כרחוב ישב זקן חלפנו על פניו כשאר האנשים, אבל דוד לא יכול להתעלם, חזר אל הזקן - "סבא" קרא לו, חולה שככה ישב על המדרגות מאז הבקר. במונית אינו נוסע בערב שבת. בירזמתו של דוד, דאגנו להובילו לבית מחסה. אט אט פסענו איתו. תערוכת של תום, טוב לב וקונדסות...

את שרותו הצבאי עשה כסיני. באחד מטיווליו נחקל בדקל, רצה להעבירו לבסיס אך הדקל עקשן! ובלילה, קם דוד סחב טרקטור שעסק בחפירות באזור, למחרת, היה הדקל שתול ומושקה במקומו החדש לשביעות רצון ה"גנן".

ועוד סיפורים טיפורסיים לו: על חיות שגידל, על גישה נפלאה לחברים ואנשים...

ונשארתי עצובה, מלאה את דוד. גדושה בחוריות של שנים עם זכרון טוב של חיוך. מראה טוב לב, ומשובה...

ררתי

דוד נפל ב-10.10.73 בקרבות הכלימה ב"חמרטל".

חיים אפרת

סרן

חיים נולד באשדודת יעקב בשנת 1943. בן בכור להוריו. ימי ילדותו ונעוריו היו עולם ומלואו. היה איש טבע, אהב את הצומח והחי, וידע לטפל בהם במסירות ובדבקות. היתה לו תפיסה בלימודים ומקוריות מיוחדת בגישה. יכולת הביטוי שלו, דירבנה אותו לבנות דברים יפים בעיקר לפי נושאים ספרותיים. הצימאון לדעת ולשלמות, בא לידי ביטוי בכל שטח בו עסק. עד גמר בית הספר, הספיק להכיר את ענפי המשך החקלאים לפי רצונו ועבד בהם במסירות והערכה. משאת נפשו היה נושא האלקטרוניקה והחשמל. התעניין, למד, והתקדם, בעזרת חוש טכני מעולה "וידי הזהב" שלו. חיים ניגן על חליל וקלרינט, והשתתף בתזמורת עמק הירדן. בשרות הסדיר שרת "בגולני". לאחר שחרור, התבקש לחתום שנה בצבא הקבע. חיים חתם והיה ל-מ"פ בנח"ל.

במלחמת ששת הימים נלחם ברמת הגולן. בימי הכוננות כתב הביתה: "טוב לדעת שאם נחקוף נעשה זאת בעמק ולמענו"... עמק הירדן היה המקום האהוב עליו ביותר. חיים היה מסור למשפחתו, רחי בכל מאודו את המתרחש במשק. נטל חלק פעיל בחיי החברה והתרבות במשק.

בשלב מסויים החליט לצאת העירה. עבד בחכרת "אור וקרל", כאיש מרכזי במחלקה לציוד מעבודות. כבעל יוזמה, רצינות, והתמדה, מסלול קידומו היה מובטח.

חיים גילה רגשי חברות ואדיבות כלפי הסובבים אותו. התייחס בכבוד למכובדים ממנו, ורחש חיבה לצעירים. היה סובלני ובעל "עצבי ברזל", כמעט ובלתי אפשרי היה לראותו מתרגז.

ההורים ושפרה

לפני שלוש שנים בא חיים לגדוד. הוא בא מחייל אחר, ממקצוע צבאי אחר. בימים הראשונים נדמה שיהיה נטע זר. לא ברור היה כיצד יוכל להשתלב בחייל שנחשב מקצועי ממש. תוך כדי שבוע אימונים הפך לחלק מהגדוד, מקובל על החילים והמפקדים. נטה שכם לעזור בכל פעולה, בכל תפקיד, עשה מאמצים, וחתר בהתמדה ללמוד את המקצוע הצבאי החדש למרות שלא היה חייל בנשמחו, ולא השתוקק לחיי צבא. חודש לפני פרוץ המלחמה התקיים אימון אוגדתי. אחד המפקדים הבכירים בגדוד לא יכול היה להשתתף, וחיים מילא את מקומו. אני מודה שהטלתי עליו את התפקיד לאחר היסוסים, אך להפתעתי מילא אותו בצורה הטובה ביותר, כקצין חותחנים ותיק ומנוסה שעבר את כל שלבי הפיקוד, ומכיר את המקצוע על בוריו.

(מדברי ה-מג"ד).

בעיני חבריו לצבא יזכר חיים כסמל הצניעות ושחוף הפעולה המלא עם כל הדרגים. במשך כל שלוש השנים עת יצא הגדוד לאימונים נראה חיים צמא ללמוד עוד ועוד את צורת העבודה בחיל החותחנים שזה מקרוב הצטרף הוא אליו.

החברה כמעט ולא הכירו את הצד האישי שבו, אולם מבחינת
הביצועים היה הוא מושלם ואף יותר מזה...
...אזכר אותו תמיד כחבר לחיים הצבאיים, כשותף לפחרון
בעיות ומעל הכל כרע.

גור

כשורה פולחת קו טלפון: - חיים אפרת ——— נפל!
אחה קורא אל האסון: לא יתכן שתבוא כל כך סמוך לאושר.
יש לתת ארכה כלשהי, להשתאוח מעט! הלא זה עתה, מעט לפני
יום הכיפורים הגעתי להיות במחיצתם הצעירה של שני תלמידי
בתחונתם. היו יפהפיים, קרנו הרבה זוהר. בהמולת החוגגים
נצצו עיניים, ומעיין חבוי לחש איחולים אל הזוג הנאה,
שכתב ידו על ההזמנה עודנו לח, קורץ בקצת הומור: "אחרי
רומן "קצר" החלטנו..." - - -
למה ניתנים לנו הבנים עד גיל צעיר?...

המחנכת - שרלמית בסרק.

חיים נפל ב-10.10.73 בקרבות הבלימה ב"חמרטל".

יורם זינגר

סמ"ר

יורם שרגא זינגר נולד 26 לאפריל 1951 בתל - אביב
כאח לרחל. בשנת 1954 חזרה המשפחה לקברץ גברעם, מקום שאביו
היה חבר בו משנותיו הראשונות של הקיבוץ. מבחינה חברתית,
הוא נקלט די מהר הודות לעזרתה הרבה של פנינה המטפלת.
הבעיות העיקריות היו בלינה. הוא לא היה רגיל לישון בבית -
ילדים. וחלף זמן, אבל התגברנו גם על זה. (היינו צריכים לשבת
על ידו עד שהוא נרדם, וכדאי לציין מקרה שקרה: שאימו באה
ליראות "מה העינינים", אז יורם השיב: "הכל בסדר, אנא כבר
נרדם"). אחר כך עבר לגן ולבית ספר וגם שם תמיד מצא את
חברתו בחוג הילדים. ראוי לציין שיררם ידע להעסיק את עצמו
הרבה במשחקים, המשחק האהוב ביותר היה ארגז כלים עם ברגים
וגרוטאות ישנים מהמסגריה. בעזרת דימונות היה עסוק בזה
שעות רבות.

עד כיתה יוד למד בבית ספר בגברעם, ולשנתיים האחרונות
עבר עם בני הכיתה כולה לבית הספר האזורי "שער הנגב". במשך
כל השנים היה פעיל בתפקידים מרכזיים בחברת הילדים, וידע
לארגן טיולים. זכור במיוחד טיול אופניים או כל מיני מבצעים
אחרים. בגמר בית ספר הוא החליט לא לגשת לבחינות בגרות

שחייבו לימודים במכינה מיוחדת, אל אף ההפצרות של המורים, המחנכים, והוריו. ב"שער הנגב" למד במגמה ההומניסטית. במשק, בחר במקצוע מכונאי לצירוד חקלאי ועבד במוסך. בחקופה בין סיום בית ספר וגיוסו לצבא היה בחפקיד המקשר עם קבוצת מתנדבים אמריקאים, ושם הכיר את חברתו ג'וארג'יה. בראשון בנובמבר 1970 החגיים לצה"ל, ושירת כחיל השריון. בהיותו בצבא עבר את הקורסים בהצלחה, ואת קורס נהגי טנקים סיים כחניך מצטיין. הוא לא הסכים לעבור קורס קצינים על אף בקשתם של קציניו, והמשיך כמדריך למפקדי טנקים. כל החקופה הזו, לא ניתק הקשר בינו ובין חברתו ג'וארג'יה שלמדה אז באוניברסיטת ירושלים (אף חשבו לאחר שחרור מהצבא להתחתן). בחופשתיו תמיד מצא זמן לבקר אצל אחותו בקריית-גת, והיה דוד אהוב לבניה.

בפרוץ מלחמת יום הכיפורים היה כבר בחופשת שחרור מהצבא, אך בשבת בצהריים, למרות שלא קיבל צו קריאה, נסע לכסיסו, והצטרף ליחידה שבה הוא נפל בקרבות הקשים על מתחם "חמרטל" ב-14 באוקטובר. הגלויה האחרונה שנכתבה ב-13 באוקטובר הגיע אלינו ב-18 באוקטובר. אך את ההודעה על נפילתו קבלנו רק בסוף נובמבר, ומצאנו את קברו בבית הקרבות הארעי בכאר-שכע.

בהיותו בצבא וגם כמשך המלחמה רכש לו הרכה חברים שנשמח לראותם בבחינו.

ההורים.

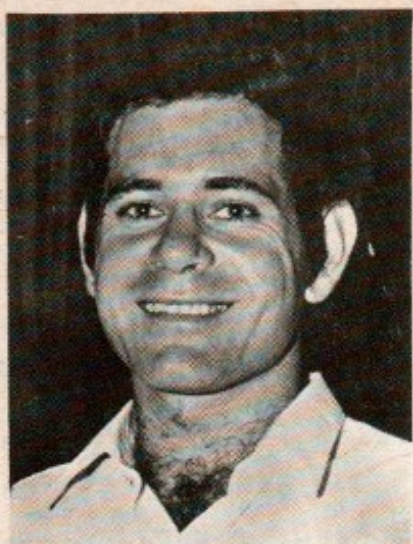
אנשים משתאים. תמיד משתאים נוכח הצרוף הנפלא הזה של מראה
גברי ובריוני עם פנימיות עדינה ורגישה.
ואולי מכאן השראת הבטחון על הסובבים את יורם.
ידידתו: "אם החבריה היו אומרים שהוא קשוח, הייתי אומרת
שהוא רגיש מאוד. אם היו אומרים שהוא אדיש, היה ברור לי
שזו רק ציניות חיצונית והוא איכפתניק מאין כמוהו".
"יורם בלט ביחידותיו" אומרת מורתו בתיכון "הוא היה בין
המבקרים, אך בין הראשונים שקשר קשרים חברתיים עמוקים עם
התלמידים האחרים.

וכשנסחפו כלם למאמץ בחינות הבגרות - היה יורם היחיד שאמר
לא! היו דברים חשובים יותר בעיניו לעשותם...
יורם שמראהו גברתן ועיניו רכות וכנות וליבו טוב ונפשו
רגישה. הוא הולך בצעדים שלו ולא של אחרים.
"ימים מעטים של מלחמה הספיקו לי כדי להבין שיורם היה אדם
נפלא, רב תושיה, והרבה הרבה רצון לעזור לזולת". אומר חברו
לצוות הטנק שהכירו לראשונה בדרך למלחמה ומוסיף: "למרות
שעמדנו חשופים מעט לאוייב, ולמרות שידענו את הסכנה שבכך,
החלטנו להישאר ולא לסגת לאחור כי ידענו שרק כך ננצח
במלחמה".

דמות שלמה כולה לפנינו, עקבות שונות במקומות שונים.
והזכרון מתאחד. עקבות בלתי נמחים חצובים בסלע לכבינו.

מיכה לימור

יורם נפל ב-14.10.73 בקרבות הבלימה באזור "חמוטל".

דודי קשת

סמ"ר

דודי נולד בירושלים ב-1951. רק החל ללכת, וכבר עשה רושם של ספורטאי קטן. בשנתו הראשונה עברה המשפחה לגור בחיפה. היה ילד ממושמע, שקט ונחמד. תמיד נראה נקי. בן שבע היה, כשעברה המשפחה לבית לחם הגלילית. הקליטה שלך היתה מהירה ביותר, והיה תלמיד טוב. כאשר נולד אחיו, מבלי שיאמרו לו דבר נהיה אחראי לגיא. בלילות ישב ולמד, וההורים יצאו - ידעו תמיד שדודי בבית. הוא היה עדין נפש, לא אהב להתבלט, ובצניעות היה מהלך. רואה הכל, שם לב לכל, אבל שותק, ידע להעריך את מה שעשו בשבילו. היתה בו אהבה. אהבה לחיות, אהבה לילדים, אהבה לטבע, אהבה אמיתית. חיוכו היה לא רק אופיני אלא גם מכיע משהו. היתה בו שאיפה להתקדם, ללמוד תמיד וללמד גם אחרים. דודי הרגיש את הצורך העצור הזה לתת לשני את מה שהוא למד. דודי ידע לקבל תפקידים ולמלא אותם באחריות. הוא אהב בעיקר חתולים, ונתן להם שמות של טנקים. מאוד התמסר אליהם, ודאג שיקבלו את המגיע להם בזמן. היה לו חוש הומור מיוחד,

והיה מבטא זאת בצורה כל כך מקורית ומיוחדת מפני שהיה שקט.
כולם היו יושבים בשקט, ואז היה פולט איזר בדיחה או הברקה
בחיוך צנוע.

דרדי אהב טיולים.

בשבתות היה מארגן נסיעות לכנרת, לים, העיקר היה לעשות
משהו.

דרדי ידע לעמוד על דעתו בצורה תקיפה אם חשב שהוא צודק.
הוא לא עמד סתם על דעתו אלא שהיה בטוח. אפשר היה לשכנע
אותו. אחד הדברים האהובים עלינו בבית היו ויכוחים. היינו
מתוכחים על כל דבר - צבא, פוליטיקה, וכל הנושאים שאפשר
לעלות על הדעת. אף פעם לא הגענו לתמימות דעים, תמיד
באוקטבות גבוהות אבל ברוח טובה. היה בו היכולת לארגן את
היום בצורה כזאת שהיה לו זמן לכל דבר. הוא התעסק בספורט,
למד טוב, התכוונן לבגרות, אהב מוסיקה, היה מרבה בקריאה
ספרות, ובעיקר קרא היסטוריה. בסיימו את בית ספר התיכון
התגייס לחיל השריון. שם הוא ראה את השליחות שלו, הוא
היה פצפיסט ביסודו - התנגד לפעולות תגמול והאמין בשלום
כמשמעותו, ויחד עם זאת חי את כל החיים שלנו בארץ. בשריון
הוא ראה את החיל הקובע - "את האמת, אני מקוה שלא נצטרך
את כל העסק הזה. אבל אם כבר אני מתגייס וצריך להת שלוש
שנים - אז מה שיקבע את המלחמה זה יהיה השריון".

דרדי סיים כחניך מצטיין את הטירונות. הלך למגמת נהגות.
כשכל הנהגים היו חוזרים מגירוז עם בגדים מלוכלכים בגריוז,
היה דרדי היחידי שיוצא נקי מהעסק הזה.

הרגיזו אותו במיוחד "הזיבולים", יותר מכל עבודה קשה וכל
מאמץ. ובנושא זה הגיע לחיכוכים וויכוחים עם המפקדים

בעקשנות האופיינית לו. הוא סרב ללכת לקצונה. דרדי רצה להמשיך ללמוד, ולא היה מוכן לחתום ולשרת מעבר לשלוש שנים. דרדי סיים את שרותו הצבאי, והשתלב בחיים האזרחיים ללא כל משבר. הוא רצה ללמוד אבל היו לו גם תוכניות אחרות. רצה לעבוד ארבע חודשים ואחרי זה לעשות קצת חיים, אך ברגע שקיבל את ההודעה שנתקבל למכינה - כל העולם נמחק, ומיד עם השחרור היה בדרכו לירושלים אותה אהב מכל. דרדי הכיר את ההיסטוריה של ירושלים לכל תקופותיה, כל מקום שביקרנו הרגשתי שהוא חי את ההיסטוריה של העיר, ובסיפוריו היפים על העיר התחלתי להכיר ולאהוב את ירושלים. דרדי החליט שאם ללמוד אז בעיר האהובה עליו, וכך החלטנו שנינו לעבוד וללמוד בירושלים. מדסיקת הג'אז היתה אצלו שגעון. אי אפשר לתאר במילים את אהבתו זו. התחננו. רכשנו דירה והספקנו לגור בה ימים ספורים. בימים אלה לא הספקנו להכיר את השכנים. בדירה החדשה במקום חדש ובתור זוג טרי בקרית-ישראל מצאנו את עצמנו ביום כפרך בשעה הצהריים. לפני שנסע אמר לי: "צריכים להיות חזקים, שנינו צריכים להיות חזקים"

ועלה אל האוטובוס... ומשהו בלב נצבט.. דרדי לא חזר.

המשפחה וכנמלה.

דרדי נפל ב-16.10.73 בפריצה למצרים

מיכה דרוקר

סרן

מיכה נולד ב-1950.11.2 בעיר הילורטרס שב הולנד, המרוחקת כ-40 ק"מ מאמסטרדם. היה בן השני להורים הולנדיים ציונים, ניצולי השואה. במלחמת העולם השנייה נספו 85% מיהודי הולנד, ביניהם קרובי משפחה; זו הייתה גם אחת הסיבות שהוריו החליטו לעלות ארצה לאחר קום מדינת ישראל, למרות החיים הנורחים בהולנד.

בהיות מיכה בן 3, עלה ארצה יחד עם הוריו ואחיו אברהם, המבוגר ממנו בשנה וחצי ושאליו היה קשור כל ימיו. מיכה התפתח מפעוט מרוצה ובריא לילד עליז, מלא חן ושובבות. בתחילה השתקעה המשפחה בקיבוץ נצר-סירני, בו עבדה אמו כרופאה. לאחר שאביו התחיל לעבוד בירושלים, עברה המשפחה לעיר הבירה. בירושלים סיים מיכה את בית הספר העממי הנריאטה-סאלד. הוא אהב מאוד חיי חברה, ובין היתר היה חבר פעיל בתנועת הצופים ועסק בפעולות ספורט שונות. את הלימודים התיכוניים סיים מיכה בכפר הירוק. שם משכו אותו החיים החברתיים, וכן הפעילות המשולבת של לימודים עיוניים ועבודה מעשית. לאחר סיום לימודיו התגייס מיכה

לחיל השריון. הוא שרה בדרום בתקופת מלחמת ההתשה וסיים את שרותו הצבאי בדרגן סגן. עם סיימו את שירותי הסדיר, החליט ללמוד מינהל מלונאות, ולשם כך נרשם לקורס דו-שנתי במלון תדמור, ועבד כסטז'אר בעבודה מעשית במספר בתי מלון. הוא סיים שנה ראשונה של הכשרה כאשר פרצה מלחמת יום הכיפורים.

מה שמאפייך בהופעתו של מיכה היה היותו גבה קומה, רחב כחפיים, בעל קול עמוק ורגוע, וחיוכו המקסים. הוא אהב את המגע עם אנשים וידע להחידד איתם. באישיותו השתלבו תכונות "הולנדיות", כגון מסירות ואדיבות טבעית לאנשים, בד בבד עם שמירת מרחק ואחריות המאפיינת את הצבר. מאז שמיכה התגייס, דרש מעצמו משמעת פנימית, והקפיד בכל תפקידו ומעשיו.

לחיל השריון היה מסור במיוחד. הוא התאכזב מאיכות החיים שבאה על בטוייה בחיי היום יום, בתקופה שלפני פרוץ מלחמת יום הכיפורים. הוא שקל כמה עליו לתרום, והשתדל לפעול כדי לשנות ולהטיב מצב זה.

כמו חבריו, מיכה התגעגע לשלום, אם כי ידע שהשלום עדיין רחוק. מיכה התחשב בחיי כל אדם - גם של אויבנו. הוא היה משוכנע שהצדק אתנו, וצדק זה יביא את עם ישראל לקיום יציב. על פי דבריו, כדי להגיע למטרה זו, יהיה על כל אחד מאתנו לשאת באחריותו האישית כבן אדם.

מיכה לא חיכה לצו גיוס, התקשר טלפונית לבסיס והיה בין הראשונים שהגיע למחנה הצבאי בדרום. אחרי שעבר את קרבות השריון העזים בסיני, היה בין הראשונים שחזרו את התעלה. אחרי 24 שעות לחימה בשטח מצרים, נפל ב-17.10.73 בהגנת הגשר על תעלת המים המתוקים ממערב לתעלת סואץ בהיותו בן 23. לאחר נפילתו הועלה לדרגת סרן. ההררים

היינו יחד בצרפיים. היינו יחד בסדיר. היינו יחד במילואים.
היינו יחד בטנק שתי יממות. עשר שנים הכרתי את מיכה, והנה
אחה מגלה ששני ימים שקולים כנגד עשר שנים. מיכה שלי הוא
מיכה מהטנק.

כשאתה נלחם בצד חבר מהבית, לא מי שהכרת במלחמה, המלחמה
מקבלת משמעות חדשה.
כזאת היא ההרגשה, כשעליתי יום לפני הצליחה על הטנק של
מיכה.

לחיצת ידיים, טפיחה על השכם, שמחה.
"חבר'ה, אם יקרה משהו, אז כרטיס התדריס אצלי בכיס הסרבל,
בצד ימין". זהו, העיקר להמשיך.
ב-17 לחדש, בשש בבוקר זה קרה, אבטחנו גשר על העלת המים
המתוקים. עמדנו שעות בחורץ צמחיה עבותה ובין מכני מגורים.
מיכה לא העלה העלה בדעתו לעשות איזו "פעולת מנע". זה
החינוך שלנו.
באזקה פגעה בטנק מטוח קרוב. מיכה נהרג במקום.
אנחנו ממשיכים, כמצוות מיכה.

משה שקד

מיכה נפל ב-17.10.73 בקרבות על אדמת מצרים.

יוסי גרטיאני

סמ"ר

יוסי נולד ברמת-גן ב-1951. אח לימודיו היסודיים סיים בכפר שמריהו, והמשיך ללמוד בביה"ס מקצועי "אורט" נתניה. ב-1969 התגייס לצה"ל ושרת בחיל השריון. אח רוב שרותו עבר בסיני, והגיע לעתים רחוקות לחופשות. כשסיים את השרות הצבאי, עבד ולמד במכינה בבית ספר להנדסאים, והצליח לעבור את הבחינות ולהתקבל ללימודים. יוסי לא ידע בנפלו שאכן התקבל ללימודים. קטעים מיומנו של יוסי-

"באותו בוקר, כאשר ראינו את

מטוסי חיל האויר בשמים, לא היה ספק בליבי שיקראו לי להתיצב וכאן, בשעה 2.30 כבר הגיע האוטובוס והתחיל לאסוף אותנו. עד שלקחו אותי הייתי במתח ולא ידעתי מתי יקראו לי. קראו לשכן, הוציאו אנשים מבית הכנסת, אבל אלי הגיעו רק יחסית מאוחר. הצלחתי לארגן לי את הבגדים והלבנים. אמי, כמובן בהתרגשות ואחותי עדיין לא בבית. היא עדיין מנסה לבלות את החג אצל חברה, אבל כילתה אותו במקלט (גם

זו חרויה). נסענו עם האוטובוסים לאסוף חברים לנשק; עברנו מבית לבית, עברנו משקים; הפרידה קשה - מי יודע מתי נחזור ומי יגיע הביתה. מה שבטוח שאת המחיר אנו נצטרך לשלם ומחיר זה יהיה יקר מאוד.

...המג"ד מכרבר ברשת, צועק, נוחן פקודות לבלימה, מזהיר את החברה מפני טילים ודואג שלא ישארו יתומים והורים שכולים בעורף. אנו בתחילת החקפה כאשר כלם נרגשים לכל דבר קטן...

... אחרי הצהריים חזרנו לחניון היום שלנו בלי שום תוצאות מעשיות - כרגע אנו יושבים ומחזיקים את הקו. אין במגמתנו להכנס חזק באויב; בכל אופן, בשלב זה של המלחמה מה שאני מחאר לעצמי, שאחרי שיגמרו עם הסורים, יוכל צה"ל להתרכז במלוא כוחו על החזית המצרית וברגע שזה יקרה, אין ספק שנכריע את המערכה גם פה, אך בכל שזה נמשך יותר ויותר זמן, המצרים מתגברים את הקו שלהם וזה יהיה יותר קשה ויתכן שנצטרך לשלם במחיר גבוה יותר.

נ.ב.

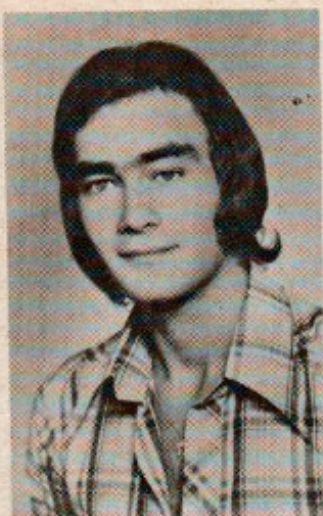
היום ערב חג סוכות. לקראת החג קבלנו חלב והיום הגיעה גם חוספת לאספקה שלנו. קבלנו עגבניות, מלפפונים, תפוחים, בננות, סיגריות וגם גרביים וחבילה ראשונה קבלנו מהעם הדואג בעורף. אין ספק שזה מעודד, כולל כל המכתבים וברכות על שיבה בשלום הביתה ע"י ילדי הישוב בארץ....

...לנו יהיה היום קצת יותר קשה בשמירה. נצטרך לשמור כל הלילה 4 אנשים, כלומר כל הצוות וזה מקשה, אבל מה לא עושים כדי לשמור על עצמנו ולנצח. לפעמים באים הרהורים על מה שהיינו יכולים לעשות היום בעורף; כל אחד תיכנן לו נסיעות וטיולים למשך החופש ואומר לעצמו: "למה לנו מלחמה,

בשביל מה, מה הם רוצים מאיתנו". אבל כולם עושים הכל חוץ
הכרה מלאה במצבנו וכלם בטוחים בנצחון. השעה 20.11, מצפה
לנו לילה ארוך ונקווה שהכל יעבור בשלום.

... החברה כבר די עצבנים וחסרי סבלנות - לשבת במקום
אחד ולא לעשות כלום; הם רוצים כבר לצאת למחקפה נגדיח
שתעביר אותנו לצד השני של התעלה; בכל אופן, מצב כזה של
ישיבה לא יתכן להרבה זמן, אם לא יגמרו מהר את הסורים
בצפון זה עלול לגרום למחיר יקר מאוד, בדרום.
... אנו עומדים על המסילה בטרוח של 300 מ' מאיחם.
אחרי מסך האש הבחנו בפצועים. אנו דופקים מטרות בשטח.
בינתיים החליט ה-מג"ד לכבוש את החסנה, ואנו נערכים לקראת
זאת. יש חשש לטנקים באזור. בהסתערות הדבר המסוכן ביותר
הוא שיופיעו כאן דוקא ואז אנו גמורים".

ירטי נפל ב-17.10.73 בקרב על תחנת הרכבת בסרפארם.

וקנין שמעון

רב"ט

שמעון נולד במרוקו בשנת 1950. גדל במשפחה מסודרת עם חמשת אחיו ואחיותיו. הגורל התאכזר למשפחה, וכשהיה שמעון בן חמש נפטרה האם, וקשרי המשפחה החלו מתפוררים. הקהילה היהודית במרוקו, דאגה לשלוח אותנו לבתי יתומים. שמעון, מקסים ואני נשלחנו לבית יתומים בקזבלנקה. המטפלות בבית היתומים אהבו אותנו מאחר והיה שקדן והתנהג בשקט. הטא היה חברותי, וידע להצחיק את כל הילדים. בכל החגיגות הופיע כשחקן או זמר. ובכל תערוכה היו לו מוצגים יפים, ותמיד השתוקק לשלוח לאחד הקרובים את עבודותיו. למעשה לא היו לנו קשרים עם אף אחד מהמשפחה. ובימי הביקורים הרגשנו ששלושתינו מבודדים. בחגים לא היה לנו אל מי ללכת, והיינו היחידים שנשארנו תמיד בבית היתומים. לא ידענו מה מטרת המוסד, אולם החמימות שקיבלנו עצבה את דמותינו, וחזקה את תקוותינו. יותר מאוחר ידענו שמטרת המוסד לגדל אותנו, לארגן אותנו בחברת הילדים, ולשלוח אותנו לארץ ישראל.

הגיע היום בו היינו צריכים לעלות לישראל. כל הילדים והעובדים במוסד בכו, וכמובן גם לנו היה קשה להיפרד והיינו עצובים. בנמל של גיברלטר נפגשנו עם האב ויתר האחים. לאט לאט חזרנו להיות משפחה אחת. בארץ החגוררנו בכאר שבע. בהיותו בן 13, יצא שמעון לעבודה ב"סרלל ברונה". הוא נקלט יפה בעבודה ואחד המנהלים הצמיד אותו אליו ולימד אותו ממש את המקצוע. שמעון היה בעל מקצוע טוב בטפסנות.

כשהגיע לגיל גיוס הלך בגאווה לשרת את המדינה. לא ביקש שחרור או דחיה. שמעון נחקבל לשריון, היה גאה בחיל, סיפר תמיד על צה"ל, והיה גאה במדים. שמעון נקשר מאוד אלי לאחר מות האם, ושיתף אותו בכל מה שהרגיש. כשנתיים לפני המלחמה הכיר את רחל. הם אהבו מאוד טכבר קבעו תאריך לחתונה. בשכונה כולם חיכו בכליון עיניים לחתונה של שמעון, ויודעים לספר על אצילותו ונימוסיו. רחל היחה בשבילו כאם, כאחות וכאהובה. היא ידעה על הסבל הרב שהיה לו בילדותו, והאמינה שיהיה להם בית חם ומאושר. שמעון אבה מאוד כדורגל, היה שחקן בליגה העירונית של כאר-שבע, ותמיד קיווה להגיע ולשחק בקבוצה הלאומית של הפועל כאר שבע. מלחמת יום הכיפורים קטפה אותו ואין מילים כדי לבטא את האסון. המשפחה יודעת שבגופו יחד עם חבריו נתנו לנו אח החיים - ונדע תמיד לזכור אותו.

ירלנד אחותו

שמעון נפל ב-19.10.73 בדרך מצרים ע"י האגם המר.

יהושע אמין
רב"ט

יהושע נולד במצרים בשנת 1946. המשפחה עלתה ארצה והתיישבה במושב מצליח (ליד רמלה). יהושע היה בן שלוש. הוא גדל ולמד במושב. אהב לעזור בעבודות המשק כבר מגיל צעיר, בעיקר אהב את הנהיגה על הטרקטור. כשהגיע מועד הגיוס לצה"ל, שרת כנהג בחיל האויר. לאחר שתי שנות שרות, ביקש דחיית שרות כדי שיוכל לשאת לאשה את פורטרנה. לאחר שנת נישואים נולד להם בן, ויהושע חזר לשרת שנה נוספת בחיל האויר. בזמן שרותו עבדה אשתו לפרנסתם. לאחר השחרור הוצב לחיל השריון במסגרת שרות המילואים. יהושע עבד במפעל כימיקלים "אגן" באשדוד. הוא סייע הרבה מאוד להוריו במושב. כל שבת היו באים יהושע ופורטרנה לעזור להורים. מטבעו היה בחור חרוץ ועזר לייכונים ולחברים. אשתו.

כשפרצה מלחמת יום הכיפורים היה קשה לארגן את פלוגת המפקדה.
חסרו כלי רכב, והיינו צריכים להשיג את רוב הציוד.
יהושע היה בן הנהגים הראשונים שקיבל משאית ועבד בחריצות.
לקראת מעבר התעלה, הוביל תחמושת וחצה את הגשר פעם אחת.
בפעם השניה נפגעה המשאית מטיל קטיושה כ-800 מ' ממעוז
מצמד. ושמעון נפגע ונהרג.

רס"ן גיל (מ"פ הפלוגה).

יהושע נפל ב-19.10.73 בדרך למצרים ע"י האגם המר.

שרון דוד

סמל

דוד נולד ב-1951 בפרס. אביו נפטר זמן קצר לפני לידתו. בגיל 8 עלתה המשפחה לישראל והתגוררה באופקים. שמו הקום היה צירן בן משה. דוד גדל באופקים, והיה חלק מהנוף של העיירה. לאחר סיום לימודיו בבית הספר היסודי "נעורים", למד מקצוע ב"מרכז לנוער", ולאחר מכן המשיך ללמוד בבית ספר קדם צבאי "נעורים", והתגייס לחיל החמוש כמסגר מכונאי. לאחר שחרורו מהשרות הסדיר עבד במקצוע אותו רכש. דוד בהתנהגותו היה משהו מיוחד. מטבעו היה טיפוס אופטימי. היה מאושר בחייו. אהב את מקצועו והיה גאה בו. אהב לעזור לזולת. מכשולים בחייו קיבל תמיד ברוח טובה. היתה רגישות ואהבה לבעלי חיים. בחצר ביתו גידל יונים וטיפל בהם במסירות. במכתבו האחרון שהגיע למשפחתו יום לפני ההודעה על נפילתו הביע את דאגתו ליונים וביקש לא להזניח אותם ולטפל בהם. חברים רבים בעיירה מרגישים בחסרונו. היה הרוח החיה וכולם חבבו אותו.

חייו נקטעו פתאום, מעידים על כך כמצבה, עבודת שפוץ בביתו,
בניית בית מלאכה בחצר ביתו, ושובך היונים העזוב:

המשפחה

דרדך היה מכונאי רכב בגדוד. הוא הצטרף אלינו לאחר אמוץ
ההקמה בתרגיל האוגדתי. אנחנו היינו הגדוד היחיד שסיים
את התרגיל עם כל כלי הרכב, למרות התקלות הרבות. אחרי
התרגיל התרשמתי מאוד מעבודתו של דרדך ומינתי אותו למנהל
העבודה ב-חט"ג.

במלחמה, הרכיח דרדך את יכולתו הרבה. תקלות שהחבר'ה לא
הצליח לתקן, היו מבקשים ממנו, והוא בחושים מיוחדים היה
מצליח. שוט מכשול לא עמד בפניו.
הכרנו את דרדך כבחור מסור דואג ואחראי.

כני (קצין החמוש)

דרדך נפל ב-20.10.73 בגדה המערבית של תעלה סראץ.

אֲחֵרֵי מוֹתֵי עוֹד יִהְיֶה מִשְׁהוּ בְּעוֹלָם .
מִיִּשְׁהוּ יֵאָהֵב מִיִּשְׁהוּ . מִיִּשְׁהוּ יִשְׁנֵא .
הַדֶּרֶךְ קֶצֶרָה . הַחֲשֻׁבּוֹן לֹא הַשְׁלָם
וּבִכֵּן מָה ?
עוֹד שְׁבוּעַ ? עוֹד חֲדָשׁ ? עוֹד שָׁנָה ?

לֹא אֵל אֵל דְּבֹרַג

התוכן

סדר הפרקים -

א. הגיוס וההתארגנות

ב. קרבות הבלימה

ג. מבצע הצליחה

ד. קרבות עד הפסקת האש

ה. התקופה שלאחר הפסקת האש

ו. לזכרם

